

جمهورية أوزبكستان
المؤسسة التعليمية "GRAND-TA`LIM"

العربية الفصحى

الكتاب الابتدائي: القواعد والتمارين

الكتاب الأول

بقلم:

أنور أحمد

ناظم محمد آخوند

طشقند - ٢٠١٣

**Анвар Аҳмад
Нозим Маматоҳунов**

АРАБ АДАБИЙ ТИЛИ

Бошланғич китоб: қоида ва машқлар

1-КИТОБ

Тошкент – 2013

БИРИНЧИ ДАРС

Араб тили ҳақида

Араб тили ҳозирги кунда олти жаҳон тилининг бири ҳисобланади.

ЮНЕСКО ахборотиغا кўра, ҳозирги кунда дунёда 5600дан ортиқ тил ва шевалар мавжуд. Бирлашган Миллатлар Ташкилоти кенгашларида иш юритиш учун қўлланадиган етти тилнинг биттаси араб тилидир. Бу тилда БМТ, Араб давлатлари лигаси, Форс кўрфази араб давлатлари кенгаши, АОПЕК ташкилоти, Араб тили академияси, Ислом робитаси ташкилотлари сингари бир қатор халқаро ташкилотларда кенгашлар, сессиялар ва мажлислар олиб борилади.¹

Бу тилда жаҳон маданиятининг дурдоналарига айланган кўплаб адабий-бадий, фалсафий, диний, тарихий, сиёсий мавзулардаги асарлар яратилган.

Юртимиздан етишиб чиққан имом Бухорий, Абу Исо ат-Термизий, ал-Хоразмий, Абу Райҳон Беруний, Ибн Сино, Мирзо Улуғбек каби кўплаб ватандошларимиз ўзларининг илмий-маърифий асарларини араб тилида ёзишган. Бугунги кун ёш кадрлари мазкур асарларни ўқиш, уларни илмий таҳлил қилиш ҳамда таржима қилиб, халқимиз эътиборига ҳавола қила олишлари муҳим масалалардандир. Бу эса, араб тилини ўрганиш ва ўргатишни тақозо қилади.

Ҳозирги пайтда араб давлатлари дунёнинг сиёсий, ижтимоий, иқтисодий соҳаларида алоҳида мавқе эгаллапти ва таъсири ҳамда нуфузи ортиб борапти. Мазкур араб давлатлари асосан Форс кўрфази, Ҳинд океани, Ўрта Ер денгизи, Атлантика океани соҳилларига, Осиё қитъасининг жануби-ғарбий, Африка қитъасининг шимолий минтақаларида жойлашган. Ҳозирги пайтда мустақил йигирма икки араб давлатининг умумий аҳолиси сони 190 миллиондан ортади.

Келажакда араб давлатлари билан иқтисодий ва ижтимоий соҳаларда ўзаро ҳамкорлик қилиш, жумладан, улар билан ўзаро манфаатли иқтисодий ҳамкорликни ривожлантиришни ўзимизга мақсад қилиб қўйган эканмиз, араб давлатлари билан ҳам турли даражалардаги муносабатларни ривожлантириб боришимиз лозим. Араб тилини билиш ушбу мақсадга етишиш учун ҳам хизмат қиладиган муҳим омилдир.

Араб тили хом-сом тиллар оиласининг сомий тиллар гуруҳига киради. Бу гуруҳ яна иврит (яхудий), ойсор, амҳар ва хорари тилларини ўз ичига олади. Классик араб тили – Қуръони карим тили асосида замонавий араб адабий тили шаклланган. Барча араб давлатлари расмий муомалаларини шу тилда – замонавий адабий тилда олиб боради, оммавий ахборот воситалари – матбуот, радио, телевидение ҳам шу тилни ишлатади.

Аммо арабларнинг кундалик ҳаётларида ишлатадиган сўзлашув тиллари араб адабий тилидан фарқланади. Шунингдек, турли минтақалардаги арабларнинг тиллари бир-биридан фарқ қилади. Бу фарқ айрим ҳудудларда шу қадар каттаки, халқнинг саводсиз қисми ўз давлатининг расмий тилини базўр тушуниши, ҳатто тушуна олмай қолиши ҳам мумкин.

Бу мураккаб ижтимоий муаммонинг келиб чиқишига сабаб бўлган омиллар асосан қуйидагилар:

¹ Маматахунова Д.К. Мирзиетов Ш.М. “Араб филологиясига кириш”. Т.2010. Б.77.

1) адабий тилнинг асоси бўлган Қуръони карим Ҳижоз арабларининг Қурайш лаҳжасида нозил бўлган. Ўша пайтдаги бошқа араб қабилаларининг тиллари қурайшийларникидан анча фарқ қилган. Қурайшийларнинг ўша пайтдаги тили Қуръони карим оятларида муҳрланиб, асрлар давомида ўзгаришсиз сақлаб келинмоқда. Бошқа тиллар эса, тиллар ривожининг умумий қонуниятларига кўра ривожланиб, ўзгариб борапти. Оқибатда, ўртадаги фарқ муттасил ортиб бормоқда.

2) араблар келиб чиқиши жиҳатидан икки тоифага бўлинади:

1. الْعَرَبُ الْعَرَبِيَّةُ – **асл араблар** (масалан, Арабистон ярим оролининг жанубидаги араблар).

2. الْعَرَبُ الْمُسْتَعْرَبَةُ – **араблашган араблар** (масалан, Арабистон ярим оролининг шимолидаги араблар), яъни Ислом келишидан аввал араб бўлмаган, мусулмон бўлганидан кейин вақт ўтиши билан асл миллатини унутиб, ўзини араб ҳисоблай бошлаган халқлар (масалан, Шимолий Африкада яшовчи араблар).

“Араблашган араблар”нинг тилларига аввалги она тиллари таъсир кўрсатмай қолиши мумкин эмас эди, албатта. Тил ва шевалар ўртасидаги тафовутнинг анчагина қисми ана шу омил билан боғлиқ.

3) XV асрдан бошлаб араблар яшайдиган минтақаларнинг талайгина қисми Усманий турклар тасарруфида бўлди. XVIII асрдан XX асрнинг иккинчи яримларигача араб диёрларида Оврупонинг мустамлакачи давлатлари (Англия, Франция, Германия, Италия каби) ҳам ўз ҳукмларини ўтказдилар. Бу ҳам тилда ўз аксини топмай қолмайди.

Хулоса қилиб айтганда, “араб тили” тушунчаси ҳозирги кунда бир-биридан фарқли бўлган камида учта тилни қамраб олади:

1) **Классик араб тили** - Қуръони карим, ҳадиси шарифлар, Исломгача бўлган “жоҳилия” ва илк Ислом даври адабиёти тили;

2) **Ҳозирги замон араб адабий тили** – классик тил асосида ривожланган, замонавий тараққиётни ўзида акс эттирган, ҳамма араб давлатлари томонидан расмий тил сифатида эътироф этилган тил;

3) Ҳар бир минтақанинг ўзига хос бўлган жонли **сўзлашув тили** –**лаҳжалар ва шевалар.**

Араб тилининг қонун-қоидалари тизими – наҳв илмини яратган ва камолга етказган олимлар орасида бизнинг бобокалонимиз Маҳмуд аз-Замахшарий (1075-1144 й.й.) муносиб ўрин эгаллайди. Унинг “ал-Унмузаж” ва “ал-Муфассал” асарлари ҳануз араб тили бўйича муҳим манбалар ҳисобланади.

Тилшунос олимлар арабларнинг наҳв тизимини XX асрнинг 60-70-йилларида шаклланган, тилшуносликда “энг янги оқим” ҳисобланган структурал лингвистикага ўхшатадилар.

ИККИНЧИ ДАРС

Алифбо

Ундош ҳарфлар. Араб алифбосида жами 28 та ҳарф бор. Уларнинг барчаси ундош ҳарфлардир. Алифбо таркибида унли ҳарфлар йўқ. Араб ёзувида катта ва кичик ҳарфлар бўлмайди. Алифбо ҳарфлари ёзувда ўзаро уланиши ёки уланмаслиги билан фарқланиб, иккига бўлинади:

1. Тўрт кўринишли ҳарфлар (22 та).

2. Икки кўринишли ҳарфлар (6 та).

Алифбодаги 6 та ҳарф икки кўринишли бўлиб, улар:

ا د ذ ر ز و ҳарфларидир. Қолган 22 та ҳарф эса, тўрт кўринишли ҳарфлардир.

Унли товушлар. Араб тилида унли товушлар олтига бўлиб, уларнинг учтаси қисқа – “а”, “и”, “у” ва қолган учтаси чўзиқ – “а:”, “и:”, “у:” унли товушларига бўлинади. Қисқа унли товушлар махсус белгилар ёрдамида ифодаланади. Бу белгилар “ҳаракатлар” ҳам деб аталади. Улар ҳарфларнинг устига ёки остига қўйилади. Чўзиқ унли товушлар эса, алифбодаги учта ундош ҳарф ёрдамида ифодаланади. Улар қисқа унлига қараганда чўзиброк талаффуз қилинади.

Араб алифбосида қисқа унли товушларни ифода этилаётганда ундош ҳарфлар қатнашмайди. Ҳаракатлар Қуръони Каримда, дарслик ва луғатларда тўғри ўқишга ўргатиш учун қўйилади. Замонавий араб адабиёти ва матбуот ёзувларида ҳаракатлар қўйилмайди. Унлиларнинг узун ёки қисқалигига риоя қилмаслик сўзларнинг маъноларини тубдан ўзгартириб юборади.

Араб ёзуви. Араб ёзуви ўнг томондан чапга қараб ёзилади ва ўқилади. Сўзларда бўғин кўчирилмайди. Ҳарфлар сатр устига ёки сатр остига ёзилиши билан ҳам ўзаро фарқланади.

Араб ёзуви турлари

Араб ёзуви ўзининг даврий босқичларига кўра бир неча турларга эга бўлиб, уларнинг машҳурлари куфий, сулс, насх, туғроъ, настаълиқ ва форсий каби ёзувлардир.

УЧИНЧИ ДАРС
Араб алифбоси

Сўз охирида	Сўз ўртасида	Сўз бошида	Алоҳида	Номи	№
ا	ـ	ـ	ا	Али:фун	1.
ب	ب	ب	ب	Ба:ун	2.
ت	ت	ت	ت	Та:ун	3.
ث	ث	ث	ث	Са:ун	4.
ج	ج	ج	ج	Жи:мун	5.
ح	ح	ح	ح	Ха:ун	6.
خ	خ	خ	خ	Ха:ун	7.
د	د	د	د	Да:лун	8.
ذ	ذ	ذ	ذ	За:лун	9.
ر	ر	ر	ر	Ра:ун	10.
ز	ز	ز	ز	За:ун	11.
س	س	س	س	Си:нун	12.
ش	ش	ش	ش	Ши:нун	13.
ص	ص	ص	ص	С.о:дун	14.
ض	ض	ض	ض	Д.о:дун	15.
ط	ط	ط	ط	Т.о:ун	16.
ظ	ظ	ظ	ظ	З.о:ун	17.
ع	ع	ع	ع	'Айнун	18.
غ	غ	غ	غ	Ғайнун	19.
ف	ف	ف	ف	Фа:ун	20.
ق	ق	ق	ق	Қа:фун	21.
ك	ك	ك	ك	Ка:фун	22.
ل	ل	ل	ل	Ла:мун	23.
م	م	م	م	Ми:мун	24.
ن	ن	ن	ن	Ну:нун	25.
ه	ه	ه	ه	Ха:ун	26.
و	و	و	و	Ва:вун	27.
ي	ي	ي	ي	Иа:ун	28.
ة	ـ	ـ	ة	"Та:ун" марбута	
ى	ـ	ـ	ـ	Али:ф мақсура	

Араб алифбосидаги талаффуз бўйича ўзаро ўхшаш ҳарфлар

Сўз охирида	Сўз ўртасида	Сўз бошида	Алоҳида	Номи	№
ا	ا	ا	ا	Али:фун	1
ع	ع	ع	ع	‘Айнун	2
ت	ت	ت	ت	Та:ун	1
ط	ط	ط	ط	Т.о:ун	2
ث	ث	ث	ث	Са:ун	1
س	س	س	س	Си:нун	2
ص	ص	ص	ص	С.о:дун	3
ح	ح	ح	ح	Ха:ун	1
خ	خ	خ	خ	Ха:ун	2
ه	ه	ه	ه	Ха:ун	3
د	د	د	د	Да:лун	1
ض	ض	ض	ض	Д.о:дун	۲
ذ	ذ	ذ	ذ	За:лун	1
ز	ز	ز	ز	За:ун	2
ظ	ظ	ظ	ظ	З.о:ун	3

1-машқ. Талаффуз қилинг.

اِبِّ تِ ثِ جِ حِ خِ	اَبِّ تِ ثِ جِ حِ خِ	اُبُّ تُّ ثُّ جُّ حُّ خُّ
دِ ذِ رِ زِ سِ شِ صِ	دَ ذَ رَ زَ سَ شَ صَ	دُرُّ ذُرُّ رُسُّ شُ صُ ضُ
ضِ طِ ظِ عِ غِ فِ قِ	ضَ طَ ظَ عَ غَ فَ قَ	طُ ظُ عُ غُ فُ قُ كُ
كِ لِ مِ نِ وِ هِ يِ	كَ لَ مَ نَ وَ هَ يَ	لُ مُّ نُّ وُّ هُّ يُّ

2-машқ. Қуйидаги чўзиқ унлитовушларни тўғри ўқинг.

أُو بُوْ تُوْ نُوْ جُوْ حُوْ خُوْ دُوْ دُوْ رُوْ زُوْ سُوْ شُوْ
صُوْ ضُوْ طُوْ ظُوْ عُوْ غُوْ فُوْ قُوْ كُوْ لُوْ مُوْ نُوْ وُوْ هُوْ يُوْ

آ بَا تَا ثَا جَا حَا خَا دَا ذَا رَا زَا سَا شَا
صَا ضَا طَا ظَا عَا غَا فَا قَا كَا لَا مَا نَا وَا هَا يَا

ئِي يِي تِي ثِي جِي حِي خِي دِي ذِي رِي زِي سِي شِي
صِي ضِي طِي ظِي عِي غِي فِي قِي كِي لِي مِي نِي وِي هِي يِي

3-машқ. Араб алифбосидаги ҳарфларни тартиб билан вақтга қараб кетма-кет айтиб беринг. Белгиланган вақт 20 сониядан 30 сониягача.

4-машқ. Юқоридаги 2-машқдаги чўзиқ унлиларни вақтга қараб тез ўқинг. Белгиланган вақт 30 сониядан 45 сониягача.

5-машқ. Ўқитувчи араб алифбосидаги ҳарфларни аралаштириб бирма-бир айтиб ўтади. Ўқитувчи ҳарфларни айтаётганда уларнинг ҳар хил кўринишларини айтади. Ўқувчилар эса, айтилган ҳарфларни ва уларнинг шаклларини бирин-кетин ёзадилар.

6-машқ. Қуйидаги бўш ўринларга араб алифбосидаги ҳарфларни ёзинг.

7-машқ. Қуйидаги бўш ўринларга араб алифбосидаги талаффузи жихатидан бир-бирига ўхшаш ҳарфларни ёзиб чиқинг.

ТЎРТИНЧИ ДАРС

Унли товушлар ва ҳаракатлар

Ўқилиши	Номи	Шакли	Унлилар	№
“у”	Дамма	◌ُ	Қисқа Унлилар	1.
“а”	Фатҳа	◌َ		2.
“и”	Касра	◌ِ		3.
“уу”	Дамма+вов	◌ُو	Чўзиқ унлилар	4.
“аа”	Фатҳа+алиф	◌َا		5.
“ии”	Касра+йой	◌ِي		6.
Тўхташ	Сукун	◌ْ	Сукун	7.
ي و ا харфларини ҳаракатлайди	Ҳамза	ء	Ҳамза	8.
Ҳарфни иккилантиради	Шадда (ташдид)	◌ّ	Ташдид	9.
Икки алиф миқдорида чўзиш	Мадда	◌~	Мадда	10.
“ун”	Танвин дамма	◌ُ*	Танвинлар	11.
“ан”	Танвин фатҳа	◌َ*		12.
“ин”	Танвин касра	◌ِ*		13.

1-машқ. Қуйида берилган сўзларни намунада берилгандек ёзинг.

Намуна: Бан: بَا Бин: بِي Бун: بِي*

Рин:	_____	Жин:	_____	Син:	_____	Ван:	_____
Бан:	_____	Ҳан:	_____	Т.ин:	_____	Кин:	_____
Тун:	_____	Зан:	_____	Д.ин:	_____	Ҳан:	_____
Зин:	_____	Сан:	_____	`Ан:	_____	Зин:	_____
Кун:	_____	Син:	_____	Фан:	_____	Тан:	_____
Мин:	_____	Шан:	_____	Қин:	_____	Нин:	_____
Нан:	_____	Хин:	_____	З.ан:	_____	Шун:	_____
Дин:	_____	С.ин:	_____	Ғин:	_____	Жан:	_____

БЕШИНЧИ ДАРС**Али:фун**

	ا	Алоҳида
	ا	Сўз бошида
	لا	Сўз ўртасида
	لا	Сўз охирида
		أَخ
		أُخْتٌ
		أَنَا
		أَنْتِ
		أَنْتَ

Ба:ун

	ب	Алоҳида
	ب	Сўз бошида
	ب	Сўз ўртасида
	ب	Сўз охирида
		بَيْبُ
		بَابٌ
		أَبٌ
		بَيْتٌ
		بَابَا
		بَاصٌ

Та:ун

ت	Алоҳида
ت	Сўз бошида
ت	Сўз ўртасида
ت	Сўз охирида
	تَتُّ
	تُرَاتُ
	تَابَ
	بِنْتُ

Са:ун

ث	Алоҳида
ث	Сўз бошида
ث	Сўз ўртасида
ث	Сўз охирида
	ثَثُ
	ثَابِتُ
	بَثُ
	إِثْبَاتُ

ОЛТИНЧИ ДАРС

Жи:мун

ح	Алоҳида
ب	Сўз бошида
ك	Сўз ўртасида
ح	Сўз охирида
	جَجِجُ
	جَبَلٌ
	جَبْرٌ
	جَامٌ

Ха:ун

ح	Алоҳида
ب	Сўз бошида
ك	Сўз ўртасида
ح	Сўз охирида
	حَجِجُ
	حُجَّاجٌ
	تَحْتٌ
	حَاجَةٌ
	حَاجٌ
	حَيْبٌ

Ха:ун

	خ	Алоҳида
	حا	Сўз бошида
	حا	Сўз ўртасида
	خ	Сўз охирида
		خَنِجٌ
		خُوخٌ
		خَيْثٌ
		خَبْرٌ
		خُبْرٌ
		أَخْتٌ
		أَخٌ

Да:лун

	د	Алоҳида
	د	Сўз бошида
	د	Сўз ўртасида
	د	Сўз охирида
		دَدِدٌ
		دُوْدَةٌ
		دُبٌّ
		جَدَّةٌ
		أَدَبٌ
		دَبَّابٌ

За:лун

ذ	Алоҳида
ذ	Сўз бошида
ذ	Сўз ўртасида
ذ	Сўз охирида
	ذَذُ
	ذُئِبٌ
	ذُبَابَةٌ
	ذَبَّاحٌ
	ذَرَّةٌ
	إِذَا
	ذَاتٌ

Ра:ун

ر	Алоҳида
ر	Сўз бошида
ر	Сўз ўртасида
ر	Сўз охирида
	رِرُّ
	رَادِيُو
	أَبْرَارٌ
	جَارٌ
	رِبْرٌ
	مُرَبِّيٌ

За:ун

ز	Алоҳида
ز	Сўз бошида
ز	Сўз ўртасида
ز	Сўз охирида
	زَزْزُ
	زَيْبٌ
	زُنْدَةٌ
	زَبَادِيٌّ
	زَّرْ
	زِيَارَةٌ

Си:нун

س	Алоҳида
س	Сўз бошида
س	Сўз ўртасида
س	Сўз охирида
	سَسِسُ
	جِسْرٌ
	أَسْبَابٌ
	سَرَابٌ
	تَاجِرٌ
	جَارٌ

ЕТТИНЧИ ДАРС

Ши:нун

ش	Алоҳида
شد	Сўз бошида
شد	Сўз ўртасида
ش	Сўз охирида
	شَشِشٌ
	شَبَابٌ
	شَاثَةٌ
	شَابٌ
	رِيشَةٌ
	شُرْبَةٌ

С.о:дун

ص	Алоҳида
ص	Сўз бошида
ص	Сўз ўртасида
ص	Сўз охирида
	صَصِصٌ
	صَابِرٌ
	صَبَاحٌ
	صَبَبٌ
	خُصُوصِيَّةٌ
	صَبْرٌ

Д.о:дун

ض	Алоҳида
ض	Сўз бошида
ض	Сўз ўртасида
ض	Сўз охирида
	ضَضِضُ
	ضُرُورَةٌ
	ضَجِيجٌ
	مُحَاضِرَةٌ
	ضِدٌّ
	حُضُورٌ

Т.о:ун

ط	Алоҳида
ط	Сўз бошида
ط	Сўз ўртасида
ط	Сўз охирида
	طَطِطُ
	طَيْبٌ
	بَطٌّ
	خَرِيطَةٌ
	ضَابِطٌ
	طَائِرٌ

САККИЗИНЧИ ДАРС

3.о:ун

ظ	Алоҳида
ظ	Сўз бошида
ظ	Сўз ўртасида
ظ	Сўз охирида
	ظَظُّ
	ظِّي
	حَظٌّ
	ظُلْمَةٌ
	حَظِيرَةٌ
	ظَرْفٌ

‘Айнун

ع	Алоҳида
ع	Сўз бошида
ع	Сўз ўртасида
ع	Сўз охирида
	عَعُعٌ
	عَمَلٌ
	عَبْدٌ
	إِعْتِبَارٌ
	عَبَّاسٌ
	إِصْبَعٌ

Ғайнун

	غ	Алоҳида
	غ	Сўз бошида
	غ	Сўз ўртасида
	غ	Сўз охирида
		غَغُغُ
		غُرَابٌ
		غُبَارٌ
		غَدَاءٌ
		غَازٌ
		غَدًّا

Фа:ун

	ف	Алоҳида
	ف	Сўз бошида
	ف	Сўз ўртасида
	ف	Сўз охирида
		فَفِفُ
		جَافٌ
		خَفِيفٌ
		فَأْرٌ
		فَأْسٌ
		سَفَرٌ

TЎҚҚИЗИНЧИ ДАРС

Қа:фун

ق	Алоҳида
قا	Сўз бошида
قا	Сўз ўртасида
ق	Сўз охирида
	قَقُقُ
	قَدْرُ
	قَدَحُ
	قَقِيرُ
	قُقُلُ
	تَقْدِيرُ

Қа:фун

ك	Алоҳида
ك	Сўз бошида
ك	Сўз ўртасида
ك	Сўз охирида
	كَكِكُ
	كِتَابُ
	كَبِيرُ
	كِبْرِيَّتُ
	تَكْبِيرُ
	كَأْسُ

Ла:мун

ل	Алоҳида
ل	Сўз бошида
ل	Сўз ўртасида
ل	Сўз охирида
	لَيْلٍ
	لِيَّاسٍ
	لَبَنٍ
	نَبِيْلٍ
	ذَيْلٍ
	جِبَالٍ

Ми:мун

م	Алоҳида
م	Сўз бошида
م	Сўз ўртасида
م	Сўз охирида
	مَمِّمٍ
	مِلْحٍ
	مَلَّاحٍ
	رُمَحٍ
	حَرَامٍ
	مُمَسَّحَةٍ

ЎНИНЧИ ДАРС

Ну:нун

ن	Алоҳида
ز	Сўз бошида
ذ	Сўз ўртасида
ن	Сўз охирида
	نَنْزُ
	نَاطِمٌ
	عَنْبٌ
	جُبُنٌ
	نَبَاتَاتٌ
	نَدَاءٌ

Ха:ун

ه	Алоҳида
ه	Сўз бошида
ه	Сўз ўртасида
ه	Сўз охирида
	هَهْهٌ
	هَرَمٌ
	هِيَالٌ
	مُهَلَّةٌ
	هَذَا
	هَذِهِ

Ва:вун

و	Алоҳида
و	Сўз бошида
و	Сўз ўртасида
و	Сўз охирида
	وَوُو
	وِسَادَةٌ
	بِالْوَن
	تَوْبٌ
	جَرَوْ
	دَلُّو

Йа:ун

ي	Алоҳида
ي	Сўз бошида
ي	Сўз ўртасида
ي	Сўз охирида
	يَيْيُ
	يَدٌ
	عَيْنٌ
	ذِكْرِي
	سَيِّدٌ
	مُكَيِّفٌ

ЎН БИРИНЧИ ДАРС
“Та:ун” марбута

ة	Алоҳида
–	Сўз бошида
–	Сўз ўртасида
ة	Сўз охирида
	نَافِذَةٌ
	حَدِيقَةٌ
	عُطْلَةٌ
	سَعِيدَةٌ
	سَيَّارَةٌ

Али:ф мақсура

ى	Алоҳида
–	Сўз бошида
–	Сўз ўртасида
ى	Сўз охирида
	بُشْرَى
	مُسْتَشْفَى
	كُبْرَى
	ذِكْرَى
	صُغْرَى

ЎН ИККИНЧИ ДАРС

1-машқ. Ўқинг ва талаффузига аҳамият беринг.

قَدِمَ	شَتَرَ	أَكَلَ	زَرَ	سُرِقَ	خَبِرَ	بُدِرَ
نَدِمَ	فَتِنَ	رَكَلَ	زَرَدَ	سَمِعَ	خَزِنَ	بُعِثَ
حَدَرَ	وَثِقَ	وَكَلَ	وَزَنَ	شَرِبَ	دَفِعَ	تُرِكَ
حَدَقَ	عَثِيَ	رَكَعَ	وَزَدَ	شَعَلَ	دُهِنَ	تُبِعَ
شَرِبَ	وَجَلَ	رَدَعَ	وَرَدَ	دَرَسَ	دُكِرَ	تُقِبَ
فَرِحَ	خَجَلَ	رَفَعَ	وَدَعَ	دَرَجَ	دُبِحَ	جُمِعَ
حَزِنَ	رَحِمَ	دَبِحَ	رَأَفَ	رَزَقَ	رُفِعَ	جُعِلَ
فَزِعَ	ضَحِكَ	دَبِعَ	رَأَسَ	رَزَمَ	رُزِقَ	جُرِحَ
حَسِبَ	سَخَرَ	رَبِحَ	دَأَبَ	رَدَمَ	زُرِعَ	خُزِمَ
نَسِيَ	سَخَطَ	شَبِعَ	زَارَ	رَدَفَ	خُزِنَ	حُمِلَ

2-машқ. Юқоридаги машқни вақтга қараб тез ва аниқ ўқинг. Муддат ўртача 2 дақиқадан 2 дақиқа 30 сониягача бўлсин.

3-машқ. 1-машқдаги 10 та ёки 15 та сўзлар асосида диктант ёзинг.

ҲАРАКАТ, ТАНВИН, СУКУН

Араб тилида сўзларнинг ўқилиши ўзбек тилидаги каби унли ҳарфлар билан эмас, балки дамма, фатҳа, касра, сукун, танвин ва ташдид каби белгилар билан ўқилади.

Танвин сукунли нундан иборат бўлиб, исмнинг охирига қўйилади. Сукунли нун алоҳида товуш орқали билинади.

Танвин уч турли бўлади:

1. Рафъ танвини; **قَلَمٌ** - қалам, (Танвин дамма — бош келишик);
2. Насб танвини; **قَلَمًا** — қаламни, (Танвин фатҳа — тушум келишиги);
3. Жар танвини; **قَلِمٍ** — қаламнинг, (Танвин касра — қаратқич келишиги).

Булардан биринчисини **قَلَمُنْ**, иккинчисини **قَلَمَنْ**, учинчисини **قَلِمِنْ** кўринишида ёзиш мумкин эмас.

ЎН УЧИНЧИ ДАРС

Араб алифбосидаги ҳарфлар

أ

(Алифун) – араб алифбосининг биринчи ҳарфи бўлиб, бу ҳарфнинг ёзувдаги вазифаси, унинг олдидаги, устидаги ёки остидаги белги ва ҳаракатларга боғлиқ бўлади.

Алиф ҳамза (ء) ёки мадга (~) га таянч бўлиши мумкин. Ўзи алоҳида бир товушни билдирмайди. Алиф ҳарфи икки кўринишли бўлиб, ёзувда ўзидан кейинги ҳарфга уланмасдан ёзилади, лекин ўзидан аввалги ҳарфга уланиши мумкин.

Алоҳида	Охирида	Ўртада	Бошида
ا	ا	ا	أ
رُوَيْدًا	عَصًا	كِتَابٌ	أَسَدٌ
Аста-секин	Ҳасса	Китоб	Шер
			

Ёдлаш учун қўшимча луғатлар:

آجُرُّ	إِبْنٌ	إِبْرَةٌ	أَرْضٌ	أُذُنٌ
Ғишт	Ўғил	Нина	Ер	Қулок
				

1-машқ. Қуйидаги ҳарфлардан сўз тузинг.

_____ : ن - أ - ذ	_____ : ض - أ - ر
_____ : ة - إ - ب - ر	_____ : د - ا - س
_____ : ن - ب - ا	_____ : ع - ا - ص
_____ : ر - ج - آ	_____ : ب - ا - ك - ت

2-машқ. Қуйидаги сўзларни араб тилида ёзинг

Ўғил : _____ Кулок : _____
 Ер : _____ Нина : _____

Қоида. Музаккар жинсдаги сўзларга нисбатан هَذَا-бу ва муаннас жинсдаги сўзларга нисбатан هَذِهِ-бу кўрсатиш олмошлари ишлатилади.

3-машқ. Ўзбек тилига таржима қилинг.

_____:	هَذِهِ أُذُنٌ (۵)	_____:	هَذَا أَسَدٌ (۱)
_____:	هَذِهِ أَرْضٌ (۶)	_____:	هَذَا كِتَابٌ (۲)
_____:	هَذِهِ إِبْرَةٌ (۷)	_____:	هَذَا عَصَا (۳)
_____:	هَذَا آجُرٌ (۸)	_____:	هَذَا ابْنٌ (۴)

4-машқ. Ўқитувчи томонидан ўтилган ўнта сўздан ўзбекчаси ўқувчиларга айтилади. Ўқувчилар эса, сўзлар айтилган заҳоти унинг таржимасини дафтарга ёзадилар. Ўқитувчи сўзларни айтиб бўлгач, дафтарларни йиғиб олади ва баҳолайди.

5-машқ. Қуйида берилган расмларнинг арабча маъноларини ёзиб чиқинг.

Та:ун - марбута

Та:ун марбута, яъни боғланган “т” ҳарфи (ة / ò) билан тугаган сўзлар муаннас жинс²даги сўзларни билдиради. Унинг талаффузи ت ҳарфининг талаффузи билан бир хил. Масалан:

طَالِبَةٌ = طَالِبٌ + ة

Талаба (қиз)	طَالِبَةٌ -	Талаба (йигит)	طَالِبٌ -
Кутубхона	مَكْتَبَةٌ -	Ёзув столи	مَكْتَبٌ -

² Муаннас жинс – рус тилидаги сўзларнинг жинс категорияси бўлган женский родни билдиради.

ЎН ТЎРТИНЧИ ДАРС

1-машқ. Синф жиҳозлари ва ўқув қуролларининг номларини ёдланг.

الْمَرافِقُ وَالْأَدَوَاتُ الْمَدْرَسِيَّةُ

Кўплик	Таржима	Бирлик	№	Кўплик	Таржима	Бирлик	№
طَبَاشِيرَاتٌ	Бўр	طَبَاشِيرٌ	21	مَدَارِسٌ	Мактаб	مَدْرَسَةٌ	1
خَزَائِنٌ	Жавон	خِزَانَةٌ	22	فُصُولٌ	Синф	فَصْلٌ	2
خَرَائِطٌ	Харита	خَرِيْطَةٌ	23	مِنْضَدَاتٌ	Стол	مِنْضَدَةٌ	3
صُورٌ	Сурат	صُورَةٌ	24	دِهَالِيْزٌ	Йўлак	دِهْلِيْزٌ	4
حِيْطَانٌ	Девор	حَائِطٌ	25	مَلَاعِبٌ	Ўйингоҳ	مَلْعَبٌ	5
سُفُوْفٌ	Шифт	سَفْفٌ	26	أَفْنِيَّةٌ	Ҳовли, сахна	فِنَاءٌ	6
أَرَاضٍ	Пол, ер	أَرْضٌ	27	أَعْلَامٌ	Байроқ	عَلَمٌ	7
أَبْوَابٌ	Эшик	بَابٌ	28	كُتُبٌ	Китоб	كِتَابٌ	8
نَوَافِذٌ	Дераза	نَافِذَةٌ	29	دَفَاتِرٌ	Дафтар	دَفْتَرٌ	9
سِتَائِرٌ	Парда	سِتَارَةٌ	30	أَقْلَامٌ	Қалам/ручка	قَلَمٌ	10
مَصَابِيْحٌ	Чирок	مِصْبَاحٌ	31	مَسَاحَاتٌ	Ўчирғич	مَسَاحَةٌ	11
تِلِفِزِيَوْنَآتٌ	Телевизор	تِلِفِزِيُونٌ	32	مَسَاطِرٌ	Чизғич	مِسْطَرَةٌ	12
أَجْهَرَةٌ كُمْبِيُوتَرٌ	Компьютер	آلَةٌ حَاسِبَةٌ \ كُمْبِيُوتَرٌ	33	مَحَافِظٌ	Сумка	مِحْفَظَةٌ	13
مُسَجَّلَاتٌ	Магнитофон	مُسَجَّلٌ	34	مَقَالِمٌ	Қаламдон	مِقْلَمَةٌ	14
أَجْهَرَةٌ فِيدِيُو	Видео	فِيدِيُو	35	مِلَقَاتٌ	Файл	مِلْفٌ	15
شَرَائِطٌ	Кассета	شَرِيْطٌ	36	مَكَاتِبٌ	Ёзув столи	مَكْتَبٌ	16
أَقْرَاصٌ	Диск	قُرْصٌ	37	مَقَاعِدٌ	Ўриндик	مَقْعَدٌ	17
مَكْتَبَاتٌ	Кутубхона	مَكْتَبَةٌ	38	كُرَاسِيٌّ	Стул	كُرْسِيٌّ	18
شَهَادَاتٌ	Гувоҳнома	شَهَادَةٌ	39	سَبُورَاتٌ	Доска	سَبُورَةٌ	19
طَاوِلَاتٌ	Хонтахта	طَاوِلَةٌ	40	مُمْسَحَاتٌ	Латга	مُمْسَحَةٌ	20

2-машқ. Қуйидаги гапларни таржима қилинг.

هَذِهِ مَدْرَسَةٌ، هَذَا فَصْلٌ، هَذِهِ مِنْضَدَةٌ، هَذَا دِهْلِيْزٌ، هَلْ هَذَا مَلْعَبٌ؟ نَعَمْ، هَذَا مَلْعَبٌ. أَيْنَ عِلْمٌ؟ عِلْمٌ فَوْقَ مَدْرَسَةٍ. هَلْ هَذَا كِتَابٌ؟ نَعَمْ، هَذَا كِتَابٌ. هَذَا دَفْتَرٌ وَهَذَا قَلَمٌ وَهَذِهِ مَسَاحَةٌ. أَيْنَ مِسْطَرَةٌ وَمِحْفَظَةٌ؟ مِسْطَرَةٌ وَمِحْفَظَةٌ عَلَى مَكْتَبٍ. هَذِهِ مِقْلَمَةٌ وَهَذَا مِلْفٌ، هَذَا مَكْتَبٌ وَهَذَا مَقْعَدٌ، هَذَا كُرْسِيٌّ وَهَذِهِ سُبُورَةٌ، هَذِهِ مُمْسَحَةٌ. تِلْكَ خِزَانَةٌ وَتِلْكَ خَرِيْطَةٌ. هَذِهِ صُورَةٌ وَذَلِكَ حَائِطٌ، هَذَا سَقْفٌ وَهَذِهِ أَرْضٌ، هَلْ هَذَا بَابٌ؟ هَلْ هَذِهِ نَافِذَةٌ؟ هَلْ هَذِهِ سِتَارَةٌ؟ هَلْ هَذَا مِصْبَاحٌ وَهَذَا تَلِيْفِزْيُونٌ؟ هَلْ هَذِهِ آلَةٌ حَاسِبَةٌ وَهَذَا مُسَجِّلٌ؟ أَيْنَ فَيْدْيُو؟ شَرِيْطٌ فِي مَكْتَبَةٍ. عَلَى طَاوِلَةِ آلَةٍ حَاسِبَةٍ وَمُسَجِّلٌ.

3-машқ. Қуйидаги гапларни араб тилига таржима қилинг.

Бу китоб. Бу стол. Бу мактаб. Бу сурат. Бу харита. Бу диск. Бу кассета. Бу компьютер. Бу магнитофон. Бу латга. Бу қаламдон. Бу девор. Бу чироқ. Бу видеоми? Бу сумками? Бу мактабми? Бу шифтми? Бу файлми? Бу телевизорми? Бу Ерми? Бу шкафми? Бу дискми? Бу стулми? Бу китобми?

Қоида. Сўзлар аниқ (الْمَعْرِفَةُ) ва ноаниқ (نَكْرَةٌ) ҳолатга бўлинади. Ноаниқ ҳолатдаги сўзларнинг олдига (أل) артикли қўшилса, у сўз аниқ ҳолатдаги сўз дейилади. Масалан: -الْكِتَابُ (маълум) китоб = -كِتَابٌ (бир) китоб.

Яъни, гапирувчи ва тингловчига маълум нарса ёки шахс ҳақида гапириладиган сўз аниқ ҳолатдаги сўз ҳисобланади. Гапирувчи ва тингловчининг иккаласидан бирига ёки ҳар иккаласига ҳам номаълум нарса ёки шахс ҳақида гапириладиган сўз ноаниқ ҳолатдаги сўз дейилади.

4-машқ. Юқоридаги сўзлардан қуйидаги жадвални тўлдилинг.

Ўқув қуроллари

Синф жиҳозлари

5-машқ. Ҳар бир устундаги сўзлар орасидан бегона сўзнинг тагига чизинг.

كِتَابٌ	سُبُورَةٌ	قَلَمٌ	فَيْدْيُو	مِحْفَظَةٌ	مَكْتَبَةٌ	بَابٌ	مِسْطَرَةٌ	قُرْصٌ
دَفْتَرٌ	دِهْلِيْزٌ	مِقْلَمَةٌ	صُورَةٌ	مِسْطَرَةٌ	مَدْرَسَةٌ	شَرِيْطٌ	تَلِيْفِزْيُونٌ	شَرِيْطٌ
قَلَمٌ	مُمْسَحَةٌ	فَيْدْيُو	شَرِيْطٌ	مِلْفٌ	مَلْعَبٌ	نَافِذَةٌ	كُمْبِيُوْتَرٌ	تَلِيْفِزْيُونٌ
فَيْدْيُو	كُرْسِيٌّ	كِتَابٌ	مُسَجِّلٌ	أَرْضٌ	كِتَابٌ	سِتَارَةٌ	مُسَجِّلٌ	فِنَاءٌ

6-машқ. Қуйидаги сўзларнинг арабчадаги кўплик шаклларини ёзинг.

Кўплик	Бирлик	Кўплик	Бирлик	Кўплик	Бирлик
_____:	Стул	_____:	Жавон	_____:	Мактаб
_____:	Доска	_____:	Парда	_____:	Байроқ
_____:	Латта	_____:	Дераза	_____:	Китоб
_____:	Харита	_____:	Эшик	_____:	Дафтар
_____:	Синф	_____:	Чирок	_____:	Сумка

Қоида. Араб тилида сўзлар жинс категориясига эга бўлиб, улар иккига бўлинади. Охири: 1. ة\ة (та: марбута) 2. ي (алиф мақсура) 3. ا (алиф ва хамза билан) тугаган сўзлар ва аёл жинсига далолат қилган сўзлар муаннас (مؤنث) жинсдаги сўзлардир.

Эркак кишига хос бўлган сўзлар эса, музаккар (مذكر) жинсдаги сўзлардир.

7-машқ. Қавслар ичидаги сўзларнинг арабчасини ёзинг.

_____ (доска) هَذِهِ .۱۳	_____ (мактаб) هَذِهِ .۱
_____ هَذِهِ مُمْسِحَةٌ .۱۴	_____ (синф) هَذَا .۲
_____ (харита) تِلْكَ .۱۵	_____ (йўлак) هَذَا .۳
_____ (сурат) هَذِهِ .۱۶	_____ هَلْ هَذَا (ўйингоҳ)? .۴
_____ (девор) ذَلِكَ .۱۷	_____ أَيْنَ (байроқ)? .۵
_____ (пол) هَذِهِ .۱۸	_____ هَلْ هَذَا (китоб)? .۶
_____ هَلْ هَذَا (эшик)? .۱۹	_____ (дафтар) هَذَا .۷
_____ هَلْ هَذِهِ (дераза)? .۲۰	_____ هَذِهِ (ўчирғич) .۸
_____ هَلْ هَذِهِ (парда)? .۲۱	_____ أَلَمْ كَتَبْ (чизғич) عَلَى الْمَكْتَبِ .۹
_____ هَذَا (телевизор)? .۲۲	_____ هَذِهِ (қаламдон) .۱۰
_____ هَذَا (магнитофон)? .۲۳	_____ (бу) مَقْعَدٌ .۱۱
_____ عَلَى طَاوِلَةٍ (компьютер) .۲۴	_____ (стул) هَذَا .۱۲

8-машқ. Сўроқ гапларни таржима қилинг ва инкор шаклда жавоб ёзинг.

❖ Анави ўйингоҳми?	❖ Бу дафтарми?	❖ Бу жавонми?
❖ Анави ҳовлими?	❖ Бу пардами?	❖ Бу шифтми?
❖ Анави чизғичми?	❖ Бу чирокми?	❖ Бу столми?
❖ Анави китобми?	❖ Анави жавонми?	❖ Бу синфми?
❖ Анави байроқми	❖ Анави столми?	❖ Бу эшикми?
❖ Анави компьютерми?	❖ Анави деразами?	❖ Бу деразами?
❖ Анави пардами?	❖ Анави сумками?	❖ Бу мактабми?

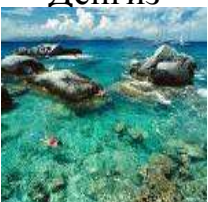

ЎН БЕШИНЧИ ДАРС

ب

(Баун) – араб алифбосининг иккинчи ҳарфи бўлиб, у ўзбек тилидаги “б” каби талаффуз қилинади. Махражи³ – икки лаб бир-бирига ёпишади, жарангли товуш. Ёзувда ب ҳарфи ўзидан аввалги ва кейинги ҳарфларга қўл беради, яъни бирикиб ёзилади. ب ҳарфи тўрт хил кўринишда ёзилади.

Алоҳида	Охирида	Ўртада	Бошида
ب	ب	ب	ب
كِتَابٌ	مَكْتَبٌ	سَبْوَةٌ	بَطِيخٌ
Китоб	Стол	Доска	Тарвуз
			

Ёдлаш учун қўшимча луғатлар:

بَطْنٌ	بَصَلٌ	بَحْرٌ	بَبْعَاءٌ	بَاصٌ
Корин	Пиёз	Денгиз	Тўти	Автобус
				

1-машқ. Қуйидаги ҳарфлардан сўз тузинг.

_____:	• б-т-м-к	_____:	• в-б-а
_____:	• х-и-б-п	_____:	• ҳ-б-р
_____:	• б-а-к-т	_____:	• з-а-р
_____:	• р-ё-с-б-о	_____:	• л-в-б
_____:	• а-ғ-б-б	_____:	• н-б-п

2-машқ. Қуйидаги сўзларни араб тилида ёзинг.

• корин	: _____	• нина	: _____
• денгиз	: _____	• қулоқ	: _____
• пиёз	: _____	• ғишт	: _____
• тўти	: _____	• ер	: _____

³ Махраж – ҳарфларнинг талаффуз қилинадиган жойи.

Қоида. Араб тилида ҳарфлар шамсия ва қамария ҳарфларига бўлинади. Улардан 14 таси шамсия ҳарфлар (ت ث د ذ ر ز س ش ص ض ط ظ ل ن) ва қолган 14 таси қамария ҳарфлар (ا ب ج ح خ ع غ ف ق ك م و ه ي)

Ёд олинг! Қамария ҳарфларини қуйидаги ибора билан ёдлаб олинг:

ابغ حجك وخف عقيمه

Ҳаж амалингда мукамалликни талаб қил,
камчиликка йўл қўйишдан қўрқ

3-машқ. Берилган устунлардаги сўзлар ичидан бегона сўзнинг тагига чизинг.

● نَافِذَةٌ	● مُمَسَّحَةٌ	● بَصَلٌ	● مَكْتَبٌ
● بَابٌ	● سُبُورَةٌ	● بِطِيخٌ	● سُبُورَةٌ
● فَيْدِيُو	● مُسَجَّلٌ	● بَاصٌ	● بِطِيخٌ

4-машқ. Қуйидаги сўзларни ўзбек тилига таржима қилинг:

● _____: بِطِيخٌ	● _____: أَسَدٌ
● _____: سُبُورَةٌ	● _____: أَرْضٌ
● _____: مَكْتَبٌ	● _____: عَصَا
● _____: كِتَابٌ	● _____: رُويِدًا

Қамария ва шамсия ҳарфлар

Қоида. Қамария ҳарф билан бошланган сўзларга “أل” қўшилса, ундаги ل талаффуз қилинади ва унинг устига суқун қўйилади. *Масалан:* الْمَدْرَسَةُ

5-машқ. Қуйидаги сўзларга “أل” артиклини қўшиб чиқинг.

وَسَادَةٌ	مَكْتَبَةٌ	حَائِطٌ	كِتَابٌ	مَلْعَبٌ	مَدْرَسَةٌ
يَدٌ	عَزَالٌ	خَرِيْطَةٌ	بَابٌ	فِنَاءٌ	فَصْلٌ
هَالٌ	قَمَرٌ	كُرْسِيٌّ	أَرْضٌ	عَلْمٌ	مِنْصَدَةٌ

6-машқ. Қуйида берилган сўзларни аниқ ҳолатда ёзиб чиқинг.

قُرْصٌ	كُمِّيُوْتَرٌ	بَابٌ	مَكْتَبَةٌ	مِحْفَظَةٌ	كِتَابٌ	قَلَمٌ	مِسْطَرَةٌ	مَلْعَبٌ
كَاسِيْتٌ	مُسَجَّلٌ	فِنَاءٌ	مَدْرَسَةٌ	أَرْضٌ	فَيْدِيُو	كُرْسِيٌّ	مِثْلَمَةٌ	مُسَجَّلٌ

Қоида. Шамсия ҳарф билан бошланган сўзларга “أل” аниқлик артикли қўшилса, ундаги ل ўқилмайди ва унинг талаффузи ўрнига ўша шамсия ҳарф иккилантриб ўқилади ва устига ташдид белгиси (ّ) қўйилади.

7-машқ. Қуйидаги сўзларни ёд олинг ва фарқларига эътибор беринг.

الْحُرُوفُ الشَّمْسِيَّةُ	الْحُرُوفُ الْقَمَرِيَّةُ
1 - ت : التَّفَاحُ - олма	1 - أ : الْأَبُ - ота
2 - ث : الثَّوْبُ - кийим	2 - ب : الْبَابُ - эшик
3 - د : الدَّيْكُ - хўроз	3 - ج : الْجَمَلُ - туя
4 - ذ : الذَّهَبُ - олтин	4 - ح : الْحِمَارُ - эшак
5 - ر : الرَّجُلُ - киши	5 - خ : الْخِرَانَةُ - жавон
6 - ز : الزُّرُّ - тугма	6 - ع : الْعَيْنُ - кўз
7 - س : السَّمَكُ - балиқ	7 - غ : الْغَزَالُ - кийик
8 - ش : الشَّمْسُ - қуёш	8 - ف : الْفَمُ - оғиз
9 - ص : الصُّنْدُوقُ - сандиқ	9 - ق : الْقَمَرُ - ярим ой
10 - ض : الضَّيْفُ - меҳмон	10 - ك : الْكَلْبُ - ит
11 - ط : الطَّالِبُ - талаба	11 - م : الْمَاءُ - сув
12 - ظ : الظُّفْرُ - тирноқ	12 - و : الْوِسَادَةُ - ёстиқ
13 - ل : اللَّحْمُ - гўшт	13 - هـ : الْهَلَالُ - янги ой
14 - ن : النَّمْلَةُ - чумоли	14 - ي : الْيَدُ - кўл

8-машқ. Қуйидаги сўзларга “ال”ни қўшиб, тегишли ҳаракатларни қўйинг.

_____ : كَلْبٌ	_____ : جَدٌّ
_____ : خَادِمٌ	_____ : أَبٌ
_____ : سُوقٌ	_____ : تُرَابٌ
_____ : طَوِيلٌ	_____ : شَمْسٌ
_____ : مِسْطَرَةٌ	_____ : صُنْدُوقٌ
_____ : دِهْلِيْزٌ	_____ : سَلْمٌ

9-машқ. Қуйидаги жумлаларни араб тилига таржима қилинг.

Балиқ сувдами? Йўқ, балиқ столнинг устида. Кучук эшакнинг олдидами? Ҳа, кучук эшакнинг олдида. Олма ва шафтоли столнинг тагидами? Йўқ, олма ва шафтоли кийимнинг устида. Тугмача қаерда? Тугмача ёстиқнинг тагида. Гўшт қаерда? Гўшт кишининг олдида. Олтин қаерда? Олтин сандиқнинг ичида. Чумоли

қаерда? Чумоли гўштнинг устида. Меҳмон қаерда? Меҳмон талабанинг ёнида.
Кийим қаерда? Кийим жавоннинг ичида.

ЎН ОЛТИНЧИ ДАРС ОЛД КЎМАКЧИЛАР (حُرُوفُ الْجَزْرِ)

Олд кўмакчилар ўзи боғланиб келган аниқ ёки ноаниқ ҳолатдаги сўздан олдин келиб, унинг қаратқич келишигида келишини талаб қилади

1. Туб олд кўмакчилар:

Институтда	فِي الْمَعْهَدِ	-да, ичида	فِي
Оқшомгача	إِلَى الْمَسَاءِ	-га, -гача	إِلَى
Эрталабдан	مِنَ الصَّبَاحِ	-дан	مِنَ
Стул устида	عَلَى الطَّائِلَةِ	-да, устида, устига	عَلَى
Дарс ҳақида	عَنِ الدَّرْسِ	ҳақида	عَنِ
Дўст билан бирга	مَعَ الصَّدِيقِ	билан бирга	مَعَ
Тушликкача	حَتَّى الظُّهْرِ	-гача	حَتَّى
Икки йилдан буён	مُنْذُ سَنَتَيْنِ	-дан бери, -дан буён	مُنْذُ ، مُنْذُ
Устоз ҳузурида	لَدَى الْأُسْتَاذِ	-да, қошида, ҳузурида	لَدَى
Қалам билан (воситасида)	بِالْقَلَمِ	билан, воситасида	بِ
Талабада бор	لِلطَّالِبِ	-да бор, учун, -ники	لِ
Қуёш каби	كَالشَّمْسِ	-дек, каби	كَ

2. Ясама олд кўмакчилар:

Мактаб ичида	دَاخِلَ الْمَدْرَسَةِ	ичида, ичига	دَاخِلَ
Уйдан ташқарида	خَارِجَ الْبَيْتِ	-дан ташқарида	خَارِجَ
Ҳаво орқали	عَبْرَ الْهَوَاءِ	орқали	عَبْرَ
Таътил давомида	خِلَالَ الْعُطْلَةِ	давомида	خِلَالَ
Ўқувчи ва муаллимнинг орасида	بَيْنَ التِّلْمِيذِ وَالْمُعَلِّمِ	орасида	بَيْنَ
Дарсдан кейин	بَعْدَ الدَّرْسِ	кейин	بَعْدَ
Дарсдан олдин	قَبْلَ الدَّرْسِ	олдин	قَبْلَ
Уйнинг ёнида	بِجَوَارِ الْبَيْتِ	ёнида	بِجَوَارِ
Дераза яқинида	قُرْبَ النَّافِذَةِ	яқинида	قُرْبَ
Университет олдида	أَمَامَ الْجَامِعَةِ	олдида	أَمَامَ
Девор орқасида	وَرَاءَ الْجِدَارِ	орқасида, орқасига	وَرَاءَ ، خَلْفَ

Ёзув столи устида	فَوْقَ الْمَكْتَبِ	устида, устига	فَوْقَ
Дарахт тагида	تَحْتَ الشَّجَرَةِ	тагида, тагига	تَحْتَ
Директор ҳузурида	عِنْدَ الْمُدِيرِ	-да, ҳузурида	عِنْدَ
Масала ҳақида	حَوْلَ الْمَسْئَلَةِ	атрофида, ҳақида	حَوْلَ
Тахминан бир метр	حَوَالِي مِثْرٍ	қарийб, тахминан	حَوَالِي
Халқ томонга	إِزَاءَ الشَّعْبِ	томонга	إِزَاءَ

1-машқ. Қуйидагиларни араб тилига таржима қилинг.

• Полнинг тагида	• Ўчирғичнинг ёнида	• Мактабга
• Эшикнинг орқасида	• Чизғичнинг яқинида	• Синфда
• Деразанинг яқинида	• Сумканинг орқасида	• Столнинг устида
• Парданинг олдида	• Ёзув столининг тагида	• Йўлакда
• Чироқ билан	• Стулнинг тепасида	• Ўйингоҳгача
• Телевизоргача	• Досканинг яқинида	• Ҳовли орқали
• Компьютер билан	• Жавоннинг тепасида	• Байроқнинг олдида
• Магнитофон билан	• Сурагда	• Китобга
• Видеода	• Деворда	• Дафтардан
• Қаламдон ичида	• Шифтнинг тагида	• Қалам билан

2-машқ. Қуйидаги ибораларни ўзбек тилига таржима қилинг.

• عِنْدَ الْمُدِيرِ	• قُرْبَ الْجَامِعَةِ	• بِالْمَسَاحَةِ	• فِي الْمَدْرَسَةِ
• بَعْدَ الْعُطْلَةِ	• عَلَى الْمَائِدَةِ	• دَاخِلَ الْمِحْفَظَةِ	• فِي الْفَضْلِ
• أَمَامَ الْحَاسُوبِ	• فِي الْمَدْرَسَةِ	• خَارِجَ الْمَلْعَبِ	• عَلَى الْمِنْصَدَةِ
• وَرَاءَ الْبَيْتِ	• مِنَ الْبَيْتِ	• فِي الْمَلْفِ	• عَبْرَ الدَّهْلِيْزِ
• بِجَوَارِ الْبَيْتِ	• إِلَى الدُّكَّانِ	• تَحْتَ الْكُرْسِيِّ	• حَوْلَ الْمَلْعَبِ
• فِي الْجَامِعَةِ	• تَحْتَ الْأَرْضِ	• بِجَوَارِ السُّبُورَةِ	• فِي الْعَلَمِ
• حَوْلَ الْعَالَمِ	• الشَّيْءِ بِالسُّكْرِ	• دَاخِلَ الْخِزَانَةِ	• تَحْتَ الْكِتَابِ
• خَارِجَ الْقَرْيَةِ	• حَتَّى الصَّبَاحِ	• وَرَاءَ الشَّجَرَةِ	• أَمَامَ الدَّفْتَرِ
• فَوْقَ الْمَبْنَى	• قَبْلَ الدَّرْسِ	• بَيْنَ النَّافِذَةِ وَالْبَابِ	• بِالْقَلَمِ

3-машқ. Қуйидагиларни араб тилига таржима қилинг.

1. Стул эшикнинг орқасида.	11. Китоб стулнинг устида.
2. Чизғич столнинг тагида.	12. Латга досканинг яқинида
3. Чироқ жавоннинг тепасида.	13. Байроқ жавоннинг тепасида
4. Қалам қаламдон ичида	14. Бола йўлакда
5. Қаламдон столнинг устида	15. Соат деворда
6. Сумка ёзув столининг тагида	16. Пол шифтнинг тагида
7. Чизғич байроқнинг олдида	17. Ўчирғич полнинг тагида

8. Қалам ўчирғичнинг ёнида
 9. Дафтар чизғичнинг яқинида
 10. Ўчирғич сумканинг орқасида

18. Ота эшикнинг орқасида
 19. Стул синфда
 20. Стул парданинг олдида

4-машқ. Қуйидаги сўзларни ёдланг.

سَاعَةٌ 	طِفْلَةٌ 	سَرِيرٌ 	مِفْتَاحٌ 	مَوْزٌ
وَالِدٌ وَبِنْتُ 	وَلَدٌ وَأُمٌّ 	نَافِذَةٌ 	كُرْسِيٌّ 	حَمَامَةٌ
رَجُلٌ 	إِمْرَأَةٌ 	طِفْلٌ 	وَالِدَةٌ وَبِنْتُ 	وَالِدٌ وَوَلَدٌ

5-машқ. Таржима қилинг.

Бола ва она уйнинг ичида. Ота ва бола деразанинг олдида. Она ва қиз шифохонада. Ота ва қиз боғда. Кабутар денгизнинг устида. Банан тарвузнинг ёнида. Калит эшикнинг тагида. Киши шернинг ёнида. Аёл ўғилнинг олдида. Қизалоқ стулнинг устида. Бола машинанинг ичида. Стул эшикнинг орқасида.

6-машқ. Қуйидаги ҳикматли гапни ўқинг ва ёд олинг.

* عَصْفُورٌ فِي الْيَدِ خَيْرٌ مِنْ اثْنَيْنِ عَلَى الشَّجَرَةِ

“Қўлдаги битта қуш дарахтдаги икки қушдан яхшидир”.

ЎН ЕТТИНЧИ ДАРС

1-машқ. Қуйидаги саноқ сонларни ёдланг.

Олти	٦	سِتَّةٌ -	6	Бир	١	وَاحِدَةٌ -	1
Етти	٧	سَبْعَةٌ -	7	Икки	٢	اِثْنَانٍ -	2
Саккиз	٨	ثَمَانِيَةٌ -	8	Уч	٣	ثَلَاثَةٌ -	3
Тўққиз	٩	تِسْعَةٌ -	9	Тўрт	٤	أَرْبَعَةٌ -	4
Ўн	١٠	عَشْرَةٌ -	10	Беш	٥	خَمْسَةٌ -	5

Араб тилида нол сони (صِفْرٌ) дейилади ва (٠) кўринишда ёзилади.

2-машқ. Қуйидаги саноқ сонларни ёдланг.

Олти	٦	سِتٌّ -	6	Бир	١	وَاحِدٌ -	1
Етти	٧	سَبْعٌ -	7	Икки	٢	اِثْنَانٍ -	2
Саккиз	٨	ثَمَانٍ -	8	Уч	٣	ثَلَاثٌ -	3
Тўққиз	٩	تِسْعٌ -	9	Тўрт	٤	أَرْبَعٌ -	4
Ўн	١٠	عَشْرٌ -	10	Беш	٥	خَمْسٌ -	5

3-машқ. Ўқитувчи хоҳлаган ўн та сўзни араб тилида кетма-кет айтади ва ўқувчи эслаб қолганича ўша сўзларни дафтарига ёзиб беради.

4-машқ. Ҳар учталиқ устундаги сўзлар ичида бегона сўзнинг тагига чизинг.

• كِتَابٌ	• الرَّبِيعُ	• وَالِدٌ	• مَكْتَبٌ	• رَجُلٌ
• ثُقَافٌ	• الْبَيْضُ	• وَالِدَةٌ	• قَلَمٌ	• ابْنَةٌ
• خَوْخٌ	• الْحَرِيفُ	• رَبَابٌ	• طَعَامٌ	• شَيْخٌ

5-машқ. Қуйидаги машқни ўқинг ва таржима қилинг.

هَذَا الْقِرْدُ فَوْقَ الشَّجَرَةِ. هَلِ الدَّيْكُ جَمِيلٌ أَوْ الدَّجَاجَةُ؟ الدَّيْكُ جَمِيلٌ. هَلِ ذَلِكَ ثَعْلَبٌ أَوْ ذَنْبٌ؟ ذَلِكَ ثَعْلَبٌ. اَلتَّعْلَبُ مَكَّارٌ. الْاَبُ وَالْوَلَدُ اَمَامَ الْبَيْتِ. السَّمَكُ فِي الْمَاءِ. التَّمْلَةُ فِي الْيَدِ. الرَّزُّ فَوْقَ الصُّنْدُوقِ. الْكَلْبُ خَلْفَ الْقِطَّةِ. الصَّيْفُ بِجَوَارِ الطَّالِبِ. الْوَلَدُ وَالرَّجُلُ خَلْفَ الْجَبَلِ. الشَّمْسُ فِي الصُّورَةِ. الشَّمْسُ وَالْقَمَرُ فِي السَّمَاءِ. الْعَزَالُ وَالْجَمَلُ اَمَامَ الْوَلَدِ. الْفَمُ تَحْتَ الْاَنْفِ. الطَّالِبُ بِجَوَارِ الْاَبِ وَالْمُعَلِّمُ. الْخُبْزُ وَاللَّحْمُ اَمَامَ الطَّبَّاخِ. اَلْقَلَمُ خَلْفَ السَّاعَةِ. الدَّهَبُ وَالرَّزُّ فِي الصُّنْدُوقِ، الصُّنْدُوقُ عَلَي الْمَكْتَبِ.

6-машқ. Юқоридаги машқни 2 дақиқагача тез ўқинг.

7-машқ. Қуйидаги саволларга жавоб беринг.

- ١- أَيْنَ الْقَلَمُ وَالْكِتَابُ؟
- ٢- هَلِ السَّمَكُ فِي الدَّلْوِ؟
- ٣- أَيْنَ اللَّحْمُ؟
- ٤- مَنْ وَرَاءَ الْبَيْتِ؟
- ٥- مَاذَا عَلَي الْمَكْتَبِ؟
- ٦- هَلِ الدَّهَبُ فِي الصُّنْدُوقِ؟
- ٧- مَاذَا بِجَوَارِ الطَّالِبِ؟
- ٨- مَنْ فِي السَّيَّارَةِ؟
- ٩- هَلِ التَّمْلَةُ فِي السَّمَاءِ؟

Қоида. “مَاذَا فِي الْعُرْفَةِ؟” шаклида тузилган сўроқ гаплар ўзбек тилида “Хонада нима бор?” деб таржима қилинади ва унга “فِي الْعُرْفَةِ خِرَانَةٌ” тарзида жавоб берилади. Агар сўроқ гапда шахс сўралаётган бўлса, “مَنْ فِي الْبَيْتِ؟” - “Уйда ким бор?” шаклида сўралади ва унга “فِي الْبَيْتِ وَلَدٌ” тарзида жавоб берилади.

Бундай қоидадаги эга “مُبْتَدَأٌ مُؤَخَّرٌ”, яъни “кечиккан эга” деб номланади.

8-машқ. Қуйидаги гапларни араб тилига таржима қилинг. .

1. Эшикнинг орқасида нима бор?	11. Столнинг тагида нима бор?
2. Столнинг тагида нима бор?	12. Досканинг яқинида нима бор?
3. Жавоннинг тепасида нима бор?	13. Жавоннинг тепасида нима бор?
4. Қаламдон ичида нима бор?	14. Йўлакда ким бор?
5. Столнинг устида нима бор?	15. Деворда нима бор?
6. Ёзув столининг тагида нима бор?	16. Шифтнинг тагида нима бор?
7. Байроқнинг олдида ким бор?	17. Полнинг устида нима бор?
8. Ўчирғичнинг ёнида нима бор?	18. Эшикнинг орқасида ким бор?
9. Чизғичнинг яқинида нима бор?	19. Синфда ким бор?
10. Сумканинг орқасида нима бор?	20. Парданинг олдида нима бор?

9-машқ. Қуйидагиларни араб тилига таржима қилинг.

1. Эшикнинг орқасида стул бор.	11. Столнинг тагида китоб бор.
2. Столнинг тагида чизғич бор.	12. Досканинг яқинида латта бор.
3. Жавоннинг тепасида чироқ бор.	13. Жавоннинг тепасида байроқ бор.
4. Қаламдон ичида қалам бор.	14. Йўлакда бола бор.
5. Столнинг устида қаламдон бор.	15. Деворда соат бор.
6. Ёзув столининг тагида сумка бор.	16. Шифтнинг тагида киши бор.
7. Байроқнинг олдида бола бор.	17. Полнинг устида ўчирғич бор.
8. Ўчирғичнинг ёнида қалам бор.	18. Эшикнинг орқасида ота бор.
9. Чизғичнинг яқинида дафтар бор.	19. Синфда муаллим бор.
10. Сумканинг орқасида ўчирғич бор.	20. Парданинг олдида стул бор.

Дарс луғатлари:

Қиз- بِنْتٌ	Бўри- ذَنْبٌ	Маймун- قِرْدٌ	Баҳор- الرَّيْبِيُّ
Аёл- امْرَأَةٌ	Маккор- مَكَّارٌ	Дарахт- شَجَرَةٌ	Куз- الْحَرِيفُ
Қиз- طِفْلَةٌ	Нон- خُبْزٌ	Чиройли- جَمِيلٌ	Тухум- بَيْضٌ
Қабутар- حَمَامَةٌ	Она- وَالِدَةٌ	Товуқ- دَجَاجَةٌ	Таом- طَعَامٌ
Калит- مِفْتَاحٌ	Ота- وَالِدٌ	Тулки- ثَعْلَبٌ	Сумка- حِفْظَةٌ

ЎН САККИЗИНЧИ ДАРС

ت

(Таун) – араб алифбосининг учинчи ҳарфи бўлиб, у ўзбек тилидаги “т” каби талаффуз қилинади. Махражи — тил учи ва олдинги икки тиш туби, яъни тагида. ت танглайнинг олдидан, тишнинг орқасидан чиқадиган жарангсиз ҳарфдир. Ёзувда ўзидан олдинги ва кейинги ҳарфларга уланади. ت ҳарфи тўрт хил кўринишли ҳарф ҳисобланади.

Алоҳида	Охирида	Ўртада	Бошида
ت	ت	ت	ت
خَضْرَوَاتٌ	طَسْتُ	مِفْتَاحٌ	تَمْسَاخٌ
Кўкатлар	Тоғора	Калит	Тимсоҳ
			

“ة” (Та: марбута) ҳарфи фақат сўз охирида ишлатилади.

	مِكَئْسَةٌ Супурги	ة
	زَهْرَةٌ Гул	ة

Ёдлаш учун қўшимча луғатлар:

تُوتٌ	تَلْمِيذٌ	تُفَّاحٌ	تُرَابٌ	تَيْنٌ
Тут	Ўқувчи	Олма	Тупроқ	Анжир
				

1-машқ. Қуйидаги ҳарфлардан сўз тузинг.

- _____: ھ-ت-ف-ا: _____
- _____: ھ-ر-ز-ه: _____
- _____: ھ-س-ن: _____
- _____: ھ-م-ا-ف: _____
- _____: ھ-ا-ح-ت-م: _____
- _____: ھ-ا-ر: _____
- _____: ھ-ن-ي-ت: _____
- _____: ھ-و-ض-ر: _____
- _____: ھ-ل-ص-ب: _____

2-машқ. Қуйидаги сўзларни араб тилида ёзинг.

- қорин: _____ ● тут: _____ ● супурги: _____
- гул: _____ ● олма: _____ ● тупроқ: _____
- калит: _____ ● пиёз: _____ ● анжир: _____
- тимсоҳ: _____ ● тўти: _____ ● ўқувчи: _____

3-машқ. Қуйидаги сўзларни ўзбек тилига таржима қилинг:

- _____ : تَلْمِيذٌ ● _____ : خُضْرَوَاتٌ ● _____ : تَمْسَاحٌ ●
- _____ : ثَوْتُ ● _____ : تُرَابٌ ● _____ : مُفْتَاخٌ ●
- _____ : مِسْطَرَةٌ ● _____ : ثُقَاقٌ ● _____ : طَسْتٌ ●

Қоида. Араб тилида сўзлар сон бирлик (مُفْرَدٌ), иккилик (تَشْبِيهٌ) ва кўплик (جَمْعٌ) сон категорияларига эга. Иккилик сон бирликдаги сўзларнинг охирига бош келишикда (تَانِ), тушум ва қаратқич келишикларида (تَيْنِ) қўшимчасини қўшиш билан ясалади. Масалан: مُعَلِّمَانِ = مُعَلِّمٌ + تَيْنِ \ مُعَلِّمَيْنِ = مُعَلِّمٌ + تَانِ

4-машқ. Қуйидаги сўзларни намунадагидек иккилик шаклга ўгиринг.

Намуна: سَاعَةٌ - سَاعَتَانِ - سَاعَتَيْنِ \

طِفْلٌ، قَلَمٌ، مَكْتَبٌ، خَرِيْطَةٌ، حَمَامَةٌ، سَفْفٌ، سَبُّورَةٌ، نَافِذَةٌ.

5-машқ. Музаккар сўзларга (هَذَا) ва муаннас сўзларга (هَذِهِ) кўрсатиш олмошларини мослаб қўйинг.

سَاعَةٌ، طِفْلٌ، قَلَمٌ، مَكْتَبٌ، خَرِيْطَةٌ، حَمَامَةٌ، سَفْفٌ، سَبُّورَةٌ، نَافِذَةٌ، مَوْزٌ، كَلْبٌ، بِنْتُ.

Яқиндаги шахс ва предметни кўрсатувчи кўрсатиш олмошлари

Жинс	Бирлик	Иккилик	Кўплик
Музаккар	Бу-هَذَا	Бу иккиси - هَذَا	Булар - هَؤُلَاءِ
Муаннас	Бу-هَذِهِ	Бу иккиси - هَاتَانِ	Булар - هَؤُلَاءِ

6-машқ. Қуйидаги гапларни араб тилига таржима қилинг.

Бу иккита ўқувчи. Бу иккита олма. Бу иккита тоғора. Бу иккита тимсоҳ. Бу иккита гул. Бу иккита кабутар. Бу иккита дераза. Бу иккита доска. Бу иккита соат. Бу иккита кравот. Бу иккита стул. Бу иккита уй. Бу иккита калит. Бу иккита қиз. Бу иккита харита.

Бу иккита олтинми? Бу иккита кўзми? Бу иккита жавонми? Бу иккита ёстиқми? Бу иккита кишими? Бу иккита чумолими? Бу иккита талабами? Бу

иккита хўрозми? Бу иккита кийимми? Бу иккита деразами? Бу иккита
кутубхонами? Бу иккита қўлми?

ЎН ТЎҚҚИЗИНЧИ ДАРС

1-машқ. Қуйидаги арабча сонларни вақтга қараб ўқинг. Ҳар бир қатордаги рақамлар учун белгиланган вақт 7 сониядан 12 сониягача.

№	Сонлар	№	Сонлар
1.	۳۰۱۲۴۵۶۷۸۹	6.	۸۹۴۵۶۰۱۷۸۹
2.	۱۰۲۳۷۸۹۴۵۶	7.	۶۵۶۷۸۰۱۲۳۴
3.	۶۷۴۵۸۳۰۱۲۹	8.	۱۲۸۹۴۵۶۳۴۵
4.	۳۴۵۶۷۸۹۰۱۲	9.	۲۰۱۳۷۸۰۱۲۳
5.	۷۸۹۰۱۲۵۶۷۸	10.	۵۶۷۸۹۶۷۸۹۰

2-машқ. Қуйидаги сўзлардан иккилик сон ясанг.

سَاعَةٌ، طِفْلٌ، قَلَمٌ، مَكْتَبٌ، خَرِيْطَةٌ، حَمَامَةٌ، سَقْفٌ، سَبُوْرَةٌ، نَافِذَةٌ، مَوْزٌ، كَلْبٌ، بِنْتُ.

3-машқ. Қуйидагиларни иккилик шаклга ўтказинг.

هَذَا قَلَمٌ	هَذَا كِتَابٌ	هَذَا بَابٌ	هَذَا بَيْتٌ
هَذَا مَكْتَبٌ	هَذَا سَرِيْرٌ	هَذَا كُرْسِيٌّ	هَذَا مِفْتَاحٌ

هَذِهِ سَاعَةٌ	هَذِهِ مِسْطَرَةٌ	هَذِهِ مِحْفَظَةٌ	هَذِهِ نَافِذَةٌ
هَذِهِ سَبُوْرَةٌ	هَذِهِ صُوْرَةٌ	هَذِهِ خَرِيْطَةٌ	هَذِهِ بِنْتُ

4-машқ. Қуйидаги машқни ўқинг ва таржима қилинг.

مَا هَذَا؟ هَذَا قَاْرٌ. مَنْ هَذِهِ؟ هَذِهِ بِنْتُ. هَلْ هَذَا حِمَارٌ؟ لَا، هَذَا فَرَسٌ. أَيِّنَ الْكِتَابِ؟ الْكِتَابُ فِي الْخِرَانَةِ. هَلْ هَذَا تَعْلَبٌ أَوْ ذِئْبٌ؟ هَذَا ذِئْبٌ. هَلْ هَذَا قِرْدٌ؟ نَعَمْ، هَذَا قِرْدٌ. هَلْ هَذَا مُعَلِّمٌ؟ لَا، هَذَا طَالِبٌ. هَلْ الْكِتَابُ فِي الْمِحْفَظَةِ؟ نَعَمْ، الْكِتَابُ فِي الْمِحْفَظَةِ. هَلْ هَذَا دُبٌّ؟ لَا، هَذَا أَسَدٌ. هَلْ هَذِهِ بَطَّةٌ؟ لَا، هَذِهِ دَجَاحَةٌ. هَلْ هَذِهِ نَافِذَةٌ؟ لَا، هَذِهِ سَاعَةٌ. هَلْ هَذِهِ خَرِيْطَةٌ؟ لَا، هَذِهِ صُوْرَةٌ.

5-машқ. Юқоридаги машқдаги гапларни иккиликка ўтказиб чиқинг.

(الضَّمَائِرُ الْمُنْفَصِلَةُ) Кишилик олмошлари

Кишилик олмошлари сўзларга қўшилиб ёзилмайди. Улар муайян бир шахсга далолат қиладиган олмошлардир. Араб тилида кишилик олмошларидаги шахс қуйидаги атамалар ёрдамида ифодаланади:

مُنْكَلِمٌ – Биринчи шахсни ифодалаш учун ишлатилади.

مُخَاطَبٌ - Иккинчи шахсни ифодалаш учун ишлатилади.

غَائِبٌ – Учинчи шахсни ифодалаш учун ишлатилади.

ЙИГИРМАНЧИ ДАРС

ث

(Саун) – араб алифбосининг тўртинчи ҳарфи бўлиб, ўзбек тилида унинг ўхшаши йўқ.

Махражи – тил учи, юқори ва пастки тишлар ораси. Жарангсиз ва сирғалувчи. Унинг талаффуз қилиниши тили бироз чучукларга яқиндир.

Тепа ва пастки тишлар ўртасига тилнинг учини жойлаш ва юқори тишнинг тепа қисмига жипслаштириб, “са” ث куч билан талаффуз қилинади.

ث ҳарфи ёзилишда ўздан олдинги ва кейинги ҳарфларга уланадиган ҳарфлардан бири. ث ҳарфи тўрт хил кўринишли ҳарфдир.

Алоҳида	Охирида	Ўртада	Бошида
ث	ث	ث	ث
مِحْرَاتٌ	مُثَلِّثٌ	مِثْقَبٌ	نُعَلْبٌ
Омоч	Учбурчак	Бурғу	Тулки
			

Ёдлаш учун қўшимча луғатлар:

ثَوْبٌ	ثَوْرٌ	ثَلَاثَةٌ	ثَقِيلٌ	ثُعْبَانٌ
Кийим	Буқа	Музлатгич	Оғир	Илон
				

1-машқ. Қуйидаги ҳарфлардан сўз тузинг.

- _____: ث-ث-ل-م: • _____: ث-ل-ي-ق: • _____: ث-ل-ع: •
 _____: ل-ا-ج-ث-ة: • _____: ث-ع-ا-ن: • _____: ث-م-ح: •
 _____: ث-م-ق-ب: • _____: ر-ث-و: • _____: ث-م-ب: •

2-машқ. Қуйидаги сўзларни араб тилида ёзинг.

денгиз	:	_____	кийим	:	_____
тўти	:	_____	тупрок	:	_____
илон	:	_____	Буқа	:	_____
гул	:	_____	ўқувчи	:	_____
калит	:	_____	музлатгич	:	_____
тимсоҳ	:	_____	Олма	:	_____
автобус	:	_____	Оғир	:	_____

3-машқ. Қуйидаги сўзларни ўзбек тилига таржима қилинг:

_____ : مُنَلَّتْ •	_____ : تَمَسَّاحٌ •
_____ : مِحْرَاتٌ •	_____ : تُفَّاحٌ •
_____ : تَلْمِيذٌ •	_____ : تَعَلَّبٌ •
_____ : نُوتٌ •	_____ : مِثْقَبٌ •

4-машқ. Қуйидаги машқни ўқинг, таржима қилинг ва иккиликка ўтказинг.

هَذَا الْكِتَابُ جَدِيدٌ. هَذِهِ الصَّحِيفَةُ كَبِيرَةٌ. الصُّنْدُوقُ جَدِيدٌ. هَذَا الْحَجَرُ ثَقِيلٌ. هَذِهِ الشَّجَرَةُ طَوِيلَةٌ.

هَذَا الْحَبْلُ قَصِيرٌ. هَذَا الْبَابُ مَفْتُوحٌ. هَذِهِ النَّافِذَةُ مُغْلَقَةٌ. الْفِيلُ أَمَامَ الزَّرَافَةِ. هَذِهِ الشَّجَرَةُ بِجَوَارِ الزَّهْرَةِ.

5-машқ. Қуйидаги саволларга жавоб беринг.

_____ : مَا هَذَا؟ •	_____ : أَهَذَا دِيكٌ؟ •
_____ : هَلْ هَذَا كَلْبٌ؟ •	_____ : أَهَذَا فَرَسٌ؟ •
_____ : مَنْ هَذَا؟ •	_____ : هَلْ هَذَا مِنْدِيلٌ؟ •
_____ : هَلْ هَذَا جَمَلٌ؟ •	_____ : أَهَذَا وَلَدٌ؟ •
_____ : أَهَذَا كَلْبٌ؟ •	_____ : مَنْ هَذِهِ؟ •

6-машқ. Қуйидаги машқни ўқинг ва таржима қилинг.

هَذَا تَلْمِيذٌ وَهَذِهِ مُعَلِّمَةٌ. أَنْتَ طَيِّبٌ وَهِيَ مَرِيضَةٌ. أَنْتَ مُعَلِّمٌ وَهِيَ مُدِيرَةٌ. هَلِ الطَّيِّبَةُ أَمَامَ

الْبَيْتِ؟ لَا، هِيَ خَلْفَ الْمَدْرَسَةِ. هَلِ التَّلْمِيذُ فِي الْمَدْرَسَةِ؟ نَعَمْ، هُوَ فِي الْمَدْرَسَةِ. هَلِ الْبَطَّةُ صَغِيرَةٌ؟ لَا، هِيَ كَبِيرَةٌ. هَلِ السُّبُورَةُ بَيْضَاءُ؟ نَعَمْ، هِيَ بَيْضَاءُ. هَلِ الْكَلْبُ أَسْوَدٌ؟ لَا هُوَ أَبْيَضٌ.

هَذَا الطَّالِبُ نَشِيطٌ. وَهَذَا الطَّالِبُ كَسْلَانٌ. هَلِ الْبَطَّةُ كَبِيرَةٌ؟ نَعَمْ، هِيَ كَبِيرَةٌ. هَلِ الْحَمَامَةُ فِي

السَّمَاءِ؟ نَعَمْ، هِيَ فِي السَّمَاءِ. هَلِ الْمِفْتَاحُ عَلَى الْمَكْتَبِ؟ نَعَمْ، الْمِفْتَاحُ عَلَى الْمَكْتَبِ.

7-машқ. Қуйидаги сўзларни араб тилига таржима қилинг.

Бу кабутарми? Ҳа, бу кабутар. У дангасами? Йўқ, у фаол. Бу мактабми? Ҳа, бу мактаб. У (м.н.) шифокорми? Йўқ, у (м.н.) касал. Бу бола кучлими? Йўқ, бу бола заиф. Бу дарахт узунми ёки қалтами? Бу дарахт узун. Бу эшик қорами? Йўқ, бу эшик оқ. Бу қалам оқми? Йўқ, бу қалам қора.

Бу хўроз чиройлими? Ҳа, бу хўроз чиройли. Бу дераза ёпиқми? Ҳа, бу дераза ёпиқ. Бу эшик очикми ёки ёпиқми? Бу эшик очик. Бу сумка оғирми? Йўқ, бу сумка енгил. Бу олмами ёки шафтолими? Бу шафтоли. Бу нима? Бу тимсоҳ.

8-машқ. Қуйидаги гапларни ўқинг ва ёдланг.

_____ : أَمِنَةٌ مُجْتَهِدَةٌ وَأُخْتُهَا كَسَلِيٌّ •	_____ : الطُّلَّابُ كَثِيرُونَ وَالْفَصْلُ صَغِيرٌ •
_____ : هَذَا الدَّرْسُ طَوِيلٌ وَهُوَ سَهْلٌ •	_____ : حَامِدٌ مُجْتَهِدٌ وَصَدِيقُهُ كَسْلَانٌ •
_____ : سَيَّارَتِي قَدِيمَةٌ وَلَكِنْ هِيَ قَوِيَّةٌ •	_____ : مُحَمَّدٌ طَوِيلٌ وَحَامِدٌ قَصِيرٌ •

- أَحْيِ الْكَبِيرُ مُتَزَوِّجٌ وَأَنَا أَعَزَبٌ.
- بَيْتُكَ جَمِيلٌ جِدًّا وَلَكِنْ هُوَ صَغِيرٌ.
- إِبْرَاهِيمُ فَقِيرٌ وَعَمُّهُ غَنِيٌّ جِدًّا.
- مُحَفَظَتُكَ كَبِيرَةٌ جِدًّا وَهِيَ نَظِيفَةٌ.

9-машқ. Қуйида берилган хайвонларни жадвалга киритинг.

أَرْزَبٌ - تُعْبَانٌ - قِطَّةٌ - نَمْرٌ - خُرُوفٌ - تَعْلَبٌ - بَمْرَةٌ - دُبٌّ - جَمَلٌ - أَسَدٌ

حيوانات أليفة - Уй хайвонлари	Иртқич хайвонлар - حيوانات متوحشة

Дарс луғатлари:

Ёки-	أَوْ	Қисқа-	قَصِيرٌ	Газета-	صحيفةٌ
Осон-	سهلٌ	Очиқ-	مَفْتُوحٌ	Янги-	جَدِيدٌ
Ким?-	مَنْ	Ёпиқ-	مُعَلَّقَةٌ	Тош-	حَجْرٌ
Кучли?-	قَوِيٌّ	Касал-	مَرِيضَةٌ	Катта-	كَبِيرَةٌ
Жуда-	جِدًّا	Кучсиз-	ضَعِيفٌ	Арқон-	حَبْلٌ
Опаси (м.н.)-	أَخْتِهَا	Дангаса (м.н.)-	كَسَلَى	Унинг дўсти-	صَدِيقُهُ
Дангаса-	كَسَلَانٌ	Оқ-	أَبْيَضٌ	Тиришқоқ-	مُجْتَهَدٌ
Мудира-	مُدِيرَةٌ	Шифокор-	طَبِيبَةٌ	Талабалар-	طُلَّابٌ
Осмон-	سَمَاءٌ	Дастрўмол-	مِنْدِيلٌ	Узун-	طَوِيلٌ
Бой-	غَنِيٌّ	Тоза-	نَظِيفَةٌ	Камбағал-	فَقِيرٌ
Амаки-си (м.з.)	عَمُّهُ	Фаол-	نَشِيطٌ	Сенинг уйинг-	بَيْتُكَ
Эски -	قَدِيمَةٌ	Оқ (м.н.)-	بَيْضَاءٌ	Қора (м.з.)-	أَسْوَدٌ
Уйланган-	مُتَزَوِّجٌ	Машинам-	سَيَّارَتِي	Кўп (кўплик)-	كَثِيرُونَ
Тиришқоқ-	مُجْتَهَدَةٌ	Сумканг (м.з.)-	مُحَفَظَتُكَ	Бўйдоқ-	أَعْرَبٌ

ЙИГИРМА БИРИНЧИ ДАРС

ج

(Жимун) – араб алифбосининг бешинчи ҳарфи бўлиб, у ўзбек тилидаги “ж” ҳарфи каби талаффуз қилинади.

Махражи – тилнинг ўртаси ва тепасидаги танглай қатнашадиган жарангли тил олди ундошидир.

ج ҳарфи ёзувда ўзидан олдинги ва кейинги ҳарфларга бирикади. Сўз охирида ёки алоҳида ёзганимизда бу ҳарфнинг пастки қисми сатр чизиғидан тушириб ёзилади. ج ҳарфи тўрт хил кўринишли бўлади.

Алоҳида	Охирида	Ўртада	Бошида
ج	ج	ج	ج
دَجَاجٌ	ضَجِيحٌ	حَجَرٌ	جَزْرٌ
Товуқ	Шовқин	Тош	Сабзи
			

Ёдлаш учун қўшимча луғатлар:

جَدَوْلٌ	جِدَارٌ	جَدَّةٌ	جُبْنٌ	جَبَلٌ
Сой	Девор	Бува	Пишлоқ	Тоғ
				

1-машқ. Қуйидаги ҳарфлардан сўз тузинг.

- _____: ر-ج-د-ا: • _____: ز-ر-ج: •
- _____: و-ج-د-ل: • _____: ج-ج-ي-ض: •
- _____: ر-ج-ح: • _____: ل-ج-ب: •
- _____: ح-ر-ا-ث-م: • _____: ن-ج-ب: •
- _____: ب-ق-ث-م: • _____: د-ج: •

2-машқ. Қуйидаги сўзларни араб тилида ёзинг.

- тўти: _____
- илон: _____
- девор: _____
- калит: _____
- музлатгич: _____
- олма: _____
- пишлоқ: _____
- денгиз: _____
- тоғ: _____
- сой: _____
- буқа: _____
- бува: _____

3-машқ. Бўш жойларга мос ҳарфни қўйинг.

بَ...ن	بِ...يخ	عَلَبَ...	جِجِجْ...
بَ...ر	سَبُّ...رَة	تَلْمِي...	مُنَدَّ...
أ...ن	بَ...ل	تُرَا...	مِحْرَا...

4-машқ. Қуйидаги сўзларни ўзбек тилига таржима қилинг:

- نَعَلَبَ: _____
- مِحْرَاتُ: _____
- ضَجِجَ: _____
- مِثْقَبٌ: _____
- جَزَزَ: _____
- دَجَّجَ: _____
- مِثَلَّتْ: _____
- حَجَرَ: _____
- مِحْرَاتُ: _____

5-машқ. Қуйидаги машқни ўқинг ва таржима қилинг.

هَذَا أَسَدٌ وَهَذِهِ زَرَفَةٌ. هَذَا هَاتِفٌ وَهَذِهِ سَبُورَةٌ. هَلْ هَذِهِ سَيَّارَةٌ؟ لَا، هَذِهِ دَرَّاجَةٌ. هَلْ هَذِهِ حَدِيثَةٌ؟ نَعَمْ، هَذِهِ حَدِيثَةٌ. مَا هَذَا؟ هَذَا هَرَمٌ. مَا هَذِهِ؟ هَذِهِ مِسْطَرَةٌ. مَنْ هَذَا؟ هَذَا أَبٌ. وَمَنْ هَذِهِ؟ هَذِهِ أُمٌّ. مَنْ هَذَا؟ هَذَا أَخٌ. مَنْ هَذِهِ؟ هَذِهِ أُخْتُ. مَا هَذَا؟ هَذَا خُوخٌ. مَا هَذِهِ؟ هَذِهِ فَاكِهَةٌ. مَنْ هَذَا؟ هَذَا خَالَ. مَنْ هَذِهِ؟ هَذِهِ خَالَةٌ. هَلْ هَذَا عَمٌّ؟ لَا، هَذِهِ عَمَّةٌ. هَلْ هَذِهِ جَدَّةٌ؟ لَا، هَذَا جَدٌّ.

6-машқ. Бўш ўринларга пастдаги мос сўзларни қўйинг.

_____ : هَذِهِ	_____ : هَذَا
_____ : هَذَا	_____ : هَذِهِ
_____ : هَذِهِ	_____ : هَذَا
_____ : هَذَا	_____ : هَذِهِ
_____ : هَذَا	_____ : هَذِهِ

Сўзлар: جَدَّةٌ، بَدْرٌ، دُبٌّ، بُرْتُقَالٌ، زَهْرٌ، زَرَفَةٌ، زَيْنَبٌ، شَمَامٌ، شَوْكَةٌ، شُرَيْبَةٌ.

7-машқ. Қуйидаги сўзларга (ال) артиклини қўйинг.

_____ : بُرْتُقَالٌ	_____ : زَرَفَةٌ
_____ : شَمَامٌ	_____ : نَافِذَةٌ
_____ : ثَوْبٌ	_____ : كَلْبٌ
_____ : عُرْفَةٌ	_____ : دَلْوٌ
_____ : سَاعَةٌ	_____ : بَابٌ

8-машқ. Қуйидаги расмларга қараб уларнинг арабча аталишини ёзинг.

Дарс луғатлари:

Тоға-	نَحَالٌ	Хола-	نَحَالَةٌ	Боғ-	حَدِيقَةٌ	Велосипед-	دَرَّاجَةٌ
Буви-	جَدَّةٌ	Амма-	عَمَّةٌ	Амаки-	عَمٌّ	Пирамида-	هَرَمٌ
Қовун-	شَمَامٌ	Бува-	جَدٌّ	Телефон-	هَاتِفٌ	Апельсин-	بُرْتُقَالٌ
Челак-	دَلْوٌ	Шўрва-	شُرْبَةٌ	Санчки-	شَوَكَةٌ	Тўлин ой-	بَدْرٌ

ЙИГИРМА ИККИНЧИ ДАРС

ح

(Хаун) – араб алифбосининг олтинчи ҳарфи бўлиб, ўзбек тилида унинг ўхшаши йўқ.

Махражи – тил орқаси, халқум орқа девори. Жарангсиз ҳамда сирғалувчи товушни ифодалайди. ع ҳарфидан жарангсизлиги билан фарқланади.

ح ҳарфи ёзувда ўзидан олдинги ва кейинги ҳарфларга қўл беради. Бу ҳарф ҳам ج каби алоҳида ёки сўзнинг охирида ёзилганда пастки қисми сатр чизиғи тагига туширилиб ёзилади. ح ҳарфи тўрт хил кўринишли бўлади.

Алоҳида	Охирида	Ўртада	Бошида
ح	ح	ح	ح
مِصْبَاحٌ	رُمْحٌ	نَحْلَةٌ	حُوتٌ
Чирок	Найза	Асалари	Кит
			

Ёдлаш учун қўшимча луғатлар:

حَقِيْبَةٌ	حِذَاءٌ	حَدِيْدٌ	حَجْرٌ	حَبْلٌ
Жомадон	Пойафзал	Темир	Тош	Арқон
				

1-машқ. Қуйидаги ҳарфлардан сўз тузинг.

- _____: а-б-м-в-г-д-е-ё-з
- _____: б-г-д-е-ё-з-а-б-в-г-д-е-ё-з
- _____: г-д-е-ё-з-а-б-в-г-д-е-ё-з
- _____: д-е-ё-з-а-б-в-г-д-е-ё-з
- _____: е-ё-з-а-б-в-г-д-е-ё-з
- _____: ё-ё-з-а-б-в-г-д-е-ё-з
- _____: з-а-б-в-г-д-е-ё-з

2-машқ. Қуйидаги сўзларни араб тилида ёзинг.

- тош: _____
- музлатгич: _____
- тоғ: _____
- илон: _____
- олма: _____
- сой: _____
- арқон: _____
- темир: _____
- жомадон: _____
- чирок: _____
- денгиз: _____
- поймафзал: _____

3-машқ. Бўш жойларга мос ҳарфни қўйинг.

- ...حَبْلٌ •
- ...حَدِيْدٌ •
- ...حَجْرٌ •
- ...حَقِيْبَةٌ •
- ...حِذَاءٌ •
- ...حُوتٌ •
- ...مِصْبَاحٌ •
- ...رُمْحٌ •
- ...نَحْلَةٌ •
- ...تَلْمِيْحٌ •
- ...تُرَا... •

4-машқ. Қуйидаги сўзларни ўзбек тилига таржима қилинг.

- حُوتٌ: _____ • مَثَقَبٌ: _____ • جَزْرٌ: _____
 • نَحْلَةٌ: _____ • مَثَلَتْ: _____ • ضَجِيحٌ: _____
 • رُمُحٌ: _____ • مِحْرَاتٌ: _____ • دَجَاحٌ: _____

5-машқ. Қуйидаги машқни ўқинг ва таржима қилинг.

هَذَا الْأَبُ فِي الْعُرْفَةِ. هَذَا التُّفَاحُ لَدِيدٌ. هَذَا الْبَابُ مَفْتُوحٌ. التُّفَاحُ وَالْحُوخُ فَوْقَ الطَّاوِلَةِ. الْجَمَلُ فِي حَدِيْقَةِ الْحَيَوَانَاتِ. الدَّيْكُ وَالْحِمَارُ خَلْفَ الرَّجُلِ. الذَّهَبُ غَالِيَةٌ. الرَّجُلُ أَمَامَ الْحِزَانَةِ. الْعَيْرُ فَوْقَ الْقَمِ. الزَّرُّ فِي الْحِزَانَةِ. السَّمَكُ فِي الْمَاءِ. الضَّيْفُ وَالطَّالِبُ فِي الْبَيْتِ. هَلِ الطُّفْرُ فِي الْيَدِ؟ نَعَمْ، هُوَ فِي الْيَدِ. هَلِ النَّمْلَةُ فَوْقَ اللَّحْمِ؟ لَا، هِيَ عَلَى الْأَرْضِ. الْهَيْلَالُ جَمِيلٌ وَالْقَمَرُ جَمِيلٌ أَيْضًا.

6-машқ. Қуйидаги бирикмаларни арабчага таржима қилинг.

Гўштнинг устида. Сувнинг ичида. Қўлнинг ичида. Сандиқнинг устида. Ёстиқнинг тагида. Ўқитувчининг ёнида. Ернинг устида. Стулнинг тагида. Эшикнинг орқасида. Деразанинг олдида. Дераза ва эшикнинг орасида. Киши ва талабанинг ўртасида. Боланинг ёнида. Қизнинг ёнида. Хонанинг ичида.

Қоида. Араб тилида бир қанча олд кўмакчилар бор. Улардан кейин келаётган сўз аниқ ҳолатда (أل) танвинсиз, ноаниқ ҳолатда (ـ) танвин билан мажрур ҳолатида, яъни қаратқич келишигида келади:

فِي بَيْتٍ - فِي الْبَيْتِ؛ عَلَى مَكْتَبٍ - عَلَى الْمَكْتَبِ؛ تَحْتَ سَرِيرٍ - تَحْتَ السَّرِيرِ

7-машқ. Қуйидаги савол-жавобларни ўқинг ва таржима қилинг.

هُوَ فِي الْعُرْفَةِ.		أَيْنَ مُحَمَّدٌ؟
هُوَ فِي الْحَمَّامِ.		وَأَيْنَ يَاسِرٌ؟
هِيَ فِي الْمَطْبَخِ.		وَأَيْنَ أَمْنَةُ؟
هُوَ عَلَى الْمَكْتَبِ		أَيْنَ الْكِتَابُ؟
هِيَ عَلَى السَّرِيرِ.		وَأَيْنَ السَّاعَةُ؟

8-машқ. Қуйидагиларни араб тилига таржима қилинг.

Бу ким? Ўқитувчи. Булар ким? Ўқитувчилар. Бу ким? Ўқувчи қиз. Булар ким? Ўқувчи қизлар. У ўқитувчи. Улар ўқитувчилар. Сен ўқувчисан. Сиз ўқувчисизлар. У ўқувчи қиз. Улар ўқувчи қизлар. Мен ўқитувчиман. Биз ўқитувчилармиз. Бу киши ўқитувчи. Бу кишилар ўқитувчилар. Бу аёл

Ўқитувчи. Бу аёллар ўқитувчилар. Бу киши ким? Бу аёл ким? Сен кимсан? Сиз кимсиз? Улар ким?

Бу ўқитувчи, булар ўқитувчилар. Бу муаллима. Булар муаллималар. Бу ким? Ўқувчи бола. Бу ким? Ўқувчи қиз. У муаллим. Улар муаллимлар. У муаллима. Улар муаллималар. Сен ўқувчисан. Сизлар ўқувчисизлар. Сен ўқувчи қизсан. Сизлар ўқувчи қизларсиз.

9-машқ. Қуйидаги ҳикматли гапни ўқинг ва ёд олинг.

* كَثِيرُ الْكَلَامِ قَلِيلُ الْإِحْتِرَامِ *

“Кўп гапириш эҳтиромни камайтиради”

Дарс бўйича луғатлар:

Мазали-	لَذِيذٌ	Олма-	تُفَّاحٌ	Хона-	عُرْفَةٌ
Ошхона-	مَطْبُخٌ	Оғиз-	فَمٌّ	Олтин-	ذَهَبٌ
Ўқувчилар (м.з.) -	تَلَامِيذٌ	Ўқитувчилар (м.з.) -	مُعَلِّمُونَ	Қиммат-	عَالِيَةٌ
Ўқувчилар (м.н.) -	تَلْمِيذَاتٌ	Ўқитувчилар (м.н.) -	مُعَلِّمَاتٌ	Каравот-	سَرِيرٌ
Ўқувчи (м.н.) -	تَلْمِيذَةٌ	Аёллар-	نِسَاءٌ	Кишилар-	رِجَالٌ

“Ҳарфлар олами” ўйини

Ўйин қоидаси. Бу ўйинга мувофиқ стол устига учта қути қўйилади. Биринчисида чўзиқ унлилар, иккинчисида шамсия (қуёш) ҳарфлари, учинчисида қамария (ой) ҳарфлари жойлашган бўлади. Тингловчилар навбат билан чиқиб, тартиб билан хоҳлаган қутиларидан ҳарфларни оладилар. Улардан сўз тузадилар. Бунда талабага ана ўша учта ҳарфнинг ўрнини алмаштириб турли сўзлар тузишга ижозат берилади. Масалан: тингловчи: *أَكَلَ* ҳарфларини олган бўлса, шу ҳарфлар иштирокида сўзлар тузиши мумкин.

Бу ҳарфлар иштирокида *كَلْبٌ، لَبَنٌ، كَلْبٌ، لَبَنٌ، كَلْبٌ، لَبَنٌ* каби сўзларни яшаш мумкин. Бунда тингловчининг эркин фикрлашига имконият берилади. Қолган талабалар ҳам шундай йўл билан сўзлар тузиб, дафтарларига ёзишади. Агар чиққан ҳарфлардан сўз яшанинг иложиси бўлмаса, ўқитувчи ёрдам бериши керак.

Ўйин фойдаси. Бу ўйин тингловчилар ва талабаларнинг ҳарфларни тез таниб олишларига, ҳарфлардан тез сўз туза олишларига, қолаверса, улар сўз бойлигининг ортиб боришига ёрдам беради.

ЙИГИРМА УЧИНЧИ ДАРС

خ

(Хаун) – араб алифбосининг еттинчи ҳарфи бўлиб, ўзбек тилидаги “х” каби талаффуз қилинади.

Махражи – халқумнинг энг юқори қисми. Жарангсиз бўлиб, чуқур танглайнинг орқасидан товуш чиқади.

خ ҳарфи ёзувда ўзидан олдинги ва кейинги ҳарфларга кўшилиб ёзиладиган ҳарфлардан бири. Бу ҳарф ҳам ج ва ح ҳарфлари каби алоҳида ёки сўз охирида ёзилганда сатр остига туширилиб ёзилади. خ ҳарфи тўрт хил кўринишлидир.

Алоҳида	Охирида	Ўртада	Бошида
خ	خ	خ	خ
طَبَّاحٌ	شَيْخٌ	مُحَرَّرٌ	خَرِطَةٌ
Ошпаз 	Қария 	Бигиз 	Харита

Ёдлаш учун қўшимча луғатлар:

خَيْطٌ	خَاتَمٌ	خُرُوفٌ	خَادِمٌ	خُبْزٌ
Ип 	Узук 	Қўзичок 	Ходим 	Нон

1-машқ. Қуйидаги ҳарфлардан сўз тузинг.

- _____: د-ي-ح-د: • _____: ي-خ-ط: • _____: خ-ط-ا-ب:
- _____: ة-خ-ي-ر-ط: • _____: ا-خ-م-ت: • _____: ز-خ-ب:
- _____: ف-و-خ-ر: • _____: ت-ح-و: • _____: ي-خ-ش:

2-машқ. Қуйидаги сўзларни араб тилида ёзинг.

- ип: _____
- музлатгич: _____
- харита: _____
- илон: _____
- ошпаз: _____
- нон: _____
- арқон: _____
- темир: _____
- жомадон: _____
- чирок: _____
- узук: _____
- қария: _____

3-машқ. Бўш жойларга мос ҳарфни қўйинг.

● ...بَيْلٌ	● ...بَيْحٌ	● ...غَلَبٌ	● ...جَرٌ
● ...مِبَاحٌ	● ...مَاتَمٌ	● ...تَلْمِيحٌ	● ...مُتَدِّلٌ
● ...تَحْيِيَةٌ	● ...خُبٌّ	● ...رَيْطَةٌ	● ...بَبَاحٌ

4-машқ. Қуйидаги сўзларни ўзбек тилига таржима қилинг:

- _____: رُمُحٌ ● _____: مُتَلِّثٌ ● _____: مُحْرَزٌ
- _____: مِصْبَاحٌ ● _____: خَرِيطَةٌ ● _____: شَيْخٌ
- _____: مِثْقَبٌ ● _____: حَبْلٌ ● _____: طَبَّاحٌ

5-машқ. Қуйидаги машқни ўқинг ва таржима қилинг.

أَيْنَ الْكِتَابِ؟ - الْكِتَابُ عَلَى الْمَكْتَبِ. أَيْنَ الْوَلَدِ؟ - هُوَ فِي الدَّارِ. هَذَا رَفٌّ. الرَّفُّ فِي الْحِزَانَةِ. سَعِيدٌ يَشْرَبُ الشَّايَ بِالْفِنْجَانِ وَعُثْمَانُ يَأْكُلُ الطَّعَامَ. هُمَا فِي الْمَطْعَمِ. أَيْنَ سَخَانَةِ الشَّايِ؟ - هَاتِ سَخَانَةَ الشَّايِ. مَاذَا فِي سَخَانَةِ الشَّايِ؟ فِي سَخَانَةِ الشَّايِ شَايٌ. مَنْ يَفْرَأُ فِي الْبَيْتِ؟ مُحَمَّدٌ يَفْرَأُ فِي الْبَيْتِ. مَنْ يَأْكُلُ الطَّعَامَ؟ صَدِيقِي يَأْكُلُ الطَّعَامَ فِي الْفُطُورِ. مَاذَا عَلَى الرَّفِّ؟ - عَلَى الرَّفِّ فِنْجَانٌ. مَنْ فِي الْفَصْلِ؟ فِي الْفَصْلِ مُعَلِّمٌ. هَاتِ السِّكِّينَ يَا سَعِيدُ! - حَاضِرٌ. خُذِ السِّكِّينَ يَا أَحْمَدُ. اشْرَبِ الشَّايَ بِالسُّكَّرِ. أَنَا شَرَبْتُ الشَّايَ بِالسُّكَّرِ. كُلِ الطَّعَامَ. أَنَا أَكَلْتُ الطَّعَامَ فِي الْعَدَاءِ. خُذِ الدَّفْتَرَ يَا كَرِيمُ! - حَاضِرٌ. أَنَا أَخَذْتُ الدَّفْتَرَ يَا أُسْتَاذِي. اقْرَأِ الدَّرْسَ يَا فَرِيدُ - حَاضِرٌ. هَلْ مُحَمَّدٌ يَشْرَبُ الْقَهْوَةَ؟ لَا، هُوَ يَشْرَبُ الشَّايَ. اشْرَبِ الْقَهْوَةَ بِالسُّكَّرِ! - لَا، أَنَا أَحْبُّ الشَّايَ بِالسُّكَّرِ. هَلْ هَذَا الْوَلَدُ يَأْكُلُ الطَّعَامَ فِي الْعِشَاءِ؟ نَعَمْ، هُوَ يَأْكُلُ الطَّعَامَ فِي الْعِشَاءِ.

6-машқ. Қуйидаги гапларни ўзбек тилига таржима қилинг.

مَا هَذَا؟ هَذَا كِتَابٌ. مَا هَذِهِ؟ هَذِهِ مِحْفَظَةٌ. هَذَا دَفْتَرٌ. هَذِهِ دَفَاتِرٌ. هَذَا الْكِتَابُ كَبِيرٌ. هَذِهِ الْكُتُبُ كَبِيرَةٌ. هَذَا الدَّفْتَرُ صَغِيرٌ. هَذِهِ الدَّفَاتِرُ صَغِيرَةٌ. هَذَا الْقَلَمُ طَوِيلٌ. هَذِهِ الْأَقْلَامُ طَوِيلَةٌ. لِمَنْ هَذَا الْكِتَابُ؟ لِلْمُعَلِّمِ. لِمَنْ هَذَا الدَّفْتَرُ؟ لِلتَّلْمِيذِ. لِمَنْ هَذِهِ الْمِحْفَظَةُ؟ لِلتَّلْمِيذَةِ.

7-машқ. Қуйидаги гапларни араб тилига таржима қилинг.

Бу нима? Бу дафтар. Бу нима? Бу чой. Бу чойнак. Бу токча. Бу пиёла кичкина. Бу ўқувчи. Бу дафтар катта. Бу дафтарлар катта. Қаламни ол! Мен шакар чойни яхши кўраман. Китобни ўқи! Мен дафтарни олдим. Бу китоб кимники? Бу китоб ўқувчиники. Бу дафтар кимники? Ўқувчиники. Бу чой кимники? Бу чой Каримники. Бу арқон кимники? Бу чироқ кимники? Бу қалам кимники?

Бу нон кимники? Бу нима? - Бу харита. Бу нима? - Бу узук. Бу жомадон кимники? Бу жомадон қарияники. Бу нима? - Сумка. Кимники? - Муаллимники. Бу нима? - Нон. Кимники? - Ошпазники. Бу китоб кичкина. Бу дафтар кичкинами? Йўқ, бу дафтар катта. Бу нон ширин. Бу дераза очиқ. Жомадон сандиқнинг устида. Соат музлатгичнинг устидами? Йўқ, соат ёстиқнинг тагида.

8-машқ. Қуйидаги сўзлашувни ўқинг ва ёд олинг.

۱ - التَّحِيَّةُ - Саломлашиш

أَحْمَدُ: السَّلَامُ عَلَيْكُمْ!	نَادِرٌ: مَسَاءَ النُّورِ!
نَادِرٌ: وَعَلَيْكُمْ السَّلَامُ!	أَحْمَدُ: كَيْفَ حَالُكَ؟
أَحْمَدُ: صَبَاحَ الْخَيْرِ!	نَادِرٌ: بِخَيْرٍ، شُكْرًا وَالْحَمْدُ لِلَّهِ.
نَادِرٌ: صَبَاحَ النُّورِ!	أَحْمَدُ: أَهْلًا وَسَهْلًا!
أَحْمَدُ: نَهَارُكُمْ سَعِيدٌ!	نَادِرٌ: مَرَحَبًا بِكَ!
نَادِرٌ: نَهَارُكُمْ مُبَارَكٌ!	أَحْمَدُ: مَعَ السَّلَامَةِ!
أَحْمَدُ: مَسَاءَ الْخَيْرِ!	نَادِرٌ: إِلَى الْإِقَاءِ.

9-машқ. “التَّحِيَّةُ” матни бўйича видеороликни томоша қилинг ва ролик ижроси пайтида кетидан ўзбек тилига синхрон тарзда таржима қилинг. Матнни вақтга қараб тез ўқишга ҳаракат қилинг.

Дарс луғатлари:

ичяпти-	يَشْرَبُ	нонушта-	الْفُطُورُ	токча-	رَفٌّ
ич!-	اشْرَبْ	тушлик-	الْعَدَاءُ	пичоқ-	سِكِّينٌ
еяпти-	يَأْكُلُ	кечки овқат-	الْعِشَاءُ	чойнак-	سَخَّانَةُ الشَّايِ
бер!-	هَاتِ	шакар чой-	الشَّايِ بِالسُّكَّرِ	пиёла-	فِنْجَانٌ
ўқияпти-	يَقْرَأُ	ҳозир-	حَاضِرٌ	у иккиси-	هُمَا
егин!-	كُنْ	яхши кўраман-	أَحَبُّ	ол!-	خُذْ
едим-	أَكَلْتُ	олдим-	أَخَذْتُ	ўқи!-	اقْرَأْ
китоблар-	كُتُبٌ	кимники?-	لِمَنْ	дафтарлар-	دَفَاتِرٌ
ичдим-	شَرِبْتُ	ҳозир-	حَاضِرٌ	эй-	يَا
ўқияпти-	يَقْرَأُ	менинг дўстим-	صَدِيقِي	ҳовли-	دَارٌ

ЙИГИРМА ТҮРТИНЧИ ДАРС

Муаннас		Мулоҳаза ва истиснолар	
I. Морфологик белгилари бўлган муаннас исмлар			
1	ة	مَدِينَةٌ عُرْفَةٌ وَرْدَةٌ	Баъзи ۋ билан тугайдиган эркакларнинг исмлари музаккар саналади. حَمْرَةٌ، عَلَامَةٌ.
2	— اء	صَحْرَاءُ \ زَهْرَاءُ \ حِرْبَاءُ	
3	— ى	ذِكْرَى بُشْرَى كُبْرَى	Агар ى сўзнинг ўзак таркибидан бўлса, у ҳолда бу исмлар музаккар ҳисобланади. Масалан: مَبْنَى - بَنَى

II. Морфологик белгилари бўлмаган муаннас исмлар			
1	Аёл кишини ёки аёлларнинг исmlарини билдирган	أُمٌّ \ أخت \ ابْنَتٌ \ زَيْنَبُ	-
2	Тананинг жуфт аъзолари	يَدٌ \ عَيْنٌ \ أُذُنٌ	-
3	Миллат-элат номлари	العَرَبُ \ الأَوْزُنُكُ	оқил исм бўлгани сабабидан улар баъзан кўпликда ҳам қўлланилиши мумкин
4	Аниклик артиклини олмайдиган ва танвин билан тугамайдиган географик номлар	مِصْرًا \ بَعْدَادُ \ طَرَابُلَيْسَ	
5	Яратилишига кўра ягона бўлган нарсаларнинг номлари	رِيحٌ اسْمُومًا دَبُورًا \ حَرْبٌ \ انَارٌ \ اجْهَنَّمُ	شَمْسٌ \ أَرْضٌ بَيْتٌ \ سُوقٌ \ نَفْسٌ \ اِدَارٌ

III. Юқоридаги белгилари бўлмаган исmlар музаккар исм саналади		I-1 даги ҳолат бундан мустасно	
III. Бундан ташқари иккала жинсда ҳам бирдек қўлланадиган исmlар ҳам бор			
1	مِلْحٌ، قَمْرٌ، عَقْرَبٌ، نَسْرٌ، فَرْسٌ، كَيْدٌ، قَوْسٌ، سَمَاءٌ.	ёдлаб, эсда сақлаб қолинади	
2	جَسُورٌ، عَجُوزٌ، حُنُونٌ	فَعُولٌ вазнидаги сўзлар	
3	(جرح) جَرِيحٌ (جَمَل) جَمِيلٌ	ўтимли феъллардан бундан мустасно, чунки ўтимсиз جَمَلٌ феълдан ясалган	

“Ан-найм” арабча-ўзбекча лугат китобининг 956-бетида музаккар шаклдаги муаннас сўзлар ҳамда 957-бетида иккала жинсда қўлланиладиган исмлар рўйхати батафсил берилган. (Носиров О., Юсупов М. “Ан-найм”. Арабча-ўзбекча лугат. “Абдулла Қодирий номидаги халқ мероси наشريёти”.-Т., 2003-й)

1-машқ. Қуйидаги сўзларнинг жинсларини аниқлаб чиқинг ва уларнинг ёнига белгилаб қўйинг.

عَرَجَاءُ	خَامِسَةٌ	بَيْضَاءُ	صُعْرَى	حُسْنَى
مَرِيْمٌ	نُورٌ	عَلَامَةٌ	بِنْتُ	خَالٌ
حَمْرَةٌ	شَارِعٌ	كَسُوْلٌ	رَجُلٌ	سَقْفٌ
صَحِيْفَةٌ	سَوْدَاءُ	عَامِلٌ	عَادِلٌ	عَمَّةٌ

2-машқ. Қуйидаги исмларнинг муаннас жинси шаклини ясанг.

_____:	صَابِرٌ	_____:	طَالِبٌ
_____:	مُؤْمِنٌ	_____:	فَالَاخٌ
_____:	فَصِيْرٌ	_____:	نَشِيْطٌ
_____:	بَصِيْرٌ	_____:	مُجْتَهِدٌ
_____:	عَاشِرٌ	_____:	جَمِيْلٌ

3-машқ. Берилган сўзларнинг музаккар ва муаннас жинсларини кузатинг.

طَائِرٌ - طَائِرَةٌ	بَطٌّ - بَطَّةٌ	بَقْرٌ - بَقْرَةٌ	رَجُلٌ - اِمْرَأَةٌ
صَدِيْقٌ - صَدِيْقَةٌ	مُهَنْدِسٌ - مُهَنْدِسَةٌ	تَلْمِيْذٌ - تَلْمِيْذَةٌ	زَوْجٌ - زَوْجَةٌ
صَغِيْرٌ - صَغِيْرَةٌ	مُعَلِّمٌ - مُعَلِّمَةٌ	طَالِبٌ - طَالِبَةٌ	طَوِيْلٌ - طَوِيْلَةٌ
طَيِّبٌ - طَيِّبَةٌ	سَيِّدٌ - سَيِّدَةٌ	قِطٌّ - قِطَّةٌ	كَثِيْرٌ - كَثِيْرَةٌ

4-машқ. Таржима қилинг.

Эркак қаерда? Эркак шифокорнинг олдида. Ўрдак қаерда? Ўрдак сигирнинг ёнида. Бу муҳандис аёл. Бу хоним. Бу жаноб. Бу ўқувчи қиз. Арқон узун. Бу мушукми? Йўқ, бу ўрдак. Мушукни ол! Мен шифокорни яхши кўраман. Карим нонни еяпти. Бу дўст ва бу дугона. Талаба йигит ва талаба қиз ошхонада. Бу сигир катта. Бу ўқувчи кичкина. Котиба қаерда? Котиба ошхонада. Сен кимсан? – Мен эркакман. У ким? – У аёл. Сен кимсан? (м.з.) –Мен шифокорман. Талаба қаерда? –Талаба университетда.

5-машқ. Хафта кунларининг номларини ёдланг.

Пайшанба-	يَوْمُ الْحَمِيْسِ	Душанба-	يَوْمُ الْاِثْنَيْنِ
Жума-	يَوْمُ الْجُمُعَةِ	Сешанба-	يَوْمُ الْاَثْنَاءِ
Шанба-	يَوْمُ السَّبْتِ	Чоршанба-	يَوْمُ الْاَرْبَعَاءِ
Якшанба-	يَوْمُ الْاَحَدِ		

ЙИГИРМА БЕШИНЧИ ДАРС

د

(Далун)– араб алифбосининг саккизинчи ҳарфи бўлиб, у ўзбек тилидаги “д” га ўхшаш, жаранглидир.

Махражи – тил учи ва олдинги икки тепа тишнинг туби. Бу ҳарф танглай олди товуши, тиш ортида талаффуз қилинади.

▷ ҳарфи ёзувда ўзидан кейинги ҳарфга уланмайдиган олти ҳарфдан бири. ▷ ҳарфи икки хил кўринишлидир.

Алоҳида	Охирида	Ўртада	Бошида
د	د	د	د
دُوْدٌ	يَدٌ	قِدْرٌ	دَلْوٌ
Қурт	Қўл	Қозон	Челак
			

Ёдлаш учун қўшимча луғатлар:

دَوَاءٌ	دُكَّانٌ	دِيكٌ	دَجَاجَةٌ	دُبٌّ
Дори	Дўкон	Хўроз	Товуқ	Айиқ
				

1-машқ. Қуйидаги ҳарфлардан сўз тузинг.

- _____: د-ي-ح-د: _____ ● _____: ر-د-ق: _____ ● _____: د-ي-ح-د: _____ ●
 _____: و-د-ل: _____ ● _____: ت-ح-و: _____ ● _____: ء-د-و-ا: _____ ●
 _____: ي-خ-ط: _____ ● _____: ن-ا-ك-د: _____ ● _____: ة-ج-ج-د-ا: _____ ●

2-машқ. Қуйидаги сўзларни араб тилида ёзинг.

- дори: _____ ● қозон: _____ ● қария: _____ ● товуқ: _____
 ● дўкон: _____ ● узук: _____ ● челак: _____ ● қозон: _____
 ● қўл: _____ ● ип: _____ ● ошпаз: _____ ● айиқ: _____

3-машқ. Бўш жойларга мос ҳарфни қўйинг.

- ...بَلٌ ● ...يَخٌ ● ...عَلْبٌ ● ...حَرٌ ●
 ...بَاخٌ ● ...مٌ ● ...تَلْمِيَةٌ ● ...مُتَلَدٌ ●
 ...قَيْبَةٌ ● ...حُبٌ ● ...رَيْطَةٌ ● ...بَاخٌ ●

4-машқ. Қуйидаги сўзларни ўзбек тилига таржима қилинг:

- رُمُحٌ: _____ • مُثَلَّثٌ: _____ • مَلْعَبٌ: _____
 • مِصْبَاحٌ: _____ • خَرِيْطَةٌ: _____ • شَيْخٌ: _____
 • مِثْقَبٌ: _____ • مُحْرَرٌ: _____ • طَبَّاخٌ: _____

5-машқ. Қуйидаги саволларга жавоб беринг.

- ۱- أَيْنَ الْكِتَابُ؟ : _____ ۶- هَلْ آمِنَةٌ فِي الْعُرْفَةِ؟ : _____
 ۲- أَيْنَ مُحَمَّدٌ؟ : _____ ۷- مَنْ فِي الْمَطْبَخِ؟ : _____
 ۳- أَيْنَ السَّاعَةُ؟ : _____ ۸- مَنْ فِي الْعُرْفَةِ؟ : _____
 ۴- أَيْنَ الدُّوْدُ؟ : _____ ۹- مَاذَا عَلَى الْمَكْتَبِ؟ : _____
 ۵- أَيْنَ آمِنَةٌ؟ : _____ ۱۰- مَاذَا عَلَى السَّرِيرِ؟ : _____

6-машқ. Гапларни таржима қилинг ва сўроқ гапларга айлантинг.

- ۱) الطَّالِبُ فِي الْجَامِعَةِ: _____ ۶) عَلَى الْمَكْتَبِ وَرَقٌ: _____
 ۲) الرَّجُلُ فِي الْمَدْرَسَةِ: _____ ۷) فِي الْفَصْلِ مُدْرَسٌ: _____
 ۳) التَّاجِرُ فِي الدُّكَّانِ: _____ ۸) يَاسِرٌ فِي الْمَطْبَخِ: _____
 ۴) عَلَى الْمَكْتَبِ قَلَمٌ: _____ ۹) الْقَمَرُ فِي السَّمَاءِ: _____
 ۵) زَيْنَبُ فِي الْعُرْفَةِ: _____ ۱۰) فِي الْفَصْلِ كَمَالٌ: _____

7-машқ. Қуйидаги гапларни араб тилига таржима қилинг.

- Кучук боланинг ёнида.
- Меҳмон кишининг орқасида.
- Оғиз буруннинг тагида.
- Қуёш осмонда.
- Ошхонада ким бор?
- Синфда ким бор?
- Ота эшикнинг олдида.
- Олма дарахтнинг устида.
- Хўроз туянинг орқасида.
- Олтин жавоннинг ичида.
- Гўшт ошпазнинг олдида.
- Ёстик каравотнинг устида.

8-машқ. Аниқлик артикли билан ишлатиладиган географик номлар:

- الجَزَائِرُ - Жазоир • السُّودَانُ - Судан • الْهِنْدُ - Ҳиндистон
 • الْمَدِينَةُ - Мадина • الْمَغْرِبُ - Марокаш • الشَّامُ - Шом
 • الْبَصْرَةُ - Басра • الْحَرَطُومُ - Хартум • الْأُرْدُنُ - Иордания
 • الْيَمَنُ - Яман • الْكُوَيْتُ - Кувайт • السُّوَيْدُ - Швеция
 • الرِّيَاضُ - Риёз • النَّيْلُ - Нил • الْبُرْتُغَالُ - Португалия
 • الصِّينُ - Хитой • الْفِرَاتُ - Фрот • الْكُوفَةُ - Куфа
 • النَّمْسَا - Австрия • الْيُونَانُ - Греция • الطَّائِفُ - Тоиф
 • الصُّومَالُ - Сомали • الْقَاهِرَةُ - Қоҳира • الْيَابَانُ - Япония
 • الْمَحْرُ - Венгрия • الْعِرَاقُ - Ироқ

Қоида. (ال) аниқлик артикли фақат исмларга қўшилиб келади ва қуйидаги сўзларга қўшилмайди: 1.Атоқли отлар. 2.Олмошлар. 3.Олд кўмакчилар. 4.Юкламалар. 5.Боғловчилар. 6.Феъллар.

9-машқ. Қуйидаги сўзлардан гап тузинг.

- _____ : (۱) الْكُرَّةُ - الْعُرَابُ - وَ - كَمَالٌ - بَيْنَ
- _____ : (۲) الْأَبُ - الطَّالِبُ - أَمَامَ
- _____ : (۳) الرَّجُلُ - الْأَبُ - الطَّالِبُ - وَ - وَرَاءَ
- _____ : (۴) الذَّهَبُ - الزَّرَّ - الصُّنْدُوقُ - فِي - وَ
- _____ : (۵) التُّفَاحُ - الْمَكْتَبُ - تَحْتَ
- _____ : (۶) الثَّوْبُ - الثَّلْجُ - فَوْقَ

1۰-машқ. Бўш жойларга عَلَى، فِي، إِلَى، مِنْ, олд кўмакчилардан мосини қўйинг.

_____ الْفُصْلِ.	_____ الْمَكْتَبِ.
_____ الطَّالِبِ	_____ الْجَامِعَةِ.
_____ خَرَجَ الْمُدِيرُ	_____ الصِّينِ
_____ الْمَدْرَسَةِ.	_____ الْيَابَانَ.
_____ هَذَا الْقَلَمُ	_____ الْكِتَابِ.

۱1-машқ. Қуйида берилган гапларни араб тилига таржима қилинг.

Сен (м.н.) кимсан? Мен Камоламан. У иккиси (м.з.) ким? У иккиси Аҳмад ва Анвар. Бизлар киммиз? Биз талабалармиз. Сизлар (м.н.) кимсиз? Бизлар толибалармиз. Камол қаерда? У университетда. Улар (м.н.) ким? Улар толибалар. Сиз иккинги кимсиз? Биз иккимиз Ҳасан ва Ҳусанмиз. Тоҳир мактабдами? Ҳа, у мактабда. Салима ҳам мактабдами? Йўқ, у уйда. Дилором Хитойданми? Йўқ, у Тошкентдан. Сиз иккинги қаердасиз? Биз иккимиз мудирнинг ҳузуридамиз. Ким у (м.з.)? У ошпаз.

13-машқ. Қуйидаги ҳикматли гапни ўқинг ва ёд олинг.

* لَا يَسْتَقِيمُ الظِّلُّ وَالْعُودُ أَعْوَجَ

“Шох эгри бўлса, соя тўғри бўлмас”

Дарс луғатлари:

кийим-	ثَوْبٌ	қор-	ثَلْجٌ	копток-	كُرَّةٌ	университет-	جَامِعَةٌ
ким?-	مَنْ	чикди-	خَرَجَ	борди-	ذَهَبَ	қарға-	عُرَابٌ

ЙИГИРМА ОЛТИНЧИ ДАРС

ذ

(Залун) – араб алифбосининг тўққизинчи ҳарфи бўлиб, унинг товуши ўзбек тилида йўқ. Махражи – тил учи, юқори ва пастки тишлар ораси. Сирғалувчи ва жарангли товушни билдиради. ث товушидан фақат жаранглилиги билан фарқ қилади.

ذ ҳарфини тўғри талаффуз қилиш учун тилни ث ҳарфининг талаффузи каби бўлиши талаб этилади. Ягона фарқ – товушнинг иштироки. ذ ҳарфи ёзувда ўзидан кейинги ҳарфга уланмайдиган олти ҳарфдан бирidir.

ذ ҳарфи икки хил кўринишли ҳарф ҳисобланади.

Алоҳида	Охирида	Ўртада	Бошида
ذ	ذ	ذ	ذ
مُشَعَوذٌ	فَحِذٌ	نَافِذَةٌ	ذَيْبٌ
Масхарабоз 	Сон 	Дераза 	Бўри

Ёдлаш учун қўшимча луғатлар:

ذَيْلٌ	ذِرَاعٌ	ذُرَّةٌ	ذَهَبٌ	ذُبَابَةٌ
Дум 	Тирсак 	Жўхори 	Олтин 	Пашша

1-машқ. Қуйидаги ҳарфлардан сўз тузинг.

- _____: ذ-ل-ي • _____: ر-د-ق • _____: ة-ذ-ر •
 • _____: ا-ن-ذ-ف-ة • _____: ة-ب-ب-ا-ذ • _____: ذ-ف-خ •
 • _____: و-ش-م-ع-ذ • _____: ع-ذ-ا-ر • _____: و-د-ل •

2-машқ. Қуйидаги сўзларни араб тилида ёзинг.

- дум: _____
- тирсак: _____
- дўкон: _____
- олтин: _____
- дераза: _____
- ошпаз: _____
- пашша: _____
- узук: _____
- товуқ: _____
- жўхори: _____
- айик: _____
- бўри: _____

3-машқ. Бўш жойларга мос ҳарфни қўйинг.

- ذ...ب • ف... • ب...يخ • ...نبل •
 • مثلاً... • تلميذ... • بابة... • م...بأخ •
 • ...بأخ • ...راع • ...خب • ...نافية •

4-машқ. Қуйидаги сўзларни ўзбек тилига таржима қилинг:

- فَحَدُّ: _____ • خَرِطَةُ: _____ • دَهَبٌ: _____
 • دُبَابَةٌ: _____ • دُرَّةٌ: _____ • طَبَّاحٌ: _____

5-машқ. Қуйидаги гапларни ўзбек тилига таржима қилинг.

- ۱- مِنْ أَيْنَ فَاطِمَةُ؟ هِيَ مِنَ الْكُوَيْتِ.
 ۲- خَرَجَ الْمُدْرَسُ مِنَ الْفَصْلِ.
 ۳- دَهَبَ التَّاجِرُ إِلَى الدُّكَّانِ.
 ۴- وَدَهَبَ حَامِدٌ إِلَى الْمَلْعَبِ.
 ۵- مَنْ خَرَجَ مِنَ الْفَصْلِ؟ الْوَلَدُ خَرَجَ مِنَ الْفَصْلِ
 ۶- رَجَعَ الطَّالِبُ إِلَى الْفَصْلِ وَجَلَسَ عَلَى الْكُرْسِيِّ
 ۷- خَدِيجَةُ مِنَ الْكُوَيْتِ وَخَالِدٌ مِنَ الْبَحْرَيْنِ.
 ۸- كَمَالَ نَزَلَ مِنَ السِّيَّارَةِ وَدَخَلَ الْبَيْتَ.

Қоида. Исмий гап эга (مُبْتَدَأً) ва кесим (خَبْرٌ)дан иборат. Эга доимо аниқ ҳолатда бўлади. Кесим доимо ноаниқ ҳолатда бўлади. Улар ўзаро жинсда, сонда ва келишиқда мослашади. Эга вазифасида қуйидагилар келиши мумкин: 1. (ال) билан келган сўзлар. 2. Атоқли отлар. 3. Кўрсатиш, эгалик ва кишилиқ олмошлари.

6-машқ. Таржима қилинг ва иккилик шаклга ўтказинг.

- ۱- الْكِتَابُ جَدِيدٌ وَالْقَلَمُ قَدِيمٌ.
 ۲- الْكُرْسِيُّ مَكْسُورٌ وَالْمَكْتَبُ صَالِحٌ.
 ۳- الْمَاءُ بَارِدٌ وَالْجُوُّ حَارٌّ.
 ۴- الْبَيْتُ قَرِيبٌ وَالْمَسْجِدُ بَعِيدٌ.
 ۵- اللَّبَنُ حَارٌّ وَالْمَاءُ بَارِدٌ.
 ۶- الْحِمَارُ صَغِيرٌ وَالْحِصَانُ كَبِيرٌ.
 ۷- الْمِنْدِيلُ وَسِخٌ وَالْقَمِيصُ نَظِيفٌ.
 ۸- الْقَمَرُ جَمِيلٌ وَالشَّمْسُ جَمِيلٌ أَيْضًا.
 ۹- الْحَجَرُ ثَقِيلٌ وَالْوَرَقُ خَفِيفٌ.
 ۱۰- النَّافِذَةُ مَفْتُوحَةٌ وَالْبَابُ مُعْلَقٌ.

7-машқ. Гапларни таржима қилинг ва уларни иккилик шаклга ўтказинг.

- ۱- الْمَكْتَبُ مَكْسُورٌ وَالنَّافِذَةُ صَالِحَةٌ.
 ۲- الْأَرْضُ وَسِخَةٌ وَالْمَاءُ نَظِيفٌ.
 ۳- النَّافِذَةُ مَفْتُوحَةٌ وَالْبَابُ مَفْتُوحٌ.
 ۴- الشَّيْءُ حَارٌّ وَالْمَاءُ بَارِدٌ جِدًّا.
 ۶- الْمُدْرَسُ جَدِيدٌ وَالطَّالِبُ قَدِيمٌ.
 ۷- اللَّبَنُ بَارِدٌ وَالْجُوُّ حَارٌّ جِدًّا.
 ۸- الْحَجَرُ كَبِيرٌ وَالذَّلْوُ صَغِيرٌ.
 ۹- الْمُدْرَسُ جَالِسٌ وَالطَّالِبُ وَقِفٌ.

۵- الْقَمَرُ بَعِيدٌ وَالشَّمْسُ بَعِيدٌ أَيْضًا. ۱۰- الْمِنْدِيلُ نَظِيفٌ وَالْقَمِيصُ وَسِخٌ.

8-машқ. Қуйидаги матнни таржима қилинг.

۲- أَيْنَ أَنَا؟

Мен қаердаман?

أَنَا تَلْمِيذٌ فِي الْمَدْرَسَةِ وَأَخِي طَالِبٌ فِي الْجَامِعَةِ. أَنَا الْآنَ فِي الْبَيْتِ. فِي الْبَيْتِ عُرْفٌ كَثِيرَةٌ وَهِيَ عُرْفَةُ النَّوْمِ، وَعُرْفَةُ الْجُلُوسِ، وَعُرْفَةُ الْأَكْلِ، وَعُرْفَةُ اللَّعِبِ. فِي كُلِّ عُرْفَةٍ كُرْسِيٌّ وَطَاوِلَةٌ وَخِزَانَةٌ، وَسَرِيرٌ وَبَسَاطٌ وَثُرَيَّا. هَذِهِ أَشْيَاءٌ مَنْزِلِيَّةٌ. فِي عُرْفَتِي صُورَةُ الْجَبَلِ الْجَمِيلِ وَخَرِيطَةُ الْعَالَمِ. أَنَا أَكْتُبُ دُرُوسِي الْآنَ. أَنَا فِي عُرْفَةِ الْمَكْتَبِ. فِيهَا كُتُبٌ كَثِيرَةٌ عَنْ مَوْضُوعَاتٍ مُخْتَلِفَةٍ. أَنَا أَكْتُبُ فِي الْأَرْقَامِ فِي دَفْتَرِي: وَاحِدًا، ائْتَانِ، ثَلَاثَةً، أَرْبَعَةً، خَمْسَةً، سِتَّةً، سَبْعَةً، ثَمَانِيَةً، تِسْعَةً، عَشْرَةً. أَنَا كَتَبْتُ فِي دَفْتَرِي: السَّلَامُ عَلَيْكُمْ. وَبَعْدَمَا كَتَبْتُ فِي دَفْتَرِي: إِلَى اللَّقَاءِ.

9-машқ. “أَيْنَ أَنَا؟” матни бўйича видеороликни томоша қилинг ва ролик ижроси пайтида кетидан ўзбек тилига синхрон тарзда таржима қилинг. Матнни вақтга қараб тез ўқишга ҳаракат қилинг.

10-машқ. Қуйидаги машқни араб тилига таржима қилинг.

Бу дастрўмол. Бу ой. Бу ухлаш хонаси. Бу стол ва бу жавон. Дафтар ва китоб столнинг устидами? Ҳа, дафтар ва китоб столнинг устида. Ўқувчи (бола) турибди ва ўқувчи (қиз) ўтирибди. Бу дераза очик. Сут совукми? Йўқ, сут иссиқ. Уйнинг ичида кўп китоблар бор. Бу гилам катта. Бу хона чиройли ва янги. Мен университет олдидаман. Бу чирокми? Ҳа, бу чирок.

Дарс луғатлари:

Ўтирди-	جَلَسَ	Ухлаш хонаси-	عُرْفَةُ النَّوْمِ	Синф-	فَصْلٌ	Дўкон-	دُكَّانٌ
Кирди-	دَخَلَ	Меҳмонхона-	عُرْفَةُ الْجُلُوسِ	Тижоратчи-	تَاجِرٌ	Стул-	كُرْسِيٌّ
Совук-	بَارِدٌ	Ейиш хонаси-	عُرْفَةُ الْأَكْلِ	Рақамлар-	أَرْقَامٌ	Бутун-	صَالِحٌ
От-	حِصَانٌ	Ўйнаш хонаси-	عُرْفَةُ اللَّعِبِ	Узоқ-	بَعِيدٌ	Яқин-	قَرِيبٌ
Ҳам-	أَيْضًا	Ҳар бир хона-	كُلُّ عُرْفَةٍ	Кўйлак-	قَمِيصٌ	Кир-	وَسِخٌ
Турибди-	وَأَقِفٌ	Дарс хонаси-	عُرْفَةُ الْمَكْتَبِ	Оғир-	ثَقِيلٌ	Енгил-	خَفِيفٌ
Ўтирибди-	جَالِسٌ	Ёзьяпман-	أَكْتُبُ	Хоналар-	عُرْفٌ	Ҳозир-	الْآنَ
Ҳақида-	عَنْ	Мавзулар-	مَوْضُوعَاتٌ	Қайтди-	رَجَعَ	Ҳар хил-	مُخْتَلِفَةٌ
Гилам-	بِسَاطٌ	Кўйлак-	قَمِيصٌ	Тушди-	نَزَلَ	Дафтарим	دَفْتَرِي
Нарсалар-	أَشْيَاءٌ	Синган-	مَكْسُورٌ	Иссиқ-	حَارٌّ	Ёздим-	كَتَبْتُ
Уйга тегишли-	مَنْزِلِيَّةٌ	Арабчада-	بِالْعَرَبِيَّةِ	Сут-	لَبَنٌ	Тоза-	نَظِيفٌ

ЙИГИРМА ЕТТИНЧИ ДАРС

ر

(Раун) – биз ўрганаётган араб тилида ягона титровчи ҳарф саналади. Талаффузи ўзбек тилидаги “р” га ўхшаш, бироқ араб тилидаги ر ҳарфи каттиқроқ ва тил учининг титраши билан фарқланади.

Махражи – тил учи ва қисман тил ўртаси. Қаттиқ танглайга урилиб чиқади.

ر ҳарфи ўзидан кейинги ҳарфга бирикмай ёзиладиган олти ҳарфдан биридир. Ёзилиши сатр устидан бошланиб, сатр остида тугайди.

ر ҳарфи икки хил кўринишда бўлади.

Алоҳида	Охирида	Ўртада	Бошида
ر	ر	ر	ر
جَمَارٌ	نَسْرٌ	كُرَّةٌ	رَأْسٌ
Эшак	Бургут	Копток	Бош
			

Ёдлаш учун қўшимча луғатлар:

رَحِيصٌ	رُكْبَةٌ	عَلَمٌ	رَمْلٌ	رِجْلٌ
Арзон	Тизза	Байроқ	Қум	Оёқ
				

1-машқ. Қуйидаги ҳарфлардан сўз тузинг.

- _____: ە-ذ-ر: • _____: ھ-ذ-ب: • _____: ج-ل-ر: • _____: ذ-ف-خ: • _____: ص-ي-ر-خ: • _____: ا-ن-ذ-ف-ة: • _____: ع-ذ-ا-ر: • _____: ل-ر-م: • _____: ە-ك-ر:

2-машқ. Қуйидаги сўзларни араб тилида ёзинг.

- дум: _____ • дераза: _____ • товук: _____
 • копток: _____ • эшак: _____ • жўхори: _____
 • арзон: _____ • пашша: _____ • қум: _____
 • олтин: _____ • бош: _____ • бургут: _____

3-машқ. Бўш жойларга мос ҳарфни қўйинг.

- ذ...ب • رَحِيح... • ر...ل • رَحِيح... • رَحِيح... • رَحِيح...
 • مُثَلَّ... • تَلْمِي... • م...بَاخ • تَلْمِي... • تَلْمِي... • تَلْمِي...
 • ...بَاخ • ن...ر • نَافِ...ة • ن...ر • ن...ر • ن...ر

4-машқ. Қуйидаги сўзларни ўзбек тилига таржима қилинг:

- رَأْسٌ: _____ • دُبَابَةٌ: _____ • حِمَارٌ: _____
 • نَافِذَةٌ: _____ • رَحِيصٌ: _____ • رَجُلٌ: _____
 • كُرَّةٌ: _____ • ذِرَاعٌ: _____ • ذَيْلٌ: _____
 • فَحْدٌ: _____ • خَرِيطَةٌ: _____ • رُكْبَةٌ: _____
 • نَسْرٌ: _____ • دُرَّةٌ: _____ • طَبَّاخٌ: _____

5-машқ. "ذ" ҳарфи қатнашган 5 та сўз ёзинг:

_____ ، _____ ، _____ ، _____ ، _____

6-машқ. "ر" ҳарфи қатнашган 5 та сўз ёзинг:

_____ ، _____ ، _____ ، _____ ، _____

أَسْمَاءُ الْإِشَارَةِ لِلْبَعِيدِ

Узоқдаги шахс ёки предметни кўрсатувчи кўрсатиш олмошлар

Жинс	Бирлик	Иккилик	Кўплик
Музаккар	ذَاكَ؛ ذَلِكَ	ذَانِكَ	أُولَئِكَ
Муаннас	تِلْكَ	تَانِكَ	أُولَئِكَ

7-машқ. Ўзбек тилига таржима қилинг ва уларни иккилик сонга ўтказинг.

هُوَ طَالِبٌ. هِيَ مُعَلِّمَةٌ. هَذِهِ مُدَرِّسَةٌ. أَحْمَدُ دُكْتُورٌ. زَيْنَبُ عَامِلَةٌ. هَذَا قَلَمٌ. هَذَا رَجُلٌ. هَذِهِ طَالِبَةٌ.
 أَنَا طَبِيبٌ. أَنْتِ مُهَنْدِسَةٌ. هَذِهِ مَجَلَّةٌ. ذَلِكَ كِتَابٌ. الْعِرَاقُ دَوْلَةٌ. تِلْكَ مَكْتَبَةٌ. هِيَ عَمَّةٌ. هُوَ خَالَ. ذَلِكَ
 جَدٌّ. تِلْكَ جَدَّةٌ. عَائِشَةُ رَبَّةُ الْبَيْتِ. هَذَا سَعْفٌ وَهَذِهِ أَرْضٌ. هَذِهِ مَجَلَّةٌ وَتِلْكَ جَرِيدَةٌ.
 ذَلِكَ مَقْعَدٌ وَهَذَا كُرْسِيٌّ. تِلْكَ نَافِذَةٌ أَمَّا هَذَا فَهُوَ بَابٌ. مُحَمَّدٌ بَحَّارٌ أَمَّا عُثْمَانُ فَهُوَ مُهَنْدِسٌ. هَذِهِ
 مِنْضَدَةٌ وَتِلْكَ مِنْضَدَةٌ أَيْضًا. أَنَا فَلَاحَةٌ وَهِيَ فَلَاحَةٌ أَيْضًا. أَنْتِ خَيَّاطَةٌ أَمَّا الْحَالَةُ فَهِيَ فَنَّانَةٌ. هَذِهِ
 مَسَاحَةٌ وَتِلْكَ مُمْسَحَةٌ. تِلْكَ غُرْفَةٌ وَهَذِهِ شُرْفَةٌ. هَذَا ابْنٌ وَتِلْكَ أُخْتُ. هَذِهِ بَطَّاقَةٌ. أَنَا مُرَبِّيَّةٌ. هُوَ شَيْخٌ.
 أَنْتِ مَلَّاحٌ. هَذِهِ كَلْبَةٌ.

8-машқ. Қуйидаги антоним сўзларни ёд олинг.

قَصِيرٌ = = طَوِيلٌ

أَسْفَرٌ = = أَسْمَرٌ

قَوِيٌّ = = ضَعِيفٌ

فَرِحَانٌ =

= حَزِينٌ

شَابٌ = = شَيْخٌ

9-машқ. Қуйидаги жумлаларни таржима қилинг.

هَذَا الْوَلَدُ الْقَوِيُّ فِي الْبَيْتِ. مَنْ هَذَا الرَّجُلُ السَّمِينُ؟ الطِّفْلَةُ الْحَزِينَةُ فِي الْعُرْفَةِ. هَذَا الْوَلَدُ قَوِيٌّ وَهَذَا الْوَلَدُ ضَعِيفٌ. هَذَا شَابٌ وَذَلِكَ شَيْخٌ. الشَّيْخُ أَمَامَ الشَّابِّ. لِمَادَا فَاطِمَةُ فَرِحَانَةٌ وَرَيْنَبُ حَزِينَةٌ؟ هَذَا الرَّجُلُ الْأَسْمَرُ مِنَ الْهِنْدِ وَهَذَا الرَّجُلُ الْأَشْفَرُ مِنْ أُوْرُوْبَا. أَحْيِي الصَّغِيرُ قَصِيرٌ وَأَنَا طَوِيلٌ. نَحْنُ الْآنَ فِي السِّيَّارَةِ. الْإِنْسَانُ النَّحِيفُ سَلِيمٌ وَالْإِنْسَانُ السَّمِينُ مَرِيضٌ. الْمُدْرَسُ الْجَدِيدُ فِي الْفَصْلِ. هَلِ الْحَجْرُ كَبِيرٌ أَوْ صَغِيرٌ؟ الْحَجْرُ كَبِيرٌ. هَلِ النَّافِذَةُ مَفْتُوحَةٌ؟ لَا، النَّافِذَةُ مُغْلَقَةٌ.

10-машқ. Қуйидаги савол-жавобларни ўқинг ва кузатинг.

(١) أَيْنَ الْقَلَمِ؟ - الْقَلَمُ فَوْقَ الْكِتَابِ (٥) أَيْنَ الطِّفْلِ؟ - الطِّفْلُ أَمَامَ الْبَيْتِ

(٢) أَيْنَ الْمِسْطَرَّةِ؟ - الْمِسْطَرَّةُ تَحْتَ الْكِتَابِ (٦) أَيْنَ الْكِتَابِ؟ - الْكِتَابُ فِي الْمِحْفَظَةِ

(٣) أَيْنَ الْكُرْسِيِّ؟ - الْكُرْسِيُّ خَلْفَ الْمَكْتَبِ (٧) أَيْنَ السَّاعَةِ؟ - السَّاعَةُ عَلَى الْمَكْتَبِ

(٤) أَيْنَ الْكَلْبِ؟ - الْكَلْبُ بِجَوَارِ الْبَيْتِ (٨) أَيْنَ النَّحْلَةِ؟ - النَّحْلَةُ عَلَى الزَّهْرَةِ

11-машқ. Қуйидаги жумлаларни ўзбек тилига таржима қилинг.

لِمَاذَا فَاطِمَةُ فَرَحَانَةٌ وَزَيْنَبُ حَزِينَةٌ؟ هَذَا الرَّجُلُ الْأَشَقْرُ مِنَ أُرُوبَا.
 الْإِنْسَانُ النَّحِيفُ سَلِيمٌ وَالْإِنْسَانُ السَّمِينُ مَرِيضٌ. هَلِ الْحَجْرُ كَبِيرٌ أَوْ صَغِيرٌ؟ الْحَجْرُ كَبِيرٌ. هَلِ النَّافِذَةُ
 مَفْتُوحَةٌ؟ لَا، النَّافِذَةُ مُعَلَّقَةٌ.

“Коптокни олинг, сўзни айтинг” ўйини

Ўйин тартиби. Мазкур ўйин ўқитувчи томонидан синфда ўтказилади. Ўқитувчи қўлидаги коптокни тингловчиларга тезда отиб, ўзбекча сўзни айтади ва коптокни илган тингловчи ўша сўзнинг арабчасини айтиб, уни яна ўқитувчига қайтаради. Бундай ўйинни тингловчилар бир-бирлари билан ўйнашлари ҳам мумкин. Бунда ўқитувчи ўйинни кузатиб туради. Бир сўз икки марта такрорланмаслиги керак, жавоб бераётганларга ёрдам бериш таъқиқланади, жавоб коптокни қўлга олиш биланоқ айтилиши керак. Агар жавоб белгиланган муддатда айтилмаса, жавоб бера олмаган тингловчи ўйиндан чиқади. Ўйиннинг бошидан охиригача ўйнаган тингловчи голиб деб топилади.

Ўйин фойдаси. Фаолликни оширади, ҳозиржавобликка, зукколик ва зийракликка ўргатади ҳамда тингловчиларда доимо сўз ёдлаб юриш лозимлиги кўникмаси шаклланади.

Дарс луғатлари:

Газета-	جَرِيدَةٌ	Тоға-	خَالٌ	Давлат-	دَوْلَةٌ	Доктор-	دُكْتُورٌ
Дехкон-	فَلَّاحَةٌ	Бува-	جَدٌّ	Кутубхона-	مَكْتَبَةٌ	Ишчи аёл-	عَامِلَةٌ
Тикувчи-	خِيَّاطَةٌ	Уй бекаси-	رَبَّةُ الْبَيْتِ	Амма-	عَمَّةٌ	Журнал	جِلَّةٌ
Карточка-	بَطَّاقَةٌ	Балкон-	شُرْفَةٌ	Санъаткор-	فَنَّانَةٌ	Хола-	خَالَةٌ
Факультет-	كَلِيَّةٌ	Денгизчи-	مَلَّاحٌ	Тарбиячи-	مُرَبِّيةٌ	Хоним-	سَيِّدَةٌ
Очиқ-	مَفْتُوحَةٌ	Буғдой-ранг	أَسْمَرٌ	Йигит-	شَابٌ	Қиска-	قَصِيرٌ
Ёпиқ-	مُعَلَّقَةٌ	Қора танли-	أَشَقْرٌ	Қария-	شَيْخٌ	Узун-	طَوِيلٌ
Соғлом-	سَلِيمٌ	Хафа-	حَزِينٌ	Ориқ-	نَحِيلٌ	Кучли-	قَوِيٌّ
Касал-	مَرِيضٌ	Хурсанд-	فَرَحَانٌ	Семиз-	سَمِينٌ	Заиф-	ضَعِيفٌ

ЙИГИРМА САККИЗИНЧИ ДАРС

ز

(Заун) ز — араб алифбосининг ўн биринчи ҳарфи бўлиб, ўзбек тилидаги “з” каби талаффуз қилинади. Жарангли ундошдир.

Махражи – тил учи ва олдинги икки юқори ҳамда пастки тишлар ораси. ز харфи ҳам ўзидан кейинги ҳарфга уланмайдиган олти ҳарфнинг биридир. У ёзувда сатр устида бошланиб, сатр остида тугайди. ز ҳарфи икки хил кўринишлидир.

Алоҳида	Охирида	Ўртада	Бошида
ز	ز	ز	ز
قَفَّازٌ	خُبِزٌ	حَزْرٌ	زَرَافَةٌ
Қўлқоп	Нон	Сабзи	Жирафа
			

Ёдлаш учун қўшимча луғатлар:

زَيْتٌ	زُبْدَةٌ	زَيْبٌ	زَيْتُونٌ	زُبُّ
Ёғ	Сариёғ	Майиз	Зайтун	Тугма
				

1-машқ. Қуйидаги ҳарфлардан сўз тузинг.

- _____: ج-ل-ر: • _____: ة-ز-ب-د: • _____: ب-ب-ي-ز: •
 _____: ز-ج-ر: • _____: س-أ-ر: • _____: ة-ك-ر: •
 _____: ة-ف-ز-ر-ا: • _____: ز-خ-ب: • _____: ي-ز-ت: •

2-машқ. Қуйидаги сўзларни араб тилида ёзинг.

- нон: _____ • дераза: _____ • майиз: _____
 • копток: _____ • сабзи: _____ • зайтун: _____
 • арзон: _____ • жирафа: _____ • қум: _____
 • тугма: _____ • бош: _____ • ёғ: _____

3-машқ. Бўш жойларга мос ҳарфни қўйинг.

... كُر •	... بَبز •	... رَحِي •	رَب... ب •
زَر... فة •	م... بَاخ •	... بَدَة •	رَبْت... ن •
ر... ل •	نَا... ة •	ن... ر •	... بَاخ •

4-машқ. Қуйидаги сўзларни ўзбек тилига таржима қилинг:

_____ : دُرَة •	_____ : نَسْر •	_____ : رَأْس •
_____ : مُشَعَوذ •	_____ : فَعَّاز •	_____ : زَرَافَة •
_____ : رَجُل •	_____ : دُبَابَة •	_____ : نَافِذَة •
_____ : ذَيْل •	_____ : ذِرَاع •	_____ : كُرَة •
_____ : رُكْبَة •	_____ : خَرِيطَة •	_____ : حَزْر •
_____ : حِمَار •	_____ : حَبْر •	_____ : فَحْد •

5-машқ. “б” ҳарфи қатнашган 5 та сўз ёзинг:

_____ , _____ , _____ , _____ , _____

6-машқ. “ҳ” ҳарфи қатнашган 5 та сўз ёзинг:

_____ , _____ , _____ , _____ , _____

7-машқ. Қуйидаги ҳайвонларнинг номларини ёдланг.

هَذَا جَمَلٌ

هَذَا أَرْبَبٌ

هَذَا فَيْلٌ

هَذَا خَرْوْفٌ

هَذَا فَرَسٌ

هَذِهِ قِطَّةٌ

هَذِهِ سَمَكَةٌ

هَذَا نَمْرٌ

هَذِهِ بَقْرَةٌ

هَذِهِ دَجَاجَةٌ

هَذَا أَسَدٌ

هَذِهِ بَطَّةٌ

هَذَا كَتْكُوتٌ

هَذَا دُبٌّ

هَذَا عَزَالٌ

8-**машқ.** Қуйидагиларни араб тилига таржима қилинг.

1. Сумка ёзув столининг тагидами? Ҳа, сумка ёзув столининг тагида.
2. Чизғич байроқнинг олдидами? Ҳа, чизғич байроқнинг олдида.
3. Қалам сумканинг ёнидами? Йўқ, қалам сумканинг ичида.
4. Дафтар чизғичнинг яқинидами? Ҳа, дафтар чизғичнинг яқинида.
5. Супурги эшикнинг орқасидами? Йўқ, супурги эшикнинг олдида.

9-**машқ.** Қуйидагиларни таржима қилинг ва иккилик шаклга ўтказинг.

تِلْكَ مِحْفَظَةٌ	هَذَا سِكِّينٌ	هَذِهِ سَبُّورَةٌ	تِلْكَ سَاعَةٌ
هَذِهِ صُورَةٌ	هَذَا قَلَمٌ	تِلْكَ مِسْطَرَةٌ	هَذِهِ كُرَّاسَةٌ
هَذِهِ خَرِيْطَةٌ	ذَلِكَ مَكْتَبٌ	هَذِهِ زُرَّافَةٌ	ذَلِكَ جِمَارٌ
هَذَا مِقْصٌ	تِلْكَ نَظَّارَةٌ	هَذِهِ قَدَمٌ	هَذِهِ نَافِذَةٌ

10-**машқ.** Қуйидаги гапларни араб тилига таржима қилинг.

Бу фильми? Ҳа, бу фил. Фил қаерда? Фил боғда. Мушук қаерда? У жавоннинг тепасида. Туя қаерда? У филнинг ёнида. Балиқ қаерда? У сувда. Бу қуёнми? Йўқ, бу мушук. Бу сигирми? Ҳа, бу сигир. Кийик қаерда? У тоғда. Бу товукми? Йўқ, бу ўрдақ. Бу айикми? Ҳа, бу айик. Йўлбарс қаерда? Йўлбарс шернинг ёнида. Нон қаерда? Нон кўзичоқнинг олдида. Туя жирафанинг ёнида.

11-**машқ.** Қуйидаги суратларга қараб саволларга тўғри жавоб беринг.

4- ھَلْ هَذِهِ سَبُّورَةٌ؟ 	3- ھَلْ هَذَا كِتَابٌ؟ 	2- ھَلْ هَذَا سَرِيْرٌ؟ 	1- ھَلْ هَذَا قَلَمٌ؟
8- ھَلْ هَذَا فَرَسٌ؟ 	7- ھَلْ هَذِهِ سَمَكَةٌ؟ 	6- ھَلْ هَذِهِ سَاعَةٌ؟ 	5- ھَلْ هَذِهِ قِطَّةٌ؟
12- ھَلْ هَذَا بَابٌ؟ 	11- ھَلْ هَذِهِ خِرَازَةٌ؟ 	10- ھَلْ هَذِهِ شَجَرَةٌ؟ 	9- ھَلْ هَذَا حُبُّبٌ؟

ЙИГИРМА ТЎҚҚИЗИНЧИ ДАРС

س

(Синун) – араб алифбосининг ўн иккинчи ҳарфи бўлиб, ўзбек тилидаги “с” ҳарфи каби талаффуз қилинади.

Махражи – тил учи ҳамда олдинги икки юқори ва остки тишлар ораси. Жарангсиз ундош.

س ҳарфи ёзувда ўзидан олдинги ва кейинги ҳарфга уланадиган ҳарфлардан ҳисобланади. Алоҳида ёки сўз охирида ёзилганда унинг пастки қисми сатрдан тушириб ёзилади.

س ҳарфи тўрт хил кўринишда ёзилади.

Алоҳида	Охирида	Ўртада	Бошида
س	س	س	س
فَأَسْ	شَمْسٌ	مِسْمَارٌ	سَمَاعَةٌ
Болта	Күёш	Мих	Фонедоскоп
			

Ёдлаш учун қўшимча луғатлар:

سَلَمٌ	سِنَّ	سَرِيرٌ	سُورٌ	سُوقٌ
Зина	Тиш	Каравот	Тўсик	Бозор
				

1-машқ. Қуйидаги ҳарфлардан сўз тузинг.

- _____: ر-ر-س-ي: _____
 • _____: م-ا-س-م: _____
 • _____: و-س-ر: _____
 • _____: ج-ل-ر: _____
 • _____: م-ل-س: _____
 • _____: م-ا-س-ر: _____
 • _____: ق-س-و: _____
 • _____: م-ل-س: _____
 • _____: م-ا-س-ر: _____

2-машқ. Қуйидаги сўзларни араб тилида ёзинг.

- тиш: _____
 • жирафа: _____
 • кўёш: _____
 • копток: _____
 • фонедоскоп: _____
 • бозор: _____
 • каравот: _____
 • зина: _____
 • кум: _____
 • тўсиқ: _____
 • бош: _____
 • арра: _____

3-машқ. Бўш жойларга мос ҳарфни қўйинг.

- ف...سُ • م...بَاحٌ • رَحِيحٌ • م...مَارٌ
 • ر...لٌ • سَمَاءٌ • زَيْتُونٌ • زَيْتُونٌ
 • س...قٌ • كُرٌ • شَمْسٌ • سِرٌّ

4-машқ. Қуйидаги сўзларни ўзбек тилига таржима қилинг:

_____ : سِنَّ	_____ : فَأْسُ	_____ : مِسْمَارٌ
_____ : سُوقٌ	_____ : فَحْدٌ	_____ : نَافِذَةٌ
_____ : سَرِيرٌ	_____ : نَسْرٌ	_____ : شَمْسٌ
_____ : رَجُلٌ	_____ : فَفَّازٌ	_____ : رَأْسٌ
_____ : سَلْمٌ	_____ : دُبَابَةٌ	_____ : سَمَاعَةٌ
_____ : حِمَارٌ	_____ : ذِرَاعٌ	_____ : حَزْرٌ

5-машқ. Қуйидаги матнни таржима қилинг.

۳ – فَصْلُ الْحَرِيفِ – Куз фасли

هَذَا فَصْلُ الْحَرِيفِ. أَنَا أَحِبُّ هَذَا الْفَصْلَ. أَنَا أَذْهَبُ إِلَى الْمَدْرَسَةِ فِي هَذَا الْفَصْلِ، وَأَخِي الصَّغِيرُ يَذْهَبُ إِلَى الْمَدْرَسَةِ أَيْضًا. فِي فَصْلِ الْحَرِيفِ الْقَوَاكِبُ كَثِيرَةٌ جَدًّا. وَالثَّمَنُ رَخِيسٌ. هَذِهِ شَجَرَةٌ. هِيَ صَفْرَاءٌ. هِيَ كَبِيرَةٌ جَدًّا. أَنَا أَمَامَ هَذِهِ الشَّجَرَةِ. الْقِطْعَةُ فَوْقَ الشَّجَرَةِ. وَالْكَلْبُ تَحْتَ الشَّجَرَةِ. الْكَلْبُ صَغِيرٌ جَدًّا. أَنَا نَحِيفٌ وَصَدِيقِي سَمِينٌ. الدَّجَاحَةُ تَأْكُلُ ثَمَرِ الشَّجَرَةِ.

6-машқ. “فَصْلُ الْحَرِيفِ” матни бўйича видеороликни томоша қилинг ва ролик ижроси пайтида кетидан ўзбек тилига синхрон тарзда таржима қилинг. Матнни вақтга қараб тез ўқишга ҳаракат қилинг.

۷-машқ. Қуйидаги сўзларга (ال) аниқлик артиклини қўшинг ва ёд олинг.

_____ : حَجْرٌ	(۱)	_____ : أُمٌّ	(۱)
_____ : دُبَابَةٌ	(۲)	_____ : ثَلَجٌ	(۲)
_____ : حَيْطٌ	(۳)	_____ : بَحْرٌ	(۳)
_____ : فَصْلٌ	(۴)	_____ : جَبَلٌ	(۴)
_____ : لَبَنٌ	(۵)	_____ : وُلْدٌ	(۵)
_____ : زَرَّاقَةٌ	(۶)	_____ : شَعْرٌ	(۶)
_____ : عُرْفَةٌ	(۷)	_____ : ضَابِطٌ	(۷)
_____ : كُرَةٌ	(۸)	_____ : صُوفٌ	(۸)
_____ : رَأْسٌ	(۹)	_____ : سُوقٌ	(۹)
_____ : تَلْمِيذٌ	(۱۰)	_____ : قِرْدٌ	(۱۰)

۷-машқ. Қуйидаги машқни араб тилига таржима қилинг.

Бу йўлбарсми ёки шерми? Бу шер. Шер катта. Айиқ дарахтнинг тагида. Кийик тоғда. Бизнинг уйимизда ўрдак, товуқ ва сигир бор. Бу балиқ чиройлими? Ҳа, у чиройли. Фил кучли ва қуён кучсиз. Қуён стулнинг

тагидами? Йўқ, у жавоннинг тагида. Қўй семизми ёки от семизми? От семиз.
Бу отми ёки эшакми? Бу от. От чиройли.

А-машқ. Қуйидаги ҳикматли гапни ўқинг ва ёд олинг.

* الْكَلْبُ كَلْبٌ وَلَوْ طَوَّقْتَهُ بِالذَّهَبِ

“Ит барибир итдир. Агар уни олтин билан ўраб қўйсанг ҳам”.

Дарс луғатлари:

Арзон-	رَخِيصٌ	Боради-	يَذْهَبُ	Бораман-	أَذْهَبُ	Яхши	أَحَبُّ
Ҳосил-	ثَمَرٌ	Озғин-	نَحِيفٌ	Сарик-	صَفْرَاءٌ	кўраман-	كُورَامَانٌ
Ип-	حَيْطٌ	Соч-	شَعْرٌ	Қор-	تَلْجٌ	Еяпти-	تَأْكُلُ

ЎТТИЗИНЧИ ДАРС

ش

(Шинун) – араб алифбосининг ўн учинчи ҳарфи бўлиб, ўзбек тилидаги “ш” каби талаффуз этилади.

ش жарангли ундош. Махражи – тил ўртаси.

ش ҳарфи ўздан олдинги ва кейинги ҳарфларга бирикиши мумкин бўлган ҳарфлардан бўлиб, алоҳида ёки сўз охирида ёзилганда унинг пастки қисми сатрдан тушириб ёзилади.

ش ҳарфи тўрт хил кўринишда бўлади.

Алоҳида	Охирида	Ўртада	Бошида
ش	ش	ش	ش
فِرَاشٌ	رَيْشٌ	مِشْبَكٌ	شَمَامٌ
Тўшак	Пат	Кискич	Қовун
			

Ёдлаш учун қўшимча луғатлар:

شَدِيدٌ	شَمْعٌ	شَعْرٌ	شُرْفَةٌ	شَارِبٌ
Қаттиқ	Шам	Соч	Балкон	Мўйлов
				

1-машқ. Қуйидаги ҳарфлардан сўз тузинг.

- _____: м-л-с: • _____: ە-ф-р-ш: • _____: м-а-м-ш: •
- _____: е-м-ш: • _____: ە-ع-ا-س-م: • _____: а-р-ш-б: •
- _____: ж-л-р: • _____: ш-ب-م-ك: • _____: и-ш-р: •
- _____: д-д-ш-и: • _____: а-р-ф-ш: • _____: қ-с-о: •
- _____: м-м-а-с-р: • _____: о-с-р: • _____: е-ш-р: •

2-машқ. Қуйидаги сўзларни араб тилида ёзинг.

- қискич: _____
- мўйлов: _____
- шам: _____
- копток: _____
- қаттиқ: _____
- бозор: _____
- бургут: _____
- қовун: _____
- балкон: _____
- тўсиқ: _____
- бош: _____
- соч: _____

3-машқ. Бўш жойларга мос ҳарфни қўйинг.

• ...مُع	• شَا...ب	• مِش...بِك	• شُرْف...
• شَدِيد...	• شُرْف...	• رِ...ش	• ش...ر
• ر...ل	• ش...ر	• فِر...ش	• شَمَّا...

4-машқ. Қуйидаги сўзларни ўзбек тилига таржима қилинг:

• شَارِب: _____	• حِمَار: _____	• خُبْر: _____
• شُرْفَة: _____	• شَمَام: _____	• سُوق: _____
• شَعْر: _____	• مِشْبَك: _____	• رِجَال: _____
• شَمْع: _____	• رِيْش: _____	• سُور: _____
• شَدِيد: _____	• فِرَاش: _____	• سُلَّم: _____

5-машқ. (هَل...؟) ни қўшиб, гапларни сўроқ гапларга айлантинг.

التَّلْحُ عَلَى الْجَبَلِ. السَّمَكُ فِي الْبَحْرِ. الْمِلْحُ وَالْعِنْبُ فِي السُّوقِ. الصَّابِطُ وَالْوَلْدُ فِي الْعُرْفَةِ. الزَّرَافَةُ
أَمَامَ الْجَمَلِ وَالْعَزَالِ. اللَّبَنُ فِي الدَّلْوِ. الْهَاتِفُ فَوْقَ الْمَكْتَبِ. الْكُرَّةُ فِي الْفَصْلِ. الدُّبَابَةُ فَوْقَ الشَّعْرِ. النَّظَّارَةُ
عَلَى الرَّأْسِ. الْوَسَادَةُ عَلَى السَّرِيرِ. الْحَيْطُ فِي الْحِزَانَةِ.

6-машқ. Қуйидаги гапларни араб тилига таржима қилинг.

Машина уйнинг олдида. Китоб жавоннинг устида. Балиқ сувда. Дафтар сумканинг ичида. Оғиз буруннинг остида. Ёстиқ жавоннинг устида. Мушук кучукнинг орқасида. Гўшт ошпазнинг олдида. Қуёш ва ой осмонда. Чумоли ерда. Пашша гўштнинг устида. Қор тоғнинг устида. Тугма ва ип сандиқнинг ичида.

7-машқ. Қуйидаги сўзлашувни ўқинг ва ёд олинг.

٤ - التَّعَارُفُ - تانيشув

أَحْمَدُ: أَيْنَ تَدْرُسُ؟	أَحْمَدُ: السَّلَامُ عَلَيْكُمْ.
نَادِرٌ: أَدْرُسُ فِي الْمَدْرَسَةِ بِطَشْفَنَد.	نَادِرٌ: وَعَلَيْكُمْ السَّلَامُ.
أَحْمَدُ: فِي أَيِّ صَفِّ تَدْرُسُ؟	أَحْمَدُ: مَا اسْمُكَ؟
نَادِرٌ: فِي الصَّفِّ الْأَوَّلِ.	نَادِرٌ: إِسْمِي نَادِرٌ.
أَحْمَدُ: كَمَ عُمْرُكَ؟	أَحْمَدُ: كَيْفَ حَالُكَ؟
نَادِرٌ: عُمْرِي تِسْعَةٌ.	نَادِرٌ: الْحَمْدُ لِلَّهِ، بِخَيْرٍ.
أَحْمَدُ: مِنْ أَيْنَ أَنْتَ؟	أَحْمَدُ: هَلْ أَنْتَ طَالِبٌ؟
نَادِرٌ: أَنَا مِنْ أَوْزُبَكِسْتَانَ.	نَادِرٌ: نَعَمْ، أَنَا طَالِبٌ.

أَحْمَدُ: أَيْنَ تَسْكُنُ؟

أَحْمَدُ: مِنْ أَيْتَةِ مُحَافَظَةِ؟

نَادِرٌ: فِي بَيْتِ الطَّلَبَةِ.

نَادِرٌ: مِنْ مُحَافَظَةِ بُخَارَى.

8-машқ. “التعارف” матни бўйича видеороликни томоша қилинг ва ролик ижроси пайтида кетидан ўзбек тилига синхрон тарзда таржима қилинг. Матнни вақтга қараб тез ўқишга ҳаракат қилинг.

9-машқ. Қуйидаги бирликдаги сўзларнинг кўплик шаклларини ёзиб чиқинг.

Кўплик	Бирлик	Кўплик	Бирлик	Кўплик	Бирлик	Кўплик	Бирлик	№
_____:	غَزَالٌ	_____:	لَحْمٌ	_____:	قَمَرٌ	_____:	سَمَكٌ	(۱)
_____:	لَبَنٌ	_____:	بَحْرٌ	_____:	مَاءٌ	_____:	قِرْدٌ	(۲)
_____:	شَمْسٌ	_____:	قِطٌّ	_____:	ظَرْفٌ	_____:	يَوْمٌ	(۳)
_____:	جَبَلٌ	_____:	ثَلَجٌ	_____:	ضَابِطٌ	_____:	خَيْطٌ	(۴)
_____:	جَمَلٌ	_____:	ضَيْفٌ	_____:	أُمٌّ	_____:	سُوقٌ	(۵)

Қоида. Сўзлар маъно жиҳатидан оқил ва ғайри оқилга бўлинади. Оқил сўзлар инсон ва унинг касб-корини билдирган сўзлардир. Ғайри оқил сўзлар эса, нарса-буюмларнинг ва ҳайвонларнинг номларини билдирувчи сўзлардир.

10-машқ. Қуйидаги гапларни араб тилига таржима қилинг.

- Мен (м.з.) талабаман.
- У автомобил.
- Бу қўл.
- Ўша бола.
- У тикувчи.
- У ўқитувчи.
- Оиша аёл.
- Бу ҳовли.
- Ўша хона.
- Нодир кишидир.
- Фотима толиба.
- Бобур актёр.
- Мен (м.н.) ўқувчиман.
- Сен (м.н.) деҳқонсан.
- У (м.з.) муҳандис.
- Ўша столда.
- Бу дастурхон.
- Ўша журналда.
- Мен тоғаман.
- Сен аммасан.

11-машқ. Бўш жойларга кўрсатиш олмошларини қўйинг

_____ (۱۳)	صَحِيفَةٌ	_____ (۷)	جَامِعَةٌ	_____ (۱)
_____ (۱۴)	نَافِذَةٌ	_____ (۸)	بَيْتٌ	_____ (۲)
_____ (۱۵)	أُمٌّ	_____ (۹)	شَارِعٌ	_____ (۳)
_____ (۱۶)	أُذُنٌ	_____ (۱۰)	كَلِيَّةٌ	_____ (۴)
_____ (۱۷)	مِصْرٌ	_____ (۱۱)	مَدِينَةٌ	_____ (۵)
_____ (۱۸)	دَرْسٌ	_____ (۱۲)	عُرْفَةٌ	_____ (۶)

12-машқ. Қуйидаги саволларга жавоб беринг.

أَيْنَ الْقِطْ؟ أَيْنَ الْقَلَمُ؟ أَيْنَ السَّاعَةُ؟ أَيْنَ الْكُرْسِيُّ؟ أَيْنَ الْكِتَابُ؟ أَيْنَ الْوَلَدُ؟ أَيْنَ الْمِسْطَرَّةُ؟ أَيْنَ الْكَلْبُ؟

13-машқ. Қуйидаги шеърни ёд олинг.

قَلَمِي

أَكْتُبُ كَلَامِي

أَنْتَ رَفِيقِي

نَحْوَ نَحَاجِي

قَلَمِي قَلَمِي

أَنْتَ صَدِيقِي

أَنْتَ حَبِيبِي

14-машқ. Қуйидаги сўзларни бирлик ва кўплик шаклларини ёд олинг.

сандиқ – (صُنْدُوقٌ) (صَنَادِيقُ)	1	шифокор – (طَبِيبٌ) (أَطِبَّاءٌ)	1
мушук – (قِطٌّ) (قِطَطٌ)	2	ўқувчи – (تَلْمِيزٌ) (تَلَامِيذٌ)	2
кийик – (غَزَالٌ) (غَزَالَانٌ)	3	гўшт – (لَحْمٌ) (لُحُومٌ)	3
сут – (لَبَنٌ) (أَلْبَانٌ)	4	қуёш – (شَمْسٌ) (شَمْسٌ)	4
денгиз – (بَحْرٌ) (بِحَارٌ)	5	меҳмон – (ضَيْفٌ) (ضَيْفٌ)	5
челак – (دَلْوٌ) (دَلَاءٌ)	6	хўроз – (دِيكٌ) (دُيُوكٌ)	6
янги ой – (هَلَالٌ) (أَهْلَةٌ)	7	қор, муз – (ثَلْجٌ) (ثُلُوجٌ)	7
кун – (يَوْمٌ) (أَيَّامٌ)	8	тоғ – (جَبَلٌ) (جِبَالٌ)	8
маймун – (قِرْدٌ) (قُرُودٌ)	9	туя – (جَمَلٌ) (جِمَالٌ)	9
конверт – (ظَرْفٌ) (ظُرُوفٌ)	10	балиқ – (سَمَكٌ) (أَسْمَاكٌ)	10
она – (أُمٌّ) (أُمَّهَاتٌ)	11	туз – (مِلْحٌ) (أَمْلَاحٌ)	11
сув – (مَاءٌ) (مِيَاهٌ)	12	узум – (عِنَبٌ) (أَعْنَابٌ)	12
ип – (خَيْطٌ) (خَيْوُطٌ)	13	бозор – (سُوقٌ) (أَسْوَاقٌ)	13
ой – (قَمَرٌ) (أَقْمَارٌ)	14	зобит – (ضَبَابٌ) (ضَبَابٌ)	14

Дарс луғатлари:

Таҳсил оламан-	أَدْرَسُ	Таҳсил оласан-	تَدْرُسُ	Курс-	صَفٌّ	Вилоят-	مُحَافَظَةٌ
Таржимон-	مُتَرْجِمَةٌ	Келин-	عَرُوسٌ	Шахар-	مَدِينَةٌ	Кўча-	شَارِعٌ

ЎТТИЗ БИРИНЧИ ДАРС

ص

(Содун) – араб алифбосининг ўн тўртинчи ҳарфи бўлиб, ўзбек тилида бу ҳарфнинг ўхшаши йўқ.

Талаффуз этилишида тил учи пастки тиш тизмасининг ички томонига бир оз тегиб туради. Тилнинг ўртаси қаттиқ танглайга қараб кўтарилади ва ҳаво ўтиши учун тор тирқиш ҳосил қилинади. Аъзоларнинг ана шундай ҳолатида ҳаво сирғалиб ص ҳарфи талаффуз қилинади. Махражи – тилнинг учи олдинги икки тепа тишнинг ички милкига тегиб туради.

ص ҳарфи танглай олдида талаффуз қилинувчи, тиш орти сирғалувчиси ва жарангли ундошдир. س товушидан тил орқасининг юмшоқ танглай томон кўтарилиб, талаффуз қилиниши билан фарқ қилади. ص ҳарфи ёзувда ўзидан олдинги ва кейинги ҳарфларга уланадиган ҳарфлар сирасидан. Ёзувда алоҳида ё сўз охирида ёзилганда унинг пастки қисми сатрдан туширилиб ёзилади. ص ҳарфи тўрт хил кўринишдаги ҳарфлардан.

Алоҳида	Охирида	Ўртада	Бошида
ص	ص	ص	ص
إِجَاصٌ	فَقَصٌ	فَقَصْرٌ	صَابُونٌ
Нок 	Қафас 	Қаср 	Совун

Ёдлаш учун қўшимча луғатлар:

صُوفٌ	صَوْتٌ	صَغِيرٌ	صَعْبٌ	صَبَاحٌ
Жун 	Овоз 	Кичик 	Қийин 	Тонг

1-машқ. Қуйидаги ҳарфлардан сўз тузинг.

- _____: ا-ر-ف-ش:
- _____: ع-ش-ر:
- _____: م-ا-م-ش:
- _____: ر-غ-ي-ص:
- _____: ا-ب-ح-ص:
- _____: ا-ص-و-ب-ن:
- _____: م-ل-س:
- _____: ة-ع-ا-س-م:
- _____: ص-ق-ر:
- _____: ج-ل-ر:
- _____: ص-ب-ع:
- _____: ص-ق-ف:

2-машқ. Қуйидаги сўзларни араб тилида ёзинг.

● тонг: _____	● кичик: _____	● жун: _____
● қафас: _____	● қаттиқ: _____	● бозор: _____
● совун: _____	● қийин: _____	● овоз: _____
● қаср: _____	● бош: _____	● соч: _____

3-машқ. Бўш жойларга мос ҳарфни қўйинг.

● شَا...بْ	● ...عَب	● قَف...د	● شرف...د
● شَد...رْ	● رِ...شْ	● ش...ر	● كَابُونْ
● شَدِي...د	● ص...ير	● ...بَاح	● قَ...رْ

4-машқ. Қуйидаги сўзларни ўзбек тилига таржима қилинг:

_____ : صَغِيرٌ ●	_____ : سُلْمٌ ●	_____ : حُبْرٌ ●
_____ : صَوْتٌ ●	_____ : حِمَارٌ ●	_____ : سُوْقٌ ●
_____ : صَابُونٌ ●	_____ : شَمَامٌ ●	_____ : سَرِيرٌ ●
_____ : قَصْرٌ ●	_____ : صَبَاحٌ ●	_____ : رِجْلٌ ●
_____ : قَقْصٌ ●	_____ : صَعْبٌ ●	_____ : سَوْرٌ ●

5-машқ. “ث” ҳарфи қатнашган 5 та сўз ёзинг:

_____ ، _____ ، _____ ، _____ ، _____

6-машқ. “خ” ҳарфи қатнашган 5 та сўз ёзинг:

_____ ، _____ ، _____ ، _____ ، _____

7-машқ. Диктант.

حُبْرًا، سُوْقٍ، رِجْلٍ، سَوْرٍ، سُلْمًا، حِمَارٍ، شَمَامٍ، مِشْبَكًا، فِرَاشٍ، شَارِبٍ، شُرْفَةٌ، شَعْرًا، شَمْعٌ، شَدِيدٍ.

8-машқ. Қуйидаги мисолларни диққат билан ўқинг.

بِأَلِ الْمَعْرِفَةِ	بِالتَّنْوِينِ	الحَرَكَاتُ
الْكِتَابُ	كِتَابٌ	الضَّمَّةُ
الْكِتَابِ	كِتَابًا	الْفَتْحَةُ
الْكِتَابِ	كِتَابٍ	الكَسْرَةُ
الشَّمْسُ	شَمْسٌ	السُّكُونُ

Қоида. Ғайри оқил сўзлар кўплик сонга ўтганда бирликдаги муаннас жинсдаги сўз ҳисобланади. Шунга кўра:

الْكُتُبُ مُتَعَدَّةٌ \ هَذِهِ ثُلُوجٌ \ الْجِمَالُ الْكَبِيرَةُ

9-машқ. Қуйидаги матнни таржима қилинг.

۵ - فَصْلُ الشِّتَاءِ - Қиш фасли

هَذَا فَصْلُ الشِّتَاءِ. أَنَا أَحِبُّ هَذَا الْفَصْلَ. فِي هَذَا الْفَصْلِ ثُلُوجٌ كَثِيرَةٌ وَالْحَرَارَةُ بَارِدَةٌ جِدًّا. لَوْنُ الثَّلْجِ أبيضٌ. الثَّلْجُ بَارِدٌ جِدًّا. الثَّلْجُ صَغِيرٌ. الثَّلْجُ يَنْزِلُ مِنَ السَّمَاءِ. ذَلِكَ غُرَابٌ. هُوَ فِي السَّمَاءِ. لَوْنُ الْغُرَابِ أَسْوَدٌ. هَذِهِ حِدَاءٌ وَهَذِهِ قُبْعَةٌ. هُمَا فِي الْخِزَانَةِ. هَذِهِ الْخِزَانَةُ كَبِيرَةٌ جِدًّا. أَنَا أَحِبُّ فَصْلَ الشِّتَاءِ. عَلَى الْأَرْضِ ثُلُوجٌ كَثِيرَةٌ. أَخِي الصَّغِيرُ يُحِبُّ الثَّلُوجَ أَيْضًا. أُخْتِي الصَّغِيرَةُ تُحِبُّ الثَّلُوجَ أَيْضًا. أَنَا الْآنَ مَعَ أَبِي فِي الدَّارِ. نَحْنُ نَلْعَبُ الثَّلْجَ. فِي دَارِنَا كَثِيرٌ مِنَ الثَّلُوجِ.

10-машқ. “فصلُ الشِّتَاءِ” матни бўйича видеороликни томоша қилинг ва ролик ижроси пайтида кетидан ўзбек тилига синхрон тарзда таржима қилинг. Матнни вақтга қараб тез ўқишга ҳаракат қилинг.

11-машқ. Қуйидаги машқни ўқинг ва таржима қилинг.

هَذِهِ عُرْفَتِي. فِي الْعُرْفَةِ مَكْتَبٌ وَأَرِيكَةٌ وَكَرَاسِيٌّ وَبِسَاطٌ. عَلَى الْجِدَارِ صُورَةٌ وَرُفُوفٌ الْكُتُبِ. عَلَى الطَّاوِلَةِ الصَّغِيرَةِ هَاتِفٌ وَجَرَائِدٌ وَجَحَلَاتٌ. بِجِوَارِ الْبَابِ خِزَانَةٌ. عَلَى النَّافِذَةِ سِتَارٌ. عَلَى الْمَكْتَبِ مِصْبَاحٌ وَقَلَمٌ وَكَرَاسَةٌ وَكُتُبٌ وَزَهْرِيَّةٌ مَعَ الْأَزْهَارِ. هَذَا مِفْتَاحُ الْعُرْفَةِ.

12-машқ. Қуйидаги сўзларни келишикларда турланг.

الْمَرْفُوعُ	الْمَجْرُورُ	الْمَنْصُوبُ	الْمَرْفُوعُ	الْمَجْرُورُ	الْمَنْصُوبُ
Бош	Қаратқич	Тушум	Бош	Қаратқич	Тушум
келишик	келишик	келишик	келишик	келишик	келишик
كِتَابٌ	سَيَّارَةٌ	سَيَّارَةٌ	كِتَابًا	كِتَابٍ	سَيَّارَةً
فَصْلٌ	سَاعَةٌ	سَاعَةٌ	فَصْلًا	فَصْلٍ	سَاعَةً
مَكْتَبٌ	نَافِذَةٌ	نَافِذَةٌ	مَكْتَبًا	مَكْتَبٍ	نَافِذَةً
بَيْتٌ	سُبُورَةٌ	سُبُورَةٌ	بَيْتًا	بَيْتٍ	سُبُورَةً
رَجُلٌ	مُدْرَسَةٌ	مُدْرَسَةٌ	رَجُلًا	رَجُلٍ	مُدْرَسَةً

13-машқ. Бўш жойларга II ёки III шахс кишилик олмошларини қўйинг.

(۱) _____ طَالِبَةٌ.	(۶) _____ مُتَرْجِمٌ.
(۲) _____ مُعَلِّمٌ.	(۷) _____ مُمَثِّلَةٌ.
(۳) _____ خِيَّاطٌ.	(۸) _____ جَدُّ.
(۴) _____ مُؤَرِّحَةٌ.	(۹) _____ خَالَةٌ.
(۵) _____ مُوظَّفٌ.	(۱۰) _____ جَارٌ.

14-машқ. Сўзларни келишикларда турланг ва аниқ ҳолатга ўтказинг.

قَلَمٍ-الْقَلَمِ	قَلَمًا-الْقَلَمِ	قَلَمٌ-الْقَلَمِ
_____	_____	سَاعَةٌ-_____
_____	_____	كُرْسِيٌّ-_____
_____	_____	بَيْتٌ-_____
_____	_____	طِفْلٌ-_____
_____	_____	مَكْتَبٌ-_____

15-машқ. Қуйидаги сўзларнинг бирлик ва кўплик шаклларини ёдланг.

газета – جَرِيدَةٌ (جَرَائِدُ)	калит – مِفْتَاحٌ (مِفْتَاحٌ)
журнал – مَجَلَّةٌ (مَجَلَّاتٌ)	гўдак, бола – طِفْلٌ (أَطْفَالٌ)
девор – حِجَابٌ (حِجَابَاتٌ)	соат – سَاعَةٌ (سَاعَاتٌ)
асалари – نَحْلَةٌ (نَحْلَاتٌ)	ит – كَلْبٌ (كِلَابٌ)
телефон – هَاتِفٌ (هَوَاتِفٌ)	аёл – امْرَأَةٌ (نِسَاءٌ)
гулдон – زَهْرِيَّةٌ (زَهْرِيَّاتٌ)	эркак – رَجُلٌ (رِجَالٌ)
киз бола – بِنْتٌ (بَنَاتٌ)	токча – رَفٌّ (رُفُوفٌ)
каравот – سَرِيرٌ (أَسْرَّةٌ)	гилам – بَسَاطٌ (بُسُطٌ)

Дарс луғатлари:

Қалпоқ- قُبْعَةٌ	Ёғади- يَنْزِلُ	Оқ- أَبْيَضُ	Қорлар- ثُلُوجٌ
Яхши кўради- يُحِبُّ	Ранг- لَوْنٌ	Қарға- غُرَابٌ	Ҳарорат- حَرَارَةٌ
Ҳозир- الْآنَ	Пойафзал- حِذَاءٌ	Қора- أَسْوَدٌ	Совуқ- بَارِدَةٌ
Стуллар- كُرْسِيٌّ	Диван- أَرِيكَةٌ	Ҳовлимиз- دَارُنَا	Ўйнаимиз- نَعَبٌ
Китоблар- كُتُبٌ	Телефон- هَاتِفٌ	Токчалар- رُفُوفٌ	Девор- حِجَابٌ
Гулдон- زَهْرِيَّةٌ	Парда- سِتَارٌ	Журналлар- مَجَلَّاتٌ	Газеталар- جَرَائِدٌ
Қўшни- جَارٌ	Актёр- مُمْتَلِئَةٌ	Ходим- مُوظَّفٌ	Тарихчи аёл- مُؤَرِّخَةٌ

ЎТТИЗ ИККИНЧИ ДАРС

ض

(Додун) – араб алифбосининг ўн бешинчи ҳарфи бўлиб, бошқа тилларда бу товушнинг ўхшаши йўқ. Шунинг учун араблар “аҳлуд-дод” яъни, “дод” ҳарфини талаффуз қилувчилар” деб номланади. У жарангли ва портловчи товушни ифодалайди. Махражи – тилнинг олдинги қисми юқори танглайга қаттиқ тиралиб, тил учи эса олдинги тепа тишларга орқа тарафдан бироз тегиб туради. Тил орқасининг юмшоқ танглай томон кўтарилиб талаффуз қилиниши билан “د” товушидан фарқ қилади. ض ҳарфи ёзувда ўзидан олдинги ва кейинги ҳарфларга бирика олади.

Алоҳида	Охирида	Ўртада	Бошида
ض	ض	ض	ض
حَوْضٌ	بَيْضٌ	مِنْضَدَةٌ	ضِفْدَعٌ
Раковина	Тухум	Столча	Курбақа
			

Ёдлаш учун қўшимча луғатлар:

ضَيْفٌ	ضَبْعٌ	ضَابِطٌ	ضِلْعٌ	ضَعِيفٌ
Меҳмон	Сиртлон	Зобит	Қовурға	Кучсиз
				

1-машқ. Қуйидаги ҳарфлардан сўз тузинг.

- а-б-п-т-ض: _____
- а-б-в-г-д-е-ж-з-ح-ص: _____
- д-ф-х-ц-к-г-д-н-м-е-ё-и-й-к-л-п-р-ш: _____
- а-б-п-т-ж-л-р: _____
- а-б-в-г-д-е-ж-з-и-й-к-л-п-р-ш: _____
- а-б-в-г-д-е-ж-з-и-й-к-л-п-р-ш: _____
- а-б-в-г-д-е-ж-з-и-й-к-л-п-р-ш: _____
- а-б-в-г-д-е-ж-з-и-й-к-л-п-р-ш: _____

2-машқ. Қуйидаги сўзларни араб тилида ёзинг.

- меҳмон: _____
- зобит: _____
- жун: _____
- бош: _____
- сиртлон: _____
- кучсиз: _____
- стол: _____
- қаттиқ: _____
- қовурға: _____

3-машқ. Бўш жойларга мос ҳарфни қўйинг.

- ض...يفٌ
- ض...يفٌ
- ف...رٌ
- ف...رٌ

•...بِاح	•...وَض	•...ضِفْ	•...لَع
•...عَب	•...قَفْ	•...مُدْ	•...بِطْ
•...رِشْ	•...شِرْ	•...يِّ	•...ضِبْ

4-машқ. Қуйидаги сўзларни ўзбек тилига таржима қилинг:

_____ : حَوْضٌ	_____ : ضِلْعٌ	_____ : حُبْنٌ
_____ : رَجُلٌ	_____ : صَابِطٌ	_____ : سُوقٌ
_____ : سَوْرٌ	_____ : ضَبْعٌ	_____ : سَرِيْرٌ
_____ : سَلْمٌ	_____ : بَيْضٌ	_____ : ضَعِيْفٌ

5-машқ. “ص” ҳарфи қатнашган 5 та сўз ёзинг:

_____ ، _____ ، _____ ، _____ ، _____

6-машқ. “ض” ҳарфи қатнашган 5 та сўз ёзинг:

_____ ، _____ ، _____ ، _____ ، _____

7-машқ. Қуйидаги сўзларни намунада берилганидек ёзинг.

_____ : مَكْتَبٌ، الْمُدْرَسُ	_____ : كِتَابٌ مُحَمَّدٌ
_____ : مِفْتَاحٌ، الْبَيْتُ	_____ : قَلَمٌ، حَامِدٌ
_____ : دُكَّانٌ، التَّاجِرُ	_____ : بَيْتٌ، عَبَّاسٌ
_____ : بَيْتٌ، الْمُهَنْدِسُ	_____ : عُرْفَةٌ، عَلِيٌّ
_____ : اِسْمٌ، الْوَلَدُ	_____ : دَفْتَرٌ، سَعِيْدٌ
_____ : كِتَابٌ، التَّلْمِيْدُ	_____ : مِندِيلٌ، يَاسِرٌ
_____ : بِنْتُ، الطَّيْبُ	_____ : قَمِيْصٌ، عَمَّارٌ
_____ : مِفْتَاحٌ، السِّيَّارَةُ	_____ : سَرِيْرٌ، خَالِدٌ

8-машқ. Қуйидаги машқни ўқинг ва таржима қилинг.

٦ - فَصْلُ الرَّيْعِ - باҳор фасли

هَذَا فَصْلُ الرَّيْعِ. أَنَا أُحِبُّ هَذَا الْفَصْلَ. تَتَفَتَّحُ الْأَزْهَارُ وَتُورِقُ الْأَشْجَارُ فِي الرَّيْعِ. فِي هَذَا الْفَصْلِ تَكُونُ الْأَشْجَارُ وَالْأَزْهَارُ خَضِرَاءَ. فِي الرَّيْعِ أَنَا أَذْهَبُ إِلَى الْحَقْلِ وَالْجَبَلِ. أَنَا أُحِبُّ صَوْتَ الطُّيُورِ. الطُّيُورُ تَطِيرُ مِنَ الْمِنْطَقَةِ الْبَارِدَةِ إِلَى الْمِنْطَقَةِ الْحَارَّةِ فِي هَذَا الْفَصْلِ. الطُّيُورُ كَثِيرَةٌ فِي الرَّيْعِ. الْمَاءُ كَثِيرٌ أَيْضًا.

أَنَا وَصَدِيقِي كَمَالٌ نَلْعَبُ كَثِيرًا فِي هَذَا الْفَصْلِ. نَلْعَبُ كُرَةَ الْقَدَمِ وَكُرَةَ السَّلَّةِ. هَذِهِ شَجَرَةٌ خَضْرَاءُ.
أَوْرَاقُ الشَّجَرَةِ خَضْرَاءُ. وَأَزْهَارُ الشَّجَرَةِ بَيْضَاءُ وَحُمْرَاءُ وَصَفْرَاءُ. أَنَا وَصَدِيقِي الْآنَ تَحْتَ الشَّجَرَةِ. نَحْنُ
صَدِيقَانِ مُخْلِصَانِ. الْكُرَةُ أَمَامَ صَدِيقِي كَمَالٌ. هُوَ تَلْمِيزٌ جَيِّدٌ.

9-машқ. “فَصْلُ الرَّبِيعِ” матни бўйича видеороликни томоша қилинг ва ролик ижроси пайтида кетидан ўзбек тилига синхрон тарзда таржима қилинг. Матнни вақтга қараб тез ўқишга ҳаракат қилинг.

10-машқ. Қуйидаги савол ва жавобларга эътибор беринг.

- ۱- أَيْنَ بَيْتُ الْمُدْرَسِ؟ هُوَ بَعِيدٌ.
- ۲- الدَّسْتُورُ قَانُونُ الدَّوْلَةِ
- ۳- الْمَدْرَسَةُ بَعِيدَةٌ وَكَبِيرَةٌ.
- ۴- عَبْدُ اللَّهِ بَحَّارٌ مَاهِرٌ.
- ۵- خَرَجَ الْمُدْرَسُ مِنْ عُرْفَةِ الْمُدِيرِ.
- ۶- هَذَا بَيْتُ حَامِدٍ وَذَلِكَ بَيْتُ خَالِدٍ.
- ۷- ابْنُ عَمَّارٍ طَالِبٌ وَابْنُ يَاسِرٍ تَاجِرٌ.
- ۸- بَيْتُ الْمُدْرَسِ بَعِيدٌ وَبَيْتُ التَّاجِرِ قَرِيبٌ.
- ۹- هَذَا مِفْتَاحُ السَّيَّارَةِ. أَيْنَ مِفْتَاحُ الْبَيْتِ؟
- ۱۰- مَنْ أَنْتَ يَا وَلَدٌ؟ أَنَا ابْنُ عَبَّاسٍ.
- ۱۱- وَابْنٌ مَنْ هُوَ؟ هُوَ ابْنُ خَالِدٍ.
- ۱۲- الْمَتْحَفُ الْقَدِيمُ فِي قَلْبِ طَشَقَنْدِ.
- ۱۳- بِنْتُ حَامِدٍ فِي الْمَدْرَسَةِ
- ۱۴- اسْمُ الْمُدْرَسِ سَعِيدٌ وَاسْمُ الْمُهَنْدِسِ خَالِدٌ.
- ۱۵- عَمُّ الطَّالِبِ عَنِيٌّ.
- ۱۶- بَابُ الْمَصْنَعِ مَفْتُوحٌ وَبَابُ الْمَدْرَسَةِ مُعْلَقٌ.
- ۱۷- خَالُ حَامِدٍ عَالِمٌ مَشْهُورٌ.
- ۱۸- سَيَّارَةُ عَبَّاسٍ فِي الشَّارِعِ.
- ۱۹- ابْنٌ مَنْ أَنْتَ؟ أَنَا ابْنُ الْمُدْرَسِ.
- ۲۰- أَيْنَ الْكَلْبُ؟ هُوَ تَحْتَ السَّيَّارَةِ.

11-машқ. Қуйидаги машқни ўқинг ва таржима қилинг.

- ۱- ابْنُ مُحَمَّدٍ فِي مَوْسَكُو وَابْنُ حَامِدٍ فِي بُحَارَى.
- ۲- خَرَجَ ابْنُ الطَّيِّبِ مِنَ الْبَيْتِ.
- ۳- ذَهَبَ ابْنُ التَّاجِرِ إِلَى السُّوقِ.
- ۴- اسْمُ الْمُهَنْدِسِ نَادِرٌ وَاسْمُ الطَّيِّبِ مَنْصُورٌ.
- ۵- مَا اسْمُ الرَّجُلِ؟ اسْمُ الرَّجُلِ كَاطِمٌ.
- ۶- ابْنٌ مَنْ أَنْتَ؟ أَنَا ابْنُ الْوَزِيرِ.

12-машқ. Бўш жойларга изофанинг мос бўлагини қўйинг.

- ۱- _____ الْبَيْتِ مُعْلَقٌ.
- ۲- _____ الرَّجُلِ وَاحِدٌ.
- ۳- الدَّسْتُورُ قَانُونٌ _____
- ۴- أَنَا _____ الْمُدْرَسِ.
- ۵- بَابُ _____ مَفْتُوحٌ.
- ۶- أَيْنَ _____ السَّيَّارَةِ؟
- ۷- _____ الطَّيِّبِ بَعِيدٌ.
- ۸- خَالِدِيحَةُ _____ حَامِدٍ
- ۹- _____ الطَّالِبِ مَكْسُورٌ
- ۱۰- خَرَجَ الْمُدْرَسُ مِنْ _____ الْمُدِيرِ

13-машқ. Қуйидаги ибораларни ўқинг ва уларга гап тузинг.

قَلَمُ الطَّالِبِ _____ بَابُ السَّيَّارَةِ _____
بِنْتُ حَامِدٍ _____ مَدِينَةُ طَشَقَنْدِ _____

ابْنُ الْمُدْرَسِ

اسْمُ الْوَالِدِ

14-машқ. Қуйидаги ҳикматли гапни ўқинг ва ёд олинг.

* غَضَبُ الْآبِ مِنْ غَضَبِ الرَّبِّ

“Отанинг ғазаби Парвардигор ғазабидандир”

15-машқ. Қуйидаги шеърни ёд олинг.

يا أُمِّي

يا أُمُّ الصَّبْرِ يا أُمُّ الْحَنِينِ

يا مُنْبِعُ الْإِحْسَاسِ وَالْقَلْبِ الْأَمِينِ

يا نَيْنَهُ يا نُورَ قَلْبِي الْوَحِيدِ

في عِيدِكَ الْعَالَمُ كُلُّهُ سَعِيدٌ

Дарс луғатлари:

Вазир-	وَزِيرٌ	Марказ-	قَلْبٌ	Узоқ-	بَعِيدٌ
Барг чиқаради-	تُورِقُ	Бой-	عَنِيٌّ	Конституция-	دَسْتُورٌ
Дарахтлар-	أَشْجَارٌ	Завод-	مَصْنَعٌ	Моҳир-	مَاهِرٌ
Бўлади-	تَكُونُ	Гап-	كَلَامٌ	Дурадгор-	بَحَّازٌ
Яшил-	خَضِرَاءٌ	Синган-	مَكْسُورٌ	Чикди-	خَرَجَ
Бораман-	أَذْهَبُ	Очилади-	تَتَفَتَّحُ	Музей-	مَتْحَفٌ
Оқ-	بَيْضَاءٌ	Гуллар-	أَزْهَاءٌ	Варақлар-	أَوْزَاقٌ
Яхши-	جَيِّدٌ	Сарик-	صَفْرَاءٌ	Қизил-	حَمْرَاءٌ
Ўйнаймиз-	نَلْعَبُ	Қушлар-	طُيُورٌ	Дала-	حَقْلٌ
Футбол-	كُرَةُ الْقَدَمِ	Учади-	تَطِيرُ	Овоз-	صَوْتٌ
Ғазаб-	غَضَبٌ	Чин, иноқ	مُخْلِصَانِ	Баскетбол-	كُرَةُ السَّلَّةِ

ЎТТИЗ УЧИНЧИ ДАРС

ط

(Т.оун) – араб алифбосининг ўн олтинчи ҳарфи бўлиб, ўзбек тилида бунинг ўхшаши йўқдир. У жарангсиз ва тиш орти сирғалувчиси. Талаффузи ض ҳарфи каби бўлиб, фақат жарангнинг йўқлиги билан фарқ қилади. Тил учини танглай олдига теккизиб, тилнинг орқа томони юмшоқ танглайдан узоқлашади ва ҳаво орқали шиддат билан чиқарилади. Бурун бўшлиғи йўлаги ёриқ бўлиши керак.

Махражи – тил учи билан юқори олд тишларнинг туби. ت Товушидан фақат тил орқаси юмшоқ танглай томон кўтарилиб талаффуз қилиниши билан фарқ қилади.

ط ҳарфи ёзувда ўзидан олдинги ва кейинги ҳарфларга бирика олади.

ط ҳарфи тўрт хил кўринишдаги ҳарфлардан бири ҳисобланади.

Алоҳида	Охирида	Ўртада	Бошида
ط	ط	ط	ط
بِسَاطٍ	مُشَطٌ	قِطَارٌ	طَاوُوسٌ
Гилам	Тароқ	Поезд	Товус
			

Ёдлаш учун қўшимча луғатлар:

طَبَاشِيرٌ	طَبِيبٌ	طَيَّارَةٌ	طِفْلٌ	طَوِيلٌ
Бўр	Шифокор	Самолёт	Бола	Узун
				

1-машқ. Қуйидаги ҳарфлардан сўз тузинг.

- _____: ط-م-ش: • _____: و-ا-ط-س: • _____: و-ل-ي-ط: • _____: ط-م-ش: • _____: ا-ب-ح-ص: • _____: ا-ص-و-ب-ن: • _____: ل-ف-ط: • _____: ا-ب-ط-س: • _____: ا-ط-ق-ر: • _____: ة-ا-ر-ط-ي: • _____: ا-ب-ط-س: • _____: ي-ض-ب: • _____: ب-ب-ط-ي: • _____: ع-ض-ل: • _____: ي-ض-ب:

2-машқ. Куйидаги сўзларни араб тилида ёзинг.

● стол: _____	● узун: _____	● шифокор: _____
● гилам: _____	● қаттиқ: _____	● самолёт: _____
● товус: _____	● бўр: _____	● бола: _____
● тароқ: _____	● поезд: _____	● зобит: _____

3-машқ. Бўш жойларга мос ҳарфни қўйинг.

● ...ش	● ...فِئَلٌ	● ...مُشَدِّدٌ	● ...بَيْدٌ
● ...بِجَاحٍ	● ...وَيْلٌ	● ...بِطَاطٍ	● ...حَوْضٌ
● ...عَب	● ...بَيْبٌ	● ...بَاشِيرٌ	● ...طَاوُوسٌ
● ...رِيشٌ	● ...فَعْدٌ	● ...يَّارَةٌ	● ...قِيارٌ

4-машқ. Куйидаги сўзларни ўзбек тилига таржима қилинг:

_____ : طَيْبٌ	_____ : بِسَاطٌ	_____ : مِنْضَدَةٌ
_____ : حَوْضٌ	_____ : طَبَّاشِيرٌ	_____ : بَيْضٌ
_____ : رِجْلٌ	_____ : طَيَّارَةٌ	_____ : طَاوُوسٌ
_____ : سَوْزٌ	_____ : طِفْلٌ	_____ : قِطَّارٌ
_____ : سَلَمٌ	_____ : طَوِيلٌ	_____ : مُشْطٌ

5-машқ. “ط” ҳарфи қатнашган 5 та сўз ёзинг:

_____ ، _____ ، _____ ، _____ ، _____

6-машқ. “ر” ҳарфи қатнашган 5 та сўз ёзинг:

_____ ، _____ ، _____ ، _____ ، _____

7-машқ. Диктант.

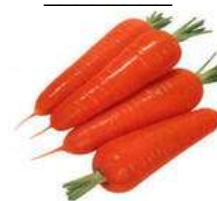
مَشْبُوكٌ، ضَعِيفٌ، ضَلَعٌ، ضَابِطٌ، ضَبْعٌ، طَاوُوسٌ، قِطَّارٌ، مُشْطٌ، بِسَاطٌ، طَيَّارَةٌ، طَوِيلٌ، طَيْبٌ.

8-машқ. (هَذَا—هَذِهِ) олмошларининг ишлатилишига эътибор беринг.

هَذَا ابْنُ حَامِدٍ وَهَذِهِ بِنْتُ يَاسِرٍ. ابْنُ حَامِدٍ جَالِسٌ وَبِنْتُ يَاسِرٍ وَاقِفَةٌ. مَنْ هَذِهِ؟ هَذِهِ أُخْتُ الْمُهَنْدِسِ.
 أَ هِيَ أَيْضًا مُهَنْدِسَةٌ؟ لَا، هِيَ طَبِيبَةٌ. سَيَّارَةٌ مِنْ هَذِهِ؟ هَذِهِ سَيَّارَةُ الْمُدِيرِ. مَا هَذِهِ؟ هَذِهِ مَكْوَأٌ. لِمَنْ هَذِهِ؟ هَذِهِ لِحَالِدٍ. أ دَرَّاجَةٌ أَنْسٍ هَذِهِ؟ لَا، هَذِهِ دَرَّاجَةٌ عَمَّارٍ. هَذِهِ جَدِيدَةٌ، وَدَرَّاجَةٌ أَنْسٍ قَدِيمَةٌ.
 هَذِهِ سَاعَةٌ عَلِيٍّ. هِيَ جَمِيلَةٌ جِدًّا. هَذِهِ مِلْعَقَةٌ وَهَذِهِ شَوْكَةٌ. الْمِلْعَقَةُ فِي الْقَدْرِ. هَذِهِ بَقْرَةٌ الْفَلَّاحِ.
 هَذَا أَنْفٌ وَهَذَا قَمٌّ. هَذِهِ أُذُنٌ وَهَذِهِ عَيْنٌ. وَهَذِهِ يَدٌ وَهَذِهِ رِجْلٌ.

9-машқ. Расмларга қаранг ва уларни олмошлар билан ишлатиб кўринг.

مَا هَذَا وَمَا هَذِهِ؟

10-машқ. Қуйидаги маттни ўқинг ва таржима қилинг.

۷ - عُزْفَةُ الدَّرْسِ - دَارَسَ خَوَاسِدًا

عُزْفَةُ الدَّرْسِ كَبِيرَةٌ. هِيَ نَظِيفَةٌ وَنَبِيْرَةٌ. فِي عُزْفَةِ الدَّرْسِ طَاوِلَاتٌ وَمَقَاعِدُ لِلْجُلُوسِ. هَذَا كُرْسِيٌّ وَذَلِكَ مُنْبَرٌ. هُمَا لِلْمُدْرَسِ. عَلَى الْحَائِطِ سَبُورَةٌ. الْحَائِطُ أَبْيَضٌ وَالسَّبُورَةُ سَوْدَاءُ. عَلَى السَّبُورَةِ خَرِيْطَةُ الْعَالَمِ. فِي عُزْفَةِ الدَّرْسِ نَافِذَتَانِ. هُنَا زَهْرَاتٌ فِي الزَّهْرِيَّةِ. هُنَاكَ مُسَجِّلٌ. فِي الْيَمِيْنِ وَالْيَسَارِ مِنْ الْبَابِ خِزَانَتَانِ. الْبَابُ مَفْتُوحٌ وَالنَّافِذَتَانِ مُقْفَلَتَانِ. هَذِهِ الْخِزَانَةُ الْكَبِيْرَةُ لِلْكِتَابِ. وَتِلْكَ الْخِزَانَةُ الصَّغِيْرَةُ لِلدَّفَاتِرِ وَالْمَجَلَّاتِ. هُنَاكَ أَقْلَامٌ. كِتَابُ الطَّالِبِ عَلَى الطَّاوِلَةِ. وَدَفْتَرُ الطَّالِيَةِ عَلَى الطَّاوِلَةِ أَيْضًا. هُمَا مَفْتُوحَانِ. مَحْفَظَةُ الْمُدْرَسِ عَلَى الْمِنْضَدَةِ. فِي الْمَحْفَظَةِ مِسْطَرَةٌ وَمَسَاحَةٌ. عِنْدَ السَّبُورَةِ طَاوِلَةٌ صَغِيْرَةٌ. وَعَلَى تِلْكَ الطَّاوِلَةِ طَبَاشِيْرٌ وَمَسْحَةٌ. دَفْتَرُ الْمُدْرَسِ هُنَاكَ أَيْضًا. نَحْنُ طُلَّابُ الصَّفِّ الْأَوَّلِ.

۱۱-машқ. “غُرْفَةُ الدَّرْسِ” матни бўйича видеороликни томоша қилинг ва ролик ижроси пайтида кетидан ўзбек тилига синхрон тарзда таржима қилинг. Матнни вақтга қараб тез ўқишга ҳаракат қилинг.

1۲-машқ. Қуйидаги исмий гапларни намунадагидек муаннас жинсда ёзинг.

Намуна:	آمَنَةُ طَالِبَةٍ.	مُحَمَّدٌ طَالِبٌ.
_____:	فَاطِمَةُ	۱- حَامِدٌ طَيِّبٌ.
_____:	هِيَ	۲- هُوَ مُعَلِّمٌ.
_____:	التَّافِذَةُ	۳- الْبَابُ مُعَلَّقٌ.
_____:	الْيَدُ	۴- الْمِنْدِيلُ وَسِخٌ.
_____:	الْقَهْوَةُ	۵- الْشَّايِ حَارٌّ.
_____:	الْمَدْرَسَةُ	۶- الْفُنْدُقُ بَعِيدٌ.
_____:	الطَّالِبَةُ	۷- الطَّالِبُ مَرِيضٌ.
_____:	السَّيَّارَةُ	۸- الْحِصَانُ سَرِيعٌ.
_____:	الشَّمْسُ	۹- الْقَمَرُ جَمِيلٌ.
_____:	الْأُمُّ	۱۰- الْأَبُ جَالِسٌ.

13-машқ. Қуйидаги саволларга жавоб беринг.

۶) وَمَا فِي الْمَحْفَظَةِ؟	۱) هَلْ دَفَتَرُ الطَّالِبَةِ عَلَى الطَّائِلَةِ؟
۷) مَاذَا عِنْدَ السَّبُّورَةِ؟	۲) أَيْنَ كِتَابُ الطَّالِبِ؟
۸) مَاذَا عَلَى الطَّائِلَةِ؟	۳) أَيْنَ الْحِزَانَةُ لِلْمَجَلَّاتِ؟
۹) أَيْنَ دَفَتَرُ الْمُدْرِسِ؟	۴) أَيْنَ الْحِزَانَةُ لِلْكَتُبِ؟
۱۰) هَلْ أَنْتُمْ طُلَّابُ الصَّفِّ الْأَوَّلِ؟	۵) هَلْ مَحْفَظَةُ الْمُدْرِسِ مُفْعَلَةٌ؟

14-машқ. Қуйидаги ҳикматли гапни ўқинг ва ёд олинг.

* الصَّدِيقُ فِي وَقْتِ الضِّيْقِ

“Ҳақиқий дўст қийинчилик вақтида билинади”.

“Ким тез сўз айта олади?” ўйини

Ўйин қондаси. Талабалар махсус қутидан бирон ҳарфни оладилар ва шу заҳоти мана шу ҳарф иштирок этадиган сўзларни оғзаки айтиб беришлари зарур. Бу усул икки гуруҳга бўлинган талабаларга қўлланса самарали чиқади. Ҳар бир тингловчи айтаётган сўзларининг сонини ўқитувчи доскасига ўша гуруҳ номи ёзилган жойга бир рақами билан белгилаб боради. Дарсининг охирида ўқитувчи бирор тингловчини чиқариб, доскадаги ҳар бир гуруҳ номи остида белгиланган рақамларнинг сонини ҳисоблайди ва умумий натижани эълон қилади. Қайси гуруҳ айтган сўзларнинг сони кўп бўлса, ўша гуруҳ ғолиб деб топилади.

Ўйин фойдаси. Зийраклик ва сўзомонлик хислатларини оширади. Кўпроқ сўз ёдлашга ўргатади. Ёдланган сўзларни тўғри ёзиш малакасини пайдо қилади.

Дарс луғатлари:

Минбар-	مِنْبَرٌ	Ёруғ-	نَبِيْرَةٌ	Қошиқ-	مِلْعَقَةٌ	Ўтирибди-	جَالِسٌ
У	هَٰهَا	Столлар-	طَاوِلَاتٌ	Велосипед-	دَرَّاجَةٌ	Турибди-	وَاقِفَةٌ
иккиси-		Тез-	سَرِيْعٌ	Ўриндиклар-	مَقَاعِدُ	Дазмол-	مَكْوَاهٌ
Иккита	نَافِذَتَانِ	Ўтириш	لِلْجُلُوسِ	Меҳмонхона-	فُنْدُقٌ	Кир-	وَسِخٌ
дераза-		учун					
Гулдон-	زَهْرِيَّةٌ	Чап-	يَسَارٌ	2та жавон-	خِزَانَتَانِ	Ўнг-	يَمِيْنٌ
У Ерда-	هُنَاكَ	Биринчи-	أَوَّلٌ	Талабалар-	طَلَّابٌ	Перолар-	رِيَشَاتٌ
Сизлар-	أَنْتُمْ						

ЎТТИЗ ТЎРТИНЧИ ДАРС

ظ

(3.оун) – араб алифбосининг ўн еттинчи ҳарфи бўлиб, ўзбек тилида ўхшаши йўқдир. Жарангли ва тиш ортидан сирғалиб чиқади. Талаффузи ص товуши каби бўлиб, ёлғиз фарқи ص жарангсиз, ظ ҳарфи эса жарангли ундош ҳисобланади.

Махражи – тилнинг икки тарафи ва олдинги икки устки тишлар орасидир.

ظ ҳарфи ўзидан олдинги ва кейинги ҳарфларга уланади.

ظ ҳарфи тўрт хил кўринишда келади.

Алоҳида	Охирида	Ўртада	Бошида
ظ	ظ	ظ.	ظ
شَوَاطٍ	مَحَافِظٌ	مِظَلَّةٌ	ظَبِيٌّ
Аланга	Сумкалар	Соябон	Оху
			

Ёдлаш учун қўшимча луғатлар:

ظِلٌّ	ظِلْفٌ	ظِلْمَةٌ	ظُفْرٌ	ظَرْفٌ
Соя	Туёқ	Қоронғулик	Тирноқ	Конверт
				

1-машқ. Қуйидаги ҳарфлардан сўз тузинг.

- _____: ш-м-ظ: _____ • _____: с-а-ظ: _____
- _____: м-л-ظ: _____ • _____: ф-а-ظ: _____
- _____: л-ظ: _____ • _____: ш-а-ظ: _____
- _____: л-ظ: _____ • _____: ф-а-ظ: _____
- _____: м-ظ-л: _____ • _____: м-ظ-л: _____

2-машқ. Қуйидаги сўзларни араб тилида ёзинг.

- тирноқ: _____ ● узун: _____ ● оху: _____
- гилам: _____ ● конверт: _____ ● соябон: _____
- қоронғулик: _____ ● бўр: _____ ● бола: _____
- туёқ: _____ ● соя: _____ ● сумкалар: _____

3-машқ. Бўш жойларга мос харфни қўйинг.

● ظ...ر	● م...افِظُ	● قِط...ر	● بِي...*
● ظَلَمَ...ةٌ	● شَوَا...*	● ...يِي	● ...وَضٌ
● ...ظَلَمَ*	● ...رَفٌ	● م...لَّةٌ	● طَاو...سٌ

4-машқ. Қуйидаги сўзларни ўзбек тилига таржима қилинг:

_____: ظَفَرٌ ●	_____: ظِيٌّ ●	_____: مِنْضَدَةٌ ●
_____: ظَلَمَةٌ ●	_____: مِظَلَّةٌ ●	_____: بَيْضٌ ●
_____: ظِلٌّ ●	_____: مَحَافِظٌ ●	_____: طَاوُوسٌ ●
_____: ظَلْفٌ ●	_____: شَوَاطِئٌ ●	_____: قِطَارٌ ●
_____: سَلَمٌ ●	_____: ظَرْفٌ ●	_____: مُشِطٌ ●

5-машқ. Қуйидаги матни ўқинг ва таржима қилинг.

۸- ھِشَامٌ يَتَحَدَّثُ – Ҳишом гапириб беради

قَالَ ھِشَامٌ: فِي كُلِّ يَوْمٍ أَسْتَيْقِظُ مُبَكَّرًا ثُمَّ أَفْطُرُ وَأَذْهَبُ إِلَى الْجَامِعَةِ، تَنْتَهِي الدِّرَاسَةُ فِي السَّاعَةِ الْوَاحِدَةِ وَاتَّائِلُ الْعَدَاءَ فِي مَطْعَمِ الْجَامِعَةِ، وَأَسْتَرِيحُ قَلِيلًا ثُمَّ أَذْهَبُ إِلَى الْمَكْتَبَةِ، أَقْرَأُ وَأَكْتُبُ دُرُوسِي وَأَذْهَبُ إِلَى الصَّلَاةِ الرَّيَاضِيَّةِ لِأَلْعَبَ كُرَةَ السَّلَّةِ.

قَبْلَ غُرُوبِ الشَّمْسِ أَرْكَبُ حَافِلَةَ الْجَامِعَةِ وَأَذْهَبُ مَعَ الطُّلَّابِ إِلَى مَنَحَفِ الْمَدِينَةِ وَأَشَاهِدُ الْإِتَارَ هُنَاكَ، بَعْدَ عَوْدَتِي إِلَى الْجَامِعَةِ أَكْتُبُ الْوَاجِبَ الْمَنْزِلِيَّ، وَأَكْتُبُ دُرُوسِي وَأَتَحَدَّثُ مَعَ زُمَلَائِي، ثُمَّ أَنَامُ فِي السَّاعَةِ الْحَادِيَةِ عَشْرَةَ.

6-машқ. " ھِشَامٌ يَتَحَدَّثُ " матни бўйича видео роликни томоша қилинг ва ролик ижроси пайтида кетидан ўзбек тилига синхрон тарзда таржима қилинг. Матни вақтга қараб тез ўқишга ҳаракат қилинг.

7-машқ. (يَتَحَدَّثُ ھِشَامٌ) матни бўйича оғзаки суҳбат уюштиринг.

8-машқ. Қуйидаги машқни ўқинг ва ўзбек тилига таржима қилинг

- ۱- مَنْ هَذَا الرَّجُلِ وَمَنْ ذَلِكَ الرَّجُلُ؟ هَذَا الرَّجُلُ تَاجِرٌ وَذَلِكَ الرَّجُلُ طَبِيبٌ.
- ۲- مَا اسْمُ التَّاجِرِ وَمَا اسْمُ الطَّبِيبِ؟ اسْمُ التَّاجِرِ مُحَمَّدٌ وَاسْمُ الطَّبِيبِ سَعِيدٌ.
- ۳- لِمَنْ هَذَا الْبَيْتُ وَلِمَنْ ذَلِكَ الْبَيْتُ؟ هَذَا الْبَيْتُ لِلتَّاجِرِ وَذَلِكَ الْبَيْتُ لِلطَّبِيبِ.
- ۴- أَيْنَ بَيْتُ التَّاجِرِ وَأَيْنَ بَيْتُ الطَّبِيبِ؟ بَيْتُ التَّاجِرِ أَمَامَ الْمَدْرَسَةِ وَبَيْتُ الطَّبِيبِ خَلْفَ الْمَدْرَسَةِ.
- ۵- لِمَنْ هَذِهِ السَّيَّارَةُ وَلِمَنْ تِلْكَ؟ هَذِهِ السَّيَّارَةُ لِلطَّبِيبِ وَتِلْكَ السَّيَّارَةُ لِلتَّاجِرِ.
- ۶- مِنْ أَيْنَ سَيَّارَةُ الطَّبِيبِ؟ سَيَّارَةُ الطَّبِيبِ مِنَ الْيَابَانِ وَهِيَ سَيَّارَةٌ جَدِيدَةٌ.
- ۷- مِنْ أَيْنَ سَيَّارَةُ التَّاجِرِ؟ سَيَّارَةُ التَّاجِرِ مِنْ أَوْزْبَكِسْتَانَ وَهِيَ سَيَّارَةٌ جَدِيدَةٌ أَيْضًا.
- ۸- إِلَى أَيْنَ رَجَعَ الطَّبِيبُ بَعْدَ الْعَمَلِ؟ رَجَعَ الطَّبِيبُ بَعْدَ الْعَمَلِ إِلَى الْبَيْتِ.
- ۹- مَتَى جَاءَ الطَّبِيبُ إِلَى بَيْتِهِ مِنَ الْعَمَلِ؟ جَاءَ الطَّبِيبُ إِلَى بَيْتِهِ فِي السَّاعَةِ الْعَاشِرَةِ مَسَاءً.
- ۱۰- مَتَى جَاءَ التَّاجِرُ إِلَى الْعَمَلِ مِنَ بَيْتِهِ؟ جَاءَ التَّاجِرُ إِلَى الْعَمَلِ مِنَ بَيْتِهِ فِي السَّاعَةِ الثَّامِنَةِ صَبَاحًا.

9-машқ. Юқоридаги машқдаги изофа ва мослашган аниқловчи бирикмаларини ажратиб, иккита устун қилиб ёзиб чиқинг.

10-машқ. Ўқинг ва таржима қилинг.

- ۱- هَذَا الْوَلَدُ خَالِدٌ وَذَلِكَ الْوَلَدُ مُحَمَّدٌ.
- ۲- هَذَا الرَّجُلُ مُدْرِسٌ وَذَلِكَ الرَّجُلُ مُهَنْدِسٌ.
- ۳- هَذَا الْكِتَابُ جَدِيدٌ وَذَلِكَ الْكِتَابُ قَدِيمٌ.
- ۴- هَذِهِ السَّيَّارَةُ لِعَلِيِّ وَتِلْكَ لِحَالِدٍ.
- ۵- هَذَا الْبَابُ مُفْتُوحٌ وَذَلِكَ الْبَابُ مُعْلَقٌ.
- ۶- لِمَنْ هَذِهِ السَّاعَةُ؟ هِيَ لِعَبَّاسٍ.
- ۷- أ هَذَا الْبَيْتُ لِلطَّبِيبِ؟ لَا، هُوَ لِلْمُدْرَسِ.
- ۸- أ هَذِهِ الدَّرَاجَةُ لِلْبُسْتَانِيِّ؟ نَعَمْ، هِيَ لِلْبُسْتَانِيِّ.
- ۹- مَنْ هَذَا الْوَلَدُ؟ هُوَ طَالِبٌ مِنَ الصِّينِ.
- ۱۰- أ ذَلِكَ الْبَيْتُ جَدِيدٌ؟ لَا، هُوَ قَدِيمٌ جَدًّا.

11-машқ. Намунада берилганидек бажаринг.

مِثَالٌ: هَذَا كِتَابٌ - هَذَا الْكِتَابُ لِمُخْتَارٍ.

- ۱- هَذَا طَبِيبٌ. _____ مِنْ الْهِنْدِ. ۶- هَذَا قَلَمٌ. _____ لِعَبَّاسٍ.
- ۲- هَذِهِ سَيَّارَةٌ. _____ لِلْمُدِيرِ. ۷- ذَلِكَ رَجُلٌ. _____ مُعَلِّمٌ.
- ۳- ذَلِكَ وَلَدٌ. _____ ابْنُ الْمُدْرَسِ. ۸- هَذِهِ بَيْضَةٌ. _____ كَبِيرَةٌ.
- ۴- تِلْكَ سَاعَةٌ. _____ مِنَ الْقَاهِرَةِ. ۹- هَذَا مِنْدِيلٌ. _____ وَسِخٌ.
- ۵- هَذَا بَيْتٌ. _____ لِلْمُهَنْدِسِ. ۱۰- هَذِهِ حَقِيبَةٌ. _____ لِلْمُدْرَسِ.

1۲-машқ. Юқоридаги машқни иккилик шаклга ўтказиб ёзинг.

13-ماشқ. Қуйидагиларни намунадагидек ёзинг.

مثال : لِمَنْ هَذَا الْكِتَابُ؟ - هَذَا الْكِتَابُ لِمُحَمَّدٍ. (مُحَمَّدٌ)

_____ - ۱	_____ (عَبَّاسٌ)	_____ - ۶	_____ (عَمَّارٌ)
_____ - ۲	_____ (عَلِيٌّ)	_____ - ۷	_____ (بِنْتُ الْفَلَّاحِ)
_____ - ۳	_____ (الْمُدِيرُ)	_____ - ۸	_____ (ابْنُ الْمُدِيرِ)
_____ - ۴	_____ (الْفَلَّاحُ)	_____ - ۹	_____ (الطَّيِّبُ)
_____ - ۵	_____ (الْمُدْرِسُ)	_____ - ۱۰	_____ (الطَّالِبُ)

14-ماشқ. Қуйидаги гапларни диққат билан ўқинг.

- ۱ - هَذَا الطَّيِّبُ مِنْ لُنْدُن. ۶ - ذَهَبَ عَبْدُ اللَّهِ مِنْ أَلْمَانِيَا إِلَى لُنْدُن.
- 2 - ذَهَبَ حَامِدٌ إِلَى فَرَنْسَا. ۷ - هَذَا الْكِتَابُ لِكَمَالٍ وَذَلِكَ الْكِتَابُ لِكَمَالَةَ.
- 3 - مُحَمَّدٌ مَرِيضٌ. هُوَ الْآنَ فِي الْمُسْتَشْفَى. ۸ - هَذَا الْمُهَنْدِسُ مِنْ أَمْرِيكَا.
- ۴ - السَّبُّورَةُ أَمَامَ الطَّالِبِ وَهِيَ خَلْفَ الْمُدْرِسِ. ۹ - أَيَّنَ بَيْتُ الْمُدِيرِ؟ بَيْتُ الْمُدِيرِ خَلْفَ الشَّرِكَةِ.
- ۵ - أَيَّنَ سَيَّارَةُ الْمُدْرِسِ؟ هِيَ أَمَامَ الْمُدْرَسَةِ. ۱۰ - أَيَّنَ جَلَسَ حَامِدٌ؟ جَلَسَ خَلْفَ مُحَمَّدٍ.

15-ماشқ. Қуйидаги машқни ўзбек тилига таржима қилинг.

في بَيْتِنَا جِهَازُ التِّلْفُونِ، لَوْنُ الْهَاتِفِ أَسْوَدٌ. هَذَا هَاتِفٌ وَذَلِكَ كُمْبِيُوتَرٌ. فِي عُرْفَةِ أَخِي تِلْفِزْيُونٌ كَبِيرٌ وَجَمِيلٌ. عَلَى الْخِزَانَةِ جِهَازُ الرَّادِيُو وَهُوَ جَدِيدٌ. آلَةُ الْحِسَابِ اسْمُهَا - كُمْبِيُوتَرٌ. هُوَ جِهَازٌ مَشْهُورٌ. أُمِّي الْآنَ فِي الْمَطْبَخِ وَفِي بَيْتِنَا ثَلَاثَةٌ مَطَابِخٌ. فِي هَذِهِ الْعِمَارَةِ الْعَالِيَةِ مِصْعَدٌ كَبِيرٌ وَجَمِيلٌ. هَذَا الْأُنْثَى مِنَ الصِّينِ وَتِلْكَ الْأُنْثَى مِنْ أُوْرُوْبَا. نَحْنُ الْآنَ فِي وَسْطِ الْمَدِينَةِ وَهَذَا الْمَكَانُ قَلْبُ الْمَدِينَةِ. هَذِهِ زَاوِيَةٌ مِنْ زَوَايَا الْعُرْفَةِ. الْمَائِدَةُ النَّظِيفَةُ عَلَى الطَّاوِلَةِ الْمُرَبَّعَةِ. لَمْ أَنْتَ حَزِينٌ؟ لِأَنَّ أَخِي فَقَدَ نُقُودِي، لِأَنَّهُ صَغِيرٌ. نَمَشِي حَتَّى الْبَيْتِ كِيلُومَتْرَيْنِ نَقْرِبًا. هَذَا الْوَلَدُ صَغِيرٌ وَلَكِنَّ عِلْمَهُ كَثِيرٌ. كَتَبَ أَحْمَدُ الرِّسَالَةَ هَكَذَا: "أَنَا أَحْمَدُ بْنُ عَثْمَانَ. أَنَا طَالِبٌ فِي الْجَامِعَةِ. عُمْرِي ۲۰ سَنَةً...."

Дарс луғатлари:

Ҳар кунин-	كُلَّ يَوْمٍ	Олдин-	قَبْلَ	Билан, бирга-	مَعَ
Дам оламан-	أَسْتَرِيحُ	Томоша қиламан-	أَشَاهِدُ	Нонушта қиламан-	أَفْطُرُ
Ошхона-	مَطْعَمٌ	Эрта-	مُبَكَّرًا	Ўқийман-	أَقْرَأُ
Тугайди-	تَنْتَهَى	Зал-	صَالَةً	Ёзаман-	أَكْتُبُ
Дарсларим-	دُرُوسِي	Бир оз-	قَلِيلًا	Уйғонаман-	أَسْتَيْقِظُ
Спорт-	رِيَاضِيَّةٌ	Ўқиш-	دِرَاسَةٌ	Ўйнашим учун-	لِلْأَلْعَبِ
Юмуш-	وَأَجِبُ	Кейин-	بَعْدَ	Қайтишим-	عَوْدَتِي
Ўртоқларим-	زُمَلَائِي	Деди-	قَالَ	Гаплашаман-	أَتَحَدَّثُ
Боғбон-	بُسْتَانِيٌّ	Лондон-	لُنْدُنَ	Швейцария-	سُوَيْسِرَا
Квартира-	شِقَّةٌ	Мебель-	أَثَاثٌ	Бугун-	الْيَوْمِ
Доира-	مُدَوَّرَةٌ	Юмшоқ-	وَيْبَرٌ	Фильм-	فِلمٌ
Бориб кўраман-	أَنْزُرُ	Ўртасида-	وَسَطَ	Лифт-	مِصْعَدٌ
Радио-	رَادِيُو	Уяли телефон-	الْجَوَّالُ	Телефон-	هَاتِفٌ
Шунинг учун-	لِذَلِكَ	Телевизор-	تِلْفِزْيُونٌ	Уяли телефон-	الْمَحْمُولُ
Ўрта-	وَسَطٌ	Бурчак-	زَاوِيَةٌ	Тоза-	نَظِيفٌ
Тўртбурчак-	مُرَبَّعٌ	Чунки у-	لَأَنَّهٗ	Тахминан-	تَقْرِيْبًا
Мана шундай-	هَكَذَا	Лекин у-	لَكِنَّهٗ	Лекин-	لَكِنَّ
Ошхона-	مَطْبَخٌ	Ёдгорликлар-	الْأَثَارُ	Ботиш-	عُرُوبٌ
Сўнг-	نِمْ	Уйга тегишли-	مَنْزِلِيٌّ	Тановул қиламан-	أَتَنَاوُلُ
Мебел-	أَثَاثٌ	Ухлайман-	أَنَاْمٌ	Минаман-	أَرْكَبُ
Нима учун?-	لِمَ؟	Франция-	فِرَنْسَا	Автобус-	حَافِلَةٌ

ЎТТИЗ БЕШИНЧИ ДАРС

ع

(Байнун) – араб алифбосининг ўн саккизинчи ҳарфи бўлиб, ўзбек тилида унинг ўхшаши мавжуд эмас.

ع ҳарфи бўғизнинг қаттиқ таранг қилиб, бир оз тўхташидан кейин бирданига нафасни куч билан ташқарига чиқаришда содир бўлади. Махражи – халқум ўртасидаги портловчи ундош.

ع ҳарфи ўзини олдидаги ва ортидаги ҳарфга уланиб ёзилади. ع ҳарфи ёзувда алоҳида ёки сўз охирида келганида унинг пастки қисми сатрдан тушириб ёзилади. ع ҳарфи тўрт хил кўринишлидир.

Алоҳида	Охирида	Ўртада	Бошида
ع	ع	ع	ع
شِرَاعٌ	إصْبَعٌ	شِعَارٌ	عَلَمٌ
Елкан	Бармоқ	Герб	Байроқ
			

Ёдлаш учун қўшимча луғатлар:

عَدُوٌّ	عُشٌّ	عِنْبٌ	عَامِلٌ	عَيْنٌ
Душман	Уя	Узум	Ишчи	Кўз
				

1-машқ. Қуйидаги ҳарфлардан сўз тузинг.

- _____ : м-ع-ل : _____ • _____ : ر-ا-ش-ع : _____ • _____ : و-د-ع : _____
- _____ : _____ : _____ • _____ : ي-ع-ن : _____ • _____ : ة-ظ-ل-م : _____
- _____ : _____ : _____ • _____ : ا-ع-ل-م : _____ • _____ : ف-ل-ظ : _____
- _____ : _____ : _____ • _____ : ن-ع-ب : _____ • _____ : ش-ع : _____

2-машқ. Қуйидаги сўзларни араб тилида ёзинг.

- тирноқ: _____
- узум: _____
- душман: _____
- уя: _____
- герб: _____
- конверт: _____
- кўз: _____
- ишчи: _____
- байроқ: _____
- соябон: _____
- бармоқ: _____
- сумкалар: _____

3-машқ. Бўш жойларга мос ҳарфни қўйинг.

• ...عَدُوٌّ	• ...عَيْنٌ	• ...إِصْبَعٌ	• ...مِنْصَدَةٌ
• ...عَمَلٌ	• ...عِشٌّ	• ...شِرَاعٌ	• ...عَيْنٌ
• ...ظِلٌّ	• ...عَامِلٌ	• ...عَاوِلٌ	• ...عِجَارٌ

4-машқ. Қуйидаги сўзларни ўзбек тилига таржима қилинг:

• مِنْصَدَةٌ: _____	• عَدُوٌّ: _____	• ظِلْمَةٌ: _____
• عَيْنٌ: _____	• عِشٌّ: _____	• ظِلٌّ: _____
• شِعَارٌ: _____	• عِنَبٌ: _____	• ظِلْفٌ: _____
• إِصْبَعٌ: _____	• عَامِلٌ: _____	• سَلْمٌ: _____
• شِرَاعٌ: _____	• ظَفْرٌ: _____	• حِمَارٌ: _____

5-машқ. Диктант.

ظِلْفٌ، مِظَلَّةٌ، مَحَافِظٌ، عَيْنٌ، شِعَارٌ، إِصْبَعٌ، شِرَاعٌ، عَدُوٌّ، عِشٌّ، عِنَبٌ، عَامِلٌ، عِلْمٌ، ظَنِيٌّ، مُشْطٌ.

6-машқ. Қуйидагиларни ёдланг ва ўзаро сўзлашинг.

مَنْ هَذَا الرَّجُلُ؟ - هُوَ عَبَّاسٌ.	التُّفَاحُ فَاكِهَةٌ لَدِيدَةٌ.	عَمَّارٌ طَالِبٌ مُجْتَهِدٌ.
عَبَّاسٌ تَاجِرٌ. عَبَّاسٌ تَاجِرٌ عَنِيٌّ.	مَا ذَلِكَ؟ - ذَلِكَ عُصْفُورٌ.	وَمُحَمَّدٌ طَالِبٌ كَسَلَانٌ.
حَامِدٌ مُدَرِّسٌ.	الْعُصْفُورُ طَائِرٌ صَغِيرٌ.	مَنْ أَنْتَ؟ - أَنَا طَالِبٌ.
حَامِدٌ مُدَرِّسٌ جَدِيدٌ.	الْعَرَبِيَّةُ لُغَةٌ سَهْلَةٌ.	أَنْتَ طَالِبٌ جَدِيدٌ؟
مَا هَذَا؟ - هَذَا تَفَاحٌ.	الْعَرَبِيَّةُ لُغَةٌ جَمِيلَةٌ.	نَعَمْ، أَنَا طَالِبٌ جَدِيدٌ.

7-машқ. Қуйидаги гапларни ўзбек тилига таржима қилинг.

1 - هَلْ مُحَمَّدٌ طَالِبٌ قَدِيمٌ؟	5 - هَلْ بِلَالٌ مُهَنْدِسٌ كَبِيرٌ؟
لا، مُحَمَّدٌ طَالِبٌ جَدِيدٌ.	لا، هُوَ نَجَّارٌ مَاهِرٌ.
2 - أَدَلِكُ الرَّجُلُ مُدَرِّسٌ جَدِيدٌ؟	6 - هَلِ الْإِنْجِلِيزِيَّةُ لُغَةٌ صَعْبَةٌ؟
لا، هُوَ طَبِيبٌ جَدِيدٌ.	لا، الْإِنْجِلِيزِيَّةُ لُغَةٌ صَعْبَةٌ.
3 - هَلْ هَذَا دَرَسٌ سَهْلٌ؟	7 - أَأَنْتَ رَجُلٌ عَنِيٌّ؟
لا، هَذَا دَرَسٌ صَعْبٌ.	لا، أَنَا رَجُلٌ فَاقِيرٌ.
4 - أَعَبَّاسٌ تَاجِرٌ شَهِيرٌ؟	8 - هَلِ الْقَاهِرَةُ مَدِينَةٌ كَبِيرَةٌ؟
نَعَمْ، هُوَ تَاجِرٌ شَهِيرٌ.	نَعَمْ، هِيَ مَدِينَةٌ كَبِيرَةٌ.

- ٩- أَأَنْتَ مُدْرَسٌ قَدِيمٌ؟
لا، أَنَا مُدْرَسٌ جَدِيدٌ.
- ١٠- أَحَامِدٌ طَالِبٌ كَسْلَانٌ؟
لا، هُوَ طَالِبٌ مُجْتَهِدٌ.

8-машқ. Қуйидаги ибораларга аниқловчи қўйиб чиқинг.

- ١- خَدِيجَةُ طَالِبَةٌ _____
٢- خَالِدٌ تَاجِرٌ _____
٣- الْعَرَبِيَّةُ لُغَةٌ _____
٤- الْعَصْفُورُ طَائِرٌ _____
٥- التُّفَّاحُ فَاكِهَةٌ _____
٦- أَنَا مُدْرَسٌ _____
٧- مُحَمَّدٌ طَيْبٌ _____
٨- الْإِنْجِلِيزِيَّةُ لُغَةٌ _____
٩- أَأَنْتَ طَالِبٌ؟ _____
١٠- الْقَاهِرَةُ مَدِينَةٌ _____

9-машқ. Бўш жойларга керакли аниқланмишни қўйинг.

- ١- الْعَرَبِيَّةُ سَهْلَةٌ. _____
٢- عَمَّارٌ غَنِيٌّ. _____
٣- فَرِهَادٌ كَسْلَانٌ. _____
٤- أَنَا قَدِيمٌ. _____
٥- هَذَا مَكْسُورٌ. _____
٦- هَذَا أَيْضٌ. _____

10-машқ. Қуйидагиларни ўқинг ва мулоҳаза қилинг.

- كَسْلَانٌ، جَوْعَانٌ، عَطْشَانٌ، غَضْبَانٌ، مَلَانٌ.
١- أَنَا جَوْعَانٌ وَ أَأَنْتَ جَوْعَانٌ أَيْضًا؟
٢- لِمَاذَا الْمُدْرَسُ غَضْبَانٌ الْيَوْمَ؟
٣- أَأَنْتَ جَوْعَانٌ؟ لا، أَنَا عَطْشَانٌ.
٤- الْكُوبُ مَلَانٌ.

11-машқ. Қуйидаги матнни ўқинг.

- ❖ أَيْنَ الْمُدْرَسُ؟ - هُوَ فِي الْفَصْلِ.
❖ وَأَيْنَ الْمُدْرَسُ الْجَدِيدُ؟ - هُوَ عِنْدَ الْمُدِيرِ.
❖ أَيْنَ الطَّالِبُ الْجَدِيدُ؟ - ذَهَبَ إِلَى الْمَكْتَبَةِ.
❖ مَنْ ذَلِكَ الرَّجُلُ الطَّوِيلُ؟ - هُوَ مُدِيرٌ جَدِيدٌ.
❖ وَمَنْ ذَلِكَ الْوَلَدُ الصَّغِيرُ؟ - هُوَ ابْنُ الْمُدِيرِ الْجَدِيدِ.
❖ لِمَنْ تِلْكَ السَّيَّارَةُ الْجَمِيلَةُ؟ - هِيَ لِلْمُدِيرِ الْجَدِيدِ.
❖ أَيْنَ الْمِلْعَقَةُ الصَّغِيرَةُ؟ - هِيَ فِي الْكُوبِ.
❖ أَيْنَ الْكُرْسِيُّ الْمَكْسُورُ؟ - هُوَ هُنَاكَ.

12-машқ. Ўқинг ва ёзма таржима қилинг.

- ١- الطَّبِيبُ الْجَدِيدُ فِي الْمُسْتَشْفَى.
٢- الْقَلَمُ الْمَكْسُورُ عَلَى الْمَكْتَبِ.
٣- الْمَرْوَحَةُ الْجَدِيدَةُ فِي الْعُرْفَةِ الْكَبِيرَةِ.
٤- اللُّغَةُ الْعَرَبِيَّةُ سَهْلَةٌ.
٥- هَذَا الْوَلَدُ الطَّوِيلُ طَالِبٌ مِنَ الْهِنْدِ.
٦- أَنَا الْآنَ فِي الْمَدْرَسَةِ الثَّانَوِيَّةِ.
٧- ذَهَبَ الرَّجُلُ الْفَقِيرُ إِلَى الْوَزِيرِ.
٨- جَلَسَ الطَّالِبُ الْجَدِيدُ خَلْفَ حَامِدٍ.
٩- السِّكِّينُ الْكَبِيرُ حَادٌّ جَدًّا.
١٠- هَذَا الْوَلَدُ الصَّغِيرُ ابْنُ الْمُدْرَسِ الْجَدِيدِ.

Қоида. Араб тилида аниқловчи иккига бўлинади:

Мослашган аниқловчи — الْمَوْصُوفُ وَالصِّفَةُ ва мослашмаган аниқловчи — الإِضَافَةُ. Мослашган аниқловчи деб, иккита исмнинг ўзаро тўрт ҳолатда мослашишига айтилади: 1.Жинсда. 2.Ҳолатда. 3.Келишиқда. 4.Сонда.

الْجَمَلَانِ الْكَبِيرَانِ	الْحِمَارُ الصَّغِيرُ	الْقَلَمُ الْقَدِيمُ	الْكِتَابُ الْجَدِيدُ
القَمَرُ الْجَمِيلُ	المَاءُ الْبَارِدُ	الْمِنْدِيلُ الْوَسِخُ	الْكُرْسِيُّ الْمَكْسُورُ
الْمُدْرَسَتَانِ الْوَاقِفَتَانِ	الْوَلَدَانِ الْجَالِسَانِ	النَّافِذَةُ الْمَفْتُوحَةُ	الْقَلَمُ الْكَبِيرُ
الْوَرَقَانِ الْخَفِيفَانِ	الْحَجْرَانِ الثَّقِيلَانِ	الْعُرْفَةُ النَّظِيفَةُ	الْبَيْتُ الْقَرِيبُ

13-машқ. Мослашган аниқловчиларни ажратинг ва уларни иккилик шаклга ўтказинг.

الْكِتَابُ الْجَدِيدُ فَوْقَ الْمَكْتَبِ. الْقَلَمُ الْقَدِيمُ فِي الْمَحْفَظَةِ. الْحِمَارُ الصَّغِيرُ أَمَامَ الْبَيْتِ. الْجَمَلُ الْكَبِيرُ فِي السُّوقِ. الْكُرْسِيُّ الْمَكْسُورُ فِي الْفَصْلِ. الْمِنْدِيلُ الْوَسِخُ عَلَى السَّرِيرِ. الْمَاءُ الْبَارِدُ فَوْقَ الثَّلْجِ. الْقَمَرُ الْجَمِيلُ فِي السَّمَاءِ. الْقَلَمُ الْكَبِيرُ فَوْقَ الْكِتَابِ. الْبَابُ الْمَفْتُوحُ فِي الْبَيْتِ. الْوَلَدُ الْجَالِسُ فِي الْبَيْتِ. الْمُدْرَسُ الْوَاقِفُ فِي الْفَصْلِ. الْبَيْتُ الْقَرِيبُ أَحْسَنُ مِنَ الْبَيْتِ الْبَعِيدِ. الْقَمِيصُ الْوَسِخُ فِي الْمَاءِ. الْحَجْرُ الثَّقِيلُ عَلَى الْجَبَلِ. الْوَرَقُ الْخَفِيفُ فِي الظَّرْفِ.

14-машқ. Қуйидаги антоним сўзларни ёдланг.

الضدّ (-)	الصفة (+)
кичик — صَغِيرٌ	катта — كَبِيرٌ
оз — قَلِيلٌ	кўп — كَثِيرٌ
хунук — قَبِيحٌ	чиройли — جَمِيلٌ
қиска — قَصِيرٌ	узун — طَوِيلٌ
ориқ — نَحِيلٌ (نَحِيفٌ)	семиз — سَمِينٌ
эски — قَدِيمٌ	янги — جَدِيدٌ
дангаса — كَسْلَانٌ	фаол — مُجْتَهِدٌ (نَشِيطٌ)
хафа — حَزِينٌ	хурсанд — فَرِحٌ
бахтсиз — تَعَسٌ	бахтли — سَعِيدٌ
тор — ضَيِّقٌ	кенг — وَاسِعٌ
арзон — رَخِيصٌ	қиммат — غَالٍ
узок — بَعِيدٌ	яқин — قَرِيبٌ

15-машқ. Қуйидаги гапларни араб тилига таржима қилинг.

Бу қиз каттами ёки кичкинами? Бу қиз кичкина. Қишда қор кўпми ёки озми? Қишда қор кўп. Бу от чиройли ва анави от хунук. Укамнинг арқони узун, менинг арқоним калта. Семиз одам дангасами ёки ориқ одамми? Семиз одам дангаса. Менинг машинам янги, дўстимнинг машинаси эски. Ҳамид фаол ва Тоҳир дангаса. Бахтли инсон хурсанд ва бахтсиз инсон хафа. Бизнинг кўчамиз кенг. Бу кўча тор.

Дўконда қиммат соатлар борми? Ҳа, дўконда қиммат соатлар кўп. Бозорда бугун мевалар арзон. Олма арзон. Шафтоли арзон. Бодринг ва помидор ҳам арзон. Анави ерда тарвуз ва қовун ҳам арзон. Менинг мактабим уйимдан узоқ. Машғулот осон. Акамнинг университети уйимизга яқин. Бу машқ қийин. Бу машқ осон ва мана бу машқ жуда қийин. Кўк парда чиройли.

16-машқ. Қуйидаги гапларни ўқинг ва ёзма таржима қилинг.

(1) هَذِهِ غُرْفَةٌ صَغِيرَةٌ فِي بَيْتِنَا.	(6) نَادِرٌ طَيْبٌ شَهِيرٌ فِي بَلَدِنَا.
(2) هَاشِمٌ جَارٌ حَسَنٌ فِي حَيِّنَا.	(7) هَذِهِ جَامِعَةٌ قَدِيمَةٌ فِي الْمَدِينَةِ.
(3) يَعْقُوبُ رَجُلٌ فَقِيرٌ فِي قَرْيَتِنَا.	(8) الْأُسْتَاذُ نُعْمَانٌ مُدَرِّسٌ نَشِيطٌ فِي الْمَدْرَسَةِ.
(4) هَذِهِ سَاعَةٌ رَخِيصَةٌ فِي السُّوقِ.	(9) ذَلِكَ دَرَسٌ صَعْبٌ فِي الْكِتَابِ.
(5) هَذَا دَرَسٌ سَهْلٌ فِي الْكِتَابِ.	(10) هَذَا فَصْلٌ وَاسِعٌ فِي الْمَدْرَسَةِ.

17-машқ. Қавс ичидаги сўзларни мослаштириб ёзинг

١- أَيْنَ الْمَدْرَسِ (جَدِيدٌ) _____	٦- عَمَّارٌ وَكَذَا _____ (فَصِيرٌ)
٢- التَّاجِرُ _____ فِي السُّوقِ. (كَبِيرٌ)	٧- فَيَصِلُ طَيْبٌ _____ (شَهِيرٌ)
٣- أَنَا طَالِبٌ _____ (قَدِيمٌ)	٨- لِمَنْ هَذَا السَّرِيرُ _____؟ (مَكْسُورٌ)
٤- جَلَسَ الطَّالِبُ _____ خَلْفَ مُحَمَّدٍ. (جَدِيدٌ)	٩- هَذَا قَلَمٌ _____ (مَكْسُورٌ)
٥- مَنْ ذَلِكَ الْوَلَدُ _____ فِي الْفَصْلِ؟ (طَوِيلٌ)	١٠- لِمَنْ هَذِهِ السِّيَّارَةُ _____؟ (حَمِيلَةٌ)

18-машқ. Қуйидаги гапларни ўқинг ва таржима қилинг.

هَلْ عِنْدَكُمْ تَلِفَزْيُونٌ؟-نَعَمْ، عِنْدَنَا تَلِفَزْيُونٌ. كَانَ الْيَوْمَ فِي التِّلِفِزْيُونِ فَلَمْ جَدِيدٌ. هَلْ عُرْفَتُكَ كَبِيرَةٌ؟-لَا، هِيَ صَغِيرَةٌ لَكِنَّهَا نَظِيفَةٌ. مَاذَا فِي عُرْفَتِكَ مِنَ الْأَثَاتِ؟- فِي عُرْفَتِي خِزَانَةٌ كُتُبٍ وَدِيَوَانٌ وَثِيْرٌ وَطَاوِلَةٌ مُرَبَّعَةٌ وَعَلَيْهَا جِهَازُ رَادِيُو وَجِهَازُ التِّلِفُونِ وَطَاوِلَةٌ مُدَوَّرَةٌ. فِي زَاوِيَةِ الْعُرْفَةِ جِهَازُ التِّلِفِزْيُونِ.

هَلِ الْمَطْبُخُ فِي شَقَّتِكُمْ كَبِيرٌ؟-لَا، الْمَطْبُخُ فِي شَقَّتِنَا لَيْسَ كَبِيرًا. هَلْ فِي بَيْتِكُمْ مِصْعَدٌ؟-نَعَمْ، فِي بَيْتِنَا مِصْعَدٌ جَيِّدٌ وَجَمِيلٌ. وَأَيْنَ بَيْتِكُمْ؟-بَيْتُنَا فِي وَسْطِ الْمَدِينَةِ. وَلِذَلِكَ أُرُورُ مَعَ أَحِي الصَّغِيرِ حَدِيقَةً الْحَيَوَانَاتِ كُلَّ يَوْمٍ تَقْرِبًا.

19-машқ. Араб тилига таржима қилинг.

Столда радио ва уяли телефон бор. Ошхонада битта ўриндиқ бор. Полда нима бор? Полда иккита гилам бор. Уйим “Себзор” кўчасида. Сенинг уйинг қайси кўчада? Менинг уйим “Сағбон” кўчасида. Менинг ўқувчим кичкина,

лекин у тиришқоқ. Компьютер стол устида. Уяли телефон қаерда? У телевизор устида. Нега сен хафасан? Чунки менда китоб йўқ. Бугун телевизорда яхши фильм бўлди. Столимнинг устида радио, телефон, китоб ва дафтар бор. Сенинг квартирангдаги ошхона кичкинами? Йўқ, у катта. Бизнинг уйимизда лифт бор. Бизнинг лифтимиз катта ва чиройли. Сенинг уйинг ҳам шаҳарнинг ўртасидами? Йўқ, менинг уйим қишлоқда. Дадам Тошкентдан Самарқандга кетди. Бу велосипед Сарварники ва бу велосипед Ислонники. Абдуллоҳнинг ёши 20 да. Менинг ёшим ҳам 20 да. Устозимнинг илми кўп, чунки у кўп ўқийди.

20-машқ. Қуйидаги ҳикматли гапни ўқинг ва ёд олинг.

* صَاحِبُ الْحَيِّبِ حَيِّبٌ، وَصَاحِبُ الْعَدُوِّ عَدُوٌّ

“Дўстингнинг дўсти дўстдир. Душманингнинг дўсти душманингдир”

Дарс луғатлари:

Дангаса-	كَسَلَانٌ	Оч-	جَوْعَانٌ	Чумчук-	عُصْفُورٌ
Қуш-	طَائِرٌ	Чанқаган-	عَطْشَانٌ	Осон-	سَهْلَةٌ
Касалхона-	مُسْتَشْفَى	Жаҳли чиққан-	غَضَبَانٌ	Қийин-	صَعْبَةٌ
Қайсики, ...-ган-	الَّذِي	Стакан-	كُوبٌ	Ўрта-	تَأْوِيَةٌ
Индонезия-	أندونيسيا	Тўла-	مَلَانٌ	Машхур-	شَهِيرٌ
Юртимиз-	بَلَدُنَا	Маҳалламиз-	حِينَا	Уйимиз-	بَيْتُنَا
Бахтли-	سَعِيدٌ	Кичкина-	صَغِيرٌ	Катта-	كَبِيرٌ
Кенг-	وَاسِعٌ	Оз-	قَلِيلٌ	Кўп-	كَثِيرٌ
Бахтсиз-	تَعِسٌ	Қишлоғимиз-	قَرْيَتُنَا	Вазир-	وَزِيرٌ
Қиммат-	عَالٍ	Хунук-	قَبِيحٌ	Чиройли-	جَمِيلٌ
Яқин-	قَرِيبٌ	Калта-	قَصِيرٌ	Узун-	طَوِيلٌ
Осон-	سَهْلٌ	Озғин-	خَفِيفٌ	Семиз-	سَمِينٌ
Узоқ-	بَعِيدٌ	Арзон-	رَخِيصٌ	Тор-	ضَيِّقٌ
Хурсанд-	فَرِحٌ	Эски-	قَدِيمٌ	Семиз-	بَدِينٌ
Озғин-	خَفِيلٌ	Хафа-	حَزِينٌ	Қийин-	صَعْبٌ

ЎТТИЗ ОЛТИНЧИ ДАРС

غ

(Ғайнун) – араб алифбосининг ўн тўққизинчи ҳарфи бўлиб, ўзбек тилидаги “Ғ” ундоши кабидир.

Махражи – халқумнинг энг юқори қисми бўлиб, жаранглидир. Чуқур танглайнинг охиридан чиқади.

غ ҳарфи ёзувда ўзини олдидаги ва ортидаги дўсти бўлган ҳарфга қўл беради, яъни уланади. غ ҳарфи алоҳида ёки сўз охирида келганида унинг пастки қисми сатрдан тушириб ёзилади. Унинг (ъайн) ҳарфидан фарқи тепасида нуқтаси борлигидир.

غ ҳарфи тўрт хил кўринишдаги ҳарфлардан бири ҳисобланади.

Алоҳида	Охирида	Ўртада	Бошида
غ	غ	غ	غ
دِمَاعٌ	صَمْعٌ	مِعْرَفَةٌ	عُرَابٌ
Мия 	Елим 	Чўмич 	Қарға

Ёдлаш учун қўшимча луғатлар:

عُصْنٌ	عَوَاصٌ	عَالٍ	عَنَمٌ	عُرْفَةٌ
Шох 	Ғаввос 	Қиммат 	Қўй 	Хона

1-машқ. Қуйидаги ҳарфлардан сўз тузинг.

- _____: а-ғ-л • _____: а-м-д-ғ: _____: а-б-р-ғ:
- _____: в-ғ-а-в: _____: н-е-и: _____: ф-ғ-р-м-ё:
- _____: л-л-ظ: _____: ё-ё-ғ: _____: қ-р-а-п:
- _____: н-н-в: _____: н-ғ-м: _____: в-м-ғ:

2-машқ. Қуйидаги сўзларни араб тилида ёзинг.

• қўй:_____	• герб:_____	• байроқ:_____
• узум:_____	• елим:_____	• қарға:_____
• қиммат:_____	• шох:_____	• бармоқ:_____
• ғаввос:_____	• хона:_____	• чўмич:_____

3-машқ. Бўш жойларга мос ҳарфни қўйинг.

• عَدَا... [ۛ]	• عَوَا... [ۛ]	• عُدَّة... [ۛ]	• عُدَاب... [ۛ]
• عِل... [ۛ]	• عُن... [ۛ]	• عَم... [ۛ]	• مِرْفَعَة... [ۛ]
• ظَل... [ۛ]	• عَا... [ۛ]	• عَدِل... [ۛ]	• دِمَاغ... [ۛ]

4-машқ. Қуйидаги сўзларни ўзбек тилига таржима қилинг:

_____ : ظَلَمَة [ۛ]	_____ : عَنَم [ۛ]	_____ : عُرَاب [ۛ]
_____ : ظِل [ۛ]	_____ : عَال [ۛ]	_____ : مِعْرَفَة [ۛ]
_____ : ظِلْف [ۛ]	_____ : عَوَاص [ۛ]	_____ : صَمَع [ۛ]
_____ : سَلَم [ۛ]	_____ : عَصَن [ۛ]	_____ : دِمَاغ [ۛ]
_____ : حِمَار [ۛ]	_____ : ظَنَر [ۛ]	_____ : عُرْفَة [ۛ]

5-машқ. Диктант.

عَم، عَال، عَوَاص، عُرَاب، مِعْرَفَة، صَمَع، دِمَاغ، عُرْفَة، عَنَم، عَال، عَوَاص، عَصَن، عِلْم، عُرَاب، مِعْرَفَة.

6-машқ. Қуйидаги музаккар ва муаннас жинсдаги рангларни ёдланг.

الْمُدْكِرُ =	الْمُونْتُ =	الْتَرَجْمَةُ =	الْمُدْكِرُ =	الْمُونْتُ =	الْتَرَجْمَةُ =
Аبيضُ =	أصْفَرُ =	صَفْرَاءُ =	Оқ	بَيْضَاءُ =	Оқ
أخضرُ =	بُيِّي =	بُنِيَّةٌ =	Яшил	خَضْرَاءُ =	Яшил
أحمرُ =	بَنْفَسَجِيٌّ =	بَنْفَسَجِيَّةٌ =	Қизил	حَمْرَاءُ =	Қизил
أزرقُ =	وَرْدِيٌّ =	وَرْدِيَّةٌ =	Кўк	زَرْقَاءُ =	Кўк
أسودُ =	بُرْتُقَالِيٌّ =	بُرْتُقَالِيَّةٌ =	Қора	سَوْدَاءُ =	Қора

7-машқ. Қуйидаги гапларни араб тилига таржима қилинг.

Бу қора қарға. Бу қарға қора. Қиммат машина узун шохнинг тагида. Қора қўй катта боғда. Бинафша ранг қўйлагим синглимнинг хонасида. Атиргул ранг соябоним қаерда? У жигарранг жавоннинг ичида. Сарик хонанинг ичида қора мушук бор. Оқ қор қора тоғнинг устида. Кул ранг эшак яшил дарахтнинг тагида. Қора қалам қаерда? У кўк китобнинг ичида. Кўк парда оқ деразанинг олдидами? Ҳа, у оқ деразанинг олдида. Бу яшил олма. Қизил олма қаерда? У яшил тарвузнинг орқасида. Қора жомадоннинг ичида апелсинранг халта бор.

8-ماشқ. Қуйидаги саволларга тўғри жавоб ёзинг.

- مَا هُوَ لَوْنُ الْوَرْدِ؟ : _____
- مَا هُوَ لَوْنُ الْفَحْمِ؟ : _____
- مَا هُوَ لَوْنُ الْوَرَقِ؟ : _____
- مَا هُوَ لَوْنُ الْعُشْبِ؟ : _____
- مَا هُوَ لَوْنُ السَّمَاءِ؟ : _____
- مَا هُوَ لَوْنُ الثَّلْجِ؟ : _____
- مَا هُوَ لَوْنُ الْحَبْرِ؟ : _____
- مَا هُوَ لَوْنُ الْبَحْرِ؟ : _____

9-ماشқ. Қуйидаги машқни ўқинг ва таржима қилинг.

حَامِدٌ طَيْبٌ. زَوْجَتُهُ مُدْرِسَةٌ. اسْمُهَا آمِنَةٌ. حَامِدٌ لَهُ أَرْبَعَةُ أَبْنَاءٍ. هُمْ حَمْرَةٌ وَعُثْمَانُ وَأَحْمَدُ وَإِبْرَاهِيمُ. أَحْمَدُ وَحَمْرَةُ طَالِبَانِ. أَحْمَدُ طَالِبٌ مُجْتَهِدٌ وَحَمْرَةُ طَالِبَةٌ كَسْلَانٌ. قَالَ يُوسُفُ: "عِنْدِي خَمْسَةُ أَقْلَامٍ، وَهَذَا قَلَمٌ أَحْمَرٌ، وَهَذَا قَلَمٌ أَزْرَقٌ، وَهَذَا قَلَمٌ أَخْضَرٌ، وَهَذَا قَلَمٌ أَسْوَدٌ، وَهَذَا قَلَمٌ أَصْفَرٌ". قَالَتْ زَيْنَبُ: "عِنْدِي مَنَادِيلٌ كَثِيرَةٌ. هَذَا أَبْيَضٌ، وَهَذَا أَصْفَرٌ، وَهَذَا أَحْمَرٌ، وَهَذَا أَزْرَقٌ".

قَالَتْ لَهَا فَاطِمَةُ: "أَعِنْدِكَ مَنَدِيلٌ أَخْضَرٌ؟" قَالَتْ: "لَا، مَا عِنْدِي مَنَدِيلٌ أَخْضَرٌ". قَالَ طَلْحَةُ: "عِنْدِي مَفَاتِيحُ كَثِيرَةٌ. هَذَا مِفْتَاحُ الْعُرْفَةِ، وَهَذَا مِفْتَاحُ الْحَقِييبَةِ، وَهَذَا مِفْتَاحُ السَّيَّارَةِ". قَالَ سُفْيَانُ: "فِي بَلَدِنَا مَدَارِسُ كَثِيرَةٌ، وَفَنَادِقُ قَلِيلَةٌ". أَهْؤُلَاءِ أَطِبَّاءٌ؟ لَا، هُمْ مُدْرِسُونَ. وَهُمْ عُلَمَاءُ كِبَارٌ.

10-ماشқ. Қуйидаги сўзлашувни ўқинг ва ўзаро суҳбат қилинг.

- حَامِدٌ : مَنْ أَنْتَ؟ حَامِدٌ : هَلْ هِيَ اللَّعْنَةُ الْهِنْدِيَّةُ لَعْنَةٌ سَهْلَةٌ؟
- مُحَمَّدٌ : أَنَا طَالِبٌ فِي الْجَامِعَةِ. مُحَمَّدٌ : نَعَمْ، هِيَ لَعْنَةٌ سَهْلَةٌ.
- حَامِدٌ : هَلْ أَنْتَ طَالِبٌ جَدِيدٌ؟ حَامِدٌ : وَحَمْرَةٌ، مَا لَعْنَتُهُ؟
- مُحَمَّدٌ : نَعَمْ. أَنَا طَالِبٌ جَدِيدٌ. مُحَمَّدٌ : لَعْنَتُهُ الْيَابَانِيَّةُ، وَهِيَ لَعْنَةٌ صَعْبَةٌ.
- حَامِدٌ : مِنْ أَيْنَ أَنْتَ؟ حَامِدٌ : أَيْنَ أَبُوكَ، يَا مُحَمَّدُ؟
- مُحَمَّدٌ : أَنَا مِنَ الْهِنْدِ. مُحَمَّدٌ : أَبِي فِي الْكُوَيْتِ. هُوَ طَيْبٌ شَهِيرٌ.
- حَامِدٌ : مَا اسْمُكَ؟ حَامِدٌ : وَأَيْنَ أُمُّكَ؟
- مُحَمَّدٌ : اسْمِي مُحَمَّدٌ. مُحَمَّدٌ : هِيَ أَيْضًا فِي الْكُوَيْتِ مَعَ أَبِي وَهِيَ مُدْرِسَةٌ هُنَاكَ.
- حَامِدٌ : وَمَنْ هَذَا الْوَلَدُ بِجَوَارِكَ؟ حَامِدٌ : هَلْ ذَهَبْتَ إِلَى الْكُوَيْتِ، يَا مُحَمَّدُ؟
- مُحَمَّدٌ : هُوَ زَمِيلِي. مُحَمَّدٌ : نَعَمْ، ذَهَبْتُ إِلَى الْكُوَيْتِ فِي السَّنَةِ الْمَاضِيَةِ،
- حَامِدٌ : هَلْ هُوَ أَيْضًا مِنَ الْهِنْدِ؟ حَامِدٌ : وَزَمِيلِكَ، أَيْنَ أَبُوهُ؟
- مُحَمَّدٌ : لَا، هُوَ مِنَ الْيَابَانِ. مُحَمَّدٌ : أَبُوهُ الْآنَ فِي لُنْدُنَ وَهُوَ رَجُلٌ أَعْمَالٍ.
- حَامِدٌ : مَا اسْمُهُ؟ حَامِدٌ : هَلْ لَكَ أَخٌ، يَا مُحَمَّدُ؟
- مُحَمَّدٌ : اسْمُهُ تَاكِيَشِي. مُحَمَّدٌ : نَعَمْ، لِي أَخٌ وَاحِدٌ، اسْمُهُ عُثْمَانُ، وَهُوَ مَعِي هُنَا فِي الْمَدِينَةِ.

الْمُنَوَّرَةِ. وَلِي أُخْتٌ وَاحِدَةٌ اسْمُهَا زَيْنَبُ، وَهِيَ فِي الْإِمَارَاتِ
مَعَ زَوْجِهَا وَزَوْجِهَا مُهَنْدِسٌ.

حَامِد: هَلْ عِنْدَكَ سَيَّارَةٌ، يَا أَخِي؟

حَامِد: مَا لُعْتُكَ، يَا مُحَمَّدٌ؟

مُحَمَّد: لَا، مَا عِنْدِي سَيَّارَةٌ. عِنْدِي دَرَّاجَةٌ، وَحَمْرَةٌ عِنْدَهُ سَيَّارَةٌ.

مُحَمَّد: لُعْتِي الْأُرْدِيَّةَ.

11-машқ. Қуйидаги саволларга жавоб беринг.

۱- مَا اسْمُكَ؟ ۲- مَنِ أَيْنَ أَنْتَ؟ ۳- مَا لُعْتُكَ؟

۴- أَيْنَ أَبُوكَ؟ ۵- أَيْنَ أُمُّكَ؟ ۶- أَلَيْكَ أَخٌ؟

۷- أَلَيْكَ أُخْتٌ؟ ۸- أَعِنْدَكَ سَيَّارَةٌ؟ ۹- أَعِنْدَكَ دَرَّاجَةٌ؟

۱۰- أَعِنْدَكَ قَلَمٌ؟ ۱۱- أَعِنْدَكَ دَفْتَرٌ؟ ۱۲- أَأَبُوكَ تَاجِرٌ؟

۱۳- مَنِ أَيْنَ مُحَمَّدٌ؟ ۱۴- مَا لُعْتُهُ؟ ۱۵- أَيْنَ أَبُوهُ؟

۱۶- أَيْنَ أُمُّهُ؟ ۱۷- مَنِ أَيْنَ حَمْرُهُ؟ ۱۸- مَا لُعْتُهُ؟

۱۹- أَيْنَ أَبُوهُ؟ ۲۰- أَيْنَ زَيْنَبٌ؟ ۲۱- أَيْنَ زَوْجِهَا؟

12-машқ. Бўш жойларга (هَـ) ёки (هُـ) нинг мосини қўйиб чиқинг.

۱- هَذِهِ الْبِنْتُ طَالِبَةٌ. اسْمُ زَيْنَبٍ. ۴- أَمِنَهُ فِي الْعُرْفَةِ وَأُمُّ _____ فِي الْمَطْبَخِ.

۲- مُحَمَّدٌ طَبِيبٌ. وَابْنُ _____ مُهَنْدِسٌ. ۵- عَائِشَةُ طَبِيبَةٌ وَأُخْتُ _____ مُمْرِضَةٌ.

۳- هَذَا الرَّجُلُ تَاجِرٌ كَبِيرٌ. اسْمُ عَبْدِ اللَّهِ. ۶- خَرَجَ مُحَمَّدٌ مِنَ الْفَصْلِ وَخَرَجَ مَعَهُ زَمِيلٌ _____.

13-машқ. Қуйидагиларни намунадагидек ёзинг.

قَلَمٌ	هَذَا قَلَمِي	هَذَا قَلَمُكَ	هَذَا قَلَمُهُ	هَذَا قَلَمُهَا
كِتَابٌ	_____:	_____:	_____:	_____:
سَرِيرٌ	_____:	_____:	_____:	_____:
اسْمٌ	_____:	_____:	_____:	_____:
مُنْدِيلٌ	_____:	_____:	_____:	_____:
ابْنٌ	_____:	_____:	_____:	_____:
سَيَّارَةٌ	_____:	_____:	_____:	_____:
مِفْتَاحٌ	_____:	_____:	_____:	_____:

“Антоним сўзлар” ўйини

Ўйин қондаси. Бу ўйин қизиқарли ва завқ-шавқ билан ўтади. Ўйинда тингловчилар жиддий ҳолатда ўйнай олмайдилар, чунки ўйин кулги ва ҳазил-мутойиба асосида ўтади. Ҳар бир гуруҳдан биттадан талаба ўйинга

қатнашиш учун доскага чиқади. Қуръага асосан биринчи тингловчи бирор сўзни айтади, унинг рақиб эса, ўша сўзнинг тескари маъносига сўзни айтади. Бу ўйинда барча тингловчиларнинг қатнашишларини таъминлаш учун ўйинда қатнашаётган икки тингловчи фақат белгиланган 4 ёки 5 та сўзни айтади, холос. Кейинги икки тингловчи ҳам шу тартибда давом этади. Сўз баҳсида қайси гуруҳ тингловчиси ютса, унга “тўлин ой” шаклидаги яшил қозоқ, ютқазса, “ярим ой” шаклидаги яшил қозоқ берилади. Охирида гуруҳларнинг қозоқлари ҳисоблаб чиқилади ва голиб гуруҳ эълон қилинади.

Ўйин фойдаси. Сўз ёдлаш кўникмасини оширади. Синоним сўзлар ҳам шу тартибда давом этади. Тингловчи ўйин асосида ҳар бир сўзнинг антоними ва синонимини билиб олади. Келажакда қийналмайди. Уларни бемалол қўллаш кўникмаси ҳосил бўлади.

Дарс лугатлари:

Ўтган-	مَاضِيَةٌ	Олимлар-	عُلَمَاءُ	Ўт-ўлан-	عُشْبٌ
Ўткир-	حَادٌّ	Урду тили-	أُرْدِيَّةٌ	Ҳамшира-	مُرْصَةٌ
Амирликлар-	الإِمَارَاتُ	Поликлиника-	مُسْتَوْصَفٌ	Сиёҳ-	حَبْرٌ
Эр-	زَوْجٌ	Вентилятор-	مِرْوَحَةٌ	Хотин-	زَوْجَةٌ

ЎТТИЗ ЕТТИНЧИ ДАРС

ف

(Фаун) – араб алифбосининг йигирманчи ҳарфи бўлиб, ўзбек тилидаги “ф” ҳарфи кабидир. Бироқ бизнинг тилимизда “ф” кўпинча “п”га ўхшаб талаффуз қилинади. Араб тилида эса “п” йўқ, шу боис эътиборли бўлиш лозим.

Махражи – олдинги икки устки тиш ва остки лаб бўлиб, сирғалувчи ва жарангсиз товушни ифодалайди.

ف ҳарфи ёзувда ўзидан олдинги ва кейинги ҳарфга уланадиган ҳарфлардан ҳисобланиб, сатр устида ёзилади.

ف ҳарфи тўрт хил кўринишга эга.

Алоҳида	Охирида	Ўртада	Бошида
ف	ف	ف	ف
حِفَافٌ	سَيْفٌ	قُفْلٌ	فَرَسٌ
Маҳсилар	Қилич	Қулф	От
			

Ёдлаш учун қўшимча луғатлар:

فِضَّةٌ	فَصْلٌ	فَحْمٌ	فِجْلٌ	فَالَاخٌ
Кумуш	Синф	Кўмир	Редиска	Дехқон
				

1-машқ. Қуйидаги ҳарфлардан сўз тузинг.

- _____ : м-ч-ф
- _____ : ф-л-ظ
- _____ : в-ф-л
- _____ : ф-з-ё
- _____ : х-а-ф-ф
- _____ : л-а-ф-ч
- _____ : ж-л-ф
- _____ : а-ғ-л
- _____ : р-ф-с
- _____ : ф-қ-л
- _____ : и-ф-с
- _____ : а-м-д-ғ

2-машқ. Қуйидаги сўзларни араб тилида ёзинг.

- кўй: _____
- кумуш: _____
- қиммат: _____
- ғаввос: _____
- редиска: _____
- елим: _____
- кўмир: _____
- синф: _____
- от: _____
- қулф: _____
- дехқон: _____
- чўмич: _____

7-ماشق. Қуйидагиларни ўқинг ва ёзинг.

- (۱) خَالِدٌ لَهُ ابْنَانِ وَبَنَاتَانِ. (۶) فِي هَذَا الشَّارِعِ بَيْتَانِ.
 (۲) فِي هَذَا الْبَيْتِ عُرْفَتَانِ كَبِيرَتَانِ. (۷) لِلدَّرَاجَةِ عَجَلَتَانِ كَبِيرَتَانِ.
 (۳) فَاطِمَةُ لَهَا طِفْلَانِ صَغِيرَانِ. (۸) لِمَنْ هَاتَانِ الْبَقَرَتَانِ؟ هُمَا لِلْفَلَّاحِ.
 (۴) لِي عَيْنَانِ وَأُذُنَانِ وَيَدَانِ وَرِجْلَانِ. (۹) أ هَذَانِ الطَّيِّبَانِ مِنْ مِصْرَ؟ لَا، هُمَا مِنْ فَرَنْسَا.
 (۵) فِي هَذَا الْحَيِّ مُدْرَسَتَانِ. (۱۰) فِي قَرْيَتِي دُكَّانَانِ صَغِيرَانِ.

8-ماشق. Бўш жойларни миносиб сўзлар билан тўлдириг.

- كَمْ أُخْتًا لَكَ؟ كَمْ قَلَمًا عِنْدَكَ؟ كَمْ سَيَّارَةً فِي الْجَامِعَةِ؟
 (۱) كَمْ _____ عِنْدَكَ؟ (۴) كَمْ _____ لَكَ؟ (۷) كَمْ _____ فِي الشَّارِعِ؟
 (۲) كَمْ _____ فِي قَرْيَتِكَ؟ (۵) كَمْ _____ فِي فَصْلِكُمْ؟ (۸) كَمْ _____ فِي السَّنَةِ؟
 (۳) كَمْ _____ لِلدَّرَاجَةِ؟ (۶) كَمْ _____ فِي عُرْفَتِكَ؟ (۹) كَمْ _____ لَكَ؟

9-ماشق. Намунада берилганидек гапларни иккилик шаклга ўтказинг.

- مثال: هَذَا كِتَابٌ = هَذَانِ كِتَابَانِ. هَذِهِ نَافِذَةٌ = هَاتَانِ نَافِذَتَانِ
 ۱- هَذَا قَلَمٌ = _____ ۶- هَذَا الطَّالِبُ مِنَ الْهِنْدِ = _____
 ۲- هَذِهِ مِسْطَرَةٌ = _____ ۷- هَذِهِ السَّاعَةُ مِنَ الْيَابَانِ = _____
 ۳- هَذَا طَالِبٌ = _____ ۸- هَذِهِ السِّيَّارَةُ لِلْمُدِيرِ = _____
 ۴- هَذِهِ طَالِبَةٌ = _____ ۹- لِمَنْ هَذَا الْمِفْتَاحُ؟ = _____
 ۵- هَذَا الرَّجُلُ مُدْرَسٌ = _____ ۱۰- لِمَنْ هَذِهِ الْمِلْعَقَةُ؟ = _____

10-ماشق. Қуйидагиларни ўқинг ва уларнинг кўплик шакллари эзиб чиқинг.

كَلْبَانِ، مَكْتَبَانِ، قَمِيصَانِ، إِخْوَانِ، مِنْدِيلَانِ، مِسْطَرَتَانِ، أُخْتَانِ، اِمْرَأَتَانِ، وَكَلْدَانِ، تَاجِرَانِ، لُعْتَانِ.

11-ماشق. Қуйидаги сўзларни иккилик шаклига ўтказинг.

- سَيَّارَةٌ طَبِيبَةٌ وَكَلْدٌ
 لُعَةٌ صَدِيقٌ تَاجِرٌ
 مِلْعَقَةٌ مُدْرَسٌ بَابٌ
 اسْمٌ هَذَا هَذِهِ

12-ماشق. Ўқинг ва таржима қилинг.

كَمَالَةٌ وَسَعِيدَةٌ صَدِيقَتَانِ. هُمَا الْآنَ فِي الْفَصْلِ. وَهُمَا تَلْمِيذَتَانِ نَشِيطَتَانِ. لَيْلَى أَيْضًا صَدِيقَتُهُمَا.
 وَهِيَ كَسَلَى جِدًّا. وَهِيَ الْآنَ فِي الْبَيْتِ. أَمَّا خَالِدٌ وَطَاهِرٌ صَدِيقَانِ. وَهُمَا الْآنَ فِي الْمَلْعَبِ. لَوْنُ لِيَاْسِهِمَا
 أَبْيَضٌ. وَهُمَا فِي قَرْيَةٍ وَاحِدَةٍ. وَهُمَا أَيْضًا نَشِيطَانِ فِي الدَّرْسِ.

13-машқ. Матнни ўқинг ва ундаги янги сўзларни ёдланг.

۹ - مَدْرَسَتِي

Менинг мактабим

هَذِهِ مَدْرَسَتِي. هِيَ قَرِيبَةٌ مِنَ الْبَيْتِ. هِيَ مَدْرَسَةٌ كَبِيرَةٌ وَلَهَا ثَلَاثَةُ أَبْوَابٍ. أَبْوَابُهَا مَفْتُوحَةٌ الْآنَ. فِي الْمَدْرَسَةِ فُصُولٌ كَثِيرَةٌ. هَذَا فَصْلُنَا. وَهُوَ فَصْلٌ وَاسِعٌ. فِيهِ نَافِذَتَانِ كَبِيرَتَانِ. وَفِيهِ مَكَاتِبٌ وَكَرَاسِيٌّ. وَفِيهِ سُبُورَةٌ كَبِيرَةٌ. هَذَا مَكْتَبُ الْمُدْرِسِ وَذَلِكَ كُرْسِيُّهُ. وَتِلْكَ مَكَاتِبُ الطُّلَابِ وَكَرَاسِيُّهُمْ. مَكْتَبُ الْمُدْرِسِ كَبِيرٌ وَمَكَاتِبُ الطُّلَابِ صَغِيرَةٌ.

فِي فَصْلِنَا عَشْرَةُ طُلَّابٍ. وَهُمْ مِنْ بِلَادٍ مُخْتَلِفَةٍ. هَذَا أَحْمَدُ وَهُوَ مِنَ الْيَابَانِ. وَهَذَا خَالِدٌ وَهُوَ مِنَ الصِّينِ. وَهَذَا أَحْمَدُ وَهُوَ مِنَ الْهِنْدِ. وَهَذَا إِبْرَاهِيمُ وَهُوَ مِنْ رُوسِيَا. وَهَذَا إِسْمَاعِيلُ وَهُوَ مِنْ أَوْزْبَكِسْتَانِ. وَهَذَا يُوسُفُ وَهُوَ مِنْ فَرَنْسَا. وَهَذَا طَاهِرٌ وَهُوَ مِنْ تُرْكِيَا. وَهَذَا عَمَّارٌ وَهُوَ مِنْ مَالِيزِيَا. وَهَذَا عَلِيُّ وَهُوَ مِنْ مِصْرَ. وَهَذَا نَادِرٌ وَهُوَ مِنَ الْيُونَانَ.

14-машқ. "مَدْرَسَتِي" матни бўйича видеороликни томоша қилинг ва ролик ижроси пайтида кетидан ўзбек тилига синхрон тарзда таржима қилинг. Матнни вақтга қараб тез ўқишга ҳаракат қилинг.

15-машқ. Саволларга тўғри жавоб ёзинг.

۴ - مِنْ أَيْنَ طَاهِرٌ؟	۱ - كَمْ أَبَا فِي الْمَدْرَسَةِ؟
۵ - هَلِ الْأَبْوَابُ مَفْتُوحَةٌ أَوْ مُغْلَقَةٌ؟	۲ - هَلِ فِي الْمَدْرَسَةِ فُصُولٌ كَثِيرَةٌ؟
۶ - هَلِ الطُّلَّابُ مِنْ بَلَدٍ وَاحِدٍ؟	۳ - كَمْ طَالِبًا فِي الْفَصْلِ؟

16-машқ. Қуйидагиларни кузатинг ва ёзинг.

المُفْرَدُ	الأخ	الأخت	العم	العمّة	الحال	الحالة	الجذ	الجذّة
المثنى	الأخوان	الأختان	العمان	العمّتان	الحالان	الحالتان	الجذان	الجذّتان
الجمع	الإخوة	الأخوات	الأعمام	العمّات	الأحوال	الحالات	الأجداد	الجذّات

17-машқ. Қуйидаги гапларни ўзбек тилига таржима қилинг.

كَمْ أَخًا لَكَ؟ لِي أَخَوَانِ اثْنَانِ. وَكَمْ أَخًا لِمُصَدِّقِكَ؟ لِمُصَدِّقِي أَخٌ وَاحِدٌ وَلَكِنَّ لِمِصَدِّقِي أَرْبَعَةَ إِخْوَةٍ. كَمْ أَخْتًا لَكَ؟ لِي ثَلَاثُ أَخَوَاتٍ. كَمْ عَمًّا لَكَ، يَا نَادِرُ؟ لِي عَمَّانِ اثْنَانِ. وَكَمْ عَمًّا لَكَ، يَا عَبْدَ الْكَرِيمِ؟ لِي خَمْسَةَ أَعْمَامٍ. كَمْ عَمَّةً وَخَالَهً لَكَ، يَا لَيْلَى؟ لِي عَمَّتَانِ اثْنَتَانِ وَثَلَاثُ خَالَاتٍ. مَنْ هَذَا الرَّجُلُ؟ هَذَا الرَّجُلُ خَالُ صَدِيقِي أَبْرَارَ. مَنْ هَذَا وَمَنْ هَذِهِ؟ هَذَا جَدِّي وَهَذِهِ جَدَّتِي. لِي جَدَّانِ اثْنَانِ وَجَدَّتَانِ اثْنَتَانِ. وَهَلْ لَكَ خَالَانِ اثْنَانِ أَيْضًا؟ لَا، لِي خَالٌ وَاحِدٌ.

Дарс лугатлари:

Дангаса-	كَسَلَى	Гурух-	فَرِيقٌ	Кўча-	شَارِعٌ	Менда йўк-	مَا لِي
Буви-	جَدَّةٌ	Ҳар	مُخْتَلِفَةٌ	Йил-	سَنَةٌ	Қишлоқ-	قَرْيَةٌ
		Хил-					

ЎТТИЗ САККИЗИНЧИ ДАРС

ق

(Қофун) – араб алифбосининг йигирма биринчи ҳарфи бўлиб, ўзбек тилидаги “қ” ундоши каби талаффуз этилади. Махражи – тилнинг туби билан юқори танглай халқумга яқинроқ бўлади. Жарангсиз бўлиб, ёзувда ўзидан олдинги ва кейинги ҳарфга уланадиган ҳарфлардан ҳисобланади. Уни алоҳида ва сўз охирида сатр чизиғи устидан бошлаб, остига юмалоқ қилиб ёзиш тўғри бўлади.

ق ҳарфи тўрт хил кўринишли ҳарфлардандир.

Алоҳида	Охирида	Ўртада	Бошида
ق	ق	ق	ق
صُنْدُوقٌ	مِرْفَقٌ	بُرْتُقَالٌ	قِرْدٌ
Сандиқ	Тирсак	Апелсин	Маймун
			

Ёдлаш учун қўшимча луғатлар:

قَلِيلٌ	قَصَابٌ	قَرْنٌ	قَرِيبٌ	قَبِيحٌ
Оз	Қассоб	Шох	Яқин	Хунук
				

1-машқ. Қуйидаги ҳарфлардан сўз тузинг.

- _____: ە-ر-م-غ-ف:
- _____: ە-ر-م-غ-ف:
- _____: ە-ر-م-غ-ف:
- _____: ە-ر-م-غ-ف:
- _____: ە-ر-م-غ-ف:
- _____: ە-ر-م-غ-ف:
- _____: ە-ر-م-غ-ف:
- _____: ە-ر-م-غ-ف:
- _____: ە-ر-م-غ-ف:
- _____: ە-ر-م-غ-ف:
- _____: ە-ر-م-غ-ف:
- _____: ە-ر-م-غ-ف:

2-машқ. Қуйидаги сўзларни араб тилида ёзинг.

- шох: _____
- кумуш: _____
- қассоб: _____
- оз: _____
- редиска: _____
- хунук: _____
- яқин: _____
- синф: _____
- маймун: _____
- апелсин: _____
- дехқон: _____
- сандиқ: _____

3-машқ. Қуйидаги сўзларни ўзбек тилига таржима қилинг:

- قَرْدٌ: _____ ● قَلِيلٌ: _____ ● فِضَّةٌ: _____
 بُرْتَقَالٌ: _____ ● قَرِيبٌ: _____ ● فَضْلٌ: _____
 مِرْفَقٌ: _____ ● قَبِيحٌ: _____ ● فَحْمٌ: _____
 قَصَابٌ: _____ ● سَيْفٌ: _____ ● فِجْلٌ: _____
 قَرْنٌ: _____ ● خِفَافٌ: _____ ● فَرَسٌ: _____

4-машқ. Матни ўқинг ва таржима қилинг.

١٠ - مُحَمَّدٌ وَأُسْرَتُهُ

Маҳмуд ва унинг оиласи

مُحَمَّدٌ تَلْمِيذٌ نَشِيطٌ. عُمُرُهُ سَبْعُ سِنَوَاتٍ. وَلَهُ أَخٌ وَاحِدٌ وَأُخْتٌ وَاحِدَةٌ. أَخُو مُحَمَّدٍ إِسْمُهُ أَحْمَدٌ. وَأُخْتُ مُحَمَّدٍ إِسْمُهَا عَائِشَةُ. أَحْمَدُ عُمُرُهُ خَمْسُ سِنَوَاتٍ. وَعَائِشَةُ عُمُرُهَا ثَلَاثُ سِنَوَاتٍ. وَالِدُ مُحَمَّدٍ إِسْمُهُ عَبْدُ الْكَرِيمِ. وَوَالِدَتُهُ إِسْمُهَا خَدِيجَةُ. عَبْدُ الْكَرِيمِ لَهُ ثَلَاثَةُ إِخْوَةٍ وَأُخْتَانٍ. وَخَدِيجَةُ لَهَا ثَلَاثَةُ إِخْوَةٍ وَأَرْبَعُ أَخَوَاتٍ. إِخْوَةُ عَبْدِ الْكَرِيمِ أَعْمَامُ مُحَمَّدٍ. وَإِخْوَةُ خَدِيجَةَ أَخْوَالُهُ. أَخَوَاتُ عَبْدِ الْكَرِيمِ عَمَّاتُ مُحَمَّدٍ، وَأَخَوَاتُ خَدِيجَةَ خَالَاتُهُ. مُحَمَّدٌ لَهُ ثَلَاثَةُ أَعْمَامٍ وَثَلَاثَةُ أَخْوَالٍ. وَلَهُ عَمَّتَانِ إِثْنَتَانِ وَأَرْبَعُ خَالَاتٍ.

5-машқ. “مُحَمَّدٌ وَأُسْرَتُهُ” матни бўйича видеороликни томоша қилинг ва ролик ижроси пайтида кетидан ўзбек тилига синхрон тарзда таржима қилинг. Матни вақтга қараб тез ўқишга ҳаракат қилинг.

6-машқ. Қуйидаги қондани кузатинг ва ўзлаштиринг.

بَيْتٌ	بَيْتِكَ	بَيْتُهُ	بَيْتِهَا	بَيْتِي
أَبٌ	أَبُوكَ	أَبُوهُ	أَبُوهَا	أَبِي
أَخٌ	أَخُوكَ	أَخُوهُ	أَخُوهَا	أَخِي

- ١- أَبِي وَأُمِّي فِي الْبَيْتِ. ٢- أَيْنَ أَبُوكَ يَا حَامِدُ؟ ذَهَبَ إِلَى السُّوقِ. ٣- أَأَخُوكَ طَيِّبٌ؟ لَا، هُوَ مُدْرَسٌ. ٤- رَيْنَبُ فِي طَشَقَنْدِ. أَخُوهَا فِي سَمَرْقَنْدِ وَأَبُوهَا فِي بُخَارَى. ٥- هَذَا الطَّالِبُ أَبُوهُ وَزَيْرٌ وَأَخُوهُ تَاجِرٌ كَبِيرٌ. ٦- ذَهَبَ أَخِي إِلَى الْمَدْرَسَةِ وَذَهَبَ أَبِي إِلَى الْجَامِعَةِ.

7-машқ. Музаққар ва муаннас жинсда ишлатиладиган эркакларнинг исмларига аҳамият беринг.

مُحَمَّدٌ	خَالِدٌ	حَامِدٌ	عَبَّاسٌ	مُحَمَّدٌ
حَمْرَةٌ	طَلْحَةُ	أَسَامَةُ	مُعَاوِيَةُ	عِكْرِمَةُ

8-машқ. Қуйидаги сўзларга ҳаракат қўйинг.

خالد، حمزة، عمار، أنس، معاوية، حامد، أسامة، عكرمة، عباس، محمد، طلحة.

9-машқ. Сўзларни иккилик сонга ўтказиб, келишиқларда турланг.

الرَّمِيْلُ، الرُّوْحُ، الطِّفْلُ، اللُّعَةُ، السُّوقُ، الْمَدِيْنَةُ، الْمَدْرَسَةُ، الْجَامِعَةُ، أَخٌ، أُخْتُ.

۱۰-машқ. Бўш жойларга мос сўзни қўйинг.

- ۱- أَشْتَرِي الصُّحُفَ _____ مِنْ هَذِهِ الْمَكْتَبَةِ. كَثِيرُونَ
 ۲- كُتِبَ أَخِي _____ كَبِيرًا
 ۳- أَمَلِكُ بَيْتًا _____ الْيَوْمِيَّةَ
 ۴- لِصَالِحٍ أَصْدِقَاءَ _____ كَثِيرَةً
 ۵- أَذْهَبُ إِلَى السُّوقِ كُلَّ _____ يَوْمٍ

1۱-машқ. Қуйидаги маттни ўқинг ва таржима қилинг.

۱۱ - هَوَايَاتُ صَالِحٍ

Солиҳнинг қизиқишлари

هَوَايَاتُ صَالِحٍ كَثِيرَةٌ، مِثْلُ الْقِرَاءَةِ، وَالْمُرَاسَلَةِ وَجَمْعِ الطَّوَابِعِ، وَالرِّيَاضَةِ. يَفْرَأُ صَالِحٌ فِي الْأَوْقَاتِ الْفَارِغَةِ الْكُتُبَ وَالْمَجَلَّاتِ وَالصُّحُفَ الْيَوْمِيَّةَ وَهُوَ يَمْلِكُ مَكْتَبَةً كَبِيرَةً فِي بَيْتِهِ. وَيَكْتُبُ صَالِحٌ الرِّسَائِلَ لِأَصْدِقَائِهِ وَهُمْ يَكْتُبُونَ لَهُ، وَيَجْمَعُ صَالِحٌ طَوَابِعَ الْبَرِيدِ مِنْ كُلِّ دَوْلِ الْعَالَمِ. وَلَدَيْهِ دَفْتَرٌ كَبِيرٌ يَضَعُ فِيهِ هَذِهِ الطَّوَابِعِ. فَهَذَا طَابِعٌ مِنَ الْيَابَانِ وَذَلِكَ طَابِعٌ مِنْ بَرِيطَانِيَا وَهَذَا مَجْمُوعَةٌ مِنَ الطَّوَابِعِ الْإِنْدُونِيسِيَّةِ. بَعْدَ تَنَاوُلِ الْعَدَاءِ يَلْعَبُ صَالِحٌ كُرَةَ الْقَدَمِ وَأَخْيَانًا يَلْعَبُ كُرَةَ الْمَضْرَبِ أَوْ كُرَةَ السَّلَّةِ أَوْ كُرَةَ الطَّاوِزَةِ.

۱۲-машқ. “هَوَايَاتُ صَالِحٍ” матни бўйича видеороликни томоша қилинг ва ролик ижроси пайтида кетидан ўзбек тилига синхрон тарзда таржима қилинг. Матни вақтга қараб тез ўқишга ҳаракат қилинг.

۱۳-машқ. Қуйидаги саволларга жавоб беринг.

- ۱- مَا هَوَايَاتُ صَالِحٍ؟
 ۲- مَاذَا يَمْلِكُ صَالِحٌ؟
 ۳- أَيْنَ يَضَعُ صَالِحٌ الطَّوَابِعَ؟
 ۴- مَا الرِّيَاضَةُ الَّتِي يُمَارِسُهَا صَالِحٌ؟

1۴-машқ. Қуйидаги сўзларнинг бирликларини ёзинг.

- هَوَايَاتٌ _____ : أَوْقَاتٌ _____ : مَجَلَّاتٌ _____ :
 رَسَائِلٌ _____ : أَصْدِقَاءٌ _____ : طَوَابِعٌ _____ :
 دَوْلٌ _____ : بَنَاتٌ _____ : صُحُفٌ _____ :

15-машқ. (في) олд кўмакчиси ва олмошларнинг келишини кузатинг.

- ۱- مَنْ فِي هَذَا الْبَيْتِ؟ فِيهِ حَامِدٌ.
 ۲- مَاذَا فِي الْحَقِيْبَةِ؟ فِيهَا كِتَابِي وَقَلْمِي وَدَفْتَرِي.
 ۳- مَنْ فِي السِّيَّارَةِ؟ فِيهَا أَبِي وَأُمِّي وَأَخِي وَأُخْتِي.
 ۴- مَنْ فِي مَطْعَمِ الْجَامِعَةِ الْآنَ؟ مَا فِيهِ أَحَدٌ.
 ۵- مَنْ فِي هَذِهِ الْعُرْفَةِ؟ فِيهَا الْمُدِيرُ.

16-машқ. Қуйидаги бирикма олмошларини кузатинг.

- ۱- أَحِبُّ أَبِي وَأُمِّي حُبًّا شَدِيدًا.
 ۲- أَحِبُّ أَخِي وَأُخْتِي حُبًّا شَدِيدًا.
 ۳- أَحِبُّ وَطَنِي حُبًّا شَدِيدًا.
 ۴- أَحِبُّ مُعَلِّمِي حُبًّا شَدِيدًا.

- ۵- أُحِبُّ عَائِلَتِي حُبًّا شَدِيدًا. ۶- أُحِبُّ مَدْرَسَتِي حُبًّا شَدِيدًا.
۷- أُحِبُّ اللُّغَةَ الْعَرَبِيَّةَ حُبًّا شَدِيدًا. ۸- أُحِبُّ الْحَيَاةَ حُبًّا شَدِيدًا.

Сўз, феъл ва олд кўмакчиларга кўшиладиган бирикма олмошлари

الضَّمَائِرُ الْمُتَّصِلَةُ بِالْكَلِمَاتِ وَالْفِعْلِ وَحُرُوفِ الْجَرِّ

Кўплик	Иккилик	Бирлик	Сон, жинс, шахс
(бизнинг) ..ИМИЗ نَا -	-----	(менинг) ..ИМ يَ - (نِي)	муз. I шахс муан.
(сизнинг) ...ИНГИЗ كُمْ - كُنَّ -	иккингиизнинг ...ИНГИЗ كَمَا - كَمَا -	(сенинг) ...ИНГ كُ - كُ -	муз. II шахс муан.
(уларнинг) ...И;...СИ هُمْ - هُنَّ -	иккисининг ...лари هُما - هُما -	(унинг) ...И هُ - هَا -	муз. III шахс муан.

17-машқ. Қуйидаги маттни ўқинг ва таржима қилинг.

۱۲ - بَيْتِي - Менинг уйим

هَذَا بَيْتِي. بَيْتِي أَمَامَ الْمَدْرَسَةِ. بَيْتِي جَمِيلٌ. فِيهِ حَدِيقَةٌ صَغِيرَةٌ. هَذِهِ عُرْفَتِي. فِيهَا نَافِذَةٌ كَبِيرَةٌ وَمَرْوَحَةٌ جَمِيلَةٌ. هَذَا سَرِيرِي وَهَذَا كُرْسِيِّي وَهَذَا مَكْتَبِي. سَاعَتِي وَقَلَمِي وَكِتَابِي عَلَى الْمَكْتَبِ. وَحَقِيقَتِي تَحْتَ الْمَكْتَبِ. نَافِذَةُ عُرْفَتِي مَفْتُوحَةٌ. هَذِهِ عُرْفَةُ أَخِي. وَتِلْكَ عُرْفَةُ أُخْتِي. عُرْفَةُ أَخِي كَبِيرَةٌ وَعُرْفَةُ أُخْتِي صَغِيرَةٌ. عُرْفَةُ أَخِي أَمَامَ عُرْفَتِي وَعُرْفَةُ أُخْتِي أَمَامَ الْمَطْبَخِ. لِي أَخٌ وَاحِدٌ اسْمُهُ عَثْمَانُ، وَلِي أُخْتُ وَاحِدَةٌ اسْمُهَا سَعَادٌ. أَبِي وَأُمِّي فِي تِلْكَ الْعُرْفَةِ الْكَبِيرَةِ. أَنَا أُحِبُّ أَبِي وَأُمِّي. وَأُحِبُّ أَخِي وَأُخْتِي.

18-машқ. “بَيْتِي” матни бўйича видеороликни томоша қилинг ва ролик ижроси пайтида кетидан ўзбек тилига синхрон тарзда таржима қилинг. Маттни вақтга қараб тез ўқишга ҳаракат қилинг.

“Тез сўз айтиш” ўйини

Ўйин қондаси. Ўқувчиларни араб тилига бўлган қизиқиши ва интилишларини ошириши мақсадида “сўз айтиш” усулидан фойдаланиш яхши натижа беради. Бунда тингловчилар икки ёки уч гуруҳга бўлинадилар. Биринчи гуруҳ аъзолари сўз айта бошлайдилар- كَبِير, иккинчи гуруҳ аъзолари سَرِير - дейдилар. Учинчи гуруҳ аъзолари- رَأْس дейдилар. Ҳар бир сўзнинг охириги ҳарфига сўз айтадилар. Сўз айта олмаган гуруҳ ўйиндан чиқади. Бир сўз икки марта такрорланмайди.

Ўйин фойдаси. Тингловчиларда топқирликни ривожлантиради. Грамматик муаммоларни тез ҳал қилишга ўргатади. Сўзларни кўп ёдлашга ундайди. Тингловчиларни фаоллаштиради. Интепактив самара беради.

Дарс луғатлари:

3 та амаки-	ثَلَاثَةُ أَعْمَامٍ	3 та ака-ука-	ثَلَاثَةُ إِخْوَةٍ	фаол-	نَشِيطٌ
3 та тоға-	ثَلَاثَةُ أَحْوَالٍ	4 та опа- сингил	أَرْبَعُ أَحْوَاتٍ	унинг ёши-	عُمُرُهُ
4 та хола-	أَرْبَعُ خَالَاتٍ	3 йил-	ثَلَاثُ سَنَوَاتٍ	унда.... бор-	لَهُ
хат жўнатиш-	مُرَاسَلَةٌ	ўқиш-	قِرَاءَةٌ	дек..., худди-	مِثْلُ
қизиқишлар-	هَوَايَاتٌ	маркалар-	طَوَائِعٌ	йиғиш-	جَمْعٌ
ёзадилар-	يَكْتُبُونَ	кундалик-	يَوْمِيَّةٌ	ўқийди-	يَقْرَأُ
газеталар-	صُحُفٌ	шуғулланади-	يُمَارِسُ	вақтлар-	أَوْقَاتٌ
дўстларига-	لِلْأَصْدِقَائِهِ	хатлар-	رِسَائِلٌ	эгалик килади-	يَمْلِكُ
ичига солади-	يَضَعُ فِي	хар бир давлатдан-	مِنْ كُلِّ دَوْلٍ	почта-	بَرِيدٌ
тушлик-	الْعَدَائِ	теннис-	كُرَةُ الْمَضْرَبِ	тановул-	تَنَاوُلٌ
сотиб оламан-	أَشْتَرِي	мажмуаси-	مَجْمُوعَةٌ	баъзида-	أَحْيَانًا
спорт-	رِيَاضَةٌ	волейбол-	كُرَةُ الطَّائِرَةِ	бўш-	فَارِعَةٌ

ЎТТИЗ ТЎҚҚИЗИНЧИ ДАРС

ك

(Кафун) – араб алифбосининг йигирма иккинчи ҳарфи бўлиб, у ўзбек тилидаги “к” каби талаффуз этилади.

Махражи – тилнинг туби (ости) билан юқори танглай. Тилнинг ўртасига яқин ва халқумдан узоқ бўлиб, жарангсиздир.

ك ҳарфи ёзувда ўзидан олдинги ва кейинги ҳарфга уланади. Сатр устида бўлиб, алоҳида ва охирида кўринишлари бир оз яқин, сўз бошида ва ўртаси хам ўхшашдир. Алоҳида кўриниши сўз бошидаги кўринишидан фарқли ҳисобланади.

ك ҳарфи тўрт кўринишли ҳарфлардан биридир.

Алоҳида	Охирида	Ўртада	Бошида
ك	ك	ك	ك
شُبَّانِكُ	دِيكُ	مِكنَسَةٌ	كُرَّةٌ
Деразача 	Хўроз 	Супурги 	Копток

Ёдлаш учун қўшимча луғатлар:

كَهْفٌ	كَيْسٌ	كَعْكٌ	كُمْبِيُوتَرٌ	كَيْتٌ
Ғор 	Халта 	Печене 	Компьютер 	Катта

1-машқ. Қуйидаги ҳарфлардан сўз тузинг.

- _____: ە-ر-ك: • _____: ي-ر-ب-ك: • _____: ي-س-ك: • _____: ە-س-ن-م-ك: • _____: ل-ا-ف-ح: • _____: ف-ه-ك: • _____: ي-د-ك: • _____: ل-ل-ي-ق: • _____: ك-ك-ع: • _____: ب-ا-ك-ش: • _____: م-ح-ف: • _____: ا-ب-ص-ق: • _____: _____: • _____: _____: • _____: _____:

2-машқ. Қуйидаги сўзларни араб тилида ёзинг.

- халта: _____
- қассоб: _____
- оз: _____
- катта: _____
- компьютер: _____
- ғор: _____
- супурги: _____
- сандиқ: _____
- хунук: _____

3-ماشқ. Бўш жойларга мос ҳарфни қўйинг.

• ...بِلٌ	• كُ...ةٌ	• كِب...رٌ	• مَكْن...ةٌ
• ...ظِلٌ	• فِ...لٌ	• ك...كٌ	• د...كٌ
• ...بِاحٌ	• فَر...ٌ	• ك...سٌ	• شُبَّ...كٌ

4-ماشқ. Қуйидаги сўзларни ўзбек тилига таржима қилинг:

_____ قَرْدٌ:	• كُمبُوتَرٌ:	_____ فَضَّةٌ:
_____ كَهْفٌ:	• كَعَكٌ:	_____ فَضْلٌ:
_____ مَكْنَسَةٌ:	• كَيْسٌ:	_____ فَحْمٌ:
_____ دِيكٌ:	• كُرَّةٌ:	_____ فِجَلٌ:
_____ شُبَّاكٌ:	• خِفَافٌ:	_____ فَرَسٌ:

5-ماشқ. Сўзлашувни ўқинг, таржима қилинг ва ўзаро суҳбатлашинг.

II (13) التَّعَارُفُ

Танишув-2

• مَا اسْمُهَا؟	• السَّلَامُ عَلَيْكَ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ.
• اسْمُهَا فَاطِمَةُ.	• وَعَلَيْكَ السَّلَامُ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ.
• هَلْ هِيَ، زَمِيلَتُكَ؟..	• كَيْفَ حَالُكَ يَا بِنْتُ؟
• لَا، أَنَا فِي الْمَدْرَسَةِ الْمُتَوَسِّطَةِ وَهِيَ فِي الْمَدْرَسَةِ الثَّانَوِيَّةِ.	• أَنَا بِخَيْرٍ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ.
• هَلْ لَكَ أُخْتُ؟	• مِنْ أَيَّنَ أَنْتِ؟
• لَا، مَا لِي أُخْتُ.	• أَنَا مِنْ طَشَقَنْد.
• هَلْ لَكَ أَخٌّ؟	• مَا اسْمُكَ؟
• نَعَمْ، لِي أَخٌ كَبِيرٌ وَهُوَ طَالِبٌ بِالْجَامِعَةِ.	• اسْمِي آمِنَةُ.
• وَمَنْ هَذَا الطِّفْلُ الَّذِي مَعَكَ؟	• أَيَّنَ أَبُوكَ؟
• هُوَ ابْنُ أَخِي.	• أَبِي هُنَا فِي مَدِينَةِ طَشَقَنْد. هُوَ مُدِيرُ الْمَدْرَسَةِ الثَّانَوِيَّةِ.
• مَا اسْمُهُ؟	• وَأَيَّنَ أُمُّكَ؟
• اسْمُهُ صَابِرٌ.	• هِيَ أَيْضًا هُنَا. هِيَ طَبِيبَةٌ فِي مُسْتَشْفَى الْوِلَادَةِ.
• هَلْ أُمُّكَ فِي الْبَيْتِ الْآنَ؟	• وَمَنْ هَذِهِ الْفَتَاةُ الَّتِي مَعَكَ؟ أ هِيَ أُخْتُكَ؟
• لَا، ذَهَبَتْ إِلَى الْمُسْتَشْفَى.	• لَا، هِيَ بِنْتُ عَمِّي.

6-машқ. “التعارف-П” матни бўйича видеороликни томоша қилинг ва ролик ижроси пайтида кетидан ўзбек тилига синхрон тарзда таржима қилинг. Матнни вақтга қараб тез ўқишга ҳаракат қилинг.

Қоида. Араб тилида الْجَمْعُ الْمَذَكَّرُ السَّلَامُ (тўғри музаккар кўплик) ва الْجَمْعُ الْمَوْنُثُ (тўғри муаннас кўплик) сон бор. Тўғри кўплик одам ва унинг касбини билдирган сўзлардан ясалади.

Музаккар жинсдаги сўзлар учун бош келишиқда (وَن) кўшимчаси ҳамда қаратқич ва тушум келишиқларида (يَن) кўшимчаси қўшилади:

$$\text{مُعَلِّمٌ} + \text{وَن} = \text{مُعَلِّمُونَ} \setminus \text{مُعَلِّمًا} - \text{مُعَلِّمٌ} + \text{يَن} = \text{مُعَلِّمِينَ}$$

Муаннас жинсдаги сўзлар учун бош келишиқда (اَت) кўшимчаси, қаратқич ва тушум келишиқларида (اِت) кўшимчаси қўшилади:

$$\text{مُعَلِّمَةٌ} + \text{اَت} = \text{مُعَلِّمَاتٌ} \setminus \text{مُعَلِّمَةً} + \text{اِت} = \text{مُعَلِّمَاتٍ}$$

Синиқ кўплик шакллари фақат луғат ёрдамида билиб оламиз. Бу кўплик маълум бир вазнлар орқали ясалади.

7-машқ. Намунадагидек бажаринг.

هُؤْلَاءِ طَلَابٌ (طَلَابٌ) Намуна: هَذَا طَالِبٌ.

۱۴- هَذَا فَقِيرٌ. : _____ (فُقَرَاءٌ)	۱- هَذَا تَاجِرٌ. : _____ (تُجَّارٌ)
۱۵- هَذَا غَنِيٌّ. : _____ (أَغْنِيَاءٌ)	۲- هَذَا حَيَّاطٌ. : _____ (حَيَّاطُونَ)
۱۶- هَذَا صَدِيقٌ. : _____ (أَصْدِقَاءٌ)	۳- هَذَا رَجُلٌ. : _____ (رِجَالٌ)
۱۷- هَذَا طَيِّبٌ. : _____ (أَطْبَاءٌ)	۴- هَذَا كَبِيرٌ. : _____ (كِبَارٌ)
۱۸- هَذَا فَتَى. : _____ (فِتْيَةٌ)	۵- هَذَا صَغِيرٌ. : _____ (صِغَارٌ)
۱۹- هَذَا أَخٌ. : _____ (إِخْوَةٌ)	۶- هَذَا قَصِيرٌ. : _____ (قِصَارٌ)
۲۰- هَذَا جَدِيدٌ. : _____ (جُدُدٌ)	۷- هَذَا طَوِيلٌ. : _____ (طَوَالٌ)
۲۱- هَذَا مُدْرِسٌ. : _____ (مُدْرِسُونَ)	۸- هَذَا وَكْدٌ. : _____ (أَوْلَادٌ)
۲۲- هَذَا مُهَنْدِسٌ. : _____ (مُهَنْدِسُونَ)	۹- هَذَا ابْنٌ. : _____ (أَبْنَاءٌ)
۲۳- هَذَا فَلَّاحٌ. : _____ (فَلَاحُونَ)	۱۰- هَذَا عَمٌّ. : _____ (أَعْمَامٌ)
۲۴- هَذَا مُجْتَهِدٌ. : _____ (مُجْتَهِدُونَ)	۱۱- هَذَا شَيْخٌ. : _____ (شُيُوخٌ)
۲۵- هَذَا مُسْلِمٌ. : _____ (مُسْلِمُونَ)	۱۲- هَذَا ضَيْفٌ. : _____ (ضَيْفُونَ)
	۱۳- هَذَا زَمِيلٌ. : _____ (زُمَلَاءٌ)

8-машқ. Тагига чизилган сўзларни намунагидек кўплика ўтказинг.

Намуна: مَنْ هَذَا الرَّجُلُ؟ هُوَ تَجَارٌ. - مَنْ هَؤُلَاءِ الرِّجَالُ؟ هُمْ تَجَارُونَ.

- ۱- مَنْ أَيْنَ هَذَا الطَّالِبُ؟ هُوَ مِنَ الْهِنْدِ.
 ۲- أَيْنَ التَّاجِرُ الْكَبِيرُ؟ هُوَ فِي السُّوقِ.
 ۳- أَيْنَ الْمُدْرَسُ الْجَدِيدُ؟ هُوَ عِنْدَ الْمُدِيرِ.
 ۴- أَيْنَ الطَّالِبُ الْجَدِيدُ؟ هُوَ فِي الْفَصْلِ؟
 ۵- أَهَذَا الْحَيَّاطُ مَاهِرٌ؟ نَعَمْ، هُوَ مَاهِرٌ.
 ۶- مَنْ هَذَا الرَّجُلُ؟ هُوَ ضَيْفٌ.
 ۷- لِي أَخٌ كَبِيرٌ. هُوَ طَالِبٌ بِالْجَامِعَةِ.
 ۸- أَيْنَ صَدِيقُكَ؟ ذَهَبَ إِلَى الْمَكْتَبَةِ.
 ۹- مُحَمَّدٌ لَهُ ابْنٌ صَغِيرٌ. هُوَ تَلْمِذٌ فِي الْمَدْرَسَةِ.
 ۱۰- أَرَمِيلُكَ جُتَّهْدُ؟ نَعَمْ، هُوَ جُتَّهْدٌ.

9-машқ. Қуйидаги маттни ўқинг ва ёдланг.

۱۴- مَطْعَمُ الْجَامِعَةِ

Университет ошхонаси

- قاسمٌ : السَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ.
 فاضلٌ : وَعَلَيْكُمْ السَّلَامُ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ.
 قاسمٌ : أَنَا أَشْعُرُ بِالْجُوعِ: هَيَّا بِنَا إِلَى مَطْعَمِ الْجَامِعَةِ.
 فاضلٌ : وَأَنَا أَيْضًا - جُوعَانٌ - هَيَّا بِنَا.
 قاسمٌ : أَنْظُرْ، الطُّلَّابُ يَتَنَاوَلُونَ الْعَدَاءَ.
 فاضلٌ : أَعِنْدَكَ تَذَاكِرُ الطَّعَامِ؟
 قاسمٌ : نَعَمْ، عِنْدِي.
 فاضلٌ : الدَّجَاجُ تُفَضِّلُ أَمِ السَّمَكُ؟
 قاسمٌ : أَفُضِّلُ الدَّجَاجَ.

10-машқ. “مَطْعَمُ الْجَامِعَةِ” матни бўйича видеороликни томоша қилинг ва ролик ижроси пайтида кетидан ўзбек тилига синхрон тарзда таржима қилинг. Маттни вақтга қараб тез ўқишга ҳаракат қилинг.

11-машқ. Қуйидаги саволларга жавоб ёзинг.

۱- بِمَا يَشْعُرُ قَاسِمٌ؟	۳- مَاذَا يُفَضِّلُ قَاسِمٌ؟
۲- مَاذَا يَتَنَاوَلُ الطُّلَّابُ؟	۴- هَلْ تُحِبُّ السَّمَكُ؟

12-машқ. Намунада берилган сўзларга саволлар тузинг.

Намуна: (السَّمَكُ / الدَّجَاجُ) الدَّجَاجُ تُفَضِّلُ أَمِ السَّمَكُ؟

۱- (الْمَوْزُ \ الْبُرْتُقَالُ): _____

۲- (الْعَصِيرُ \ الشَّايُ): _____

Қоида. Араб тилида туб сифатнинг оддий, қиёсий ва орттирма даражалари бор:
-Оддий даража (кандай?) ва (қанақа?) саволларига жавоб бўладиган сифатлардир.

Масалан: جَمِيلٌ، كَبِيرَةٌ، بَارِدٌ - سَيَّارَةٌ جَمِيلَةٌ، بَيْتٌ كَبِيرٌ، جَوْ بَارِدٌ.

-Қиёсий даража (أَفْعَلُ مِنْ) қолипида ясалади ва ўзбек тилига (...роқ) қўшимчасини

қўшиб таржима қилинади. Масалан: أَجْمَلُ مِنْ \ أَكْبَرُ مِنْ \ أَبْرَدُ مِنْ

هَذَا الْبَيْتُ أَجْمَلُ مِنْ ذَلِكَ الْبَيْتِ، أَخِي أَكْبَرُ مِنِّي، اللَّيْلُ أَبْرَدُ مِنَ النَّهَارِ

-Орттирма даража музаккарда (أَفْعَلُ) қолипи ва муаннасда (فُعْلَى) қолипида ясалади. Ўзбек тилига “энг” сўзини қўшиб таржима қилинади.

Масалан: أَجْمَلٌ-جُمْلَى، أَكْبَرٌ-كُبْرَى، أَبْرَدٌ-بُرْدَى

هَذَا الطِّفْلُ أَجْمَلُ فِي الْفَصْلِ، إِطَاعَةُ الْوَالِدَيْنِ مِنْ أَكْبَرِ الْأَعْمَالِ،

هَذِهِ الْبِنْتُ كُبْرَى الْبَنَاتِ فِي الْمَدْرَسَةِ.

13-машқ. Қуйидаги гапларни араб тилига таржима қилинг.

Бу катта қошиқ столнинг устида. Бу қошиқ анави қошиқдан каттароқ. Бу столнинг устидаги қошиқларнинг энг узун. Анави меҳмон бу меҳмондан каттароқ. Бу бола анави боладан кичикроқ. Бу университет анави университетдан янгироқ. Бу хонадаги кишиларнинг энг узун. Амалларнинг энг яхшиси саломдир. Одамларнинг энг яхшиси бу ерда. Бойларнинг энг каттаси анави ерда.

Суратларнинг энг чиройлиси менинг хонамда. Кўмир - тошларнинг энг қорасидир. Менинг укам сенинг укангдан фаолроқ. Бу узум анави узумдан каттароқ. Бизнинг хонамиз сизнинг хонангиздан тозароқ. Бизнинг синф мактабдаги синфларнинг энг тозасидир.

Дарс луғатлари:

Қара-	أَنْظُرُ	Кетдик-	هَيَّا بِنَا	Тижоратчи-	تَاجِرٌ
Афзал кўрасан-	تُفَضِّلُ	Оч (киши)-	جَوْعَانٌ	Тикувчи-	حَيَّاطٌ
Афзал кўраман-	أَفْضِلُ	Чипталар- Купонлар-	تَذَاكِرٌ	Бола-	فَتَى

ҚИРҚИНЧИ ДАРС

ل

(Ламун)– араб алифбосининг йигирма учинчи ҳарфи бўлиб, у ўзбек тилидаги “л” ҳарфига нисбатан юмшоқроқ талаффуз этилади.

Махражи – тилнинг олд қисми ўртасидан учигача бўлган жой. Талаффузда тил учи танглай олдига ёпишиб туради. ل тишолди танглай ундошидир. ل ҳарфи ёзувда ўзидан олдинги ва кейинги ҳарфларга уланади ҳамда алоҳида ва сўз охирида келганда сатр остига бироз тушириб ёзилади.

ل ҳарфи тўрт хил кўринишлидир.

Алоҳида	Охирида	Ўртада	Бошида
ل	ل	ل	ل
رِجَالٌ	رَجُلٌ	مِلْعَقَةٌ	لَيْمُونٌ
Кишилар 	Киши 	Қошиқ 	Лимон

Ёдлаш учун қўшимча луғатлар:

رَؤْيٌ	لُغْزٌ	لِصٌّ	لِسَانٌ	لَبَنٌ
Ранг 	Топишмоқ 	Ўғри 	Тил 	Сут

1-машқ. Қуйидаги ҳарфлардан сўз тузинг.

- _____ : ي-ر-ب-ك : _____ : ي-س-ك : _____ : ة-ر-ك :
 _____ : ف-ه-ك : _____ : ل-ا-ف-ح : _____ : ة-ر-م-غ-ف :
 _____ : ل-ل-ي-ق : _____ : ك-ك-ع : _____ : ي-د-ك :
 _____ : ا-ب-ص-ق : _____ : م-ح-ف : _____ : ب-ا-ك-ش :

2-машқ. Қуйидаги сўзларни араб тилида ёзинг.

- ғор: _____
- халта: _____
- қассоб: _____
- оз: _____
- дераза: _____
- хунук: _____
- қатта: _____
- компьютер: _____
- копток: _____
- супурги: _____
- хўроз: _____
- сандик: _____

3-машқ. Бўш жойларга мос ҳарфни қўйинг.

● مَكْنَدٌ...ئُهُ ● كَبِيرٌ...رٌ ● ك...سُ ● فَر...
 ● د...كُ ● كُمَيْدٌ...تَرٌ ● ك...ةٌ ● ل...لٌ
 ● شُبَّانٌ...كُ ● ك...كُ ● ف...لٌ ● ظ...لٌ

4-машқ. Қуйидаги сўزلарни ўзбек тилига таржима қилинг:

● قَرْدٌ: _____ ● كَبِيرٌ: _____ ● فِصَّةٌ: _____
 ● كَهْفٌ: _____ ● كَعْكٌ: _____ ● فَصْلٌ: _____
 ● مَكْنَسَةٌ: _____ ● كَيْسٌ: _____ ● فَحْمٌ: _____
 ● دِيكٌ: _____ ● كُرَّةٌ: _____ ● فِجْلٌ: _____
 ● شُبَّانٌ: _____ ● خِفَافٌ: _____ ● فَرَسٌ: _____

5-машқ. Машқни ўзбек тилига таржима қилинг ва сўзларини ёд олинг.

هَذَا فَصْلُ الرَّبِيعِ. الْحَوْ مُعْتَدِلٌ الْآنَ. الْحَدِيقَةُ جَمِيلَةٌ فِي هَذَا الْفَصْلِ. سَكِينَةٌ تَذْهَبُ إِلَى بَيْتِ جَدِّهَا. هِيَ تَلْبَسُ مَلَائِسَ خَفِيفَةً. بَيْتُ الْجَدِّ بَعِيدٌ جَدًّا.
 هَذَا فَصْلُ الشِّتَاءِ. الْحَوْ بَارِدٌ الْآنَ. تَلْبَسُ سَكِينَةُ مَلَائِسَ ثَقِيلَةً. تَجْلِسُ سَكِينَةُ مَعَ جَدِّهَا فِي الْعُرْفَةِ. يَصْنَعُ الْجَدُّ شَايًّا حَارًّا. تَشْرَبُ سَكِينَةُ الشَّايَ مَعَ الْجَدِّ.
 هَذَا فَصْلُ الصَّيْفِ. سَكِينَةُ تَحْمِلُ مِظَلَّةً بِيضَاءً. الْحَوْ حَارٌّ الْآنَ. سَكِينَةُ تَزُورُ بَيْتَ الْجَدِّ. يَجْلِسُ الْجَدُّ مَعَ سَكِينَةَ فِي الْحَدِيقَةِ. هُمَا تَحْتَ شَجَرَةٍ كَبِيرَةٍ.
 هَذَا فَصْلُ الْخَرِيفِ. يَنْزِلُ الْمَطَرُ عَلَى الْجِبَالِ. الْمَاءُ كَثِيرٌ عَلَى الْأَرْضِ. يَرْكَبُ الْجَدُّ سَيَّارَتَهُ. هُوَ يَذْهَبُ لِيُزُورَ سَكِينَةَ. يَحْمِلُ الْجَدُّ مَعَهُ لُغْبَةً وَحَلْوَى.

6-машқ. Қуйидаги сўзлашувни ўқинг ва дўстингиз билан машқ қилинг.

١٥ - فِي الْبِقَالَةِ - БАҚҚОЛЛИК ДҶУҚОНИДА

أَحْمَدُ : السَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ.
 الْبِقَالُ : وَعَلَيْكُمْ السَّلَامُ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ.
 أَحْمَدُ : مِنْ فَضْلِكَ، أُرِيدُ عَصِيرَ بُرْتُقَالٍ.
 الْبِقَالُ : تَفَضَّلْ.
 أَحْمَدُ : شُكْرًا، أُرِيدُ مِسْطَرَّةً وَقَلَمَ حَبْرٍ.
 الْبِقَالُ : تَفَضَّلْ، وَمَاذَا تُرِيدُ أَيْضًا؟
 أَحْمَدُ : أُرِيدُ صَابُونًا وَفُرْشَةً وَمَعْجُونَ أَسْنَانٍ.

- الْبَقَالُ : تَفَضَّلَ .
 أَحْمَدُ : كَمْ الْحِسَابُ؟
 الْبَقَالُ : عِشْرُونَ رِيَالًا .
 أَحْمَدُ : تَفَضَّلْ ... مَعَ السَّلَامَةِ .
 الْبَقَالُ : شُكْرًا ... مَعَ السَّلَامَةِ .

7-машқ. “في البقالة” матни бўйича видеороликни томоша қилинг ва ролик ижроси пайтида кетидан ўзбек тилига синхрон тарзда таржима қилинг. Матнни вақтга қараб тез ўқишга ҳаракат қилинг.

8-машқ. Қуйидаги саволларга жавоб беринг.

- ۱- مَاذَا اشْتَرَى أَحْمَدُ مِنَ الْبِقَالَةِ؟
 ۲- كَمْ رِيَالًا حِسَابُ أَحْمَدُ؟
 ۳- كَمْ بِقَالَةً فِي الْجَامِعَةِ؟
 ۴- مَاذَا اشْتَرَيْتَ مِنَ الْبِقَالَةِ الْيَوْمَ؟

9-машқ. Намунадагидек ўзгартириб ёзинг.

- المثال: كَمْ رِيَالًا عِنْدَكَ؟
 كَمْ دُولَارًا عِنْدَكَ؟ \ (دُولَارٌ)
 ۱- رُوبِيَّةٌ: _____
 ۲- جُنِيَّةٌ: _____
 ۳- مَارَاكَا: _____
 ۴- دِينَارًا: _____
 ۵- يِنَا: _____
 ۶- فَرَنْكَا: _____

10-машқ. Қуйидаги жавобларга саволларни ёзинг.

- ۱- _____ ؟ أُرِيدُ دَفْتَرًا وَمِسْطَرَّةً .
 ۲- _____ ؟ نَمَنُ هَذَا الْقَلَمِ رِيَالًا
 ۳- _____ ؟ الْحِسَابُ خَمْسُونَ رِيَالًا .
 ۴- _____ ؟ فِي الْحَدِيقَةِ ثَلَاثُونَ شَجَرَةً .

11-машқ. Қуйидаги матнни ўқинг ва таржима қилинг.

۱۶ - بَائِعِ السَّمَكِ - سَوْتُوحِي

فَتَحَ رَجُلٌ دُكَّانًا لِيَبِيعَ السَّمَكِ وَعَلَّقَ فَوْقَ بَابِ الدُّكَّانِ لَوْحَةً كُتِبَ عَلَيْهَا "هُنَا بَائِعِ السَّمَكِ".
 جَاءَ رَجُلٌ وَقَالَ لَهُ: "لِمَاذَا كَتَبْتَ كَلِمَةَ "هُنَا"؟ فَالسَّمَكُ مَوْجُودٌ هُنَا وَهُنَاكَ وَهُنَاكَ". فَمَسَحَ الْبَائِعُ كَلِمَةَ
 "هُنَا". وَجَاءَ رَجُلٌ ثَانٍ وَقَالَ لَهُ: "لِمَاذَا كَتَبْتَ كَلِمَةَ "بَائِعِ"؟ فَالنَّاسُ يَفْهَمُونَ أَنَّكَ بَائِعٌ وَلَا تُوزَعُ السَّمَكُ
 بِجَانًا". فَمَسَحَ صَاحِبُ الدُّكَّانِ كَلِمَةَ "بَائِعِ". جَاءَ رَجُلٌ ثَالِثٌ وَقَالَ لَهُ: "لِمَاذَا كَتَبْتَ كَلِمَةَ "السَّمَكِ"؟
 فَالنَّاسُ يَرَوْنَ السَّمَكَ وَيَشْتُمُونَ رَائِحَتَهُ". فَحَدَفَ الْبَائِعُ كَلِمَةَ "السَّمَكِ" وَأَنْزَلَ اللَّوْحَةَ.

12-машқ. “بائع السمك” матни бўйича видеороликни томоша қилинг ва ролик ижроси пайтида кетидан ўзбек тилига синхрон тарзда таржима қилинг. Матнни вақтга қараб тез ўқишга ҳаракат қилинг.

13-машқ. Қуйидаги саволларга тўлиқ жавоб беринг.

۱- مَاذَا كَتَبَ الرَّجُلُ عَلَى اللُّوْحَةِ؟

۲- لِمَاذَا طَلَبَ مِنْهُ الرَّجُلُ الْأَوَّلُ مَسْحَ كَلِمَةِ "هَنَا"؟

۳- لِمَاذَا طَلَبَ مِنْهُ الرَّجُلُ الثَّانِي مَسْحَ كَلِمَةِ "بَائِع"؟

۴- لِمَاذَا طَلَبَ مِنْهُ الرَّجُلُ الثَّلَاثُ مَسْحَ كَلِمَةِ "السَّمَك"؟

14-машқ. Қавс ичидаги сўзларни араб тилига таржима қилинг.

فَتَحَ رَجُلٌ (бир дўкон) لِيَبِيعَ السَّمَكِ وَ (осиб кўйди)

فَوْقَ بَابِ الدُّكَّانِ لَوْحَةً كُتِبَ عَلَيْهَا " (бу ерда) بَائِعِ السَّمَكِ"، جَاءَ (бир киши)

وَقَالَ لَهُ: "لِمَاذَا كَتَبْتَ كَلِمَةَ "هَنَا"؟ فَالسَّمَكُ مَوْجُودٌ هُنَا وَ (у ерда)

وَهُنَاكَ". فَ (ўчириб ташлади) البَائِعِ كَلِمَةَ "هَنَا".

وَجَاءَ رَجُلٌ (иккинчи) وَقَالَ لَهُ: "لِمَاذَا (ёздинг) كَلِمَةَ

"بَائِع"؟ فَالنَّاسُ (тушунадилар) أَنْتَ بَائِعٌ وَلَا (тарқатяпсан)

السَّمَكِ (текинга)". فَمَسَحَ صَاحِبُ الدُّكَّانِ كَلِمَةَ "بَائِع".

جَاءَ رَجُلٌ (учинчи) وَقَالَ لَهُ: "لِمَاذَا كَتَبْتَ كَلِمَةَ "السَّمَك"؟ فَالنَّاسُ

(кўряптилар) السَّمَكِ وَ (хидляптилар) رَائِحَتَهُ". فَحَذَفَ البَائِعُ

كَلِمَةَ "السَّمَكِ" وَ (тушириб кўйди) اللُّوْحَةَ.

15-машқ. Қуйидаги гапларни таржима қилинг.

مَنْ هَذِهِ؟ - هَذِهِ أَمْنَةٌ. وَمَنْ تِلْكَ؟ - تِلْكَ فَاطِمَةٌ. هَذِهِ طَبِيبَةٌ وَتِلْكَ مُمْرِضَةٌ. هَذِهِ مِنَ الْهِنْدِ وَتِلْكَ مِنَ الْيَابَانِ. هَذِهِ طَوِيلَةٌ وَتِلْكَ قَصِيرَةٌ. مَنْ هَذَا؟ - هَذَا حَامِدٌ. وَمَنْ ذَلِكَ؟ - ذَلِكَ عَلِيٌّ. أَتِلْكَ دَجَاجَةٌ؟ - لَا، تِلْكَ بَطَّةٌ. مَا تِلْكَ؟ - تِلْكَ بَيْضَةٌ. هَذِهِ سَيَّارَةُ الْمُدْرَسِ وَتِلْكَ سَيَّارَةُ الْمُدِيرِ. أَسَاعَةٌ عَبَّاسٍ هَذِهِ؟ لَا، هَذِهِ سَاعَةٌ حَامِدٍ، تِلْكَ سَاعَةٌ عَبَّاسٍ. ذَلِكَ دِيكٌ وَتِلْكَ دَجَاجَةٌ.

16-машқ. Қуйидаги сўзлашувни ўқинг ва ўзаро суҳбатлашинг.

۱۷- فِي الْمَكْتَبَةِ - Китоб дўқонида

الطَّالِبُ : السَّلَامُ عَلَيْكُمْ.

صَاحِبُ الْمَكْتَبَةِ : وَعَلَيْكُمْ السَّلَامُ وَرَحْمَةُ اللَّهِ.

الطَّالِبُ : مِنْ فَضْلِكَ، بِكُمْ الدَّفْتَرُ.

صَاحِبُ الْمَكْتَبَةِ : الدَّفْتَرُ الصَّغِيرُ بِثَلَاثَةِ رِيَالَاتٍ .

الطَّالِبُ : وَبِكَمِ الْمِسْطَرَّةِ .

صَاحِبُ الْمَكْتَبَةِ : الْمِسْطَرَّةُ بِرِيَالَيْنِ .

الطَّالِبُ : أُرِيدُ خَمْسَةَ دَفَاتِرٍ صَغِيرَةٍ وَمِسْطَرَّتَيْنِ .

صَاحِبُ الْمَكْتَبَةِ : خَمْسَةُ دَفَاتِرٍ بِخَمْسَةِ عَشَرَ رِيَالًا ، وَمِسْطَرَّتَانِ بِأَرْبَعَةِ رِيَالَاتٍ ،

الْمَجْمُوعُ تِسْعَةَ عَشَرَ رِيَالًا .

الطَّالِبُ : تَفَضَّلْ .

صَاحِبُ الْمَكْتَبَةِ : شُكْرًا .

17-машқ. “في المكتبة” матни бўйича видеороликни томоша қилинг ва ролик ижроси пайтида кетидан ўзбек тилига синхрон тарзда таржима қилинг. Матнни вақтга қараб тез ўқишга ҳаракат қилинг.

Дарс луғатлари:

Марҳамат-	تَفَضَّلْ	Кияди-	تَلْبَسْ	Об-ҳаво-	جَوُّ
Чўтка-	فُرْشَةٌ	Шарбат-	عَصِيرٌ	Зиёрат қилади-	تَزُورُ
Тишлар-	أَسْنَانٌ	Паста-	مَعْجُونٌ	Сиёҳ ручка-	قَلَمٌ حَبْرِيٌّ
Қанча..?	كَمْ...؟	Риёл-	رِيَالٌ	Йигирма-	عِشْرُونَ
Рупия-	رُوبِيَّةٌ	Баққоллик дўкони-	بِقَالَةٍ	Ҳисоб-	حِسَابٌ
Жунайҳ-	جُنَيْهٌ	Сотиб олдинг-	اشْتَرَيْتَ	Осиб кўйди-	عَلَقَ
Марка-	مَارَكٌ	Франк-	فَرَنْكٌ	Плакат-	لَوْحَةٌ
Динор-	دِينَارٌ	Дўкон-	دُكَّانٌ	Ёзилган-	كُتِبَ
Иен-	يِنٌ	Сотиш учун-	لِيَبِّعَ	Сотувчи-	بَائِعٌ
Мавжуд-	مَوْجُودٌ	Сўз-	كَلِمَةٌ	Ёздинг-	كَتَبْتَ
Тарқатяпсан-	تَوَزَّعَ	Тушунадилар-	يَفْهَمُونَ	Ўчирди-	مَسَحَ
Кўряптилар-	يَرُونَ	Эгаси-	صَاحِبٌ	Текинга-	بِحَانًا
Унинг хидини-	رَائِحَتَهُ	Ҳидлайдилар-	يَشْمُونَ	Ўчирди-	حَدَفَ
Раҳмат-	شُكْرًا	Ҳаммаси-	جَمْعُوعٌ	Тушириб кўйди-	أَنْزَلَ

ҚИРҚ БИРИНЧИ ДАРС

م

(Мимун) – араб алифбосининг йигирма тўртинчи ҳарфи бўлиб, унинг талаффузи ўзбек тилидаги “м” каби бўлади. Махражи – икки лаб ораси ва бурун товуши.

م ҳарфи ёзувда ўзидан олдинги ва кейинги ҳарфларга уланади ҳамда алоҳида ёки сўз охирида келганда, унинг яқунловчи қисми, сатр чизиғи остига туширилиб ёзилади.

م ҳарфи тўрт хил кўринишлидир.

Алоҳида	Охирида	Ўртада	Бошида
م	م	م	م
تَرَام	لَحْم	سَمَك	مِلْعَقَةٌ
Трамвай 	Гўшт 	Балиқ 	Қошиқ

Ёдлаш учун қўшимча луғатлар:

مِلْح	مُدْرِس	مَطَر	مِشْمِش	مَسَاحَةٌ
Туз 	Ўқитувчи 	Ёмғир 	Ўрик 	Ўчирғич

1-машқ. Қуйидаги ҳарфлардан сўз тузинг.

- _____: ك-س-م • _____: م-م-ش-ش • _____: ل-م-ح • _____: ا-م-ر-ت • _____: س-ا-ة-ح-م • _____: ق-ع-ة-ل-م • _____: ح-م-ل • _____: ر-م-ط • _____: ر-ف-س

2-машқ. Қуйидаги сўзларни араб тилида ёзинг.

- ўчирғич: _____
- туз: _____
- дехқон: _____
- трамвай: _____
- қошиқ: _____
- ёмғир: _____
- гўшт: _____
- ўрик: _____
- балиқ: _____

3-машқ. Бўш жойларга мос харфни қўйинг.

- مَسَا...ةٌ • مِد... • سَ...كٌ • مِ...مِشٌ
• طَر... • مِرَامٌ • مَلَع...ةٌ • مُدَّر...

4-машқ. Қуйидаги сўзлашувни ўқинг ва ёдланг.

۱۸ - عَائِلَتُنَا - Бизнинг оиламиз

- أَحْمَدُ: هَلْ عَائِلَتُكُمْ كَبِيرَةٌ؟
• نَادِرٌ: نَعَمْ، عَائِلَتُنَا كَبِيرَةٌ.
• أَحْمَدُ: مِنْ كَمِ شَخْصٍ مُؤَلَّفَةٌ أُسْرَتُكُمْ؟
• نَادِرٌ: عَائِلَتُنَا مُؤَلَّفَةٌ مِنْ تِسْعَةِ أَشْخَاصٍ وَهِيَ جَدِّي، وَجَدَّتِي، أَبِي، وَأُمِّي، أَخِي الْكَبِيرُ، وَأَخِي الصَّغِيرُ، أُخْتِي الْكَبِيرَةُ، وَأُخْتِي الصَّغِيرَةُ، وَأَنَا.
• أَحْمَدُ: هَلْ جَدُّكَ وَجَدَّتُكَ عَجُوزَانِ؟
• نَادِرٌ: نَعَمْ، كِلَاهُمَا مُتَقَاعِدَانِ.
• أَحْمَدُ: هَلْ أَبُوكَ وَأُمُّكَ يَعْمَلَانِ؟
• نَادِرٌ: نَعَمْ أَبِي مُعَلِّمٌ وَهُوَ يَعْمَلُ فِي الْمَدْرَسَةِ وَأُمِّي فَهِي رَبَّةُ الْبَيْتِ.
• أَحْمَدُ: هَلْ يَعْْمَلُ أَخُوكَ أَوْ يَدْرُسُ؟
• نَادِرٌ: أَخِي يَدْرُسُ فِي مَعْهَدِ الطِّبِّ.
• أَحْمَدُ: هَلْ أَقَارِبُكُمْ كَثِيرُونَ يَا نَادِرُ؟
• نَادِرٌ: نَعَمْ، لِي عَمٌّ وَخَالَ وَعَمَّةٌ وَخَالَةٌ.
• أَحْمَدُ: هَلْ أَنْتَ مُتَزَوِّجٌ؟
• نَادِرٌ: لَا، أَنَا أَعَزَبٌ. إِنْ شَاءَ اللَّهُ سَوْفَ أَتَزَوَّجُ.
• أَحْمَدُ: أَنَا مَسْرُورٌ جِدًّا بِتَعَارُفِي بِكَ.
• نَادِرٌ: وَأَنَا أَيْضًا.
• أَحْمَدُ: مَعَ السَّلَامَةِ.
• نَادِرٌ: إِلَى الْلِقَاءِ.

5-машқ. ”عَائِلَتُنَا“ матни бўйича видеороликни томоша қилинг ва ролик ижроси пайтида кетидан ўзбек тилига синхрон тарзда таржима қилинг. Матнни вақтга қараб тез ўқишга ҳаракат қилинг.

6-машқ. Қуйидагиларни ўқинг ва ёзинг.

- ۱- هذه مَدْرَسَةٌ وَتِلْكَ جَامِعَةٌ. ۵- ذَلِكَ جِمَارٌ وَتِلْكَ بَقْرَةٌ.
۲- هَلْ ذَلِكَ مَصْنَعٌ؟ لَا، تِلْكَ مَدْرَسَةٌ. ۶- هَذَا جَمَلٌ وَتِلْكَ نَاقَةٌ.
۳- هَذِهِ مَدْرَسَةٌ وَتِلْكَ طَالِبَةٌ. ۷- هَذَا كَلْبٌ وَذَلِكَ قِطٌّ.
۴- هَذَا بَيْتُ الْمُدْرَسِ وَتِلْكَ حَدِيثَةُ التَّاجِرِ. ۸- تِلْكَ حَيَاطَةٌ وَذَلِكَ بَحَارٌ.

7-машқ. Қуйидагиларга (ذَلِكَ) ёки (تِلْكَ)нинг мосини қўйиб чиқинг.

- _____ أُمٌّ. _____ أَبٌ. _____ قَلَمٌ. _____ سَرِيرٌ.
_____ مِلْعَقَةٌ. _____ عَيْنٌ. _____ حَجَرٌ. _____ جَدَّةٌ.
_____ قَمِيصٌ. _____ قِدْرٌ. _____ نَافِذَةٌ. _____ حَدِيثَةٌ.
_____ بَقْرَةٌ. _____ مَكْتَبٌ. _____ نَاقَةٌ. _____ طَالِبَةٌ.

_____ مُهَنْدِسٌ. _____ طَيِّبٌ. _____ مُمَرِّضَةٌ. _____ جَمَلٌ.

8-машқ. Қуйидаги сўзларнинг иккилик шаклини ёзинг

المُهَنْدِسُ	المُمَرِّضَةُ	الْحَدِيقَةُ	البَطَّةُ	المَرِيضُ
الرَّجُلُ	المَدْرَسَةُ	النَّاقَةُ	البَيْضَةُ	الجَمَلُ

- ١- السَّبُّورَةُ _____ الطُّلَابِ. حَدِيقَةُ الْحَيَوَانَاتِ
- ٢- فِي الْعُرْفَةِ رَجُلٌ وَ _____ وَوُلْدٌ وَبِنْتُ. امْرَأَةٌ
- ٣- مِنْ _____ ، كَمِ السَّاعَةِ؟ أَنْزَلْتُ
- ٤- يَذْهَبُ الْأَوْلَادُ إِلَى _____ يَوْمَ الْأَرْبَعَاءِ. فَضْلِكَ
- ٥- _____ الصُّورَةَ عَنِ الْحَائِطِ. فَوْقَ
- ٦- اللَّوْحَةُ _____ بَابِ الدُّكَّانِ. أَمَامَ

10-машқ. Қуйидаги сўзларни тартибга келтириб гап тузинг.

- ١- جَمِيلَةٌ - أَنْظُرْ - هَذِهِ - لَوْحَةٌ. _____ :
- ٢- طَالِبًا - كَمْ - فِي - الْفَصْلِ - هَذَا-؟ _____ :
- ٣- ثَمَنٌ - الْحَقِيبَةُ - كَمْ - هَذِهِ-؟ _____ :
- ٤- يَشْتَرُونَ - السَّمَكُ - النَّاسُ. _____ :
- ٥- أَخِي - جَدِيدًا - فَتَحَ - دُكَّانًا - أَمْسِ. _____ :

11-машқ. Қуйидаги гаплардаги феълларни намунадагидек ўзгартириб ёзинг
Намуна: الطَّالِبُ ذَهَبَ إِلَى الْمَطْعَمِ. الطُّلَابُ ذَهَبُوا إِلَى الْمَطْعَمِ.

- ١- الطَّالِبُ جَلَسَ فِي الْفَصْلِ. _____ :
- ٢- الْمُدْرِسُ خَرَجَ مِنَ الْمَدْرَسَةِ. _____ :
- ٣- التَّاجِرُ ذَهَبَ إِلَى السُّوقِ. _____ :

12-машқ. Қуйидагиларни ўқинг ва ёзма таржима қилинг.

١. الطُّلَابُ فِي الْفَصْلِ. هُمْ جَالِسُونَ وَالْمُعَلِّمُ وَقِفٌ. ٢. مَنْ هَؤُلَاءِ الْأَوْلَادُ؟ هَلْ هُمْ أَبْنَاؤُكَ؟ لَا، هُمْ أَبْنَاءُ أَخِي. ٣. مَنْ هَؤُلَاءِ النَّاسُ؟ هُمْ مُسَافِرُونَ مِنْ تُرْكِيَا. ٤. أَيْنَ التُّجَّارِ الْجُدُدُ؟ التُّجَّارُ الْجُدُدُ ذَهَبُوا إِلَى السُّوقِ. ٥. مَنْ هَؤُلَاءِ الرِّجَالُ؟ هُمْ ضُيُوفٌ. هُمْ مِنْ مَدِينٍ مُخْتَلَفَةٍ. ٦. الْفَلَاحُونَ فِي الْحُقُولِ وَأَبْنَاؤُهُمْ فِي الْمَدْرَسَةِ. ٧. أَيْنَ الطُّلَابِ النُّشْطَاءُ؟ بَعْضُهُمْ فِي الْفَصْلِ وَبَعْضُهُمْ عِنْدَ الْمُدِيرِ. ٨. أَعْمَامِي بُحَّارٌ كِبَارٌ وَهُمْ يَذْهَبُونَ إِلَى السُّوقِ كُلِّ يَوْمٍ. ٩. هَؤُلَاءِ إِخْوَتِي. هُمْ الْآنَ أَمَامَ دُكَّانِ السِّيَّارَاتِ. ١٠. أَيْنَ أَبْنَاؤُكَ يَا عَلِيُّ؟ أَبْنَائِي الْآنَ فِي الدُّكَّانِ. ١١. الطُّلَابُ الْكِبَارُ فِي الْمَلْعَبِ وَالطُّلَابُ الصِّغَارُ فِي الْفَصْلِ. ١٢. هَؤُلَاءِ

الْفِتْيَةُ إِخْوَةٌ. أَبُوهُمْ مُعَلِّمٌ فِي هَذِهِ الْجَامِعَةِ. ١٣. هَؤُلَاءِ الرِّجَالُ فَلَاخُونَ مِنْ قَرِيْبِي. ١٤. أَيْنَ الطُّلَّابُ الْجُدُدُ؟ أَمْ خَرَجُوا؟ نَعَمْ، خَرَجُوا وَذَهَبُوا إِلَى الْمَكْتَبَةِ. ١٥. هَلْ هَؤُلَاءِ الْأَطِبَّاءُ مُسَافِرُونَ؟ نَعَمْ، هُمْ مُسَافِرُونَ. ١٦. لِي أبنَاءٌ صِغَارٌ. بَعْضُهُمْ فِي الْمَدْرَسَةِ الْإِئْتِدَائِيَّةِ وَبَعْضُهُمْ فِي الْمَدْرَسَةِ الْمُتَوَسِّطَةِ.

كَبِيرٌ: _____ مُسَافِرٌ: _____ رَجُلٌ: _____ ابْنٌ: _____
 ضَيْفٌ: _____ فَتَى: _____ طَالِبٌ: _____ أَنَا: _____
 صَغِيرٌ: _____ طَوِيلٌ: _____ غَنِيٌّ: _____ فَقِيرٌ: _____

14-машқ. Қавс ичидаги сўзларнинг мосини бўш жойларга ёзинг.

المثال: اشْرَبْ هَذَا الشَّايِ. (الشَّايِ / الطَّعَامِ)

- ١- هَيَّا نَذْهَبْ إِلَى (السُّوقِ / التَّلْفَازِ) ٤- ذَهَبَ الشِّتَاءُ وَذَهَبَ (الْبَرْدُ / الْحَرُّ)
 ٢- هَذَا الصَّيْفِ (حَرَارَةُ / فَصْلٌ) ٥- الْجَوُّ فِي الشِّتَاءِ (حَارٌّ / بَارِدٌ)
 ٣- الْجَوُّ مُعْتَدِلٌ (الْأُسْبُوعُ / الْيَوْمُ)

15-машқ. Қуйидаги гапларни ўқинг ва туржима қилинг.

أَكْمَلُ مُهَنْدِسٌ، يَعْمَلُ فِي شَرِكَةِ كَبِيرَةٍ. أَكْمَلُ يَذْهَبُ إِلَى الشَّرِكَةِ بِالْحَافِلَةِ، وَيَعْمَلُ سَبْعَ سَاعَاتٍ فِي الْيَوْمِ، وَيُحِبُّ عَمَلَهُ.
 هَاشِمٌ طَبِيبٌ، يَعْمَلُ فِي الْمُسْتَشْفَى. يَذْهَبُ هَاشِمٌ إِلَى الْمُسْتَشْفَى بِالسَّيَّارَةِ وَيَعْمَلُ سِتَّ سَاعَاتٍ فِي الْيَوْمِ، وَيُحِبُّ عَمَلَهُ.
 نَاطِمٌ مُدْرَسٌ فِي الْمَرْكَزِ التَّعْلِيمِيِّ. يَذْهَبُ إِلَى الْمَدْرَسَةِ فِي الصَّبَاحِ بِالسَّيَّارَةِ. نَاطِمٌ يُدْرَسُ خَمْسَ سَاعَاتٍ فِي الْيَوْمِ، وَيُحِبُّ عَمَلَهُ.
 جَمَالٌ طَيَّارٌ، دَرَسَ الطَّيْرَانَ فِي كَلِيَّةِ الطَّيْرَانَ. وَهُوَ يَعْمَلُ فِي شَرِكَةِ الطَّيْرَانَ. يَذْهَبُ جَمَالٌ مُبَكَّرًا إِلَى الشَّرِكَةِ. يَبْدَأُ الْعَمَلَ السَّاعَةَ السَّادِسَةَ صَبَاحًا، وَيَنْتَهِي السَّاعَةَ الْوَاحِدَةَ ظَهْرًا. يَعْمَلُ جَمَالٌ سَبْعَ سَاعَاتٍ فِي الْيَوْمِ، وَيَعْمَلُ خَمْسَةَ أَيَّامٍ فِي الْأُسْبُوعِ. الْعُطْلَةُ يَوْمَ السَّبْتِ، وَيَوْمَ الْأَحَدِ. يَذْهَبُ جَمَالٌ إِلَى الشَّرِكَةِ بِالسَّيَّارَةِ.

16-машқ. Қуйидаги саволларга жавоб бering.

- ١- مَا مِهْنَةُ جَمَالٍ؟: _____ ٥- كَيْفَ يَذْهَبُ هَاشِمٌ إِلَى عَمَلِهِ؟: _____
 ٢- مَا مِهْنَةُ هَاشِمٍ؟: _____ ٦- مَاذَا دَرَسَ جَمَالٌ؟: _____
 ٣- مَا مِهْنَةُ أَكْمَلٍ؟: _____ ٧- أَيْنَ دَرَسَ؟: _____
 ٤- مَا مِهْنَةُ نَاطِمٍ؟: _____ ٨- أَيْنَ يَعْمَلُ جَمَالٌ؟: _____

- ۹- مَتَى يَذْهَبُ إِلَى الشَّرِكَةِ؟: _____
 ۱۰- مَتَى يَبْدَأُ الْعَمَلَ؟: _____
 ۱۱- مَتَى يَنْتَهِي الْعَمَلُ؟: _____
 ۱۲- كَمْ سَاعَةً يَعْمَلُ فِي الْيَوْمِ؟: _____
 ۱۳- كَمْ يَوْمًا يَعْمَلُ فِي الْأُسْبُوعِ؟: _____
 ۱۴- مَتَى الْعُطْلَةَ؟: _____

1۷-машқ. Қуйидаги ҳикматли гапни ўқинг ва ёд олинг.

* الْكِتَابُ النَّافِعُ صَدِيقٌ حَمِيمٌ

“Фойдали китоб жонажон дўстдир”

Дарс луғатлари:

Кишилар-	أَشْخَاصٌ	Оилангиз-	أُسْرَتُكُمْ	Оилангиз-	عَائِلَتُكُمْ
Қария-	عَجُوزٌ	Тўққиз-	تِسْعَةٌ	Иборат-	مَوْلَاةٌ
Уй бекаси-	رَبَّةُ الْبَيْتِ	Нафақахўр-	مُتَقَاعِدٌ	У иккиси-	كِلَاهُمَا
Қариндошларингиз-	أَقَارِبُكُمْ	Тиббиёт-	طِبٌّ	Институт, коллеж	مَعْهَدٌ
Уйланаман-	أَنْزَوَجُ	Бўйдоқ-	أَعْرَبُ	Уйланган-	مُتَزَوِّجٌ
Ўрта-	مُتَوَسِّطَةٌ	Танишганимдан-	بِتَعَارُفِي	Хурсанд-	مَسْرُورٌ
Нарх-	ثَمَنٌ	Тарқатди-	وَرَعَ	Туя-	نَاقَةٌ
Тушириб қўйдим-	أَنْزَلْتُ	Девор-	حَائِطٌ	Сотиб олиш-	شِرَاءٌ
Мусофирлар-	مُسَافِرُونَ	Бордилар-	ذَهَبُوا	Ўғилларинг-	أَبْنَاؤُكَ
Уларнинг баъзилари	بَعْضُهُمْ	Далалар-	حُقُولٌ	Шаҳарлар-	مُدُنٌ
Қишлоғим-	قَرْيَتِي	Болалар-	فَتِيَّةٌ	Борадилар-	يَذْهَبُونَ
Бошланғич-	إِبْتِدَائِيَّةٌ	Шифокорлар-	أَطْبَاءٌ	Чикдилар-	خَرَجُوا

ҚИРҚ ИККИНЧИ ДАРС

ن

(Нунун) – араб алифбосининг йигирма бешинчи ҳарфи бўлиб, у ўзбек тилидаги “н” каби талаффуз этилади. Араб тилида ن ва م ҳарфлари сирғалувчи бурун, яъни ғунна товушлари ҳисобланади.

Махражи – тил учи қуйи қисмидир.

ن ҳарфи ёзувда ўзидан олдинги ва кейинги ҳарфларга уланади. Бу ҳарф алоҳида ёки сўз охирида ёзилганда остки қисми сатр чизиғи тагига туширилиб ёзилади.

ن ҳарфи тўрт хил кўринишлидир.

Алоҳида	Охирида	Ўртада	Бошида
ن	ن	ن	ن
فِنْجَانٌ	سِكِّينٌ	أَرْنبٌ	نَمْلَةٌ
Пиёла	Пичок	Күён	Чумоли
			

Ёдлаш учун қўшимча луғатлар:

نَمْرٌ	نَافُورَةٌ	نَظَّارَةٌ	نَجْمٌ	نَحِيفٌ
Йўлбарс	Фонтан	Кўзойнак	Юлдуз	Орик
				

1-машқ. Қуйидаги ҳарфлардан сўз тузинг.

- _____ : ل-م-ة-ن: • _____ : ن-ب-ر-أ: •
- _____ : و-ر-ن-ف-ا-ة: • _____ : ن-ف-ج-ن-أ: •
- _____ : ي-ف-ح-ن: • _____ : ج-ن-م: •
- _____ : س-ت-م-ا-ح: • _____ : ر-ن-م: •

2-машқ. Қуйидаги сўзларни араб тилида ёзинг.

- чумоли: _____
- пичок: _____
- бўр: _____
- соя: _____
- тирноқ: _____
- гилам: _____
- соябон: _____
- бармоқ: _____
- сумкалар: _____
- юлдуз: _____
- кўзойнак: _____
- пиёла: _____
- күён: _____
- фонтан: _____
- пичоқ: _____
- йўлбарс: _____
- орик: _____
- байроқ: _____

3-машқ. Бўш жойларга мос ҳарфни қўйинг.

• نَ...لَةٌ	• نَ...مٌ	• رَابٌ...	• عَا...لٍ	• عَدَ...
• ظَا...رَةٌ	• سَكِي...مٌ	• نَمٌ...مٌ	• مِشٌ...مٌ	• مَوْضٌ...مٌ
• مَ...مٌ	• نَحِي...مٌ	• عَا...لٍ	• عِنْدَ...مٌ	• لٍ...مٌ
• أ...نَبٌ	• نَاذٌ...رَةٌ	• غَوَا...مٌ	• عَا...لٍ	• ظَلٌ...مٌ

4-машқ. Қуйидаги маттни ўқинг ва ёд олинг.

١٩ - فَصْلُ الصَّيْفِ - ۱۹

أَنَا أُرِيدُ أَنْ أَتَحَدَّثَ لَكُمْ عَنْ فَصْلِ الصَّيْفِ. أَنَا أَحِبُّ هَذَا الْفَصْلَ. فِي فَصْلِ الصَّيْفِ تَكُونُ الْحَرَارَةُ شَدِيدَةً جَدًّا. فِي هَذَا الْفَصْلِ الْفَوَاكِهُ كَثِيرَةٌ وَمُخْتَلِفَةٌ وَهِيَ: التُّفَّاحُ وَالْبُرْتُقَالُ وَالْحَوْحُ وَالْكَرَزُ وَالْكَمَثْرَى وَالْعِنَبُ وَالْمِشْمِشُ وَإِلْحٌ... وَالْحُضْرَوَاتُ أَيْضًا تَكُونُ كَثِيرَةً وَمُخْتَلِفَةً وَهِيَ: الْبَطِيخُ وَالشَّمَامُ وَالْبَادِجَانُ وَالطَّمَّاطِمُ وَالْحَيَارُ وَالْبَصَلُ وَالثُّومُ وَالْكَرْبُ وَالْجَزْرُ وَالْحُضْرُ وَالْبَطَّاطِسُ وَإِلْحٌ...

أَنَا الْآنَ فِي السُّوقِ. هُنَا كَثِيرٌ مِنَ الْفَوَاكِهِ وَالْحُضْرَوَاتِ. أَنَا مَعَ أَبِي. مَعِيَ كَيْسٌ وَفِيهِ بَعْضُ الْفَوَاكِهِ. وَمَعَ أَبِي بَطِيخٌ صَغِيرٌ. وَلَوْ أَنَّ الْبَطِيخَ أَخْضَرَ. وَدَاخِلُهُ أَحْمَرٌ. وَمَعَهُ شَمَامَةٌ مُتَوَسِّطَةٌ. وَلَوْ أَنَّ الشَّمَامَةَ أَصْفَرَ. وَهِيَ لَدِيدَةٌ جَدًّا. هِيَ شَمَامَةٌ عَسَلِيَّةٌ. نَحْنُ نَأْكُلُ الْبَطِيخَ وَالشَّمَامَةَ فِي الْبَيْتِ مَعَ أُمِّي وَأَخِي الْكَبِيرِ وَأُخْتِي الصَّغِيرَةِ. نَحْنُ نَحِبُّ الْبَطِيخَ وَالشَّمَامَةَ وَالْفَوَاكِهَ وَالْحُضْرَوَاتِ. كُلَّ يَوْمٍ بَعْدَ الطَّعَامِ نَأْكُلُ الْفَوَاكِهَ فِي الصَّيْفِ. وَفِي الْمَسَاءِ نَشْرَبُ عَصِيرَ الْفَوَاكِهِ أَوْ عَصِيرَ الْجَزْرِ. أَنَا أُمَارِسُ السِّبَاحَةَ فِي هَذَا الْفَصْلِ. أَنَا مَعَ أَصْدِقَائِي مَسْرُورُونَ بِهَذَا الْفَصْلِ.

5-машқ. “فصلُ الصَّيْفِ” матни бўйича видеороликни томоша қилинг ва ролик ижроси пайтида кетидан ўзбек тилига синхрон тарзда таржима қилинг. Маттни вақтга қараб тез ўқишга ҳаракат қилинг.

6-машқ. Қуйидаги сўзларнинг иккилик шаклини ёзинг.

_____:	الْحُقْلُ:	_____:	الضَّيْفُ:	_____:	الطَّيْبُ:	_____:	الْقَرْيَةُ الصَّغِيرَةُ:
_____:	الرَّجُلُ:	_____:	الشَّيْخُ:	_____:	الْمُسَافِرُ:	_____:	الْمَدِينَةُ الْكَبِيرَةُ:
_____:	الْقَرْيَةُ:	_____:	الْمَطْعَمُ:	_____:	الضَّيْفُ:	_____:	الشَّمَامُ الْمُتَوَسِّطُ:

7-машқ. Қуйидагиларни намунадагидек ёзинг.

Намуна: هَذِهِ بِنْتُ. هُوَ لِأَبْنَاتٍ. (بَنَاتٌ)

- ١- هَذِهِ طَالِبَةٌ. _____: (طَالِبَاتٌ) ٦- هَذِهِ أُخْتُ. _____: (أَخَوَاتٌ)
- ٢- هَذِهِ مُدْرِسَةٌ. _____: (مُدْرِسَاتٌ) ٧- هَذِهِ فَتَاةٌ. _____: (فَتَيَاتٌ)
- ٣- هَذِهِ طَبِيبَةٌ. _____: (طَبِيبَاتٌ) ٨- هَذِهِ جَدِيدَةٌ. _____: (جُدُدٌ)
- ٤- هَذِهِ مُرَضَّةٌ. _____: (مُرَضَّاتٌ) ٩- هَذِهِ كَبِيرَةٌ. _____: (كِبَارٌ)

٥- هَذِهِ زَوْجَةٌ. _____: (زَوَّجَاتٌ) ١٠- هَذِهِ صَغِيرَةٌ. _____: (صِغَارٌ)

8-машқ. Қуйидаги машқни ўқинг ва таржима қилинг.

١- هُوَ لِأَخِي وَهِيَ لِأَخِي. ٢- مَنْ هُوَ لِأَخِي الْفَتَاةُ؟ هُوَ لِأَخِي الْفَتَاةُ. ٣- هُوَ لِأَخِي الْفَتَاةُ زَمِيلَاتِي. أَبُوهُنَّ طَيِّبٌ وَأُمُهُنَّ مُدْرِسَةٌ. ٤- أَيْنَ الطَّالِبَاتُ الْجَدِيدَاتُ؟ ذَهَبْنَ إِلَى الْمَكْتَبَةِ. ٥- أَيْنَ بَنَاتِكَ يَا عَمَّتِي؟ هُنَّ فِي الْمَطْبَخِ. ٦- أَمْ هُوَ لِأَخِي الْمُرَّضَاتُ؟ نَعَمْ، هُوَ لِأَخِي الْمُرَّضَاتُ. ٧- هُوَ لِأَخِي طَيِّبَاتٌ. أَرْوَاهُنَّ مُدْرِسُونَ. ٨- مَنْ هَذِهِ الْمَرْأَةُ؟ هِيَ زَوْجَةُ الطَّيِّبِ الْجَدِيدِ. ٩- أَيْنَ الْبَنَاتُ فِي الْمَدْرَسَةِ الثَّانِيَةِ يَا أُسَامَةَ؟ بَعْضُهُنَّ فِي الْمَدْرَسَةِ الثَّانِيَةِ وَبَعْضُهُنَّ فِي الْمَدْرَسَةِ الْمُتَوَسِّطَةِ. ١٠- أَلَيْكَ بَنَاتٌ يَا لَيْلَى؟ نَعَمْ لِي بَنَاتٌ كُبَارِيَاتٌ. وَهُنَّ طَالِبَاتٌ بِالْجَامِعَةِ. ١١- مَنْ هُوَ لِأَخِي النِّسَاءُ؟ هُنَّ طَيِّبَاتٌ مِنْ طَشْفَنْدَا. ١٢- الطَّيِّبَاتُ خَرَجْنَ مِنَ الْمُسْتَشْفَى.

9-машқ. Бўш жойларга (هَذَا) ёки (هَذِهِ) ёки (هُوَ) каби яқинни кўрсатувчи кўрсатиш олмошларининг муносибини қўйиб чиқинг.

١- _____ أَخِي ٥- _____ أُخْتِي ٩- _____ رِجَالٌ
٢- _____ مُدْرِسُونَ ٦- _____ طَالِبَاتٌ ١٠- _____ أُمِّي
٣- _____ أَبِي ٧- _____ طَالِبَةٌ ١١- _____ طَيِّبَاتٌ
٤- _____ بُحَارٌ ٨- _____ أَخَوَاتٌ ١٢- _____ سَيَّارَةٌ

1٠-машқ. Бўш жойларга (هُنَّ، هُمْ، هِيَ، هُوَ)ларнинг мосини қўйинг.

١- مَنْ هَذَا الرَّجُلُ؟ _____ مُدْرِسَنَا. ٦- أَيْنَ الطَّيِّبَاتُ؟ _____ فِي مُسْتَشْفَى الْوِلَادَةِ.
٢- أَيْنَ الطَّالِبَاتُ؟ _____ فِي الْفَصْلِ. ٧- مَنْ ذَلِكَ الْوَلَدُ السَّعِيدُ؟ _____ ابْنُ أَخِي.
٣- مَنْ هُوَ لِأَخِي الْفَتَاةُ؟ _____ أَبْنَاءُ الْمُدْرِسِ. ٨- مَنْ أَيْنَ هُوَ لِأَخِي الصُّيُوفُ؟ _____ مِنْ سَمْرَقَنْدَا.
٤- أَيْنَ الطَّالِبَةُ الْجَدِيدَةُ؟ _____ فِي الْمَكْتَبَةِ. ٩- مَنْ أَيْنَ هُوَ لِأَخِي الْمُرَّضَاتُ؟ _____ مِنْ أَنْدِيحَانَ.
٥- مَنْ هُوَ لِأَخِي النَّاسُ؟ _____ مُهَنْدِسُونَ مِنَ الْهِنْدِ. ١٠- مَنْ هَذِهِ الْبِنْتُ؟ _____ بِنْتُ الْمُدْرَسَةِ.

1١-машқ. Қуйидаги сўзларнинг кўплик шаклларини ёзиб чиқинг.

أُخْتُ: _____ بِنْتُ: _____ مُرَّضَةٌ: _____ طَيِّبَةٌ: _____
طَيِّبٌ: _____ زَوْجٌ: _____ زَوْجَةٌ: _____ فَتَاةٌ: _____
كَبِيرَةٌ: _____ طَوِيلَةٌ: _____ جَدِيدَةٌ: _____ أَخٌ: _____
كَبِيرٌ: _____ جَدِيدٌ: _____ نَافِذَةٌ: _____ أُمٌّ: _____

1٢-машқ. Тагига чизилган феълларни намунадагидек ўзгартириб ёзинг.

Намуна: زَيْنَبُ خَرَجَتْ مِنَ الْفَصْلِ = زَيْنَبٌ وَأَمْنَةٌ وَمَرِيْمٌ خَرَجْنَ مِنَ الْفَصْلِ

١- الْمُدْرِسَةُ ذَهَبَتْ إِلَى الْفَصْلِ = _____
٢- الطَّالِبَةُ الْجَدِيدَةُ جَلَسَتْ فِي الْفَصْلِ = _____

۳- بِنْتُ مُحَمَّدٍ ذَهَبَتْ إِلَى الْمَدْرَسَةِ =

1۳- машқ. Қуйидагиларни ўқинг ва таржима қилинг.

1. هُوَ لَاءِ إِخْوَتِي وَأَوْلِيكَ أَصْدِقَائِي .	6. أَوْلِيكَ النِّسَاءِ عَمَّاتِي .
2. هُمْ أَطِبَاءٌ مِنْ أُرُوبَا .	7. هُنَّ عَمَّاتِي وَهُنَّ صَدِيقَاتِي .
3. أَوْلِيكَ النِّسَاءِ خَالَاتِي .	8. هُوَ لَاءِ أَطِبَاءٍ وَأَوْلِيكَ مُهَنْدِسُونَ .
4. هُنَّ أُمَّهَاتُ الطَّالِبَاتِ .	9. هُوَ لَاءِ الرِّجَالِ فُقَرَاءٌ وَأَوْلِيكَ أَعْنِيَاءُ .
5. آبَاءُ الطُّلَّابِ عِنْدَ الْمُدِيرِ .	10. أَوْلِيكَ الطُّلَّابُ ضِعَافٌ .

Қоида. Араб тилида мослашмаган аниқловчи изофа бирикмаси дейилади. Изофа икки отнинг воситасиз ўзаро боғланишига айтилади. Изофа бирикмасининг биринчи қисми (مُضَافٌ) ва иккинчи қисми (إِلَيْهِ) деб аталади. Изофанинг мудоф қисми доимо ноаниқ ҳолатда ёзилади, аммо у аниқ ҳолатдаги сўз ҳисобланади. Мудоф илайҳи эса, аниқ ёки ноаниқ ҳолатда қаратқич келишигида, яъни мажрур ҳолатида келади. Изофанинг фақатгина мудоф қисми келишикларда турланади.

Масалан: كِتَابُ الطَّالِبِ \ كِتَابُ الطَّالِبِ \ كِتَابِ الطَّالِبِ

14- машқ. Қуйидаги сўзлардан изофа ҳосил қилинг.

• Салим, бобо.	• Мактаб, кутубхона.	• Мактаб, ҳовли.
• Равон йўл.	• Ўқувчилар, столлар.	• Факултет, бино.
• Фирма, котибаси (мн.).	• Корхона, ходимлар.	• Фотима, палто.
• Ўқувчи, ота.	• Толиба киз, ўртоқ.	• Аҳмад, китоб.
• Салима, дугона.	• Декан, хона.	• Китоб, саҳифа.
• Ўзбекистон, санъаткор	• Араб тили, дарс.	• Университет, ўқитувчилар.
	• Самарқанд, музлатгич.	• Дехқон (мз.), уй.
	• Обод шаҳар.	• Уй, эшик.
	• Наманган, олма.	• Ёзувчи, китоб.

15- машқ. Изофа бирикмаларини ўзбек тилига таржима қилинг ва гап тузинг.

نَافِذَةُ الْبَيْتِ الْمَفْتُوحَةِ	مَبْنَى جَامِعَةٍ طَشَقْنَدَ	طَالِبُ الْجَامِعَةِ
طَالِبَاتُ الْكَلِيَّةِ الْجَدِيدَةِ	يَدُ الْفَالَّاحِ الذَّهَبِيَّةِ	تَلْمِيذَةُ الْمَدْرَسَةِ
النَّشِيطَاتُ	طَالِبَاتُ الصَّفِّ الْأَوَّلِ	بَدَلَةُ الشَّابِّ
مُعَلِّمُ الْمَدْرَسَةِ الْجَدِيدَةِ	كَلِيَّةُ اللَّعَاتِ الشَّرْقِيَّةِ	فُسْتَانُ الشَّابَّةِ
مُتَرْجِمُ اللَّعَةِ الْعَرَبِيَّةِ	عُرْفَةُ الدَّرْسِ	طُلَّابُ الْقِسْمِ الْعَرَبِيِّ
مَلَّاحُ الْبَحْرِ الْأَحْمَرِ الْمُجْتَهِدُ	بَابُ الْعُرْفَةِ الْكَبِيرِ	فَلَّاحَاتُ الْقَرْيَةِ الْمُجْتَهِدَاتُ
أَخُو مُحَمَّدٍ الْأَكْبَرِ	نَافِذَةُ الْعُرْفَةِ الصَّغِيرَةِ	عُرْفَةُ أَسْتَاذِ الْكَلِيَّةِ

سَيَّارَةُ الْمُوظَّفِ الْقَدِيمَةِ
كُلِّيَّةُ الْعُلُومِ الشَّرْقِيَّةِ
جَامِعَةُ طَشَقَنْدِ الْجَدِيدَةِ
مِنْ طَالِبِي الْكُلِّيَّةِ

16-машқ. Қуйидаги ибораларнинг ҳаракатини қўйинг ва ўзбекчага ўғиринг:

(۱) كُلُّ الطَّالِبَاتِ .	(۸) الصَّدِيقُ الْحَسَنُ الْخُلُقِ .	(۱۵) مِنْ كُلِّ مَرَأَةٍ .
(۲) جَمِيعُ الْمُدُنِ .	(۹) إِلَى مَدِينَةِ دِمَشْقَ .	(۱۶) هَاشِمٌ ذَهَبَ .
(۳) مَجَلَّةُ الثَّقَافَةِ الْوَطَنِيَّةِ .	(۱۰) فِي بَعْضِ الْكُلِّيَّاتِ .	(۱۷) إِذَاعَةُ الصَّبَاحِ .
(۴) فِي صَحِيفَةِ الْجُمْهُورِيَّةِ .	(۱۱) تَلْمِيذَةٌ قَصِيرَةٌ الْقَامَةِ .	(۱۸) رَجُلٌ عَرَبِيٌّ الْأَصْلِ .
(۵) مِنْ إِذَاعَةِ صَوْتِ الْعَرَبِ .	(۱۲) شَابَةٌ سَوْدَاءُ الْعَيْنَيْنِ .	(۱۹) فِي نَهْرِ النَّيْلِ .
(۶) قِرَاءَةُ الْكُتُبِ .	(۱۳) شَابَانٍ حَسَنًا الْوَجْهِ .	(۲۰) مِنْ جَمِيعِ الطُّلَّابِ .
(۷) مِنْ عِدَّةِ أَيَّامِ .	(۱۴) جُمْهُورِيَّةُ أَوْزْبَكِسْتَانَ .	

17-машқ. Қуйидаги гапларни арабчага ўғиринг

Ҳар бир инсонда ақл бор. Ўқитувчининг янги уйи шаҳар ташқарисида. Инглиз тили ўқитувчисининг янги қора машинаси бор. Ўша янги хусусий корхонанинг директори ўзбек. Дехқоннинг (мз.) янги костюми чиройли.

Қадимий китобларда фойдали гаплар бор. Қоҳира шаҳри Миср пойтахти. Талабалар аудиторияда кўп. Иккита хулқи яхши таржимон (мз.) Наманган шаҳридан. Ўзбекистонда кўп вилоятлар бор. Улар: Тошкент, Самарқанд, Бухоро, Навоий, Термиз, Хоразм, Андижон, Фарғона ва хоказо...

Тошкент шаҳрида бир неча боғлар бор. Тошкентда “Ўзбекистон” меҳмонхонаси бор. Араб ва инглиз тили ўқитувчилари мудирнинг хонасидалар.

18-машқ. Бирикмаларни ўқинг ва таржима қилинг.

(۱) مِنَ الْمُهَنْدِسِينَ .	(۶) لِلطَّلِبَةِ .	(۱۱) بِالرِّيْشَةِ .	(۱۶) لِلطَّالِبَاتِ .
(۲) إِلَى الْمُدْرَسَاتِ .	(۷) لَدَى الْمُؤَرِّحِينَ .	(۱۲) فِي الْمَجَلَّةِ .	(۱۷) نَتِيْجَةُ الْإِمْتِحَانِ .
(۳) دَاخِلَ الدَّارِ .	(۸) عَلَى السَّبُّورَةِ .	(۱۳) كَالْقَمَرِ .	(۱۸) بِوَأَسْطَةِ الْمِسْطَرَّةِ .
(۴) حَوْلَ السَّيَّارَةِ .	(۹) مَعَ الْأَصْدِقَاءِ .	(۱۴) حَوْلَ الْمَائِدَةِ .	
(۵) عَنِ الْجَامِعَةِ .	(۱۰) قُرْبَ الرَّمِيَّاتِ .	(۱۵) فِي سَبِيلِ السَّلْمِ .	

19-машқ. Қуйидаги ибораларни араб тилига таржима қилинг.

• Иккита автомобил ичида.	• Икки ўртоқда.
• Балкон рўпарасида.	• Икки хонада.
• Шифохона орқасида.	• Қариндошлардан.
• Иккита журналнинг ёнида.	• Хона ташқарисида.
• Шифокорлардан олдин.	• Мухандислар ҳақида.
• Тарихшунослар ҳузурида.	• Имтиҳонлардан олдин.
• Икки табассум орасида.	• Талабалар учун.
• Имтиҳонлар асносида.	• Хонимлар ҳақида.

- Ўқитувчилар (мз.) учун.
- Эшиттириш давомида.
- Сафардан олдин
- Тинчлик пайтида.
- Куздан олдин.
- Тарихчилар ҳақида.

20-машқ. Қуйидаги матнни ўқинг ва таржима қилинг.

أَحِبُّ الْعَرَبِيَّةَ

حَامِدٌ يَتَعَلَّمُ فِي الْمَدْرَسَةِ الثَّانَوِيَّةِ. حَامِدٌ طَالِبٌ مُجْتَهِدٌ، يُحِبُّ اللُّغَةَ الْعَرَبِيَّةَ. وَالِدٌ حَامِدٍ سَعِيدٌ بَوْلَدِهِ سَعَادَةً كَبِيرَةً. قَالَ الْوَالِدُ: كَيْفَ حَالُكَ فِي الْمَدْرَسَةِ يَا حَامِدُ؟

حَامِدٌ: بِخَيْرٍ يَا أَبِي، وَقَدْ حَصَلْتُ عَلَى دَرَجَةٍ عَالِيَةٍ فِي اللُّغَةِ الْعَرَبِيَّةِ.

الْوَالِدُ: هَذَا شَيْءٌ جَمِيلٌ. وَأَنَا سَعِيدٌ بِكَ يَا بُنَيَّ.

حَامِدٌ: الْمُعَلِّمُ أَعْطَانِي الْيَوْمَ جَائِزَةَ الْفَصْلِ يَا أَبِي.

الْوَالِدُ: لِمَاذَا أَعْطَاكَ الْمُعَلِّمُ جَائِزَةَ الْفَصْلِ يَا حَامِدُ؟

حَامِدٌ: لِأَنِّي مُتَفَوِّقٌ فِي اللُّغَةِ الْعَرَبِيَّةِ.

الْوَالِدُ: إِذَنْ وَلَكَ مِنِّي هَدِيَّةٌ أَيْضًا يَا حَامِدُ.

حَامِدٌ: شُكْرًا يَا وَالِدِي.

الْوَالِدُ: عَفْوًا يَا بُنَيَّ، أَنْتَ ابْنِي الْعَزِيزُ، وَأُرِيدُكَ أَفْضَلَ الطُّلَّابِ فِي اللُّغَةِ الْعَرَبِيَّةِ.

حَامِدٌ: أَتَعْرِفُ يَا وَالِدِي، لِمَاذَا أَنَا مُتَفَوِّقٌ فِي اللُّغَةِ الْعَرَبِيَّةِ؟

الْوَالِدُ: لِمَاذَا يَا حَامِدُ؟

حَامِدٌ: لِأَنِّي أَحِبُّ الْعَرَبِيَّةَ يَا أَبِي.

الْوَالِدُ: حَسَنًا، نَحْنُ كُلُّنَا نُحِبُّ الْعَرَبِيَّةَ.

21-машқ. Қуйидаги ҳикматли гапни ўқинг ва ёд олинг.

الْقَلْبُ الطَّيِّبُ يَجْعَلُ الْوَجْهَ نَضِيرًا

“Покиза қалб юзни гўзаллаштиради”

Дарс луғатлари:

Бўлади-	تَكُونُ	Ёз-	صَيْفٌ	Фасл-	فَصْلٌ
Нок-	كُمْتَرِي	Олма-	تُفَّاحٌ	Ҳарорат-	حَرَارَةٌ
Ҳар хил-	مُخْتَلِفَةٌ	Мевалар-	فَوَاكِهُ	Сизларга-	لَكُمْ
Гилос-	كَرَزٌ	Шафтоли-	خَوْخٌ	Апельсин-	بُرْتُقَالٌ
Баъзи-	بَعْضٌ	Халта-	كَيْسٌ	Сабзавотлар-	خُضْرَوَاتٌ
Ва ҳоказо	وَإِلْحٌ	Ўрик-	مِشْمِشٌ	Узум-	عِنَبٌ
Бақлажон-	بَاذِجَانٌ	Қовун-	شَمَامٌ	Тарвуз-	بَطِيخٌ
Еймиз-	نَأْكُلُ	Асал-	عَسَلِيَّةٌ	Мазали-	لَدِيدَةٌ
Бодринг-	خِيَارٌ	Помилдор-	طَمَاطِمٌ	Менда.. бор	مَعِي
Саримсоқ-	ثَوْمٌ	Пиёз-	بَصَلٌ	Ранг-	لَوْنٌ
Сабзи-	جَزَرٌ	Карам-	كُرْتَبٌ	Унинг ичи-	دَاخِلُهُ
Картошка-	بَطَاطِسٌ	Кўкат-	خُضْرٌ	Ўртача-	مُتَوَسِّطَةٌ
Ичамиз-	نَشْرَبُ	Кечкурун-	مَسَاءٌ	Кейин-	بَعْدٌ
Сузиш-	سِبَاحَةٌ	Хурсандмиз-	مَسْرُورُونَ	Аёллар-	نِسَاءٌ
Корхона-	مُؤَسَّسَةٌ	Шуғулла- наман-	أَمَارِسٌ	Ҳар куни-	كُلَّ يَوْمٍ
Декан-	عَمِيدٌ	Фирма-	مَكْتَبٌ	Обод-	عَامِرَةٌ
Равон-	مُسْتَقِيمٌ	Йўл-	طَرِيقٌ	Ақллилар-	عَاقِلُونَ
Қандсиз-	بِدُونِ سَكَّرٍ	Гап-	جُمْلَةٌ	Костюм-	سُتْرَةٌ
Баркамол-	كَامِلٌ	Костьюм-	بَدَلَةٌ	Кўпинча-	كَثِيرًا مَّا
Яна-	مَرَّةً أُخْرَى	Қайтиш-	رُجُوعٌ	Шеърлар-	أَشْعَارٌ
Мустаҳкам-	ثَابِتٌ	Ҳайкал-	تِمْتَالٌ	Кўйлак (қизларнинг)-	فُسْتَانٌ
Бино-	مَبْنَى	Биринчи-	أُولَى	Қиз-	شَابَابَةٌ
Фойдали-	مُفِيدٌ	Вилятлар-	مُحَافَظَاتٌ	Босим-	صَغَطٌ

ҚИРҚ УЧИНЧИ ДАРС

۵

(Хаун) – араб алифбосининг йигирма олтинчи ҳарфи бўлиб, у ўзбек тилидаги (масалан: “ҳил-ҳил”, “ҳикоя”, “ҳисоб” деган сўзларда) “х” товушига ўхшашдир. Бу ҳарфнинг талаффузи ўта юмшоқ қилиниб, ҳеч қандай тўсикка учрамасдан чиқиши керак. Жарангсиз ҳамда сирғалувчи ундош бўлиб, бу ҳарф яна “ҳойи хавваз” деб ҳам юритилади.

Махражи – халқумнинг энг қуйи қисми, яъни ичкарасидир.

- ҳарфи ёзувда ўзидан олдинги ва кейинги ҳарфларга улаб ёзилади.
- ҳарфи тўрт хил кўринишлидир.

Алоҳида	Охирида	Ўртада	Бошида
ه	هـ	هـ	هـ
وُجُوهُ	وَجْهٌ	زَهْرِيَّةٌ	هَالَأٌ
Юзлар	Юз	Гулдон	Янги ой
			

Ёдлаш учун қўшимча лўғатлар:

هَوَاءٌ	هَدِيَّةٌ	هُدْبٌ	هَرَمٌ	هَاتِفٌ
Хаво	Совға	Киприк	Пирамида	Телефон
				

1-машқ. Қуйидаги ҳарфлардан сўз тузинг.

- _____: ي-ه-ر-ز-ة: • _____: ل-ا-ل-ه: • _____: ت-ف-ا-ه: •
- _____: ه-و-و-ج: • _____: د-ب-ه: • _____: ي-د-ه-ة: •
- _____: ب-ه-ذ: • _____: ا-ء-ه-و: • _____: ج-ه-و: •

2-машқ. Қуйидаги сўзларни араб тилида ёзинг.

• узум: _____	• гулдон: _____	• киприк: _____
• қиммат: _____	• юзлар: _____	• ҳаво: _____
• ғаввос: _____	• пашша: _____	• янги ой: _____
• қулф: _____	• тирноқ: _____	• юз, бет: _____
• деҳқон: _____	• гилам: _____	• совға: _____
• чўмич: _____	• қўй: _____	• пирамида: _____

3-машқ. Бўш жойларга мос ҳарфни қўйинг.

• ...رَم	• هُدْ...	• هَ...يَّةٌ	• فَ...أَخ
• هَ...اءٌ	• هَ...تِفٌ	• مُ...طٌ	• ...بِلٌ
• وَ...ةٌ	• وُجُ...هٌ	• عُ...أَبٌ	• فُ...ئِلٌ
• هِ...لٌ	• زَ...رِيَّةٌ	• مِ...رِفَةٌ	• ...يَفٌ

4-машқ. Қуйидаги сўзлашувни ўқинг ва таржима қилинг.

الْفَتَيَاتُ : السَّلَامُ عَلَيْكَ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ.

زَيْنَبُ : وَعَلَيْكُمُ السَّلَامُ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ... مَنْ أَنْتَ يَا أَخَوَاتُ؟

إِحْدَاهُنَّ : نَحْنُ بَنَاتُ الشَّيْخِ عَبَّاسٍ.

زَيْنَبُ : أَهْلًا وَسَهْلًا وَمَرْحَبًا، أُمُكُنَّ أُسْتَاذَتِي. كَيْفَ حَالُهُمَا؟

إِحْدَاهُنَّ : هِيَ بِخَيْرٍ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ.

زَيْنَبُ : أَيْنَ هِيَ الْآنَ؟

إِحْدَاهُنَّ : هِيَ الْآنَ فِي طَشَقَنْد.

زَيْنَبُ : مَتَى ذَهَبَتْ؟

إِحْدَاهُنَّ : ذَهَبَتْ قَبْلَ أُسْبُوعٍ.

زَيْنَبُ : مَنْ ذَهَبَ مَعَهَا؟

إِحْدَاهُنَّ : ذَهَبَ مَعَهَا أَخُونَا إِبْرَاهِيمُ.

زَيْنَبُ : كَيْفَ حَالُكَ؟

إِحْدَاهُنَّ : نَحْنُ بِخَيْرٍ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ.

زَيْنَبُ : فِي أَيِّ مَدْرَسَةٍ أَنْتَ؟

إِحْدَاهُنَّ : نَحْنُ فِي الْمَدْرَسَةِ الثَّانَوِيَّةِ.

5-машқ. Қуйидаги саволларга жавоб ёзинг.

- (۱) مَنْ أَنْتَ؟ (۴) أَيْنَ أَخُوكَ؟ (۶) أَدْهَبْتَنِّي إِلَى
- (۲) أَيْنَ أُمُكُنَّ؟ (۵) أَيْنَ مَدْرَسَتُكَ؟ (۷) الْمَدْرَسَةِ الْيَوْمَ؟
- (۳) أَيْنَ بَيْتُكَ؟

6-машқ. Мисолдагидек ёзинг.

مِثَالٌ: هَلْ أَنْتُمْ طُلَّابٌ؟ - هَلْ أَنْتِنَّ طَالِبَاتٌ؟

(۱) هَلْ أَنْتُمْ مَدْرِسُونَ؟: _____ (۲) هَلْ أَنْتُمْ أَطِبَّاءٌ?: _____

- ٣) هَلْ أَنْتُمْ إِخْوَةٌ حَامِدٍ؟: _____
- ٤) هَلْ أَنْتُمْ مُسْلِمُونَ؟: _____
- ٥) هَلْ أَنْتُمْ أَعْمَامٌ مُحَمَّدٍ؟: _____
- ٦) هَلْ أَنْتُمْ أَبْنَاءُ الْمُدِيرِ؟: _____
- ٧) هَلْ أَنْتُمْ آبَاءُ الطُّلَّابِ؟: _____
- ٨) هَلْ أَنْتُمْ أَصْدِقَاءُ أَحْمَدٍ؟: _____

7-машқ. Қуйидаги тартиб сонларини ёдланг.

Олтинчи	٦	سَادِسَةٌ	سَادِسٌ	6	Биринчи	١	أَوَّلَى	أَوَّلٌ	1
Еттинчи	٧	سَابِعَةٌ	سَابِعٌ	7	Иккинчи	٢	ثَانِيَةٌ	ثَانٍ	2
Саккизинчи	٨	ثَامِنَةٌ	ثَامِنٌ	8	Учинчи	٣	ثَالِثَةٌ	ثَالِثٌ	3
Тўққизинчи	٩	تَاسِعَةٌ	تَاسِعٌ	9	Тўртинчи	٤	رَابِعَةٌ	رَابِعٌ	4
Ўнинчи	١٠	عَاشِرَةٌ	عَاشِرٌ	10	Бешинчи	٥	خَامِسَةٌ	خَامِسٌ	5

Араб тилида ноль сони (صِفْرٌ) дейилади ва ушбу (٠) кўринишда ёзилади.

8-машқ. Намунада берилгандек олмошларни ўзгартиринг.

مِثَالٌ: أَيْنَ بَيْتِكُمْ يَا أَصْدِقَاءَ؟ - أَيْنَ بَيْتِكُنَّ يَا أَخَوَاتُ؟

- ١- أَيْنَ أَخُوكُمْ، يَا أَصْدِقَاءَ؟: _____
- ٢- أَيْنَ مَدْرَسَتِكُمْ، يَا تَلَامِيذُ؟: _____
- ٣- مَتَى عَطَلْتِكُمْ، يَا طُلَّابَ؟: _____
- ٤- أ هَذَا عَمُّكُمْ، يَا شَبَابُ؟: _____
- ٥- أ بَيْتِكُمْ قَرِيبٌ، يَا زُمَلَاءَ؟: _____
- ٦- فِي أَيِّ شَهْرٍ إِمْتِحَانُكُمْ، يَا طُلَّابَ؟: _____

Қоида. Кишилик олмошлари шахс-сонни билдирувчи олмошлардир. Улар ёрдамида ҳар бир шахс ёки сонни ифодалаш мумкин. Араб тилида кишилик олмошлари (الضَّمَائِرُ الْمُتَنَفِّصَةُ) дейилади.

9-машқ. Қуйидаги машқни таржима қилинг.

Биз иккимиз талабамиз. Сен (м.н.) нима учун бу хонадасан? У иккиси (м.з.) Тошкентда. Сизлар (м.н.) ошхонадамисизлар? Йўқ, биз кутубхонадамиз. Фотима қаерда? У дадасининг олдида. Фарҳод ва Анвар бозордами? Ҳа, у иккиси бозорда.

Карима ва Комила мактабдами? Йўқ, у иккиси уйда. Нима учун талабалар (м.з.) кўчада. Чунки ҳозир уларда дарс йўқ. Мен нонуштада нон ва мураббо едим. Сен ҳам нон ва мураббо едингми? Йўқ, мен нон ва сариёғ едим. Анвар тушликда шўрва ва товук едими? Ҳа, у шўрва ва товук еди.

10-машқ. Кишилик олмошларини ўқинг ва уларга мисоллар тузинг.

Кишилик олмошлари	الضَّمَائِرُ الْمُتَّصِلَةُ	
У ўқувчи	هُوَ - تَلْمِيذٌ	الغائب
У иккиси ўқувчи (бола)	هُمَا - تَلْمِيذَانِ	
Улар ўқувчилар	هُم - تَلَامِيذٌ	
У ўқувчи қиз	هِيَ - تَلْمِيذَةٌ	
У иккиси ўқувчи (қиз)	هُمَا - تَلْمِيذَاتِنِ	
Улар ўқувчи қизлар	هُنَّ - تَلْمِيذَاتٌ	
Сен ўқитувчи	أَنْتَ - مُعَلِّمٌ	المخاطب
Сиз икковингиз ўқитувчиларсиз	أَنْتُمَا - مُعَلِّمَانِ	
Сизлар ўқитувчиларсиз	أَنْتُمْ - مُعَلِّمُونَ	
Сен ўқитувчи (аёл)	أَنْتِ - مُعَلِّمَةٌ	
Сиз икковингиз ўқитувчиларсиз (аёл)	أَنْتُمَا - مُعَلِّمَاتِنِ	
Сизлар ўқитувчиларсиз	أَنْتُنَّ - مُعَلِّمَاتٌ	
Мен ўқитувчиман	أَنَا - مُعَلِّمٌ + مُعَلِّمَةٌ	المتكلم
Биз ўқитувчимиз	نَحْنُ - مُعَلِّمُونَ + مُعَلِّمَاتٌ	

Қоида. Бирикма олмошлари сўзларга қўшилиб ёзилади. Улар феълларга, отларга, олд кўмакчиларга ва юкламаларга қўшилиб ёзилади. Бирикма олмошлари асосан, отга қўшилиб келганда эгалик маъносини билдиради. Феълларга қўшилганда қайтувчи олмош вазифасини ўтайди. Юкламаларга қўшилиб келганда таъкидлаш маъноларини англатади. Бирикма олмошлари араб тилида الضَّمَائِرُ الْمُتَّصِلَةُ дейилади.

11-машқ. Бирикма олмошларини ўқинг ва уларга мисоллар тузинг.

Бирикма олмошлари	الضَّمَائِرُ الْمُتَّصِلَةُ
Унинг қалами	هُ - قَلَمُهُ
У икковининг қалами	هُمَا - قَلَمُهُمَا
Уларнинг қаламлари	هُم - قَلَمُهُمْ

Унинг қалами (аёл)	هَا - قَلْمُهَا
У иккисининг қалами (аёл)	هُمَا - قَلْمُهُمَا
Уларнинг қалами (аёл)	هُنَّ - قَلْمُهُنَّ
Сенинг қаламинг	كَ - قَلْمُكَ
Икковингизнинг қаламингиз	كُما - قَلْمُكُمْ
Сизларнинг қаламингиз	كُم - قَلْمُكُمْ
Сенинг қаламинг (аёл)	كِ - قَلْمُكِ
Сиз икки аёлнинг қаламинг	كُما - قَلْمُكُمْ
Сизларнинг қаламингиз (аёл)	كُنَّ - قَلْمُكُنَّ
Менинг қаламим	يَ - قَلْمِي
Бизнинг қаламимиз	نَا - قَلْمُنَا

12-машқ. Бўш жойларга мос кишилик олмошларини қўйинг. (أَنْتِ، أَنْتُمْ، أَنْتِ، أَنْتُ)

- 1 - هَلْ طَالِبٌ؟ 3 - هَلْ مَرِيضَةٌ؟ 5 - هَلْ طَبِيبَاتٌ؟
 2 - أَمْ جُحَارٌ؟ 4 - هَلْ بِنْتُ الْمُدْرَسِ؟ 6 - هَلْ أَخَوَاتُ عَبَّاسٍ؟

13-машқ. Бўш жойларга мос бирикма олмошларини қўйинг. (ك، كُمْ، كِ، كُنَّ)

- 1 - أَيْنَ بَيْتِ يَا أصدقَاءُ؟ 5 - أَهَذَا كِتَابُ يَا حَامِدُ؟
 2 - سَاعَتُ جَمِيلَةٌ يَا لَيْلَى؟ 6 - مَنْ أَبُو يَا أَخَوَاتُ؟
 3 - مَا اسْمُ يَا أَخِي؟ 7 - مَا اسْمُ يَا أُخْتِي؟
 4 - أَمْ فِي الْبَيْتِ؟ 8 - مَا أَسْمَاؤُ يَا أصدقَاءُ؟

14-машқ. Қуйидаги сўзлашувни ўқинг ва ўзаро суҳбатлашинг.

٢١- فِي قِسْمِ أَمْرَاضِ الْأُذُنِ وَالْأَنْفِ وَالْحَنْجَرَةِ

ЛОР бўлимида

الطَّيِّبُ: بِمَ تَشْعُرُ؟

الْمَرِيضُ: مَاذَا!

الطَّيِّبُ: مَاذَا بِكَ؟

الْمَرِيضُ: بِي أَلَمٌ فِي الْأُذُنِ، لَا أَسْمَعُ بوضوح.

الطَّيِّبُ: أَمْ فِي الْيَمْنَى أَمْ فِي الْيُسْرَى؟

الْمَرِيضُ : فِي الْيُمْنَى .

الطَّيِّبُ : هَلْ يَخْرُجُ سَائِلٌ مِنْهَا؟

الْمَرِيضُ : نَعَمْ، وَرَأَيْتُهُ كَرِيهَةً.

الطَّيِّبُ : سَأَفْحَصُ أُذُنَكَ بِالْمِنْظَارِ (الطَّيِّبُ يَفْحَصُ أُذُنَ الْمَرِيضِ بِالْمِنْظَارِ) ... فِي أُذُنِكَ الْتِهَابُ.

الْمَرِيضُ : الْتِهَابُ!

الطَّيِّبُ : نَعَمْ، وَهَذِهِ قَطْرَةٌ لِالأُذُنِ، وَقَطَّرَهَا فِي أُذُنِكَ مَرَّةً كُلَّ أَرْبَعِ سَاعَاتٍ.

الْمَرِيضُ : شُكْرًا.

الطَّيِّبُ : عَفْوًا.

15-машқ. “في قسم أمراض الأذن والأنف والحنجرة” матни бўйича видеороликни томоша қилинг ва ролик ижроси пайтида кетидан ўзбек тилига синхрон тарзда таржима қилинг. Матнни вақтга қараб тез ўқишга ҳаракат қилинг.

13-машқ. Қуйидагиларни ўқинг ва ўзаро суҳбат қуринг.

أَيُّ يَوْمٍ هَذَا؟ هَذَا يَوْمُ السَّبْتِ. فِي أَيَّةِ مَدْرَسَةٍ أَنْتَ؟ أَنَا فِي الْمَدْرَسَةِ الثَّانَوِيَّةِ

أَيُّ شَهْرٍ هَذَا؟ هَذَا شَهْرُ رَمَضَانَ. أَيُّ فَصْلِ الْآنَ؟ الْآنَ فَصْلُ الشِّتَاءِ.

أَيَّةِ كَلْبِيَّةٍ هَذِهِ؟ هَذِهِ كَلْبِيَّةُ التِّجَارَةِ. مِنْ أَيِّ بَلَدٍ أَنْتَ يَا أُخْتُ؟ أَنَا مِنَ الْيُونَانِ.

14-машқ. Қуйидагиларни мисолдагидек ўзгартириб ёзинг.

أَنْتَ ذَهَبْتَ إِلَى الْمَدْرَسَةِ. أَنْتُمْ ذَهَبْتُمْ إِلَى الْمَدْرَسَةِ.

أَنْتَ خَرَجْتَ مِنَ الْفَصْلِ _____ مِنَ الْفَصْلِ.

أَنْتَ جَلَسْتَ فِي الْفَصْلِ _____ فِي الْفَصْلِ.

أَيْنَ ذَهَبْتَ يَا أُخِي؟ _____ يَا إِخْوَانِي؟

لِمَاذَا خَرَجْتَ مِنَ الْفَصْلِ يَا وَلَدُ؟ _____ يَا أَوْلَادُ؟

Дарс луғатлари:

Чап-	يُسْرَى	Оғрик-	أَلَمَ	Кетди (м.н.)-	ذَهَبْتَ
Суяқлик-	سَائِلٌ	Эшитяпман-	أَسْمَعُ	Кетди (м.з.)-	ذَهَبَ
Бадбўй-	كْرِيهَةً	Аниқ-	بُوضُوحٍ	Касалликлар-	أَمْرَاضٍ
Текшираман-	سَأَفْحَصُ	Ўнг-	يُمْنَى	Томоқ-	حَنْجَرَةٌ
Томизғи-	قَطْرَةٌ	Яллиғланиш-	الْتِهَابُ	Кўрадиган асбоб-	بِالْمِنْظَارِ
Бир марта-	مَرَّةً	Икки қулоғингда-	فِي أُذُنَيْكَ	Уни томиз-	قَطَّرَهَا

ҚИРҚ ТҮРТИНЧИ ДАРС

و

(Вавун) – араб алифбосининг йигирма еттинчи ҳарфи бўлиб, у ўзбек тилидаги “в” кабидир. Жарангли ва сирғалувчи товуш бўлиб, махражи – икки лабнинг бир оз очилишида содир бўлади. و ҳарфи ёзувда ўзидан кейинги ҳарфга уланмайдиган олти ҳарфдан бири. و ҳарфи икки хил кўринишлидир.

Алоҳида	Охирида	Ўртада	Бошида
و	و	و	و
جَزْوٌ	دَلْوٌ	مَوْزٌ	وَسَادَةٌ
Кучукча 	Челак 	Банан 	Ёстиқ

Ёдлаш учун қўшимча луғатлар:

وَلَدٌ	وَزَّةٌ	وَسَطٌ	وَرَقٌ	وَرْدَةٌ
Бола 	Ғоз 	Ўртада 	Барг 	Атиргул

1-машқ. Қуйидаги ҳарфлардан сўз тузинг.

- _____: د و ل • _____: س ا و ة د • _____: ز ة و •
 _____: ل و د • _____: ة د و ر • _____: ر و ج •
 _____: و ز م • _____: س ط و • _____: ق و ر •

2-машқ. Қуйидаги сўзларни араб тилида ёзинг.

• оху: _____	• атиргул: _____	• ёстиқ: _____
• соябон: _____	• банан: _____	• барг: _____
• бола: _____	• ўртада: _____	• челак: _____
• сумкалар: _____	• бола: _____	• кучукча: _____
• конверт: _____	• нон: _____	• ҒОЗ: _____

3-машқ. Бўш жойларга мос ҳарфни қўйинг.

- م...زُ • وَ...طُ • وَ...ادَةٌ • م...افِظُ • ظ...رٌ
 • رَ...زَةٌ • رَق... • مَث...بٌ • مُش... • ظَل...ةٌ
 • ج...وٌ • وَر...ةٌ • ...بِي • شَو... • دَل...
 • و...لٌ • د...وٌ • م...لَّةٌ • ...رَفٌ • ش...سٌ.

4-машқ. Бирликдаги сўзларни намунада берилганидек кўплика ўтказинг.

Намуна: ذَلِكَ الرَّجُلُ مُدْرِسٌ - أَوْلَيْكَ الرَّجَالُ مُدْرِسُونَ.

- ۱- مَنْ ذَلِكَ الْوَلَدُ؟
 ۲- مِنْ أَيْنَ ذَلِكَ الْمُدْرِسُ؟
 ۳- تِلْكَ الْفَتَاةُ بِنْتُ الطَّيِّبِ.
 ۴- هَذَا الطَّالِبُ مِنْ لُنْدُنٍ وَذَلِكَ مِنْ فَرَنْسَا.
 ۵- أ ذَلِكَ الْمُهَنْدِسُ نَشِيطٌ؟
 ۶- هَذِهِ الْمَرْأَةُ مُمْرِضَةٌ وَتِلْكَ طَبِيبَةٌ.
 ۷- مِنْ هَذَا الْوَلَدِ الْكَبِيرُ؟
 ۸- تِلْكَ الْفَتَاةُ الصَّغِيرَةُ أُخْتُ حَامِدٍ.
 ۹- تِلْكَ الْمَرْأَةُ أُمُّ الطَّالِمَةِ
 ۱۰- ذَلِكَ الرَّجُلُ عَالِمٌ كَبِيرٌ مِنْ أَوْزْبَكِسْتَانِ.

5-машқ. Бўш жойларга (أَوْلَيْكَ، ذَلِكَ، تِلْكَ،) олмошларни қўйинг.

- ۱- _____ طَالِبٌ كَسَلَانٌ. ۵- _____ أُمَّهَاتُ الطَّالِمَاتِ. ۹- _____ صَدِيقِي الْمُخْلِصُ.
 ۲- _____ بُحَّارٌ كِبَارٌ. ۶- _____ آبَاءُ الطُّلَّابِ. ۱۰- _____ أَخَوَاتِي الصَّغِيرَاتُ.
 ۳- _____ مُدْرِسَاتٌ. ۷- _____ فَلَاحٌ مَاهِرٌ. ۱۱- _____ إِخْوَتِي الصِّغَارُ.
 ۴- _____ طَبِيبَةٌ جَدِيدَةٌ. ۸- _____ أُمُّ مُحَمَّدٍ. ۱۲- _____ سَيَّارَتِي الْجَدِيدَةُ.

6-машқ. Бўш жойларга сўзларнинг кўплик шаклларини ёзинг.

أُمُّ: _____ أَبٌ: _____ إِمْرَأَةٌ: _____ عَمَّةٌ: _____
 ضَعِيفٌ: _____ وَزِيرٌ: _____ إِسْمٌ: _____ قَلَمٌ: _____

7-машқ. Сўзларнинг бирлик шаклларини ёзиб чиқинг.

أَصْدِقَاءٌ: _____ أَعْيَانٌ: _____ أَقْوِيَاءٌ: _____ أَطِبَّاءٌ: _____
 فُقَرَاءٌ: _____ زُمَلَاءٌ: _____ وُزَرَاءٌ: _____ عُلَمَاءٌ: _____
 ضِعَافٌ: _____ أُمَّهَاتٌ: _____ إِخْوَةٌ: _____ آبَاءٌ: _____

8-машқ. Қуйидаги узокни кўрсатиш олмошларини ўқинг.

الْجُمُعُ	الْمُفْرَدُ	الْجِنْسُ
أَوْلَيْكَ طُلَّابٌ	ذَلِكَ طَالِبٌ	الْمُدَّكَّرُ
أَوْلَيْكَ طَالِمَاتٌ	تِلْكَ طَالِمَةٌ	الْمُوْنَّثُ
مُحَمَّدٌ وَحَامِدٌ وَعَلِيٌّ ذَهَبُوا.	مُحَمَّدٌ ذَهَبَ.	

مَرْيَمُ دَهَبَتْ.	مَرْيَمُ وَأَمْنَةُ وَفَاطِمَةُ دَهَبْنَ.
--------------------	---

9-ماشқ. Қуйидаги сўзлашувни ўқинг ва таржима қилинг.

- الْفَتِيَّةُ : السَّلَامُ عَلَيْكُمْ. **حَامِدٌ** : أَأَنْتُمْ فِي الْمَدْرَسَةِ الثَّانَوِيَّةِ؟
حَامِدٌ : وَعَلَيْكُمْ السَّلَامُ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ. **أَحَدُهُمْ** : لَا، نَحْنُ فِي الْجَامِعَةِ. أَنَا فِي كَلِيَّةِ الْهَنْدَسَةِ،
 وَمَحْمُودٌ فِي كَلِيَّةِ الطِّبِّ، وَإِبْرَاهِيمُ فِي كَلِيَّةِ اللُّغَاتِ،
 وَيُوسُفُ فِي كَلِيَّةِ التِّجَارَةِ.
أَحَدُهُمْ : كَيْفَ حَالُكَ يَا عَمِّي؟ **حَامِدٌ** : مَن ذَلِكَ الْفَتَى؟
حَامِدٌ : أَنَا بَحَيْرٌ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ، وَكَيْفَ حَالِكُمْ؟ مَن **مَحْمُودٌ** : هُوَ زَمِيلِي.
 أَنْتُمْ؟
أَحَدُهُمْ : نَحْنُ أَبْنَاءُ الدُّكْتُورِ أَبِي الْقَاسِمِ. **حَامِدٌ** : مَنِ أَيْنَ هُوَ؟
حَامِدٌ : أَهْلًا وَسَهْلًا وَمَرْحَبًا. أَبُوكُمْ صَدِيقِي... **مَحْمُودٌ** : هُوَ مَنِ سَمَّرَقَنْدَ.
 وَأَيْنَ عَمُّكُمْ الشَّيْخُ مُحَمَّدٌ؟
أَحَدُهُمْ : هُوَ مَرِيضٌ، وَهُوَ الْآنَ فِي الْمُسْتَشْفَى. **حَامِدٌ** : مَا اسْمُهُ؟
حَامِدٌ : شَفَاةُ اللَّهِ... مَن هَذِهِ الطِّفْلَةُ؟ **مَحْمُودٌ** : اسْمُهُ إِسْمَاعِيلُ.
أَحَدُهُمْ : هَذِهِ أُخْتُنَا. وَهِيَ تَلْمِيذَةٌ فِي الْمَدْرَسَةِ. **حَامِدٌ** : أ تَلْمِيذٌ هُوَ؟
حَامِدٌ : مَا اسْمُهَا؟ **مَحْمُودٌ** : نَعَمْ، هُوَ تَلْمِيذٌ. أَبُوهُ أُسْتَاذِي. اسْمُهُ الدُّكْتُورُ عَبْدُ
 الرَّحْمَنِ.
أَحَدُهُمْ : اسْمُهَا لَيْلَى. **حَامِدٌ** : أَ ذَهَبْتُمْ إِلَى الْمُسْتَشْفَى لِرِيَاةِ عَمِّكُمْ الْيَوْمَ؟
حَامِدٌ : أَيْنَ بَيْتِكُمْ الْجَدِيدُ؟ **يُوسُفُ** : نَعَمْ، ذَهَبْنَا.
أَحَدُهُمْ : بَيْتُنَا الْجَدِيدُ قَرِيبٌ مِنَ الْمَطَارِ.

10-ماشқ. Қуйидаги саволларга жавоб беринг.

- ۱- مَن أَنْتُمْ؟
 ۲- أَيْنَ بَيْتِكُمْ؟
 ۳- مَا لَعُنْتُمْ؟
 ۴- أَيْنَ مَدْرَسَتِكُمْ؟
 ۵- أَأَنْتُمْ تَلَامِيذٌ؟
 ۶- هَلْ فِي بَيْتِكُمْ حَدِيقَةٌ؟
 ۷- أَعِنْدَكُمْ سَيَّارَةٌ؟
 ۸- أَيْنَ مَدْرَسَتِكُمْ؟
 ۹- أَأَنْتُمْ مَدْرَسُونَ؟

11-ماشқ. Қуйидаги савол ва жавобларни ўқинг ва ёзинг

- ۱- الْعَرَبِيَّةُ لِعَتْنَا. (الْأَوْزُنِيَّةُ لِعَتْنَا)
 ۲- أَيْنَ مَدْرَسَتِكُمْ يَا إِخْوَانُ؟ خَرَجَ الْآنَ مِنَ الْفَصْلِ
 وَذَهَبَ إِلَى الْمُدِيرِ.
 ۳- فِي أَيِّ شَارِعٍ بَيْتِكُمْ؟ بَيْتُنَا فِي الشَّارِعِ "نَوَائِي".
 ۴- أَبُوْنَا صَدِيقٌ عَمِّكُمْ.
 ۵- أَأَنْتُمْ مَدْرَسُونَ؟ لَا، نَحْنُ أَطِبَّاءُ.
 ۶- أَأَنْتُمْ أَبْنَاءُ الْمُدِيرِ؟ لَا، نَحْنُ حَفَدَتُهُ.
 ۷- مَدْرَسَتُنَا كَبِيرَةٌ وَمَدْرَسَتِكُمْ صَغِيرَةٌ.
 ۸- لَنَا حَدِيقَةٌ جَمِيلَةٌ فِي تِلْكَ الْقَرْيَةِ.
 ۹- أَحُونَا طَالِبٌ فِي كَلِيَّةِ الطِّبِّ.
 ۱۰- أَأَنْتُمْ أَطِبَّاءُ؟ بَعْضُنَا أَطِبَّاءُ وَبَعْضُنَا
 مُهَنْدِسُونَ

12-машқ. Қуйидаги сўзларга мисолдагидек олмошларни кўшиб чиқинг.

_____:	بَيْتُنَا	بَيْتِكُمْ	بَيْتٍ:	_____:	عَمِّ
_____:	_____:	صَدِيقٌ	_____:	_____:	مَدْرَسَةٌ
_____:	_____:	أُخْتٌ	_____:	_____:	لُعْنَةٌ
_____:	_____:	دَيْنٌ	_____:	_____:	أَبٍ
_____:	_____:	أَخٌ	_____:	_____:	

13-машқ. Қуйидаги сўзлашувни ўқинг ва ўзаро суҳбатлашинг.

٢٠- يَوْمٌ فِي حَيَاةِ طَالِبٍ

Талабанинг хаётидан бир кун

_____:	السَّلَامُ عَلَيْكُمْ.	أَشْرَفُ
_____:	وَعَلَيْكُمْ السَّلَامُ وَرَحْمَةُ اللَّهِ.	بِهَادِرُ
_____:	مَتَى تَسْتَيْقِظُ مِنْ نَوْمِكَ؟	أَشْرَفُ
_____:	أَسْتَيْقِظُ مِنْ نَوْمِي صَبَاحًا بَاكِرًا.	بِهَادِرُ
_____:	أَيْنَ تَتَنَاوَلُ فُطُورَكَ؟	أَشْرَفُ
_____:	أَتَنَاوَلُ فُطُورِي فِي الْمَطْعَمِ.	بِهَادِرُ
_____:	وَمَاذَا تَفْعَلُ بَعْدَ ذَلِكَ؟	أَشْرَفُ
_____:	أَعُودُ إِلَى الْمَهَجَعِ لِأَسْتَعِدَّ، ثُمَّ أَلْبَسُ مَلَابِيسِي، وَأَحْمِلُ كُتُبِي وَأَذْهَبُ إِلَى الشُّعْبَةِ.	بِهَادِرُ
_____:	مَتَى تَبْدَأُ الدِّرَاسَةَ؟ وَمَتَى تَنْتَهِي؟	أَشْرَفُ
_____:	تَبْدَأُ فِي السَّاعَةِ السَّابِعَةِ صَبَاحًا، وَتَنْتَهِي فِي الْوَاحِدَةِ إِلَّا رُبْعًا ظُهْرًا.	بِهَادِرُ
_____:	مَتَى تَسْتَذَكِرُ دُرُوسَكَ؟	أَشْرَفُ
_____:	أَسْتَذَكِرُ دُرُوسِي فِي السَّاعَةِ الرَّابِعَةِ.	بِهَادِرُ
_____:	مَتَى تَنَامُ؟	أَشْرَفُ
_____:	أَنَامُ فِي السَّاعَةِ الْحَادِيَةِ عَشْرَةَ لَيْلًا.	بِهَادِرُ

14-машқ. “يَوْمٌ فِي حَيَاةِ طَالِبٍ” матни бўйича видеороликни томоша қилинг ва ролик ижроси пайтида кетидан ўзбек тилига синхрон тарзда таржима қилинг. Матнни вақтга қараб тез ўқишга ҳаракат қилинг.

Дарс луғатлари:

Қандай-	كَيْفَ	Оналар-	أُمَّهَاتٌ	Оталар-	آبَاءٌ
Аэропорт-	مَطَارٌ	Аллоҳ шифо берсин-	شَفَاءُ اللَّهِ	Аҳволинг-	حَالُكَ

Унинг неваралари-	حَفَدَتْهُ	Кўча-	شَارِعٌ	-ган, қайсики-	الَّذِي
Ётоқхона-	مَهَجَعٌ	Бординг-	ذَهَبَتْ	Ўтирдинг-	جَلَسَتْ
Кияман-	أَلْبَسُ	Нонуштангни-	فُطُورًا	Уйғонасан-	تَسْتَيْقِظُ
Бошланади-	تَبْدَأُ	Бўлим-	شُعْبَةٌ	Кўтараман-	أَحْمِلُ
Тонгда-	صَبَاحًا	Тугайди-	تَنْتَهِي	Ўқиш-	دِرَاسَةً
Ухлайсан-	تَنَامُ	Тунда-	لَيْلًا	Пешинда-	ظَهْرًا

“Сирли ришта” ўйини

Ўйин қоидаси. Ўйинга аввалдан тайёргарлик кўрилади. Ўйинга керак бўлган 4-5 хил рангдаги иплар ҳозирланади. Масалан, 10 та рангдаги ипнинг ҳар бирига жами 10 та арабча сўзлар ёзилган картон ёки қалин қоғоз улаб қўйилади. 4 хил ипга 10 тадан сўзлар ёзилган қоғоз билан бирлаштирилса, жами 40 та сўз тўпланади. Ипларнинг иккинчи учи тортиш учун тайёрлаб қўйилади. Сўзлар ёзилган қоғозлар дид билан ясалган бир қутининг ичига жойлаштирилади. Ўйин бошланади. Тингловчилар столнинг устидаги қутидан чиқиб турган 4 хил рангдаги ипларнинг 4 хилидан биттадан тортадилар ва ана шу 4 та арабча сўзни олиб жойларига ўтирадилар. Улар ўз гуруҳлари билан шу сўзни таржима қиладилар ва уни шарҳлаб, тушунтириб беришга тайёргарлик кўрадилар. Ҳар бир сўз учун берилаётган шарҳлар содда ва тушунарли тарзда амалга оширилади. Арабча сўзларни араб тилида кўп шарҳлаган гуруҳ золиб деб топилади.

Ўйин фойдаси. Сўзларни ёдлаш кераклигига ундайди. Арабча сўзларни шарҳлаш кўникмасини оширади. Бу усул доимо олиб борилса, кейинчалик гапларни шарҳлаб бериш ҳамда матнларни тушунтириб бериш салоҳиятини оширади. Бунинг учун тингловчи доимо янги сўз, ибора ва феълларни ёдлаб бориши лозим бўлади.

ҚИРҚ БЕШИНЧИ ДАРС

ي

(Йаун) – араб алифбосининг йигирма саккизинчи ҳарфи бўлиб, у ўзбек тилидаги “й” ҳарфига тўғри келади.

Махражи – тил ўртаси рўпарасидаги танглайга тегиши лозим. Ўзи сирғалувчи товушлардан.

ي ҳарфи ёзувда, ўзидан олдинги ва кейинги ҳарфларга уланиши лозим бўлган ҳарфлардан бири. Алоҳида ёки сўзнинг охирида келганида, бу ҳарфнинг пастки қисми, сатр чизиғи остида бўлади.

ي ҳарфи тўрт хил кўринишлидир.

Алоҳида	Охирида	Ўртада	Бошида
ي	ي	ي	ي
شاي	كرسي	سفينة	يد
Чой	Стул	Кема	Қўл
			

Ёдлаш учун қўшимча луғатлар:

يوسفي	يابس	يوم	يسار	يمين
Мандарин	Қурук	Кун	Чап	Ўнг
				

1-машқ. Қуйидаги ҳарфлардан сўз тузинг.

- (۱) و-ي-م: _____
- (۲) ا-ش-ي: _____
- (۳) د-ي: _____
- (۴) ب-س-ي-ا: _____
- (۵) ي-ي-ن-م: _____
- (۶) ي-ف-ن-س-ة: _____
- (۷) ي-ي-ر-ك-س: _____
- (۸) ي-ي-س-ف-و: _____
- (۹) ا-ر-س-ي: _____

2-машқ. Қуйидаги сўзларни араб тилида ёзинг.

- чой: _____
- стул: _____
- қурук: _____
- ўнг: _____
- редиска: _____
- хунук: _____
- яқин: _____
- шох: _____
- чап: _____
- мандарин: _____
- кема: _____
- апельсин: _____

3-машқ. Бўш жойларга мос ҳарфни қўйинг.

• يُو...يُحْيِي	• مِر...مِرْقَى	• يُو...يُو	• س...سَيِّئَةٌ
• رِن...رِن	• ق...قَاتَب	• ق...قُل	• يَا...يَاَس
• ب...بَاط	• ي...يَاَز	• ق...قِد	• ...جِين

4-машқ. Бўш жойларга мос кишилик олмошларини қўйиб чиқинг.

(٥) _____ وَالِدٌ.	(١) _____ بُحَّارٌ.
(٦) _____ أَقْرِبَاءٌ.	(٢) _____ مُهَنْدِسُونَ.
(٧) _____ طُلَّابٌ.	(٣) _____ حَيَّاطَةٌ مَاهِرَةٌ.
(٨) _____ بُحَّارٌ.	(٤) _____ طَالِبَاتٌ.

5-машқ. Қуйидаги сўзлашувни ёдланг.

- الْمُدْرِسُ : لِمَنْ هَذِهِ الْأَقْلَامُ، يَا مُحَمَّدُ؟
 مُحَمَّدٌ : هِيَ لِي، يَا أَسْتَاذُ.
 الْمُدْرِسُ : هِيَ جَمِيلَةٌ جَدًّا. وَهَذِهِ الْكُتُبُ الْجَدِيدَةُ، أَهِيَ لَكَ؟
 مُحَمَّدٌ : لَا، هِيَ لِحَامِدٍ.
 الْمُدْرِسُ : أَيْنَ دَفَاتِرِكُمْ، يَا أَصْدِقَاءُ؟
 عَلِيٌّ : هِيَ هُنَا عَلَيَّ هَذَا الْمَكْتَبِ.

Қоида. Араб тилида 3-10 гача бўлган саноқ сонларни ифодалашда сон саналмишининг:

- бирликдаги жинсига қарама-қарши жинсда бўлади;
- саналмиш кўпликда бўлади;
- саноқ сон ва саналмиш изофа бирикмаси шаклида бўлади.

Масалан: سَبْعُ طَالِبَاتٍ – سَبْعَةُ طُلَّابٍ

6-машқ. Қуйидаги сон ва саналмишларни ўқинг ва кузатинг.

(٧) سَبْعَةُ طُلَّابٍ.	(٣) ثَلَاثَةُ طُلَّابٍ.
(٨) ثَمَانِيَةُ طُلَّابٍ.	(٤) أَرْبَعَةُ طُلَّابٍ.
(٩) تِسْعَةُ طُلَّابٍ.	(٥) خَمْسَةُ طُلَّابٍ.
(١٠) عَشْرَةُ طُلَّابٍ.	(٦) سِتَّةُ طُلَّابٍ.

7-машқ. Қуйидаги сон ва саналмишларни ўқинг ва кузатинг.

(۷) سَبْعُ طَالِيَاتٍ .	(۳) ثَلَاثُ طَالِيَاتٍ .
(۸) ثَمَانِي طَالِيَاتٍ .	(۴) أَرْبَعُ طَالِيَاتٍ .
(۹) تِسْعُ طَالِيَاتٍ .	(۵) خَمْسُ طَالِيَاتٍ .
(۱۰) عَشْرُ طَالِيَاتٍ .	(۶) سِتُّ طَالِيَاتٍ .

8-машқ. Бўш жойларга мисолдагидек ёзинг.

مِثَال: هَذَا بَيْتٌ - هَذِهِ بَيْوتٌ.

۱- هَذَا بَجْمٌ : _____ بَجُومٌ.	۹- هَذَا كِتَابٌ : _____ كُتُبٌ.
۲- هَذَا دَرْسٌ : _____ دُرُوسٌ.	۱۰- هَذَا جِمَارٌ : _____ حُمُرٌ.
۳- هَذَا قَلَمٌ : _____ أَقْلَامٌ.	۱۱- هَذَا سَرِيرٌ : _____ سُرُرٌ.
۴- هَذَا بَابٌ : _____ أَبْوَابٌ.	۱۲- هَذَا دَفْتَرٌ : _____ دَفَاتِرٌ.
۵- هَذَا نَهْرٌ : _____ أَنْهَارٌ.	۱۳- هَذَا مَكْتَبٌ : _____ مَكَاتِبٌ.
۶- هَذَا جَبَلٌ : _____ جِبَالٌ.	۱۴- هَذَا فُنْدُقٌ : _____ فَنَادِقٌ.
۷- هَذَا كَلْبٌ : _____ كِلَابٌ.	۱۵- هَذِهِ سَاعَةٌ : _____ سَاعَاتٌ.
۸- هَذَا بَحْرٌ : _____ بَحَارٌ.	۱۶- هَذِهِ سَيَّارَةٌ : _____ سَيَّاراتٌ.

9-машқ. Бўш жойларга (هَذَا، هَذِهِ، هُوَ/هِيَ) кўрсатиш олмошларини қўйинг.

(۱) رَجُلٌ _____ (۱) حُمُرٌ _____	(۶) أَقْلَامٌ _____ (۱۱) _____	(۱) رَجُلٌ _____ (۱) حُمُرٌ _____
(۲) كِلَابٌ _____ (۱۲) عَيْنٌ _____	(۷) كِتَابٌ _____ (۱۲) عَيْنٌ _____	(۲) كِلَابٌ _____ (۱۲) عَيْنٌ _____
(۳) دُرُوسٌ _____ (۱۳) طَبِيبَةٌ _____	(۸) سَيَّاراتٌ _____ (۱۳) طَبِيبَةٌ _____	(۳) دُرُوسٌ _____ (۱۳) طَبِيبَةٌ _____
(۴) مُدَرِّسُونَ _____ (۱۴) مَائِدَةٌ _____	(۹) سَيَّارَةٌ _____ (۱۴) مَائِدَةٌ _____	(۴) مُدَرِّسُونَ _____ (۱۴) مَائِدَةٌ _____
(۵) أَخَوَاتِي _____ (۱۰) كُتُبٌ _____	(۱۰) كُتُبٌ _____ (۱۰) كُتُبٌ _____	(۵) أَخَوَاتِي _____ (۱۰) كُتُبٌ _____

10-машқ. Бўш жойларга (أُولَئِكَ، ذَلِكَ، تِلْكَ) кўрсатиш олмошларини қўйинг.

(۱) طَالِبٌ _____ (۹) سَرِيرٌ _____	(۵) بِنْتُ _____ (۹) سَرِيرٌ _____	(۱) طَالِبٌ _____ (۹) سَرِيرٌ _____
(۲) طَلَّابٌ _____ (۱۰) سُرُرٌ _____	(۶) بَنَاتٌ _____ (۱۰) سُرُرٌ _____	(۲) طَلَّابٌ _____ (۱۰) سُرُرٌ _____
(۳) بَجْمٌ _____ (۱۱) دَجَاجَةٌ _____	(۷) دَرَّاجَةٌ _____ (۱۱) دَجَاجَةٌ _____	(۳) بَجْمٌ _____ (۱۱) دَجَاجَةٌ _____
(۴) بَجُومٌ _____ (۱۲) مُدَرِّسَةٌ _____	(۸) دَرَّاجَاتٌ _____ (۱۲) مُدَرِّسَةٌ _____	(۴) بَجُومٌ _____ (۱۲) مُدَرِّسَةٌ _____

- (۱۳) _____ مُدْرَسَاتُ. (۱۵) _____ حُكَمَاءُ. (۱۷) _____ سَيَّارَاتُ.
 (۱۴) _____ حَكِيمٌ. (۱۶) _____ مَعْمَلٌ. (۱۸) _____ بَسَاتِينُ

11-ماشқ. Қуйидаги кўрсатиш олмошлари иштирок этган гапларни ўқинг.

۲- أَسْمَاءُ الْإِشَارَةِ لِلْبَعِيدِ الْعَاقِلِ		۱- أَسْمَاءُ الْإِشَارَةِ لِلْقَرِيبِ الْعَاقِلِ	
أُولَئِكَ طُلَّابٌ	ذَلِكَ طَالِبٌ	هَؤُلَاءِ طُلَّابٌ	هَذَا طَالِبٌ
أُولَئِكَ طَالِبَاتٌ	تِلْكَ طَالِبَةٌ	هَؤُلَاءِ طَالِبَاتٌ	هَذِهِ طَالِبَةٌ

۴- أَسْمَاءُ الْإِشَارَةِ لِلْبَعِيدِ غَيْرِ الْعَاقِلِ		۳- أَسْمَاءُ الْإِشَارَةِ لِلْقَرِيبِ غَيْرِ الْعَاقِلِ	
تِلْكَ بُيُوتٌ	ذَلِكَ بَيْتٌ	هَذِهِ بُيُوتٌ	هَذَا بَيْتٌ
تِلْكَ سَيَّارَاتٌ	تِلْكَ سَيَّارَةٌ	هَذِهِ سَيَّارَاتٌ	هَذِهِ سَيَّارَةٌ

12-ماشқ. Қуйидаги гапларни ўқинг ва уларга саволлар тузинг.

- ۱- أَبْوَابُ الْمَسْرَحِ مَفْتُوحَةٌ: _____
 ۲- هَذِهِ الْبُيُوتُ الْجَدِيدَةُ لِمُدِيرِ الشَّرِكَةِ: _____
 ۳- النُّجُومُ جَمِيلَةٌ: _____
 ۴- هَذِهِ الدَّرُوسُ سَهْلَةٌ: _____
 ۵- الْكُتُبُ الْجَدِيدَةُ فِي الْمَكْتَبَةِ: _____
 ۶- تِلْكَ الشُّرُورُ مَكْسُورَةٌ: _____
 ۷- السَّاعَةُ الْيَابَانِيَّةُ رَحِيصَةٌ: _____
 ۸- كُتُبُكَ فِي الْفَصْلِ يَا أَخَوَاتِي؟: _____
 ۹- هَذِهِ كُتُبِي وَتِلْكَ كُتُبُ أُخْتِي: _____
 ۱۰- فِي هَذَا الشَّارِعِ فَنَادِقٌ كَبِيرَةٌ: _____

13-ماشқ. Қуйидагиларни ўқинг ва саволларга жавоб беринг.

- ۱- أَيْنَ الْكُتُبِ الْجَدِيدَةِ؟ ۵- أَيْنَ الْكِلَابِ؟ ۹- أَيْنَ الْفَنَادِقِ الصَّغِيرَةِ؟
 ۲- لِمَنْ هَذِهِ الْبُيُوتُ الْكَبِيرَةُ؟ ۶- أَيْنَ الْحَمِيرِ؟ ۱۰- لِمَنْ هَذِهِ الْأَقْلَامُ
 ۳- أ أَبْوَابُ السَّيَّارَةِ مَفْتُوحَةٌ؟ ۷- أَيْنَ كُتُبِكَ، يَا مَرْيَمُ؟ الْجَدِيدَةُ؟
 ۴- أَيْنَ أَقْلَامِ الْمُدْرَسِ؟ ۸- أَيْنَ دَفَاتِرِ الطُّلَّابِ؟

14-ماشқ. Намунада берилганидек бирликдан кўплик шаклга ўтказинг.

مِثَالٌ: الْبَابُ مَفْتُوحٌ - الْأَبْوَابُ مَفْتُوحَةٌ.

- ۱- هَذَا قَلَمٌ جَدِيدٌ. _____ ۵- هَذَا الدَّرْسُ سَهْلٌ. _____
 ۲- النَّحْمُ جَمِيلٌ. _____ ۶- ذَلِكَ الْجَبَلُ بَعِيدٌ. _____
 ۳- ذَلِكَ كِتَابٌ قَدِيمٌ. _____ ۷- هَذَا الْمَكْتَبُ جَمِيلٌ. _____
 ۴- ذَلِكَ الْبَيْتُ جَمِيلٌ. _____ ۸- هَذَا بُسْتَانٌ جَمِيلٌ. _____

- ۹- هَذِهِ سَاعَةٌ رَحِيصَةٌ. _____
 ۱۱- هَذَا طَالِبٌ جَدِيدٌ. _____
- ۱۰- تِلْكَ الطَّائِرَةُ كَبِيرَةٌ. _____
 ۱۲- هَذَا النَّهْرُ كَبِيرٌ. _____

15-машқ. Қуйидаги сўзлашувни ўқинг ва ўзаро суҳбатлашинг.

۲۲- عُثْمَانُ فِي غُرْفَةِ الطَّيِّبِ - Усмон шифокор хонасида

- الطَّيِّبُ: بِمَ تَشْعُرُ؟
 عُثْمَانُ: أَشْعُرُ بِصُدَاعٍ.
 الطَّيِّبُ: مَتَى شَعَرْتَ بِهَذَا الصُّدَاعِ؟
 عُثْمَانُ: أَمْسٍ فَقَطْ.
 الطَّيِّبُ: هَلْ تَنَاوَلْتَ دَوَاءً؟
 عُثْمَانُ: نَعَمْ، تَنَاوَلْتُ قُرْصًا مِنَ الْمُسْكِنِ وَلَمْ يَذْهَبِ الصُّدَاعُ.
 الطَّيِّبُ: هَلْ شَعَرْتَ بِهَذَا الصُّدَاعِ مِنْ قَبْلُ؟
 عُثْمَانُ: لَا، هَذِهِ أَوَّلُ مَرَّةٍ.
 الطَّيِّبُ: أَرُقِدْ عَلَى هَذَا السَّرِيرِ لِلْفَحْصِ. (بَعْدَ الْفَحْصِ)
 بِكَ زُكَامٌ وَحُمَّى خَفِيفَةٌ. إِذْهَبْ إِلَى الصَّيْدَلِيَّةِ وَخُذْ هَذَا الدَّوَاءَ.
 عُثْمَانُ: شُكْرًا لَكَ، يَا دُكْتُورُ.
 الطَّيِّبُ: لَا شُكْرَ عَلَى الْوَاجِبِ، إِرْجِعْ بَعْدَ أُسْبُوعٍ.
 عُثْمَانُ: إِنْ شَاءَ اللَّهُ.

16-машқ. “عُثْمَانُ فِي غُرْفَةِ الطَّيِّبِ” матни бўйича видеороликни томоша қилинг

ва ролик ижроси пайтида кетидан ўзбек тилига синхрон тарзда таржима қилинг. Матнни вақтга қараб тез ўқишга ҳаракат қилинг.

17-машқ. Бўш жойларга мос бўлган хабар (исмий кесим)ни қўйинг.

_____	۶- النُّجُومُ	_____	۱- الْبَيْتُ
_____	۷- الْقَلَمُ	_____	۲- الْبَابُ
_____	۸- الْأَبْوَابُ	_____	۳- الْبُيُوتُ
_____	۹- الْمِنْدِيلُ	_____	۴- السِّيَّارَاتُ
_____	۱۰- الطُّلَابُ	_____	۵- الْفَنَادِقُ

18-машқ. Ушбу сўзларнинг кўплик шакллари ёзинг.

_____	قَلَمٌ	_____	بَيْتٌ	_____	بَابٌ
_____	سَيَّارَةٌ	_____	نَهْرٌ	_____	حِمَارٌ
_____	بَحْرٌ	_____	دَرْسٌ	_____	كَلْبٌ
_____	حَقْلٌ	_____	دَرَّاجَةٌ	_____	كِتَابٌ

- 1- كَمْ قَلَمًا عِنْدَكَ؟
 2- كَمْ سُبُورَةً فِي فَصْلِكُمْ؟
 3- كَمْ أُخْتًا لَكَ، يَا عَلِيُّ؟
 4- كَمْ صَدِيقًا لَكَ، يَا مُحَمَّدٌ؟
 5- كَمْ مَخْزَنًا فِي قَرْيَتِكَ، يَا زَكْرِيَّا؟
 6- كَمْ كِتَابًا عِنْدَكَ؟
 7- كَمْ رِيَالًا عِنْدَكَ الْآنَ يَا لَيْلَى؟
 8- كَمْ عَمًّا لَكَ، يَا آمِنَةُ؟
 9- كَمْ طَالِبًا جَدِيدًا فِي فَصْلِكُمْ؟
 10- كَمْ فُنْدُقًا فِي هَذَا الشَّارِعِ؟

20-машқ. Ўқинг ва таржима қилинг.

- 1- خَالِدٌ لَهُ ابْنَانِ وَبَنَاتَانِ.
 2- فِي هَذَا الْبَيْتِ عُرْفَتَانِ كَبِيرَتَانِ.
 3- فَاطِمَةُ لَهَا طِفْلَانِ صَغِيرَانِ.
 4- لِي عَيْنَانِ وَأُذُنَانِ وَيَدَانِ وَرِجْلَانِ.
 5- فِي هَذَا الْحَيِّ مُدْرِسَتَانِ.
 6- لِعَمِّي بِنَاتَانِ.
 7- لِلْبَيْتِ مِفْتَاحَانِ.
 8- لِمَنْ هَاتَانِ الْبَقْرَتَانِ؟ هُمَا لِلْفَلَّاحِ.
 9- أ هَذَا الطَّيِّبُ مِنَ الصَّيْنِ؟ لَأ، هُوَ مِنْ فَرَنْسَا.
 10- فِي قَرْيَتِي بَيْتَانِ صَغِيرَانِ.

Нимани-	بِمَ	Дастурхон-	مَائِدَةٌ	Юлдуз-	نَجْمٌ
Сезяпсан-	تَشَعُّرٌ	Фабрика-	مَعْمَلٌ	Дарё-	نَهْرٌ
Бош оғриқ-	بِضْدَاعٍ	Франция-	فَرَنْسَا	Сездинг-	شَعْرَتٌ
Ҳапдорини-	قُرْصًا	Дори-	دَوَاءٌ	Фақат-	فَقَطٌ
Текшириш учун-	لِلْفَحْصِ	Бундан олдин-	مِنْ قَبْلُ	Тинчлан- тирувчи-	مُسْكِنٌ
Шамоллаш-	زُكَامٌ	Биринчи марта-	أَوَّلَ مَرَّةٍ	Ёт-	أُرْقُدْ
Дорихона-	صَيْدَلِيَّةٌ	Енгил-	خَفِيفَةٌ	Шамоллаш-	حُمَّى
Қайтиб кел-	ارْجِعْ	Арзимаиди-	لَا شُكْرَ عَلَى الْوَاجِبِ	Бир ҳафтадан кейин-	بَعْدَ أُسْبُوعٍ

ҚИРҚ ОЛТИНЧИ ДАРС

Олд кўмакчилар иштирок этган от кесимли гап

1-машқ. Гапларни ўқинг ва ўзбек тилига таржима қилинг.

فِي هَذِهِ الْعُرْفَةِ بَابٌ وَنَافِذَتَانِ كَبِيرَتَانِ. عَلَى طَوَلَاتِ هَؤُلَاءِ التَّلَامِيذِ كُتِبَ عَرَبِيَّةٌ وَجَرَائِدٌ وَمَجَلَّاتٌ. فِي هَذِهِ
الْجَامِعَةِ عَدَدٌ كَبِيرٌ مِنَ الْكُتُبَاتِ. مَبْنَى كُتَيْبَةِ الْأَدَابِ الْأَوْزُبَكِيَّةِ وَرَاءَ مَطْعَمِ الْجَامِعَةِ. طَالِبُ الْقِسْمِ الْعَرَبِيِّ
الْمُحْتَهَدُ الْآنَ فِي بَيْتِهِ. هَذِهِ الْقِصَّةُ الْمُتَمَتِعَةُ عَنْ حَيَاةِ الشَّعْبِ الْعَرَبِيِّ. هَؤُلَاءِ الْفَنَّاوْنَ الْمَشْهُورُونَ مِنْ
تِلْكَ الْمَدِينَةِ الْقَدِيمَةِ. الْحَمْدُ لِلَّهِ، صَحَّحْنَا فِي حَالَةٍ جَيِّدَةٍ. بِالْقُرْبِ مِنْ سُوْقِ مَدِينَتِنَا جَامِعَةٌ إِسْلَامِيَّةٌ وَهِيَ
جَامِعَةٌ جَدِيدَةٌ. — هَلْ مَعَكَ قَلَمٌ رِصَاصٍ؟ — لَا، مَعِيَ قَلَمٌ حَبْرٍ. هَذَا الْمُدْرِسُ الشَّابُّ مِنْ جُمْهُورِيَةِ
مِصْرَ الْعَرَبِيَّةِ. الْمُدْرِسُ الْمِصْرِيُّ الْآنَ فِي الْمَحَاضِرَةِ. هَؤُلَاءِ الطَّالِبَاتُ النَّشِيطَاتُ فِي مَكْتَبَةِ الْكُتَيْبَةِ مِنَ
الصَّبَاحِ الْبَاكِرِ. هَذِهِ الْكُتُبُ الْجَدِيدَةُ لِلْمُدْرَسَةِ الْمُخَصَّصَةِ. مَبْنَى كُتَيْبَةِ اللُّغَاتِ الْأَجْنَبِيَّةِ وَرَاءَ حَدِيقَةِ
الْإِسْتِرَاحَةِ. بَيْتِي فِي وَطَنِي الْمَحْبُوبِ. — هَلْ مَعَكَ مَسَاحَةٌ؟ — نَعَمْ، مَعِيَ مَسَاحَةٌ.

2-машқ. Ибораларни араб тилига таржима қилинг.

Эрта тонгдан; баланд уй; араб тили дарси; кенг кўча; кўпгина талабалар; олдинги имтихонлар; раҳмат!; Тошкентдаги тиббиёт институти; денгиз; олтин қўл; биринчи курс; Тошкент ислом университети; араб филологияси факультети; машҳур тарихшунослар; Ўзбекистон Республикаси; олтин узук; Нил дарёси; Самарқанд шаҳри; интернет тармоғи; спорт мусобақаси; ажойиб фикр; кичик корхона номи, Бухоро бозори, яшил олма, чиройли машина, кенг хона, баланд дарахт, эрта тонг, чет тиллари, араб тили

3-машқ. Гапларни ўзбек тилига таржима қилинг.

الْمَحَلَّتَانِ الرَّوْسِيَّةُ وَالْأَنْجَلِيْزِيَّةُ مَعِي. مَعِيَ مَجَلَّتَانِ رُوسِيَّةٌ وَأَنْجَلِيْزِيَّةٌ. خَلْفَ دَارِ السِّينِمَا هَذِهِ حَدِيقَةٌ كَبِيرَةٌ
وَجَمِيلَةٌ. الْحَدِيقَةُ الْكَبِيرَةُ وَالْجَمِيلَةُ خَلْفَ دَارِ السِّينِمَا هَذِهِ. أَمَامَ الْبَيْتِ شَجَرَةٌ عَظِيمَةٌ. الشَّجَرَةُ الْعَظِيمَةُ
أَمَامَ الْبَيْتِ. الْبَدَلَةُ السُّودَاءُ الْجَدِيدَةُ لَهُ. لَهُ بَدَلَةٌ سُوْدَاءُ جَدِيدَةٌ. لَنَا مَنْزِلٌ كَبِيرٌ وَجَمِيلٌ. الْمَنْزِلُ الْكَبِيرُ
وَالْجَمِيلُ لَنَا. لِصَدِيقِي الْقَدِيمِ سَيَّارَةٌ بَيْضَاءُ. السِّيَّارَةُ الْبَيْضَاءُ لِصَدِيقِي الْقَدِيمِ.
فِي هَذِهِ الشِّقَّةِ عِدَّةُ عُرْفٍ وَاسِعَةٍ. عِدَّةُ عُرْفٍ وَاسِعَةٍ فِي هَذِهِ الشِّقَّةِ. — هَلْ مَعَكُمْ دَفْتَرٌ جَدِيدٌ؟ — نَعَمْ،
مَعَنَا دَفْتَرٌ جَدِيدٌ. — هَلِ الدَّفْتَرُ الْجَدِيدُ مَعَكُمْ؟ — لَا، الدَّفْتَرُ الْجَدِيدُ مَعَ زَمِيلِنَا. خَارِجَ مَدِينَةِ طَشْقَنْدَ
حَدَائِقُ وَاسِعَةٌ. الْحَدَائِقُ الْوَاسِعَةُ خَارِجَ مَدِينَةِ طَشْقَنْدَ. الطَّرِيقُ الطَّوِيلَةُ الْعَرِيضَةُ دَاخِلَ جُمْهُورِيَّتِنَا. دَاخِلَ
جُمْهُورِيَّتِنَا طَّرِيقٌ طَوِيلَةٌ عَرِيضَةٌ. مَا هَذِهِ؟ هَذِهِ شَبَكَةُ الْإِنْتِرْنِتِ.

4-машқ. Гапларни араб тилига таржима қилинг.

Менда янги сумка бор, унда иккита китоб ва иккита дафтар бор. Қалам ва ўчирғич эса, менинг ёнимда. Барча талаба қизлар хонадалар. Улар ўзбек филологияси факультетидалар. Шаҳримиз ўртасида озода ва кичкина боғ бор. Мана бу атиргул ўша боғдан. Ўша қимматбаҳо квартира мисрлик араб

тили ўқитувчисиники. Унда иккита кенг ва қулай хона бор. Бу қизиқарли қисса суриялик машҳур ёзувчиникидир. Унда бир неча қаҳрамонлар бор.

Шаҳримизда замонавий супермаркетлар бор. Улар менинг азиз шаҳримда жойлашган. Бу оқ атиргул қўшнимизнинг ҳовлисида. Қўшнимизнинг ҳовлисида оқ, сариқ, турли хил атиргул кўп. Касбдошимнинг (мн.) дадаси ва акаси фирманинг ҳисобчиси. У икковининг жуда кўп шогирдлари бор. Университетингизда интернет тармоғи борми? Ҳа, университетимизда интернет тармоғи бор. Рангли арабча журнал қаерда? У менинг папкада.

5-машқ. Қуйидагиларни мисолдагидек ёзинг.

مِثَالٌ: هَذَا كِتَابٌ - هَذَا كِتَابَانِ. هَذِهِ نَافِذَةٌ - هَاتَانِ نَافِذَتَانِ.

۱ - هَذَا قَلَمٌ.	۶ - هَذَا الطَّالِبُ مِنَ الْهِنْدِ.
۲ - هَذِهِ مِسْطَرَةٌ.	۷ - هَذِهِ السَّاعَةُ مِنَ الْيَابَانِ.
۳ - هَذَا طَالِبٌ.	۸ - هَذِهِ السَّيَّارَةُ لِلْمُدِيرِ.
۴ - هَذِهِ طَالِبَةٌ.	۹ - لِمَنْ هَذَا الْمِفْتَاحُ؟
۵ - هَذَا الرَّجُلُ مُدَرِّسٌ.	۱۰ - لِمَنْ هَذِهِ الْمَلْعَقَةُ؟

6-машқ. Ушбу иккиликдаги сўзларнинг бирлик шакллари ёзинг.

كَلْبَانِ، مَكْتَبَانِ، قَمِيصَانِ، إِخْوَانِ، مَنَدِيلَانِ، مِسْطَرَّتَانِ، أُخْتَانِ، امْرَأَتَانِ.

7-машқ. Қуйидаги сўзларни иккилик шаклда ёзиб чиқинг.

سَيَّارَةٌ:	طَيِّبَةٌ:	وَلَدٌ:
لُعَّةٌ:	صَدِيقٌ:	تَاجِرٌ:
مَلْعَقَةٌ:	مُدَرِّسٌ:	بَابٌ:
إِسْمٌ:	هَذَا:	هَذِهِ:

8-машқ. Қуйидаги сўзлашувни ўқинг ва ўзаро суҳбат қуринг.

- المُدِيرِ : كَمْ طَالِبًا جَدِيدًا فِي فَصْلِكَ يَا أَسْتَاذُ؟
 المُدَرِّسِ : فِيهِ عَشْرَةٌ طُلَّابٍ جُدُدٍ.
 المُدِيرِ : مِنْ أَيْنَ هُمْ؟ أَكُلُّهُمْ مِنْ بَلَدٍ وَاحِدٍ؟
 المُدَرِّسِ : لَا، هُمْ مِنْ بِلَادٍ مُخْتَلِفَةٍ. مِنْهُمْ ثَلَاثَةٌ طُلَّابٍ مِنْ رُوسِيَا، وَأَرْبَعَةٌ طُلَّابٍ مِنْ مِصْرَ، وَطَالِبَانِ مِنَ الصِّينِ، وَطَالِبٌ وَاحِدٌ مِنْ مَالِيْزِيَا.
 المُدِيرِ : هَلْ فِي فَصْلِكَ طُلَّابٌ مِنْ أَمْرِيكَا؟
 المُدَرِّسِ : نَعَمْ، فِيهِ سَبْعَةٌ طُلَّابٍ مِنْ أَمْرِيكَا.
 المُدِيرِ : أ هُمْ جُدُدٌ؟

- المُدْرَس : لا، هُم قُدَامِي.
- المُدِير : كَم طَالِبًا فِيهِ مِنْ أُورْتَا؟
- المُدْرَس : فِيهِ خَمْسَةُ طُلَّابٍ مِنْ لُنْدُن، وَثَمَانِيَةُ طُلَّابٍ مِنْ أَلْمَانِيَا، وَسِتَّةُ طُلَّابٍ مِنْ فَرَنْسَا،
وَتِسْعَةُ طُلَّابٍ مِنْ الْيُونَانِ.
- المُدِير : شُكْرًا، يَا أُسْتَاذُ.

9-ماشқ. Қуйидаги сон ва саналмишларни ўқинг ва кузатинг.

- ۳- ثَلَاثَةُ طُلَّابٍ .
- ۷- سَبْعَةُ طُلَّابٍ .
- ۴- أَرْبَعَةُ طُلَّابٍ .
- ۸- ثَمَانِيَةُ طُلَّابٍ .
- ۵- خَمْسَةُ طُلَّابٍ .
- ۹- تِسْعَةُ طُلَّابٍ .
- ۶- سِتَّةُ طُلَّابٍ .
- ۱۰- عَشْرَةُ طُلَّابٍ .

10-ماشқ. Қуйидаги гапларни ўқинг ва кузатинг.

- ۱- عِنْدِي خَمْسَةُ كُتُبٍ وَثَلَاثَةُ أَقْلَامٍ. وَكَمْ كِتَابًا وَقَلَمًا عِنْدَكَ، يَا مُحَمَّدُ يُوسُفُ؟
- ۲- خَالِدٌ لَهُ سِتَّةُ أَبْنَاءٍ. وَكَمْ ابْنًا لَكَ، يَا كَرِيمُ وَكَمْ ابْنًا لَكَ، يَا فَاطِمَةُ؟
- ۳- كَمْ أَخًا لَكَ، يَا أَمْنَةُ؟ لِي أَرْبَعَةُ إِخْوَةٍ. وَكَمْ أُخْتًا لَكَ، يَا كَمَالُ الدِّينِ؟
- ۴- فِي الْأُسْبُوعِ سَبْعَةُ أَيَّامٍ. كَمْ يَوْمًا فِي الْأُسْبُوعِ، يَا حَلِيمَةُ؟
- ۵- كَمْ رِيَالًا عِنْدَكَ الْآنَ، يَا كَمَالُ؟ عِنْدِي الْآنَ ثَمَانِيَةُ رِيَالَاتٍ. وَكَمْ دُولَارًا فِي جَيْبِكَ؟
- ۶- فِي هَذَا الْحَيِّ تِسْعَةُ بُيُوتٍ جَدِيدَةٍ. كَمْ بَيْتًا جَدِيدًا فِي حَيْبِكَ، يَا إِسْمَاعِيلُ؟
- ۷- لَهُدِيهِ السِّيَّارَةُ أَرْبَعَةُ أَبْوَابٍ. وَكَمْ بَابًا لِسَيَّارَتِكَ، يَا نَادِرُ؟ هَلْ لِسَيَّارَتِكَ أَرْبَعَةُ أَبْوَابٍ أَيْضًا؟
- ۸- كَمْ ثَمَنٌ هَذَا الْكِتَابِ؟ ثَمَنُهُ سَبْعَةُ رِيَالَاتٍ وَنِصْفٌ. وَكَمْ ثَمَنٌ كِتَابِكَ، يَا بَائِعُهُ؟
- ۹- فِي هَذَا الْفَصْلِ عَشْرَةُ طُلَّابٍ قُدَامِي وَأَرْبَعَةُ طُلَّابٍ جُدُدٍ. وَكَمْ طَالِبًا جَدِيدًا فِي فَصْلِكُمْ؟
- ۱۰- كَمْ قَمِيصًا عِنْدَكَ، يَا إِبْرَاهِيمُ؟ عِنْدِي أَرْبَعَةُ قَمِيصَاتٍ. وَكَمْ قُبْعَةً عِنْدَكَ، يَا أَحْمَدُ؟
- ۱۱- عِنْدِي رِيَالَانِ وَخَمْسَةُ قُرُوشٍ. وَكَمْ سُومًا وَدُولَارًا عِنْدَكَ، يَا تَاجِرُ؟
- ۱۲- فِي هَذِهِ الْحَافِلَةِ عَشْرَةُ رُكَّابٍ. وَكَمْ رَاكِبًا فِي هَذِهِ الطَّائِرَةِ؟

عِنْدِي ثَلَاثَةُ كُتُبٍ. (۳)

مِثَالٌ: كَمْ كِتَابًا عِنْدَكَ؟

(۵) _____

۱- كَمْ أَخًا لَكَ، يَا حَامِدُ؟

(۴) _____

۲- كَمْ عَمًّا لَكَ، يَا لَيْلَى؟

(۶) _____

۳- كَمْ ابْنًا لَكَ، يَا شَيْخُ؟

- ۴- كَمْ سُؤْلاً فِي هَذَا الدَّرْسِ؟ _____ (۸)
- ۵- كَمْ رَاكِباً فِي هَذِهِ الْحَافِلَةِ؟ _____ (۹)
- ۶- كَمْ رِيَالاً فِي جَيْبِكَ؟ _____ (۷)
- ۷- كَمْ ثَمَنُ هَذَا الْكِتَابِ؟ _____ (۱۰)

12-машқ. Қуйидаги сўзларни 3-10 гача сонларда санаб чиқинг.

كِتَابٌ \ شَحْرَةٌ \ تَاجِرٌ \ رَجُلٌ \ طَالِبَةٌ \ أَخٌ \ عُرْفَةٌ \ بَابٌ \ بِنْتُ \ بَيْتٌ \ كِتَابٌ.

13-машқ. Қуйидаги сўзлашувни ўқинг ва таржима қилинг.

- لَيْلَى : يَا حَبِيبَتِي، هَلْ فِي فَصْلِكَ طَالِبَاتٌ مِنْ سَمَرْقَنْدَ وَبُخَارَى؟
- حَبِيبَتِي : نَعَمْ، فِي فَصْلِنَا خَمْسُ طَالِبَاتٍ مِنْ سَمَرْقَنْدَ وَأَرْبَعُ طَالِبَاتٍ مِنْ بُخَارَى.
- لَيْلَى : وَفِي فَصْلِنَا ثَلَاثُ طَالِبَاتٍ مِنْ خَوَارِزْمَ، وَسِتُّ طَالِبَاتٍ مِنْ مَنَّجَانَ.
- حَبِيبَتِي : كَمْ أُخْتًا لَكَ، يَا لَيْلَى؟
- لَيْلَى : لِي ثَلَاثُ أَخَوَاتٍ.
- حَبِيبَتِي : وَكَمْ أُخْتًا لَكَ، يَا لَيْلَى؟
- لَيْلَى : لِي خَمْسَةٌ إِخْوَةٌ.
- حَبِيبَتِي : لَكَ ثَلَاثُ أَخَوَاتٍ وَخَمْسَةٌ إِخْوَةٌ.
- لَيْلَى : نَعَمْ... وَكَمْ أُخْتًا وَأُخْتًا لَكَ؟
- حَبِيبَتِي : لِي أَرْبَعَةٌ إِخْوَةٌ وَأَرْبَعُ أَخَوَاتٍ.
- لَيْلَى : لِي زَمِيلَةٌ اسْمُهَا خَدِيدَةُ. لَهَا ثَمَانِيَةٌ إِخْوَةٌ وَثَمَانِيَةُ أَخَوَاتٍ.

14-машқ. Қуйидаги ҳикматли гапни ўқинг ва ёд олинг.

* الْعِلْمُ الْقَلِيلُ شَيْءٌ خَطِيرٌ

“Оз илм хатарли нарсадир”

Дарс луғатлари:

Йигит-	شَابٌ	Саломатлигимиз-	صِحَّتُنَا	Адабиёт-	آدَابٌ
Маъруза-	مُحَاضِرَةٌ	Яхши-	جَيِّدَةٌ	Қисса-	قِصَّةٌ
Эрта-	بَاكِرٌ	Шарикли ручка-	قَلَمُ رِصَاصٍ	Қизикарли-	مُمْتَعَةٌ
Севимли-	مَحْبُوبٌ	Латта-	مَسَاحَةٌ	Махсус-	مُخَصَّصَةٌ
Кинозал-	سِينَمَا	Костюм-	بَدَلَةٌ	Истироҳат-	إِسْتِرَاحَةٌ

Эй- يَا

Кенг- عَرِيضَةٌ

Хонадон- شِقَّةٌ

ҚИРҚ ЕТТИНЧИ ДАРС Санок сон ва саналамишлар

1-машқ. Ўқинг ва таржима қилинг.

- ۱- كَمْ عُرْفَةً فِي بَيْتِكُمْ؟ فِي بَيْتِنَا ثَلَاثٌ عُرْفٍ.
- ۲- كَمْ حَافِلَةً فِي هَذَا الشَّارِعِ؟ فِي هَذَا الشَّارِعِ عَشْرُ حَافِلَاتٍ .
- ۳- كَمْ مُدْرَسَةً فِي هَذِهِ الْمُدْرَسَةِ؟ فِي هَذِهِ الْمُدْرَسَةِ ثَمَانِي مُدْرَسَاتٍ .
- ۴- كَمْ بِنْتًا لِعَبَّاسٍ؟ عَبَّاسٌ لَهُ سَبْعُ بَنَاتٍ .
- ۵- كَمْ دَجَاجَةً فِي بَيْتِكُمْ؟ فِي بَيْتِنَا تِسْعُ دَجَاجَاتٍ .
- ۶- كَمْ كُتَيْبَةً فِي الْجَامِعَةِ؟ فِي الْجَامِعَةِ خَمْسُ كُتَيْبَاتٍ.
- ۷- كَمْ طَبِيبَةً وَمُمْرِضَةً فِي الْمُسْتَشْفَى؟ فِي الْمُسْتَشْفَى عَشْرُ طَبِيبَاتٍ وَأَرْبَعُ مُمْرِضَاتٍ .
- ۸- كَمْ ابْنًا وَبِنْتًا لِحَالِدٍ؟ خَالِدٌ لَهُ ثَلَاثَةُ أَبْنَاءٍ وَأَرْبَعُ بَنَاتٍ.
- ۹- كَمْ أَخًا وَأُخْتًا لَكَ؟ لِي خَمْسَةُ إِخْوَةٍ وَسِتُّ أَخَوَاتٍ.
- ۱۰- كَمْ دَرَسًا فِي هَذَا الْكِتَابِ؟ فِي هَذَا الْكِتَابِ عَشْرَةُ دُرُوسٍ.
- ۱۱- كَمْ عَمًّا وَعَمَّةً لَكُمْ؟ لَنَا أَرْبَعَةُ أَعْمَامٍ وَخَمْسُ عَمَّاتٍ.
- ۱۲- كَمْ جَامِعَةً فِي بَلَدِكَ؟ فِي بَلَدِي خَمْسُ جَامِعَاتٍ.
- ۱۳- كَمْ كَلِمَةً جَدِيدَةً فِي ذَلِكَ الدَّرْسِ؟ فِي ذَلِكَ الدَّرْسِ ثَمَانِي كَلِمَاتٍ جَدِيدَةً.
- ۱۴- كَمْ بَحْلَةً عِنْدَكَ؟ عِنْدِي ثَلَاثُ بَحْلَاتٍ.

2-машқ. Ўқинг ва саволларга жавоб беринг.

- ۱- كَمْ أَخًا لَكَ؟
- ۲- كَمْ أُخْتًا لَكَ؟
- ۳- كَمْ بَقْرَةً فِي الْحُقْلِ؟
- ۴- كَمْ طَالِبَةً جَدِيدَةً فِي الْفَصْلِ؟
- ۵- كَمْ طَبِيبَةً فِي مُسْتَشْفَى الْوِلَادَةِ؟
- ۶- كَمْ حَافِلَةً فِي الْجَامِعَةِ؟
- ۷- كَمْ ابْنًا لَكَ؟
- ۸- كَمْ بِنْتًا لَكَ؟
- ۹- كَمْ جَامِعَةً فِي بَلَدِكَ؟
- ۱۰- كَمْ كِتَابًا عِنْدَكَ؟

3-машқ. Ўқинг ва сонда кўрсатилган рақамларни ҳарфлар билан ёзинг.

- ۱- لي ۴ إِخْوَةٍ وَ ۳ أَخَوَاتٍ .
- ۲- مُحَمَّدٌ لَهُ ۵ أَبْنَاءٍ وَ ۸ بَنَاتٍ .
- ۳- عِنْدِي ۱ كِتَابٌ وَ ۷ بَحْلَاتٍ .
- ۴- فِي الْمُسْتَشْفَى ۹ طَبِيبَاتٍ وَ ۶ مُمْرِضَاتٍ .
- ۵- عِنْدِي ۴ قُمْصَانٍ .

- _____ : ٦- هَذِهِ السِّيَّارَةُ ٤ أَبْوَابٍ.
- _____ : ٧- فِي هَذِهِ الْكَلِمَةِ ٥ حُرُوفٍ.
- _____ : ٨- فِي مَدْرَسَتِنَا ٨ مُدَرِّسَاتٍ.
- _____ : ٩- فِي بَيْتِنَا ١٠ رِجَالٍ وَ ١٠ إِمْرَأَةً.
- _____ : ١٠- ذَهَبَ أَبِي إِلَى سَمَرَقَنْدَ قَبْلَ ٣ أَيَّامٍ.

4-машқ. Тартиб сонлар қатнашган машқни ўқинг ва таржима қилинг.

المؤنثُ		المذكرُ	
العُرْفَةُ السَّادِسَةُ	العُرْفَةُ الْأُولَى	الدَّرْسُ السَّادِسُ	الدَّرْسُ الْأَوَّلُ
العُرْفَةُ السَّابِعَةُ	العُرْفَةُ الثَّانِيَةُ	الدَّرْسُ السَّابِعُ	الدَّرْسُ الثَّانِي
العُرْفَةُ الثَّامِنَةُ	العُرْفَةُ الثَّلَاثَةُ	الدَّرْسُ الثَّامِنُ	الدَّرْسُ الثَّلَاثُ
العُرْفَةُ التَّاسِعَةُ	العُرْفَةُ الرَّابِعَةُ	الدَّرْسُ التَّاسِعُ	الدَّرْسُ الرَّابِعُ
العُرْفَةُ الْعَاشِرَةُ	العُرْفَةُ الْخَامِسَةُ	الدَّرْسُ الْعَاشِرُ	الدَّرْسُ الْخَامِسُ

الأول-الأولى \ الطالب الأول، والطالبة الأولى

5-машқ. Қуйидаги гапларни араб тилига таржима қилинг.

Олтинчи ўқувчи менинг укам. Еттинчи уй бизнинг уйимиз. Саккизинчи дарахт ўрик дарахти. Биринчи от дўстимнинг оти. Иккинчи дарсда биз китоб ўқидик. Дадам ҳафтанинг бешинчи куни Самарқандга кетдилар.

Синглим ҳафтанинг иккинчи куни мактабга борди, чунки у касал эди. Шифокор касални бугун текширади. Мен ҳозир унинг овозини эшитяпман. Тўртинчи гулдоннинг ичида атиргул бор. Ойнинг биринчи куни янги ойни кўрдим. Еттинчи совға онам учун. Сен қачон ухлайсан? Мен кечқурун ухлайман. Бувамнинг ўнинчи неваралари менман. Учинчи халтанинг ичида помидор бор. Олтинчи хона қаерда? Олтинчи хона еттинчи хонанинг ёнида. Иккинчи столнинг устида иккита қошиқ ва битта санчқи бор.

Тўртинчи трамвай ҳозир музейнинг олдида. Саккизинчи баққолик дўконида менинг акам ишлайди. Одамлар ҳозир бешинчи дўконни кўряптилар. Иккинчи китобни мен ёздим. Учинчи қиз менинг синглим. Бешинчи дарс осон. Ўнинчи машқ қийин. Учинчи машина қизил ва бешинчи машина қора. Нима учун тўртинчи хона ифлос? Олтинчи хона тоза. Биринчи дарсни ўқи, эй Камол. Мен кеча столнинг устидаги тўртинчи китобни олдим. Мен тушликда иккинчи овқатни ҳам едим.

6-машқ. Санок сонлар ва саналмишларни ўқинг.

طَائِبَةٌ وَاحِدَةٌ	(1) طَائِبٌ وَاحِدٌ
طَائِبَتَانِ اثْنَتَانِ	(2) طَائِبَانِ اثْنَانِ
ثَلَاثُ طَائِبَاتٍ	(3) ثَلَاثَةُ طُلَّابٍ
أَرْبَعُ طَائِبَاتٍ	(4) أَرْبَعَةُ طُلَّابٍ
خَمْسُ طَائِبَاتٍ	(5) خَمْسَةُ طُلَّابٍ
سِتُّ طَائِبَاتٍ	(6) سِتَّةُ طُلَّابٍ
سَبْعُ طَائِبَاتٍ	(7) سَبْعَةُ طُلَّابٍ
ثَمَانِي طَائِبَاتٍ	(8) ثَمَانِيَةُ طُلَّابٍ
تِسْعُ طَائِبَاتٍ	(9) تِسْعَةُ طُلَّابٍ
عَشْرُ طَائِبَاتٍ	(10) عَشْرَةُ طُلَّابٍ
إِحْدَى عَشْرَةَ طَائِبَةً	(11) أَحَدَ عَشَرَ طَائِبًا
اِثْنَتَا عَشْرَةَ طَائِبَةً	(12) اِثْنًا عَشَرَ طَائِبًا
ثَلَاثَ عَشْرَةَ طَائِبَةً	(13) ثَلَاثَةَ عَشَرَ طَائِبًا
أَرْبَعَ عَشْرَةَ طَائِبَةً	(14) أَرْبَعَةَ عَشَرَ طَائِبًا
خَمْسَ عَشْرَةَ طَائِبَةً	(15) خَمْسَةَ عَشَرَ طَائِبًا
سِتَّ عَشْرَةَ طَائِبَةً	(16) سِتَّةَ عَشَرَ طَائِبًا
سَبْعَ عَشْرَةَ طَائِبَةً	(17) سَبْعَةَ عَشَرَ طَائِبًا
ثَمَانِي عَشْرَةَ طَائِبَةً	(18) ثَمَانِيَةَ عَشَرَ طَائِبًا
تِسْعَ عَشْرَةَ طَائِبَةً	(19) تِسْعَةَ عَشَرَ طَائِبًا
عِشْرُونَ طَائِبَةً	(20) عِشْرُونَ طَائِبًا
إِحْدَى وَعِشْرُونَ طَائِبَةً	(21) وَاحِدٌ وَعِشْرُونَ طَائِبًا
اِثْنَانِ وَعِشْرُونَ طَائِبَةً	(22) اِثْنَانِ وَعِشْرُونَ طَائِبًا
ثَلَاثُ وَعِشْرُونَ طَائِبَةً	(23) ثَلَاثَةٌ وَعِشْرُونَ طَائِبًا
أَرْبَعُ وَعِشْرُونَ طَائِبَةً	(24) أَرْبَعَةٌ وَعِشْرُونَ طَائِبًا
خَمْسُ وَعِشْرُونَ طَائِبَةً	(25) خَمْسَةٌ وَعِشْرُونَ طَائِبًا

سِتّ وَعِشْرُونَ طَالِبَةً	(26) سِتَّةٌ وَعِشْرُونَ طَالِبًا
سَبْعٌ وَعِشْرُونَ طَالِبَةً	(27) سَبْعَةٌ وَعِشْرُونَ طَالِبًا
ثَمَانٍ وَعِشْرُونَ طَالِبَةً	(28) ثَمَانِيَةٌ وَعِشْرُونَ طَالِبًا
تِسْعٌ وَعِشْرُونَ طَالِبَةً	(29) تِسْعَةٌ وَعِشْرُونَ طَالِبًا
ثَلَاثُونَ طَالِبَةً	(30) ثَلَاثُونَ طَالِبًا
أَرْبَعُونَ طَالِبَةً	(40) أَرْبَعُونَ طَالِبًا
خَمْسُونَ طَالِبَةً	(50) خَمْسُونَ طَالِبًا
سِتُّونَ طَالِبَةً	(60) سِتُّونَ طَالِبًا
سَبْعُونَ طَالِبَةً	(70) سَبْعُونَ طَالِبًا
ثَمَانُونَ طَالِبَةً	(80) ثَمَانُونَ طَالِبًا
تِسْعُونَ طَالِبَةً	(90) تِسْعُونَ طَالِبًا
مِائَةٌ طَالِبَةً	(100) مِائَةٌ طَالِبٍ

7-машқ. Қуйидаги гапларни араб тилига таржима қилинг.

Омина иккита олма ва учта нонни еди. Олтита туя саккизта кийикнинг ёнида. Бизнинг синфимизда ўнта ўқувчи бор. Бу шифохонада тўртта шифокор ва саккизта ҳамшира бор. Бу шаҳарда иккита денгиз бор. Бизнинг давлатимизда иккита дарё бор. Тошкент шаҳрида етти катта бозор бор. Олтита хўроз иккита мушукнинг ёнида. Столнинг устида учта ип ва иккита тоғора бор. Бу кутубхонада йигирмата журнал, қирқ учта газета ва тўқсон етти китоб бор. Бизнинг синфимизда ўн етти ўқувчи қиз ва ўн бешта ўқувчи бола бор. Мен осмонда ўн битта юлдузни кўрдим. Бизнинг қўчамизда қирқ учта машина, ўн тўртта велосипед бор. Бу шаҳарда етмиш тўртта кўча бор. Бу касалхонада нечта касал бор? Бу касалхонада саксон олтита касал ва эллик етти шифокор бор. Бу касалхона шаҳардаги катта касалхонадир. Фотиманинг жавонида нечта кўйлак бор? Унинг жавонида ўн тўққизта кўйлак бор. Олтита дурадгор қаерда? Улар Абдуллоҳ амакининг уйида. Улар моҳир дурадгорлардир. Бу машқда ўттиз иккита гап бор.

8-машқ. Қуйида берилган сўзларни 1 дан 10 гача санаб ёзиб чиқинг.

فُرْصٌ - أَفْرَاصٌ مَرِيضَةٌ - مَرِيضَاتٌ

9-машқ. Қуйида берилган сўзларни 11 дан 20 санаб ёзиб чиқинг.

حَفَدَةٌ - حَفَدَاتٌ بَطِيخَةٌ - بَطِيخَاتٌ

10-машқ. Қуйида берилган сўзларни 21 дан 30 гача санаб ёзиб чиқинг.

فُسْتَانٌ - فَسَاتِينُ جُمْلَةٌ - جُمَلٌ

11-машқ. Қуйида берилган сўзларни 31 дан 40 гача санаб ёзиб чиқинг.

مَائِدَةٌ-مَائِدَاتٌ نَجَّارٌ-نَجَّارُونَ

12-машқ. Қуйида берилган сўзларни 90 дан 100 гача санаб ёзиб чиқинг.

بِنْتٌ-بَنَاتٌ شَارِعٌ-شَوَارِعٌ

13-машқ. Сўзлашувни ўқинг. Бир-бирингиз билан суҳбат қуринг.

23- مَعَ طَالِبٍ جَدِيدٍ. - Янги талаба билан.

مُحَمَّدٌ : مَنْ أَنْتَ؟
إِسْحَاقُ : أَنَا طَالِبٌ جَدِيدٌ .
مُحَمَّدٌ : هَلْ أَنْتَ طَالِبٌ فِي كَلِيَّةِ اللُّغَةِ الْعَرَبِيَّةِ؟
إِسْحَاقُ : لَآ، أَنَا طَالِبٌ فِي شُعْبَةِ اللُّغَةِ الْعَرَبِيَّةِ .
مُحَمَّدٌ : أَيَّنَ طُلَّابُ الصَّفِّ الْأَوَّلِ؟
إِسْحَاقُ : هُمُ الْآنَ فِي الْفَصْلِ .
مُحَمَّدٌ : أَيُّ الْفَصْلِ جَدُولٌ لِلْحِصَصِ؟
إِسْحَاقُ : نَعَمْ، فِي الْفَصْلِ جَدُولٌ لِلْحِصَصِ .
مُحَمَّدٌ : مَاذَا عَلَى جُدْرَانِ الْفَصْلِ؟
إِسْحَاقُ : مَاذَا عَلَى الْمَكْتَبِ أَيْضًا؟
مُحَمَّدٌ : أَحْسَنَ اللَّهُ إِلَيْكَ .
إِسْحَاقُ : وَإِلَيْكَ .

10-машқ. “مَعَ طَالِبٍ جَدِيدٍ” матни бўйича видеороликни томоша қилинг ва ролик ижроси пайтида кетидан ўзбек тилига синхрон тарзда таржима қилинг. Матнни вақтга қараб тез ўқишга ҳаракат қилинг.

“Ранглар” ўйини

Ўйин қоидаси. Ўқитувчининг қўлида оқ, қора, сариқ, қизил, яшил ва бошқа рангдаги қоғозлар бўлади. Навбат билан рангларни кўрсатиб,

дейди. *ما لون هذا؟ أي الأشياء بهذا اللون؟* Масалан: оқ рангни кўрсатади.

Тингловчилар “бу оқ ранг” деб жавоб берадилар ва оқ рангдаги предметларни санайди: оқ қоғоз, оқ ўрдак, оқ гоз, оқ гул, оқ ўрик, оқ қовун, оқ уй, оқ сочиқ, оқ айиқ, оқ қор, оқ лайлак, оқ кабутар, оқкўнгил, оқ фотиҳа кабилар...

Ўйин фойдаси. Тингловчиларда рангларга бўлган қизиқиши ортади. Миянинг интелектив фаолияти усулини шакллантиради.

Дарс луғатлари:

Деворлар- جُدْرَانٌ Курс- صَفٌّ Автобус- حَافِلَةٌ
Кўйлақлар- قُمْصَانٌ Дарслар- حِصَصٌ Факультет- كَلِيَّةٌ

ҚИРҚ САККИЗИНЧИ ДАРС

Бирлик, иккилик, кўплик ҳақида-الْمُفْرَدُ وَالْمُثَنَّى وَالْجَمْعُ

Араб тилида сон уч турлидир:

1. Муфрад (бирлик); 2. Мусанна (иккилик); 3. Жамъ (кўплик).

1. Муфрад – бирликдаги сўзни англатадиган исмдир.

Масалан: رَجُلٌ، كِتَابٌ، ثَوْرٌ

2. Мусанна – иккита нарсага далолат этган исмдир.

Масалан: رَجُلَانِ = رَجُلَيْنِ، كِتَابَانِ = كِتَابَيْنِ، ثَوْرَانِ = ثَوْرَيْنِ

3. Жамъ – уч ва ундан ортиқ нарсага далолат қилган исмдир. Жамънинг ўзи уч турга бўлинади:

1. جَمْعُ الْمَذَكَّرِ السَّالِمِ (тўғри музаккар кўплик)

2. جَمْعُ الْمُؤَنَّثِ السَّالِمِ (тўғри муаннас кўплик)

3. جَمْعُ التَّكْسِيرِ (синик кўплик)

جَمْعُ الْمَذَكَّرِ السَّالِمِ бирликдаги сўзнинг охирига (وَن) ёки (يَن) қўшиш билан ясалади. Масалан: مُعَلِّمُونَ = مُعَلِّمِينَ، مُهَنْدِسُونَ = مُهَنْدِسِينَ

جَمْعُ الْمُؤَنَّثِ السَّالِمِ бирликдаги сўзнинг охирига (ات) қўшиш орқали ясалади.

Масалан: مُعَلِّمَاتٌ، مُهَنْدِسَاتٌ

جَمْعُ التَّكْسِيرِ бирликдаги сўзнинг таркибига бирорта ҳарф киритиш ёки ҳарф олиб ташлаш билан ясалади. Масалан: رِجَالٌ، كُتُبٌ، أَفْلاَمٌ

جَمْعُ التَّكْسِيرِ нинг вазлари жуда кўп бўлиб, бир қоида билан ясалмайди.

Балки кўп ўқиб, кўп эшитибгина ўзлаштирилади. Луғат китобларида бирликдаги сўзнинг ёнига унинг кўплик шакли ёзиб қўйилади.

جَمْعُ الْمَذَكَّرِ السَّالِمِ билан охирида ة бўлмаган музаккар исмлар жамланади.

Масалан: مُعَلِّمُونَ، مُهَنْدِسُونَ

Бир исм жамъ муаннас солим билан жамланганда охирида (ة) бўлса, тушиб қолади. Масалан, فَاطِمَةٌ ни жамланганда فَاطِمَاتٌ демасдан, балки فَاطِمَاتٌ дейилади. Шу каби исмнинг охирида “алиф” бўлиб, “ё”га “алиф” шаклида ёзиладиган бўлса, “вов”га алиштирилади. Масалан: رَحَى، حَبْلَى дейилади. عَصَاةٌ، رَحِيَاتٌ، حَبْلِيَّاتٌ ларни жамлаганда дейилади.

Агар исмнинг охирида “алиф” билан ҳамза бўлса, ўша ҳамза баъзи жойларда “вов”га алиштирилади.

Масалан: صَحْرَوَاتٌ нинг кўплиги صَحْرَاءٌ дир.

1-машқ. Иккилик ва тўғри музаккар кўплик кўринишига айлантинг.

№	مُفْرَدٌ	تَشْبِيهٌ	جَمْعُ الْمَذْكَرِ السَّامِ	مُفْرَدٌ	تَشْبِيهٌ	جَمْعُ الْمَذْكَرِ السَّامِ
1	مُؤَرِّخٌ	_____:	_____:	قَائِمٌ	_____:	_____:
2	عَالِمٌ	_____:	_____:	حَافِظٌ	_____:	_____:
3	جَاهِلٌ	_____:	_____:	عَاقِلٌ	_____:	_____:
4	مُهَنْدِسٌ	_____:	_____:	مُصَوِّرٌ	_____:	_____:
5	مُعَلِّمٌ	_____:	_____:	مُؤْمِنٌ	_____:	_____:

2-машқ. Кўплик шакллари ажратинг.

شُيُوخٌ، مُرْسَلُونَ، فَاتِحِينَ، صَحْرَاوَاتٌ، أَبْنَاءٌ، أَخَوَاتٌ، عُمَّالَةٌ، أُمَّهَاتٌ، مَصَابِيحٌ، سَلَاطِينٌ، مِظَلَّاتٌ، أَسَاتِيدٌ، مُحْتَرَمُونَ، مُكْرِمِينَ، مُعَلِّمُونَ، مُعَلِّمَاتٌ، تَلَامِيذٌ، أَفْرَاسٌ، كِلَابٌ، أَبْوَابٌ، مَفَاتِيحٌ، أَشْحَارٌ، مَدَارِسٌ، جَاهِلَاتٌ، صَائِمَاتٌ، فُصُولٌ، أَقْلَامٌ، أَعْمَامٌ، فَنَادِقٌ، صَالِحُونَ.

3-машқ. Қуйидаги кўпликдаги сўзларнинг бирлик шакллари ёзинг.

مَصَابِيحٌ، خَادِمَاتٌ، طَبَّاحُونَ، سَكَكِينٌ، أَوْلَادٌ، مُجْتَهِدِينَ، طِوَالٌ، قُدَمَاءٌ، مَطَارِقٌ، صَنَادِيقٌ، مَرِيَمَاتٌ، أَيَّامٌ، لِيَالٍ، أَبَارِيقٌ، أَعْيَانٌ، فُقَرَاءٌ، عَجَائِزٌ، آلَاتٌ، سَاعَاتٌ، أَبْوَابٌ، نَوَافِدٌ، أُمَّهَاتٌ، أَخَوَاتٌ، مَدَارِسٌ، مَكْتَبَاتٌ، طَالِبَاتٌ، جُدُدٌ، مَاهْرُونَ، مُصَوِّرِينَ، أَفْرَاسٌ، صُحُفٌ، جَرَائِدٌ، فَنَادِقٌ.

4-машқ. Машқни ўқинг ва таржима қилинг.

هُوَ مُعَلِّمٌ، أَنْتَ طَالِبٌ، أَنَا مُهَنْدِسٌ، نَحْنُ عُلَمَاءٌ، هُمَا مُعَلِّمَانِ، وَهُمَا مُعَلِّمَاتَانِ، أَنْتُمَا طَالِبَانِ، وَأَنْتُمَا طَالِبَتَانِ، هُمَا عَالِمَانِ، وَهُمَا عَالِمَاتَانِ، وَأَنْتُمَا طَبِيبَانِ، وَأَنْتُمَا طَبِيبَاتَانِ، فِي شَارِعِنَا عَدْوَانِ، أَحَدُهُمَا عَاقِلٌ وَمُتَوَاضِعٌ، وَالْآخَرُ جَاهِلٌ وَمُتَكَبِّرٌ، لِفَاطِمَةَ ثَوْبَانَ جَدِيدَانِ، لِي قَمِيصَانِ طَوِيلَانِ، يَدَا زَيْنِدٍ قَصِيرَتَانِ، رِجْلَا بَكْرٍ طَوِيلَتَانِ. أَذُنَا هَذَا الرَّجُلِ كَبِيرَتَانِ، كَمْ عُمُرُ هَذَا الْوَلَدِ؟ عُمُرُهُ سَنَتَانِ. مُدَّةُ سَفَرِي شَهْرَانِ، كَتَبْتُ هَذَا الْكِتَابَ فِي مُدَّةِ سَنَتَيْنِ، فِي هَذِهِ الصَّحْرَاءِ جَبَلَانِ مُرْتَفِعَانِ، فِي بَلَدِنَا تَاجِرَانِ عَنِيَانِ، لَكَ ابْنَانِ ذَكِيَانِ، لَهُ ابْنَتَانِ صَغِيرَتَانِ، لِي وَلَدَانِ: أَحَدُهُمَا ابْنٌ ذَكِيٌّ وَالْآخَرُ ابْنَةٌ جَمِيلَةٌ، هُمْ مُعَلِّمُونَ، هُنَّ مُعَلِّمَاتٌ، أَنْتُمْ طُلَّابٌ، أَنْتُنَّ طَالِبَاتٌ، أَنْتُمْ أَطِبَاءٌ، أَنْتُنَّ طَبِيبَاتٌ، هَذَا الْكِتَابُ جَدِيدٌ، هَذِهِ الْكُتُبُ جَدِيدَةٌ، هَذَا الْقَلَمُ طَوِيلٌ، تِلْكَ الْأَقْلَامُ قَصِيرَةٌ. هَذَا الصَّنْدُوقُ طَوِيلٌ، تِلْكَ الصَّنَادِيقُ قَصِيرَةٌ، أَقْلَامٌ هَوُلَاءِ الْأَوْلَادِ جَدِيدَةٌ، أَقْلَامٌ أَوْلَئِكَ الْأَوْلَادِ قَدِيمَةٌ، الْكُتُبُ الْكَبِيرَةُ قَلِيلَةٌ، الْكُتُبُ الصَّغِيرَةُ كَثِيرَةٌ، الدَّفَاتِرُ الصَّغِيرَةُ قَلِيلَةٌ. الدَّفَاتِرُ الْقَصِيرَةُ كَثِيرَةٌ، الْمَحْفَظَةُ الْكَبِيرَةُ وَاسِعَةٌ. الْأَقْلَامُ الْكَبِيرَةُ طَوِيلَةٌ. الْأَقْلَامُ الصَّغِيرَةُ قَصِيرَةٌ.

5-машқ. Бўш ўринларга сўзларнинг иккилик ва кўплик шакллари ёзинг.

_____:	جَمْعٌ	_____:	تَشْيِئَةٌ	سُورِيٌّ	مُفْرَدٌ
_____:	جَمْعٌ	_____:	تَشْيِئَةٌ	كِتَابٌ	مُفْرَدٌ
_____:	جَمْعٌ	_____:	تَشْيِئَةٌ	عَالِمَةٌ	مُفْرَدٌ
_____:	جَمْعٌ	_____:	تَشْيِئَةٌ	عُرْفَةٌ	مُفْرَدٌ
_____:	جَمْعٌ	_____:	تَشْيِئَةٌ	طَالِبَةٌ	مُفْرَدٌ

Қариндошларнинг номлари-الأقارب

Кўплик	Таржима	Бирлик	№
أُسْرٌ، عَائِلَاتٌ	Оила	أُسْرَةٌ، عَائِلَةٌ	
وَالِدُونَ	Ота-она	وَالِدَانِ، أَبَوَانِ	۱
أَبَاءٌ، وَالِدُونَ	Ота	أَبٌ، وَالِدٌ	۲
أُمَّهَاتٌ، وَالِدَاتٌ	Она	أُمٌّ، وَالِدَةٌ	۳
أَبْنَاءٌ	Ўғил	إِبْنٌ	۴
بَنَاتٌ	Қиз	بِنْتٌ (إِبْنَةٌ)	۵
إِخْوَةٌ	Ака-ука	أَخٌ	۶
أَخَوَاتٌ	Опа-сингил	أُخْتٌ	۷
أَجْدَادٌ	Бобо	جَدٌّ	۸
جَدَّاتٌ	Буви	جَدَّةٌ	۹
حَفَائِدُ (حَفِيدَاتٌ)	Набира (қиз набира)	حَفِيدٌ (ة)	۱۰
أَقْرَابٌ، أَقْرِبَاءُ	Қариндош	قَرِيبٌ	۱۱
أَخْوَالٌ	Тоға	خَالَ	۱۲
خَالَاتٌ	Хола	خَالَةٌ	۱۳
أَعْمَامٌ	Амаки	عَمٌّ	۱۴
عَمَّاتٌ	Амма	عَمَّةٌ	۱۵
أَبْنَاءُ: عَمٌّ / عَمَّةٌ / خَالَ / خَالَةٌ	Жиян, амакивачча Аммавачча, холавачча	ابْنٌ: عَمٌّ /عَمَّةٌ/ خَالَ / خَالَةٌ	۱۶

بنات: عمّ / عمّة / خال / خالة	Қиз жиян, амакивачча, Аммавачча, холавачча	بنت: عمّ / عمّة / خال / خالة	۱۷
أحماء	Қайнога	حمّ	۱۸
حموات	Қайнона	حمّاه	۱۹
كنائين	Келин, келинойи	كنّة	۲۰
أصهار	Куёв	صهر	۲۱
عرائس	Келин (тўйда)	عروس، عروسّة	۲۲
عرس	Куёв (тўйда)	عريس	۲۳

6-машқ. Матни ўқинг ва таржима қилинг.

فَاطِمَةُ سَمِينَةٌ جَدًّا، تَأْكُلُ ثَلَاثَ وَجَبَاتٍ فِي الْيَوْمِ. تَجْلِسُ فَاطِمَةُ مَعَ أُسْرَتِهَا حَوْلَ الْمَائِدَةِ، وَهِيَ تَأْكُلُ فِي الْفُطُورِ السَّمَكَ وَتَشْرَبُ الْقَهْوَةَ، وَتَأْكُلُ فِي الْعَدَاءِ اللَّحْمَ، وَتَشْرَبُ الشَّايَ، وَتَأْكُلُ الدَّجَاجَ فِي الْعِشَاءِ، وَتَشْرَبُ الْحَلِيبَ. وَزُنْ فَاطِمَةَ ١٠٠ كِيلُو. هِيَ تَقْرَأُ الْكِتَابَ، وَتَكْتُبُ دُرُوسَهَا، ثُمَّ تَلْعَبُ مَعَ صَدِيقَاتِهَا كُلَّ يَوْمٍ. وَفِي الْمَسَاءِ تَنَامُ عَلَى السَّرِيرِ.

7-машқ. Саволларга жавоб беринг.

- ۱ - هل فَاطِمَةُ نَحِيفَةٌ؟
- ۲ - كَمْ وَجَبَةً تَأْكُلُ فِي الْيَوْمِ؟
- ۳ - مَاذَا تَأْكُلُ وَتَشْرَبُ فِي الْفُطُورِ؟
- ۴ - مَاذَا تَأْكُلُ وَتَشْرَبُ فِي الْعَدَاءِ؟
- ۵ - مَاذَا تَأْكُلُ وَتَشْرَبُ فِي الْعِشَاءِ؟
- ۶ - مَا وَزْنُ فَاطِمَةَ؟
- ۷ - أَيَّنَ تَنَامُ فَاطِمَةُ؟
- ۸ - مَعَ مَنْ تَلْعَبُ فَاطِمَةُ؟

8-машқ. Матни таржима қилинг.

قَابِلٌ يَأْكُلُ ثَلَاثَ وَجَبَاتٍ فِي الْيَوْمِ: الْفُطُورَ وَالْعَدَاءَ وَالْعِشَاءَ. سَعِيدٌ يَأْكُلُ وَجَبَةً وَاحِدَةً فِي الْيَوْمِ: الْعَدَاءَ. قَابِلٌ يَأْكُلُ فِي الْعَدَاءِ: اللَّحْمَ، وَالذَّجَاجَ، وَالسَّمَكَ، وَالْأُرْزَ، وَالْحَبْزَ. سَعِيدٌ يَأْكُلُ فِي الْعَدَاءِ: السَّمَكَ وَالْمَكْرُونَةَ وَالسَّلْطَةَ وَالْفَاكِهَةَ. قَابِلٌ يَشْرَبُ الْعَصِيرَ. سَعِيدٌ يَشْرَبُ الشَّايَ.

9-машқ. Саволларга жавоб беринг.

- ۱ - كَمْ وَجَبَةً يَأْكُلُ قَابِلٌ؟
- ۲ - كَمْ وَجَبَةً يَأْكُلُ سَعِيدٌ؟
- ۳ - مَاذَا يَأْكُلُ قَابِلٌ فِي الْعَدَاءِ؟
- ۴ - مَاذَا يَأْكُلُ سَعِيدٌ فِي الْعَدَاءِ؟
- ۵ - مَاذَا يَشْرَبُ قَابِلٌ؟
- ۶ - مَاذَا يَشْرَبُ سَعِيدٌ؟

10-машқ. Қуйидаги шеърни ёдланг.

قَطِّي

قَطَّتِي صَغِيرَةً وَاسْمُهَا نَمِيرَةٌ
شَعْرُهَا جَمِيلٌ وَذَيْلُهَا طَوِيلٌ
لَعَبُهَا يُسَلِّي وَهِيَ لِي كَطَّلِي
تُظْهِرُ الْمَهَارَةَ كَيْ تَصِيدَ فَأَرَةً

11-машқ. Матнни таржима қилинг.

مَحْمُودٌ يَسْكُنُ فِي شِقَّةٍ جَمِيلَةٍ. الشِّقَّةُ فِي حَيِّ الْمَطَارِ. الشِّقَّةُ فِي الدَّوْرِ الْخَامِسِ. فِي الشِّقَّةِ ثَلَاثُ عُرْفٍ. كُلُّ عُرْفَةٍ نَيِّرَةٌ وَوَأَسَعَةٌ. فِي عُرْفَةِ النَّوْمِ سَرِيرٌ. فِي عُرْفَةِ الْجُلُوسِ أَرِيكَةٌ. فِي الْمَطْبَخِ قِدْرٌ وَمَعْرَفَةٌ وَصُحْنٌ كَبِيرَةٌ وَصَغِيرَةٌ. فِي الْحَمَّامِ مِرَاةٌ وَصَابُونٌ، وَمِنْشَفَةٌ، وَفُرْشَةٌ وَمَعْجُونُ أَسْنَانٍ.

12-машқ. Саволларга жавоб беринг.

- ۱- ھەل يەسکۇن مَحْمُودٌ فِي شِقَّةٍ؟ ۴- كَمَ عُرْفَةٌ فِي الشِّقَّةِ؟ ۷- أَيْنَ السَّرِيرِ؟
۲- ھەل يەسکۇن فِي حَيِّ الْمَطَارِ؟ ۵- أَيْنَ الْقِدْرِ؟ ۸- أَيْنَ الْأَرِيكَةِ؟
۳- ھەل الشِّقَّةُ فِي الدَّوْرِ الرَّابِعِ؟ ۶- أَيْنَ الْمِرَاةِ؟ ۹- أَيْنَ فُرْشَةَ؟

13-машқ. Сўзларни ёдланг ва уларнинг ҳар бирига иккитадан гап тузинг.

الأدوات المنزلية					
					
كأس	قِدْرٌ	مِكْوَاةٌ	سِكِّينٌ	شَوْكَةٌ	مِلْعَقَةٌ
					
سَلَّةٌ نُفَايَاتٍ	غَسَّالَةٌ	مِكَنَسَةٌ	سُفْرَةٌ	إِنْرِيْقٌ	كُوبٌ

14-машқ. Уй-рўзғор буюмлари хақида ўзаро суҳбат қуриг.

Уйингизда дазмол борми? Ҳа, уйимизда дазмол бор ва у катта дазмол. Супургинг узунми? Йўқ, супургим калта. Кир машинангиз янгимми? Ҳа, у янги. Қозоннинг ичида таом бор. Столнинг устида санчки, қошиқ ва пичоқ бор. Стокан ичида нима бор? Унинг ичида сув бор. Ахлат челакнинг ёнида супурги борми? Йўқ, у кир машинанинг ёнида.

15-машқ. Соатларнинг ифодаланишига эътибор беринг.

			
السَّاعَةُ الرَّابِعَةُ تَمَامًا	السَّاعَةُ الثَّلَاثَةُ تَمَامًا	السَّاعَةُ الثَّانِيَةُ تَمَامًا	السَّاعَةُ الْوَاحِدَةُ تَمَامًا
			
السَّاعَةُ الثَّامِنَةُ تَمَامًا	السَّاعَةُ السَّابِعَةُ تَمَامًا	السَّاعَةُ السَّادِسَةُ تَمَامًا	السَّاعَةُ الْخَامِسَةُ تَمَامًا
			
السَّاعَةُ الثَّانِيَةُ عَشْرَةَ تَمَامًا	السَّاعَةُ الْحَادِيَةَ عَشْرَةَ تَمَامًا	السَّاعَةُ الْعَاشِرَةَ تَمَامًا	السَّاعَةُ التَّاسِعَةَ تَمَامًا
			
السَّاعَةُ الرَّابِعَةُ وَالثَّلَاثُ	السَّاعَةُ الْوَاحِدَةُ وَالرُّبْعُ	السَّاعَةُ الثَّلَاثَةُ وَعَشْرَ دَقَائِقَ	السَّاعَةُ الثَّامِنَةُ وَحَمْسَ دَقَائِقَ
			
السَّاعَةُ الثَّانِيَةُ عَشْرَةَ إِلَّا ثَلَاثًا	السَّاعَةُ السَّادِسَةُ إِلَّا خَمْسًا وَعِشْرِينَ دَقِيقَةً	السَّاعَةُ الْخَامِسَةُ وَالنِّصْفُ	السَّاعَةُ السَّابِعَةُ وَحَمْسَ وَعِشْرُونَ دَقِيقَةً
			
السَّاعَةُ الْحَادِيَةَ عَشْرَةَ تَمَامًا	السَّاعَةُ الثَّانِيَةُ عَشْرَةَ إِلَّا خَمْسَ دَقَائِقَ	السَّاعَةُ الْحَادِيَةَ عَشْرَةَ إِلَّا عَشْرَةَ دَقَائِقَ	السَّاعَةُ الثَّامِنَةُ إِلَّا رُبْعًا

16-машқ. Ушбу антоним сўзларни ёдланг ва ўзаро савол-жавоб шаклида тузилган сўзлашувларда фойдаланинг.

оч — جَائِعٌ	тўқ — شَبَعَانٌ
совуқ — بَارِدٌ	иссиқ — حَارٌّ
кир, ифлос — وَسِخٌ	тоза, озода — نَظِيفٌ
тез — سَرِيعٌ	секин — بَطِيءٌ
бўм-бўш — فَارِعٌ	тўлдирилган — مَلِيءٌ
баланд, юқори — عَالٍ	паст — وَاطِئٌ
чуқур — عَمِيقٌ	саёз — ضَحْلٌ
коронғулик — ظَلَامٌ	ёруғлик — نُورٌ
ёлғончи — كَاذِبٌ	ростгўй — صَادِقٌ
туб, ости — قَاعِدَةٌ	юқори, чўққи — قِمَّةٌ
ғарқ бўлувчи — غَارِقٌ	сузиб юрувчи — عَائِمٌ
паст — مُنْخَفِضٌ	баланд — مُرْتَفِعٌ
беақл, нодон — غَيِّبٌ	зийрак, доно — ذَكِيٌّ

17-машқ. Қуйидаги сўзларни араб тилига таржима қилинг.

Бу каравот каттами ёки кичикми? Бу каравот катта. Укам паст ва мен баландман. Укамнинг хонаси ёруғ. Менинг хонам қоронғу. Бу қозон бўш. Бу пиёла тўла. Стакандаги чой иссиқ. Музлатгичдаги чой совуқ.

Кир дастрўмол дазмолнинг ёнида. Мен тўқман. Акамнинг қорни очди. Кўл саёз ва денгиз чуқур. Дўстим Иброҳим ростгўй ва ўртоғим Бобур ёлғончи.

Илм нурдир. Илмсиз киши қоронғуликдадир. Бу ёлғончи киши нодондир. Менинг ўғлим зийрак бола. Тоғнинг чўққиси баланд. Ҳароратим бугун паст. Кеча ҳароратим кўтарилган эди.

Анави хона бўшми? Йўқ, анави хонада талабалар бор. Сен ёлғончимисан? Нима учун сен ёлғончисан? Сенинг ўртоғинг ростгўй бола.

18-машқ. Қуйидаги сўзлашувни ўқинг ва ўзаро суҳбатлашинг.

٢٤ - فِي الْمَطَارِ

Аэропортда

هَذَا مَطَارٌ عَالِمِيٌّ بِطَشَقَنْدَ. هَذِهِ طَائِرَةٌ الْخُطُوطِ الْأَوْزَكِيَّةِ. أَنَسٌ فِي الْمَطَارِ الْآنَ، سَيُسَافِرُ إِلَى سَمَرْقَنْدَ وَمِنْهَا إِلَى الْيَابَانَ. أَنَسٌ مَعَهُ حَقِيْبَةٌ كَبِيْرَةٌ. أَنَسٌ أَمَامَ الْمُوظَّفِ.

الْمُوظَّفُ (١): التَّذَكِرَةُ وَجَوَازَ السَّفَرِ مِنْ فَضْلِكَ.

أَنَسُ : تَفَضَّلْ.

الْمُوَظَّفُ (٢) : أَيْنَ حَقَائِكُ؟

أَنْسُ : مَعِيَ حَقِيبَةٌ وَاحِدَةٌ.

الْمُوَظَّفُ : ضَعَهَا فِي الْمِيزَانِ. الْوَزْنُ الزَّائِدُ عَشْرَةُ كَيْلُو جَرَامَاتٍ - إِذْفَعْ أَلْفَ سُومٍ فِي الْحَزِينَةِ.

أَنْسُ : شُكْرًا، وَمَاذَا بَعْدَ ذَلِكَ؟

الْمُوَظَّفُ : إِمْلَأْ بِلِطَاقَةِ الْخُرُوجِ وَانْجِبْ إِلَى صَالَةِ الْمُسَافِرِينَ.

أَنْسُ : إِنْ شَاءَ اللَّهُ.

19-машқ. “فِي الْمَطَارِ” матни бўйича видеороликни томоша қилинг ва ролик ижроси пайтида кетидан ўзбек тилига синхрон тарзда таржима қилинг. Матнни вақтга қараб тез ўқишга ҳаракат қилинг.

20-машқ. Қуйидаги матндаги грамматик хатоларни тўғриланг.

الْأُسْرَةُ يَسْكُنُ الْآنَ فِي شِقَّةٍ جَدِيدَةٍ. الْأُسْرَةُ تُرِيدُ بَعْضَ الْأَثَاتِ. تَذَهَبُ الزَّوْجُ وَالزَّوْجَةُ إِلَى قِسْمِ الْأَثَاتِ. هَذَا أَثَاتٌ جَمِيلٌ جِدًّا. مَاذَا تُرِيدُ الْأُسْرَةُ؟ هِيَ يُرِيدُ ثَلَاثَةَ وَسَخَّانٍ وَفُرْنًا وَطَاوِلَةً وَجِهَازًا لِلْمَطْبَخِ وَتِلْفَازًا. تَضَعُ الزَّوْجَةُ الثَّلَاثَةَ وَالْفُرْنَ فِي الْمَطْبَخِ، وَتَضَعُ السَّخَّانَ فِي الْحَمَّامِ، وَتَضَعُ التِّلْفَازَ فِي عُرْفَةِ النَّوْمِ. الْشِقَّةُ الْآنَ جَمِيلَةٌ جِدًّا.

Дарс луғатлари:

Очувчилар-	فَاتِحُونَ	Юборилувчи-	مُرْسَلُونَ	Қариялар-	شُيُوخٌ
Чироқлар-	مَصَابِيحٌ	Ақллилар-	عُقَلَاءٌ	Сахролар-	صَحْرَاوَاتٌ
Ҳурматлилар-	مُكْرَمُونَ	Соябонлар-	مِظَالَاتٌ	Султонлар-	سَلَاطِينٌ
Билимсизлар-	جَاهِلَاتٌ	Итлар-	كِلَابٌ	Отлар-	أَفْرَاسٌ
Сандиқлар-	صِنَادِيْقٌ	Пичоқлар-	سَكَكِيْنٌ	Рўзадорлар-	صَائِمَاتٌ
Тасалли беради-	يُسَلِّي	Вазн-	وَزْنٌ	Қариялар-	عَجَائِزٌ
Маҳорат-	مَهَارَةٌ	Кўрсатади-	تُظَهِّرُ	Овлаш-	تَصِيدُ
Тошойна-	مِرَاةٌ	Қават-	دَوْرٌ	-дек, каби-	كَبِي
Ёруғ-	نَبِيْرَةٌ	Ликопчалар-	صُحْنٌ	Сочиқ-	مِنْشَقَةٌ
Йўллар-	خُطُوْطٌ	Самолёт-	طَائِرَةٌ	Халқаро-	عَالَمِي
Жомадонларинг-	حَقَائِيْكَ	Ходим-	مَوْظِفٌ	Сафар қилади-	سَيِّسَافِرٌ
Уни қўй!-	ضَعَهَا	Марҳамат-	تَفَضَّلْ	Паспорт-	جَوَاْزُ السَّفَرِ
Тўлов ҳаққи-	جَرَامَاتٌ	Ортиқча-	زَائِدٌ	Тарози-	مِيْزَانٌ
Тўлдир-	اِمْلَأْ	Касса-	خَزِيْنَةٌ	Тўла-	اِدْفَعْ
Зал-	صَالَةٌ	Юр, бор-	اِحْتِجْ	Чиқиш-	خُرُوْجٌ

“Рақамни тез топинг” ўйини

Ўйин қоидаси. Доска иккига бўлинади. Унинг ҳар икки томонига бирдан юзгача бўлган саноқ сонлар аралаштириб ёзилади. Ёки аввалдан тайёрланган кўргазмали восита – катта оқ қоғозга ёзилган рақамларни доскага илиб қўйиши мумкин. Ўқитувчи ҳар бир гуруҳ аъзосига биттадан рақамни арабча талаффуз қилади. Тингловчи эса, тезда рақамни доскага ёзиши керак. Ёза олмаса, унга минус бал қўйилади. Бунда ҳар бир рақамни топиши учун маълум вақт белгилаб олинади. Қайси гуруҳ рақамларни тез ва минус баллсиз топа олса, голиб бўлади.

Ўйин фойдаси. Сўз ёдлаш кўникмаси ошади. Рақамларни тез тушуниши ва ёза олиши имконини беради. Кинестик ва визуал қобилиятни оширади. Хатолар бўлса тузатилади.

ҚИРҚ ТҰҚҚИЗИНЧИ ДАРС
Ўтган замон феъли (الفعل الماضي)

***Қоида.** Ўтган замон феъли гапирилаётган пайдан олдин содир бўлган иш-харакатни билдиради.

Ўтган замон феълнинг шахс-сон қўшимчалари жадвали:

Кўплик	Иккилик	Бирлик	Жинс
نا - - -	نا - - -	ت - - -	Музаккар Муаннас I
تم - - - تم - - -	تما - - - تما - - -	ت - - - ت - - -	Музаккар Муаннас II
وا - - - ن - - -	ا - - - تا - - -	--- ت - - -	Музаккар Муаннас III

Феълни ўтган замонда туслаш жадвали

Кўплик	Иккилик	Бирлик	Шахс, жинс
كتبنا (биз) ёздик	كتبنا (биз иккимиз) ёздик	كتبت (мен) ёздим	музаккар I ш. Муаннас
كتبتم (сиз) ёздингиз كتبتم	كتبتما иккингиз ёздингиз كتبتما	كتبت (сен) ёздинг كتبت	музаккар II ш. муаннас
كتبوا (улар) ёздилар كتبن	كتبوا иккиси ёзишди كتبوا	كتب (у) ёзди كتبت	музаккар III ш. Муаннас

1-машқ. Қуйидаги феълларни ҳозирги-келаси замонда туслаб чиқинг.

Ичди- شرب Еди- أكل Ўтирди- جلس Кулди- ضحك Ёзди- كتب
Кесди- قطع Урди- ضرب Чикди- خرج Очди- فتح Кирди- دخل

2-машқ. Қуйидаги саволларга жавоб беринг.

- ۱- كم وجبة تأكل؟ ۲- ماذا تأكل في العدا؟ ۳- ماذا تشرب بعد الطعام؟ ۴- ماذا تفعل إذا رأيت
طفلاً يبكي في الشارع؟ ۵- ماذا تفعل إذا رأيت شيخاً يحمل حقيبة ثقيلة؟

3-машқ. Қуйидаги жумлаларни иккилик ва кўпликага ўтказинг.

Кўплика	Иккилик	Бирлик
_____:	_____:	1- هَذَا دَرَسٌ.
_____:	_____:	2- هَذَا قَلَمٌ.
_____:	_____:	3- هَذَا بَابٌ.
_____:	_____:	4- كِتَابٌ جَدِيدٌ.
_____:	_____:	5- سَرِيْرٌ جَمِيْلٌ.
_____:	_____:	6- ذَلِكَ رَجُلٌ.
_____:	_____:	7- تِلْكَ طَالِبَةٌ.
_____:	_____:	8- هَذَا فُنْدُقٌ.
_____:	_____:	9- الْفُنْدُقُ جَمِيْلٌ.
_____:	_____:	10- الْعُرْفَةُ كَبِيْرٌ.

4-машқ. Қуйидаларни ўқинг ва муаннас жинсга ўгиринг.

جَلَسَ مُحَمَّدٌ عَلَى الْكُرْسِيِّ. كَمَا لَ ضَرَبَ الْكَلْبَ. قَطَعَ الْأَبُ الْحُبْزَ. ضَحِكَ الْوَالِدُ فِي الْفَصْلِ. شَرِبَ الْوَالِدُ الْمَاءَ. خَرَجَ الرَّجُلُ مِنَ الْبَيْتِ. أَكَلَ الدُّبُّ السَّمَكَ. فَتَحَ الْمُعَلِّمُ النَّافِذَةَ. كَتَبَ الطَّالِبُ الدَّرْسَ. دَخَلَ الْقُرْدُ الْفَقْصَ.

5-машқ. Қуйидаларни ўқинг ва музаккар жинсга ўгиринг.

جَلَسَتِ الْبِنْتُ عَلَى السَّرِيْرِ. ضَرَبَتِ الْأُمُّ الْإِنْنَ. قَطَعَتِ الْأُخْتُ الْجُبْنَ. ضَحِكَتِ الْإِمْرَأَةُ مَعَ الصَّدِيقَاتِ. شَرِبَتِ عَائِشَةُ اللَّبْنَ. خَرَجَتْ مَرْيَمٌ مِنَ الْعُرْفَةِ. أَكَلَتِ الطِّفْلَةُ التُّفَّاحَ. فَتَحَتِ الْمُدْرِسَةُ الْبَابَ. كَتَبَتْ فَاطِمَةُ بِالْقَلَمِ. دَخَلَتِ الطَّبِيْبَةُ الْحَجْرَةَ.

6-машқ. Қуйидаги машқларни ўқинг ва таржима қилинг.

مَا هِرُّ ذَهَبَ إِلَى السُّوقِ. هُوَ الْآنَ فِي قِسْمِ الْأَنْوَابِ. هَذِهِ أَنْوَابٌ جَمِيْلَةٌ جِدًّا. هَذَا ثَوْبٌ أَزْرَقٌ، وَهَذَا ثَوْبٌ أَبْيَضٌ، وَهَذَا ثَوْبٌ أَصْفَرٌ، الثَّوْبُ الْأَزْرَقُ بِسَبْعِينَ دِينَارًا. وَالثَّوْبُ الْأَبْيَضُ بِتِسْعِينَ دِينَارًا، وَالثَّوْبُ الْأَصْفَرُ بِثَلَاثِينَ دِينَارًا. مَاذَا يُرِيدُ مَا هِرُّ؟ لَا يُرِيدُ الثَّوْبَ الْأَبْيَضَ. لِأَنَّ الثَّوْبَ الْأَبْيَضَ بِتِسْعِينَ دِينَارًا. هَذَا كَثِيْرٌ جِدًّا. مَا هِرُّ يُرِيدُ الثَّوْبَ الْأَصْفَرَ. الثَّوْبُ الْأَصْفَرُ بِثَلَاثِينَ دِينَارًا.

7-машқ. Қуйидаги саволларга жавоб беринг.

- 1- أَيْنَ مَا هِرُّ الْآنَ؟ 2- بِكَمْ الثَّوْبُ الْأَزْرَقُ؟ 3- مَاذَا يُرِيدُ مَا هِرُّ؟

۲- بِكَمْ الثَّوْبُ الْأَبْيَضُ؟ ۴- بِكَمْ الثَّوْبُ الْأَصْفَرُ؟ ۶- لِمَاذَا لَا يُرِيدُ الثَّوْبَ الْأَبْيَضَ؟

۸-машқ. Қуйида берилган машқларни ўқинг.

الْفِعْلُ الْمَاضِي بِالضَّمَائِرِ الْمُنْفَصِلَةِ	الْأَسْمَاءُ بِالضَّمَائِرِ الْمُتَّصِلَةِ	
هُوَ - كَتَبَ - (y) исмини ёзди	إِسْمُهُ - هُ	غَائِبٌ
هُمَا - كَتَبَا - (y) иккиси исмини ёзди	إِسْمُهُمَا - هُمَا	
هُم - كَتَبُوا - (улар) исmlарини ёздилар	إِسْمُهُمْ - هُمْ	
هِيَ - كَتَبَتْ - (y аёл) исмини ёзди	إِسْمُهَا - هَا	
هُمَا - كَتَبْتَا - (y) икки аёл исмини ёзди	إِسْمُهُمَا - هُمَا	
هُنَّ - كَتَبْنَ - (y аёллар) исmlарини ёздилар	إِسْمُهُنَّ - هُنَّ	
أَنْتَ - كَتَبْتَ - (сен) исмингни ёздинг	إِسْمُكَ - كَ	مَتَّالِكٌ
أَنْتُمَا - كَتَبْتُمَا - сиз иккингиз исмингизни ёздингиз	إِسْمُكُمَا - كُمَا	
أَنْتُمْ - كَتَبْتُمْ - (сизлар) исmlарингизни ёздингиз	إِسْمُكُمْ - كُمْ	
أَنْتِ - كَتَبْتِ - (сен) исмингни ёздинг (аёл)	إِسْمُكِ - كِ	
أَنْتُمَا - كَتَبْتُمَا - иккингиз исмингизни ёздингиз (аёл)	إِسْمُكُمَا - كُمَا	
أَنْتُنَّ - كَتَبْتُنَّ - (сизлар) исmlарингизни ёздингиз (аёл)	إِسْمُكُنَّ - كُنَّ	
أَنَا - كَتَبْتُ - (мен) исмимни ёздим (эр+аёл)	إِسْمِي - ي	مَتَّالِكٌ
أَنْحُنَّ - كَتَبْنَا - (биз) исмимизни ёздик (эр+аёл)	إِسْمِنَا - نَا	

۹-машқ. Бўш жойларга мос феълларни қўйиб чиқинг.

جَلَسَ مَحْمُودٌ عَلَى الْكُرْسِيِّ	جَلَسَتْ الْبِنْتُ عَلَى السَّرِيرِ
الطِّفْلُ الْمَاءَ _____	عَائِشَةُ اللَّبَنَ _____
الرَّجُلُ مِنَ الْبَيْتِ _____	مَرِيَمٌ مِنَ الْعُرْفَةِ _____
الدُّبُّ السَّمَكَ _____	الطِّفْلَةُ التُّفَّاحَ _____
الْمُعَلِّمُ التَّافِذَةَ _____	الْمُدْرِسَةُ الْبَابَ _____
الطَّالِبُ الدَّرْسَ _____	فَاطِمَةُ بِالْقَلَمِ _____
الْقِرْدُ الْقَفْصَ _____	الطَّيْبَةُ الْحُجْرَةَ _____
كَمَالَ الْكَلْبِ _____	الْأُمُّ الْابْنَ _____
الْأَبُ الْحَبْرَ _____	الْأَخْتُ الْجُبْنَ _____
الْوَلَدُ فِي الْفَصْلِ _____	الْإِمْرَأَةُ مَعَ الصَّدِيقَاتِ _____

Ҳозирги ва келаси замон феъллари

الفِعْلُ الْمَضَارِعُ وَالْمُسْتَقْبَلُ

الفِعْلُ الْمَضَارِعُ: وَهُوَ مَا دَلَّ عَلَى حُدُوثِ شَيْءٍ فِي زَمَنِ التَّكَلُّمِ أَوْ بَعْدَهُ.

Қоида. Ҳозирги-келаси замон феъли гапириладиган пайтда ва ундан кейин содир бўлган иш-ҳаракатни билдиради.

Кўплик	Иккилик	Бирлик	Шахс, сон,
زَ - - ُ	زَ - - ُ	أَ - - ُ	Музаққар I ш. Муаннас
زَ - - ُ زَ - - ُ	زَ - - ُ زَ - - ُ	زَ - - ُ زَ - - ُ	Музаққар II ш. Муаннас
يَ - - ُ يَ - - ُ	يَ - - ُ زَ - - ُ	يَ - - ُ زَ - - ُ	Музаққар III ш. Муаннас

Ҳозирги-келаси замонда тушлаш жадвали

Кўплик	Иккилик	Бирлик	
(биз) - نَكْتُبُ ёзамиз	биз - نَكْتُبُ иккимиз ёзамиз	АКْتُبُ - (мен) ёзаман	Музаққар I ш. муаннас
تَكْتُبُونَ сиз ёзасиз	تَكْتُبَانِ иккингиз ёзасиз	تَكْتُبُ (сен) ёзасан	Музаққар II ш. Муаннас
يَكْتُبُونَ (улар) ёзадилар	يَكْتُبَانِ иккиси ёзишади	يَكْتُبُ (у) ёзади	Музаққар III ш. Муаннас

10-машқ. Қуйидагиларни ўқинг.

ўтиради, ўтирляпти - يَجْلِسُ	ёзади, ёзляпти - يَكْتُبُ
чиқади, чиқляпти - يَخْرُجُ	киради, килляпти - يَدْخُلُ
ейди, еляпти - يَأْكُلُ	ичади, ичляпти - يَشْرَبُ
уради, урляпти - يَضْرِبُ	кулади, куляпти - يَضْحَكُ
кесади, кесляпти - يَقْطَعُ	очади, очляпти - يَفْتَحُ

11-машқ. Қуйидаги машқни ўқинг ва таржима қилинг.

يَجْلِسُ مُحَمَّدٌ خَلْفَ الْمَكْتَبِ. يَضْرِبُ الْأَخُ كَلْبَهُ. يَقْطَعُ الْأَبُ الْخُبْزَ. يَضْحَكُ الْوَالِدُ مَعَ أُخْتِهِ. يَشْرَبُ مُحَمَّدٌ الْعَصِيرَ. يَخْرُجُ التِّلْمِيذُ مِنَ الْفَصْلِ. سَيَأْكُلُ الرَّجُلُ الطَّعَامَ. يَفْتَحُ الْمُعَلِّمُ النَّافِذَةَ. يَكْتُبُ الْكَاتِبُ الْمَكْتُوبَ. يَدْخُلُ الطَّبِيبُ الْمُسْتَشْفَى. يَجْلِسُ فَاطِمَةُ خَلْفَ الْمَكْتَبِ. تَضْرِبُ الْأُخْتُ الْوَالِدَ. تَقْطَعُ الْأُمُّ الْخُبْزَ. تَضْحَكُ الْبِنْتُ مَعَ أُخْتِهَا. تَشْرَبُ سَمِيرَةُ الْعَصِيرَ. تَخْرُجُ التِّلْمِيذَةُ مِنَ الْفَصْلِ. تَأْكُلُ الْمُعَلِّمَةُ الطَّعَامَ. سَتَفْتَحُ الْمُدْرِسَةُ النَّافِذَةَ. تَكْتُبُ لَيْلَى الْمَكْتُوبَ. تَدْخُلُ الْمُهَنْدِسَةُ الْمَصْنَعَ.

12-машқ. Қуйидагиларни ўқинг ва эътибор беринг.

الأسماء بالضمائر المتصلة	الضمير المنفصل في الفعل المضارع	
إِسْمُهُ - هُ	هُوَ - يَكْتُبُ - (u) исмини ёзади	غائب
إِسْمُهُمَا - هُمَا	هُمَا - يَكْتُبَانِ - (u) иккиси исмини ёзади	
إِسْمُهُمْ - هُمْ	هُم - يَكْتُبُونَ - (улар) исмларини ёзадилар	
إِسْمُهَا - هَا	هِيَ - تَكْتُبُ - (u аёл) исмини ёзади	
إِسْمُهُمَا - هُمَا	هُمَا - تَكْتُبَانِ - (u) икки аёл исмини ёзади	
إِسْمُهُنَّ - هُنَّ	هُنَّ - يَكْتُبْنَ - (u аёллар) исмларини ёзадилар	
إِسْمُكَ - أَنتَ	أَنْتَ - تَكْتُبُ - (сен) исмингни ёзасан	مخاطب
إِسْمُكُمَا - كُمَا	أَنْتُمَا - تَكْتُبَانِ - сиз иккингииз исмингни ёзасиз	
إِسْمُكُمْ - كُمْ	أَنْتُمْ - تَكْتُبُونَ - (сизлар) исмларингни ёзасиз	
إِسْمُكِ - أَنتِ	أَنْتِ - تَكْتُبِينَ - (сен) исмингни ёзасан (аёл)	
إِسْمُكُمَا - كُمَا	أَنْتُمَا - تَكْتُبَانِ - иккингииз исмингни ёзасиз (а)	
إِسْمُكُنَّ - كُنَّ	أَنْتُنَّ - تَكْتُبْنَ - (сизлар) исмларингни ёзасиз (аёл)	
إِسْمِي - أَنَا	أَنَا - أَكْتُبُ - (мен) исмимни ёзаман (эр+аёл)	متكلم
إِسْمِنَا - نَا	نَحْنُ - نَكْتُبُ - (биз) исмимизни ёзамиз (эр+аёл)	

13-машқ. Қуйидаги матнни ўқинг ва таржима қилинг.

أُسْرُهُ جَمَالٌ لَا تَنَامُ يَوْمَ الْعَطْلَةِ. طَاهِرٌ يَكْنُسُ غُرْفَةَ الْجُلُوسِ. وَنَادِرَةٌ تَكْنُسُ غُرْفَةَ النَّوْمِ، وَنَادِرٌ يَغْسِلُ الْمَلَابِسَ. نَفِيسَةٌ تَكْوِي الْمَلَابِسَ. وَالْجَدَّةُ تَغْسِلُ الْأَطْبَاقَ، وَالْجَدُّ يَقْرَأُ الْجَرِيدَةَ.

14-машқ. Қуйидаги саволларга жавоб беринг.

۱- مَاذَا يَفْعَلُ طَاهِرٌ؟ ۲- مَاذَا تَفْعَلُ نَادِرَةٌ؟ ۳- مَاذَا تَفْعَلُ نَفِيسَةٌ؟

٤ - مَاذَا يَفْعَلُ الْجَدُّ؟

٥ - مَاذَا تَفْعَلُ الْجَدَّةُ؟

٦ - مَاذَا يَفْعَلُ جَمَالٌ؟

15-машқ. Бўш жойларга мос ҳозирги замондаги феълларни қўйинг.

مُدَكَّرٌ - مُضَارِعٌ	مُدَكَّرٌ - مُضَارِعٌ
تَجَلِسُ فَاطِمَةُ خَلْفَ الْمَكْتَبِ	تَجَلِسُ مُحَمَّدٌ خَلْفَ الْمَكْتَبِ
سَمِيرَةُ الْعَصِيرِ	مُحَمَّدُ الْعَصِيرِ
التَّلْمِيذَةُ مِنَ الْفَضْلِ	التَّلْمِيذُ مِنَ الْفَضْلِ
الْمُعَلِّمَةُ الطَّعَامِ	الرَّجُلُ الطَّعَامِ
الْمُدْرِسَةُ النَّافِذَةُ	الْمُعَلِّمُ النَّافِذَةُ
لَيْلَى الْمَكْتُوبِ	الْكَاتِبُ الْمَكْتُوبِ
الْمُهَنْدِسَةُ الْمَصْنَعِ	الطَّيِّبُ إِلَى الْمُسْتَشْفَى
الْأُخْتُ الْوَالِدِ	الْأُخُّ أُخْتَهُ
الْأُمُّ الْحَبْرَ	الْأَبُ الْحَبْرَ
الْبِنْتُ مَعَ أُخْتِهَا	الْوَالِدُ مَعَ أُخْتِهِ

16-машқ. Қуйидаги матнни ўқинг ва таржима қилинг.

خَالِدٌ يَذْهَبُ إِلَى السُّوقِ. خَالِدٌ يُرِيدُ قَمِيصًا. هَذَا قِسْمُ الْقُمَصَانِ. هَذِهِ قُمَصَانٌ جَمِيلَةٌ. هَذَا قَمِيصٌ أبيضٌ، وَهَذَا قَمِيصٌ أَصْفَرٌ، وَهَذَا قَمِيصٌ أَحْمَرٌ. الْقَمِيصُ الْأَبْيَضُ بَعْشَرِينَ دِينَارًا، وَالْقَمِيصُ الْأَصْفَرُ بِثَلَاثِينَ دِينَارًا، وَالْقَمِيصُ الْأَحْمَرُ بِأَرْبَعِينَ دِينَارًا. خَالِدٌ يُرِيدُ الْقَمِيصَ الْأَبْيَضَ. خَالِدٌ يُحِبُّ اللَّوْنَ الْأَبْيَضَ، وَلَا يُحِبُّ اللَّوْنَ الْأَحْمَرَ.

17-машқ. Қуйидаги саволларга жавоб беринг.

- ١ - إِلَى أَيِّنْ يَذْهَبُ خَالِدٌ؟
٢ - مَاذَا يُرِيدُ خَالِدٌ؟
٣ - بِكَمْ الْقَمِيصُ الْأَبْيَضُ؟
٤ - بِكَمْ الْقَمِيصُ الْأَصْفَرُ؟
٥ - بِكَمْ الْقَمِيصُ الْأَحْمَرُ؟
٦ - بِكَمْ قَمِيصٌ خَالِدٌ؟

18-машқ. Қуйидаги сўзлашувни ўқинг ва ўзаро сухбатлашинг.

٢٥ - فِي الْمَطْعَمِ

Ресторанда

- بَشِيرٌ: السَّلَامُ عَلَيْكُمْ.
عَبْدُ الْمُنْعَمِ: وَعَلَيْكُمْ السَّلَامُ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ.
بَشِيرٌ: أَنَا جَوْعَانٌ، هَيَّا بِنَا إِلَى الْمَطْعَمِ.
عَبْدُ الْمُنْعَمِ: وَأَنَا كَذَلِكَ، هَيَّا بِنَا.
عَبْدُ الْمُنْعَمِ: أَكُلُ خُبْزًا وَبَيْضًا.
بَشِيرٌ: أَنَا أُرِيدُ جُبْنًا وَخُبْزًا.
عَبْدُ الْمُنْعَمِ: هَلْ أَنْتَ عَطْشَانٌ؟
بَشِيرٌ: نَعَمْ، سَأَشْرَبُ عَصِيرًا بَارِدًا.
عَبْدُ الْمُنْعَمِ: أَنَا أُرِيدُ شَايَا حَارًّا، وَقَارُورَةً مَاءٍ بَارِدٍ
بَشِيرٌ: مَاذَا تَأْكُلُ؟

بَشِيرٌ: هَيَّا بِنَا سَرِيعًا. هَذَا صَوْتُ الْجَرَسِ. عَبْدُ الْمَنَعَمِ: هَيَّا بِنَا قَبْلَ أَنْ يَدْخُلَ الْمُدْرَسِ
الفصل.

19-ماشқ. “في المَطْعَمِ” матни бўйича видеороликни томоша қилинг ва ролик ижроси пайтида кетидан ўзбек тилига синхрон тарзда таржима қилинг. Матнни вақтга қараб тез ўқишга ҳаракат қилинг.

20-ماشқ. Қуйидаги жумлани талаб қилинган шахсларда ёзинг.

هُوَ يَذْهَبُ إِلَى السُّوقِ مَعَ أَبِيهِ وَيَشْتَرِي لِبَاسًا جَدِيدًا لِنُفُودِهِ.

أَنْتُمْ

أَنْتِ

هُمْ

هِيَ

هُنَّ

۲۱-ماشқ. Қуйидаги ҳикояни ўқинг ва таржима қилинг.

القَاضِيُّ الذَّكِيُّ

ذَهَبَ التَّاجِرُ إِلَى الْقَاضِيِ، وَقَالَ لَهُ: وَضَعْتُ نُفُودًا عِنْدَ هَذَا الرَّجُلِ، وَسَافَرْتُ فِي رِحْلَةٍ، وَرَجَعْتُ مِنَ السَّفَرِ، وَطَلَبْتُ نُفُودِي، فَرَفَضَ الرَّجُلُ ذَلِكَ. سَأَلَ الْقَاضِيِ التَّاجِرَ: أَيْنَ أَعْطَيْتَ هَذَا الرَّجُلَ النُّفُودَ؟ فَقَالَ التَّاجِرُ: مَشَيْتُ مَعَهُ إِلَى خَارِجِ الْمَدِينَةِ، وَأَعْطَيْتُهُ النُّفُودَ عِنْدَ شَجَرَةٍ فِي الصَّحْرَاءِ. سَأَلَ الْقَاضِيِ الرَّجُلَ: هَلْ مَا يَقُولُهُ التَّاجِرُ صَحِيحٌ؟ فَقَالَ الرَّجُلُ: لَا يَا سَيِّدِي الْقَاضِيِ، مَا أَخَذْتُ مِنْهُ نُفُودًا وَلَا رَأَيْتُ تِلْكَ الشَّجَرَةَ فِي حَيَاتِي. فَقَالَ الْقَاضِيِ لِلتَّاجِرِ: إِذْهَبْ إِلَى تِلْكَ الشَّجَرَةِ، وَسَتَتَذَكَّرُ هُنَاكَ: أَعْطَيْتُهُ النُّفُودَ، أَمْ دَفَنْتَ نُفُودَكَ عِنْدَ الشَّجَرَةِ، وَنَسِيتَ؟!

وَعِنْدَمَا خَرَجَ التَّاجِرُ، نَظَرَ الْقَاضِيِ إِلَى الرَّجُلِ وَقَالَ: إِجْلِسْ هُنَا حَتَّى يَرْجِعَ صَاحِبُكَ، وَإِذَا وَجَدَ نُفُودَهُ تَذَهَبُ إِلَى عَمَلِكَ. جَلَسَ الرَّجُلُ قَرِيبًا مِنَ الْقَاضِيِ، وَالْقَاضِيِ يَحْكُمُ بَيْنَ النَّاسِ. وَبَعْدَ وَقْتٍ طَوِيلٍ، نَظَرَ الْقَاضِيِ إِلَى الرَّجُلِ، وَسَأَلَهُ مَرَّةً وَاحِدَةً: هَلْ وَصَلَ صَاحِبُكَ إِلَى الشَّجَرَةِ الْآنَ؟ فَقَالَ الرَّجُلُ: لَا، فَهِيَ بَعِيدَةٌ.

قَالَ الْقَاضِيِ: أَنْتَ لِصٌّ. التَّاجِرُ أَعْطَاكَ النُّفُودَ عِنْدَ الشَّجَرَةِ. خَافَ الرَّجُلُ وَقَالَ: نَعَمْ.

أَخَذْتُ مِنْهُ النُّفُودَ... أَخَذْتُ مِنْهُ النُّفُودَ عِنْدَ الشَّجَرَةِ...

نَادَى الْقَاضِي الشَّرْطِيَّ، وَقَالَ: إِقْبِضْ عَلَى هَذَا الرَّجُلِ، وَلَا تَتْرُكْهُ حَتَّى يَحْضُرَ صَاحِبُهُ. تَرَكَ الْقَاضِي الرَّجُلَ، وَرَجَعَ إِلَى عَمَلِهِ، يَحْكُمُ بَيْنَ النَّاسِ. وَصَلَ التَّاجِرُ بَعْدَ وَقْتٍ طَوِيلٍ، يَظْهَرُ عَلَيْهِ التَّعَبُ، فَقَالَ لَهُ الْقَاضِي: هَلْ وَجَدْتَ النُّقُودَ؟ فَقَالَ التَّاجِرُ: لَا يَا سَيِّدِي ... ذَهَبْتُ إِلَى الشَّجَرَةِ ... وَتَذَكَّرْتُ جَيِّدًا ... أَعْطَيْتُ هَذَا الرَّجُلَ نُقُودِي هُنَاكَ. قَالَ الْقَاضِي صَدَقْتَ. عَرَفْتُ مِنْهُ ذَلِكَ مِنْذُ قَلِيلٍ. وَالآنَ خُذْ نُقُودَكَ مِنْهُ. أَخَذَ التَّاجِرُ نُقُودَهُ مِنَ الرَّجُلِ، وَدَخَلَ الرَّجُلُ السِّجْنَ.

۲۱-ماشқ. Қуйидаги саволларга жавоб беринг.

- ۱- مَاذَا يَفْعَلُ الْقَاضِي فِي الْمَحْكَمَةِ؟
- ۲- مَعَ مَنْ يَتَكَلَّمُ؟
- ۳- أَيْنَ يَقِفُ اللَّصُوصُ؟
- ۴- كَمْ لَصًا فِي الْفَقْصِ؟
- ۵- مَنْ يَقِفُ قَرِيبًا مِنَ اللَّصُوصِ؟
- ۶- لِمَاذَا يَذْهَبُ النَّاسُ إِلَى الْمَحْكَمَةِ؟
- ۷- أَيْنَ يَجْلِسُ النَّاسُ؟
- ۸- هَلْ يَتَّعِبُ الْقَاضِي فِي عَمَلِهِ؟ لِمَاذَا؟
- ۹- مَا رَأَيْتَكَ فِي مِهْنَةِ الْقَاضِي؟
- ۱۰- هَلْ يَكُونُ الْقَاضِي ذَكِيًّا دَائِمًا؟

۲2-ماشқ. Қуйидаги вазиятлардан чиқиш йўллари араб тилида айтиб беринг.

- ۱- مَاذَا تَفْعَلُ بِالنُّقُودِ الَّتِي تَأْخُذُهَا مِنْ أَبِيكَ؟ ۲- وَجَدْتَ نُقُودًا فِي مَلْعَبِ الْمَدْرَسَةِ. مَاذَا تَفْعَلُ؟
- ۳- صَدِيقٌ لَكَ تَرَكَ مَعَكَ نُقُودَهُ. مَاذَا تَفْعَلُ بِهَا؟ ۴- مَاذَا تَفْعَلُ عِنْدَمَا يَطْلُبُ صَدِيقُكَ نُقُودَهُ مِنْكَ؟ ۵- رَجُلٌ عِنْدَهُ نُقُودٌ كَثِيرَةٌ، وَيُرِيدُ السَّفَرَ. أَيْنَ يَتْرُكُ نُقُودَهُ؟ ۶- لِمَاذَا يَضَعُ النَّاسُ النُّقُودَ فِي الْبَنْكِ؟ ۷- مَنْ يَقْبِضُ عَلَى اللَّصُوصِ؟

۲۳-ماشқ. Қуйида берилган келишиқ ҳолатларини диққат билан ўқинг.

المَرْفُوع	الْمَنْصُوب	الْمَجْرُور
(أ) جَاءَ الْمُدْرِسُ	رَأَيْتُ الْمُدْرِسَ	ذَهَبْتُ إِلَى الْمُدْرِسِ
(ب) جَاءَ الْمُدْرِسَانِ	رَأَيْتُ الْمُدْرِسَيْنِ	ذَهَبْتُ إِلَى الْمُدْرِسَيْنِ
(ج) جَاءَ الْمُدْرِسُونَ	رَأَيْتُ الْمُدْرِسِينَ	ذَهَبْتُ إِلَى الْمُدْرِسِينَ

۲4-ماشқ. Қуйидаги матнни ўқинг ва таржима қилинг.

عَائِشَةُ مُدْرِسَةٌ فِي الْمَرْحَلَةِ الْإِبْتِدَائِيَّةِ. هِيَ تَسْتَيْقِظُ السَّاعَةَ الْخَامِسَةَ فَجَرًّا، وَتَذْهَبُ إِلَى الْمَدْرَسَةِ السَّاعَةَ السَّادِسَةَ صَبَاحًا. يَبْدَأُ الْيَوْمَ الدِّرَاسِيَّ السَّاعَةَ السَّابِعَةَ صَبَاحًا، وَبِنْتَهِي السَّاعَةَ الثَّانِيَةَ عَشْرَةَ ظَهْرًا. تُدْرِسُ عَائِشَةُ خَمْسَ خِصَصٍ فِي الْيَوْمِ. تُدْرِسُ اللُّغَةَ الْعَرَبِيَّةَ وَأَدَبَهَا. تَذْهَبُ عَائِشَةُ فِي الْإِسْتِرَاحَةِ إِلَى الْمَكْتَبَةِ. وَتَقْرَأُ كِتَابًا أَوْ صَحِيفَةً.

۲5-машқ. Қуйидаги саволларга жавоб беринг.

۱- مَا مِهْنَةُ عَائِشَةَ؟	۶- مَتَى يَنْتَهِي؟
۲- فِي أَيِّ مَرْحَلَةٍ تَدْرُسُ؟	۷- كَمْ حِصَّةً تُدْرِسُ عَائِشَةُ فِي الْيَوْمِ؟
۳- مَتَى تَسْتَيْقِظُ مِنَ النَّوْمِ؟	۸- مَاذَا تُدْرِسُ؟
۴- مَتَى تَذْهَبُ إِلَى الْمَدْرَسَةِ؟	۹- أَيْنَ تَذْهَبُ فِي الْإِسْتِرَاحَةِ؟
۵- مَتَى يَبْدَأُ الْيَوْمَ الدِّرَاسِيَّ؟	۱۰- مَاذَا تَفْعَلُ فِي الْمَكْتَبَةِ؟

Дарс луғатлари:

Ўтирди-	جَلَسَ	Урди-	ضَرَبَ	Овқатланиш пайти-	وَجِبَةٌ
Еди-	أَكَلَ	Кесди-	قَطَعَ	Қиляпсан-	تَفَعَّلَ
Очди-	فَتَحَ	Кулди-	ضَحِكَ	Йиғлапти-	يَبْكِي
Қўнғироқ-	جَرَسَ	Ичди-	شَرِبَ	Агар-	إِذَا
Ювяпти-	تَغَسَّلَ	Ухлаяпти-	تَنَامَ	Супуряпти-	يَكْنُسُ
Банка-	قَارُورَةٌ	Идишлар-	أَطْبَاقٌ	Дазмоллапти-	تَكْوِي

“Сирли варақ” ўйини

Ўйин қондаси. Бу ўйинда масалан, уй ҳайвонлари ва ёввойи ҳайвонларни оламиз. Алоҳида қозозларга муайян ҳайвонларнинг расмлари чизилган бўлади. Навбат билан биттадан расмлар доскага тескари томони билан қўйилади. Тингловчиларга “қозозда қайси ҳайвон тасвирланган ва у қандай овоз чиқаради?” деб савол берилади. Тингловчиларга ёрдам сифатида досканинг бир қисмига “ит вовуллайди, мушук муёвлайди, от кишнайди, бўри увиллайди, эшак ҳанграйди, оҳу инграйди, мол, қўй, эчки маърайди” деб ёзиб қўйилади. Тингловчининг вазифаси қозоздаги ҳайвоннинг расмини кўрмай туриб, аввало, унинг қандай овоз чиқаришини айтиб туриши керак. Белгиланган вақт ичида тингловчи мазкур ҳайвонни топа олса, унга кейинги саволлар берилади. Ўқитувчи *ما هو هذا الحيوان؟*

“Бу қайси ҳайвон?” ва у “қандай овоз чиқаради?”, деб сўрайди.

Тингловчилар навбат билан қўл кўтариб, ўзлари ўйлаган ҳайвоннинг номини айтадилар. Ўқитувчи ҳар бир жавобга “тўғри” ёки “нотўғри” деб баҳолаб туради. Бир тингловчи қозоздаги “сир”ни очди, яъни кучукнинг расмини топди деб фараз қилайлик. Бунда унга кейинги савол берилади: “у қандай овоз чиқаради?”, деса, тингловчи “кучук вовуллайди”, деб арабча айтади. “У қаерда яшайди?” деса, “хонадонларда?” деб жавоб беради тингловчи. Ўқитувчи яна кучукка тегишли саволларни сўрайди. Тингловчи уларга араб тилида жавоб беради.

Ўйин фойдаси. Ҳозиржавобликка ўргатади. Тингловчиларнинг араб тилидаги дунёқарашларини шакллантиради. Ҳар бир ҳайвонларга таъриф беришни

ўргатади. Синхрон таржима қобилиятини ўстиради. Сўз ёдлаш кўникмасини ривожлантиради.

ЭЛЛИГИНЧИ ДАРС

Буйруқ майли феъли – الفعلُ الأمر

فعل الأمر: وَهُوَ مَا يُطَلَّبُ بِهِ حُدُوثُ شَيْءٍ بَعْدَ زَمَنِ التَّكَلُّمِ.

Қоида. Буйруқ майли: гапирилаётган пайтдан сўнг бирор иш-ҳаракатни кимгадир қилдиришни билдиради.

Өч- اِفْتَحْ Ур- اِضْرِبْ Ўтир- اِجْلِسْ Ич- اِشْرَبْ Ёз- اُكْتُبْ
 Егин- كُنْ Кес- اِقْطَعْ Чик- اُخْرِجْ Кул- اِضْحَكْ Кир- اَدْخُلْ

1-машқ. Қуйидаги матнни ўқинг ва таржима қилинг.

اُكْتُبْ، يَا تَلْمِيذُ فِي كُرْسِيِّكَ. اَدْخُلِ الْفَصْلَ. اِشْرَبِ الْمَاءَ. اِضْحَكْ لِلطِّفْلِ. اِفْتَحِ الْبَابَ. اِجْلِسْ عَلَى الْكُرْسِيِّ. اُخْرِجْ مِنَ الْبَيْتِ. كُلِ الثُّفَّاحَ. اِضْرِبِ الْكَلْبَ. اِقْطَعْ الْخُبْزَ بِالسِّكِّينِ.
 اُكْتُبِي، يَا عَائِشَةُ فِي كُرْسِيِّكَ. اَدْخُلِي الْبَيْتَ. اِشْرَبِي الْمَاءَ. اِضْحَكِي لِلطِّفْلِ. اِفْتَحِي النَّافِذَةَ. اِجْلِسِي عَلَى الْكُرْسِيِّ. اُخْرِجِي مِنَ الْفَصْلِ. كُلِي الْخُبْزَ. اِضْرَبِي الْكَلْبَ. اِقْطَعِي اللَّحْمَ.

2-машқ. Ўқинг ва кишилиқ олмошларини ёдланг.

		الصَّمِيرُ الْمُنْفَصِلُ	
مَدْرَسَةٌ		اَنْتَ - اُكْتُبْ - سَنَ عَزْ	سَنَ
		اَنْتُمَا - اُكْتُبَا - سِنِزْ اِيكْوَينْغِيزْ عَزِينْغْ	
		اَنْتُمْ - اُكْتُبُوا - سِنِزْلَارْ عَزِينْغْلَارْ	
مُؤَرِّثَةٌ		اَنْتِ - اُكْتُبِي - سَنَ عَزْ (ا)	سَنَ
		اَنْتُمَا - اُكْتُبَا - سِنِزْ اِيكْوَينْغِيزْ عَزِينْغْ (ا)	
		اَنْتُنَّ - اُكْتُبْنَ - سِنِزْلَارْ عَزِينْغْلَارْ (ا)	

3-машқ. Қуйидаги жумлалардаги грамматик хатоларни топинг.

ماهْرٌ ذَهَبَ إِلَى السُّوقِ. هِيَ الْآنَ فِي قِسْمِ الْأَثْوَابِ. هَذَا أَثْوَابٌ جَمِيلٌ جَدًّا. هَذَا ثَوْبٌ زَرْقَاءُ، وَهَذَا ثَوْبٌ أَبْيَضٌ، وَهَذَا ثَوْبٌ أَصْفَرٌ. الثَّوْبَانِ الْأَزْرَقَيْنِ بِسَبْعِينَ دِينَارٍ. وَالثَّوْبَانِ الْأَبْيَضَانِ بِتِسْعِينَ دِينَارًا، وَالثَّوْبُ الْأَصْفَرُ بِثَلَاثِينَ دِينَارٍ. مَاذَا تُرِيدُ مَاهِرٌ؟ لَا تُرِيدُ الثَّوْبَانَ الْأَبْيَضَانَ. لِأَنَّ الثَّوْبَانَ الْأَبْيَضَانَ بِتِسْعِينَ دِينَارًا. هَذَا كَثِيرٌ جَدًّا. مَاهِرٌ يُرِيدُ الثَّوْبَانَ الْأَصْفَرَ. الثَّوْبُ الْأَصْفَرُ بِثَلَاثِينَ دِينَارًا.

4-машқ. Бўш жойларга мос буйруқ феълени кўйинг.

اُكْتُبْ فِي كُرْسِيِّكَ، يَا تَلْمِيذُ! اُكْتُبِي فِي كُرْسِيِّكَ، يَا عَائِشَةُ!
 _____ الْبَابَ الْأَبْيَضَ بَعْدَ رُجُوعِكَ إِلَى الْبَيْتِ! _____ النَّافِذَةَ الْبَيْضَاءَ فِي الْبَيْتِ!
 _____ عَلَى الْكُرْسِيِّ الصَّغِيرِ فِي وَسْطِ الْفَصْلِ! _____ عَلَى الْكُرْسِيِّ الصَّغِيرِ فِي وَسْطِ الْفَصْلِ!

_____	مِنَ الْبَيْتِ مَعَ أَحِيكَ مَسَاءً!
_____	التُّفَّاحِ الْأَحْمَرِ فِي الْحَدِيقَةِ!
_____	الْكَلْبِ الْأَسْوَدِ فِي السُّوقِ الْكَبِيرِ!
_____	الْحُبْزِ الطَّازِجِ فِي فُطُورِكَ!
_____	الْفَصْلِ الْجَدِيدِ فِي بَدَايَةِ هَذَا الشَّهْرِ!
_____	الْمَاءِ الْبَارِدِ فِي الصَّيْفِ فَقَطْ!
_____	لِلطِّفْلِ الْعَاقِلِ هَذِهِ الْهَدِيَّةُ!
_____	مِنَ الْفَصْلِ مَعَ صَدِيقَتِكَ يَا كَرِيمَهُ!
_____	الْحُبْزِ بِالسِّكِّينِ الصَّغِيرِ فِي فُطُورِكَ!
_____	الْكَلْبِ الْأَسْوَدِ فِي السُّوقِ الْكَبِيرِ!
_____	اللَّحْمِ الطَّازِجِ دَائِمًا!
_____	الْبَيْتِ الْجَدِيدِ فِي بَدَايَةِ هَذَا الشَّهْرِ!
_____	الْمَاءِ الْبَارِدِ فِي الصَّيْفِ فَقَطْ!
_____	لِلطِّفْلِ الْعَاقِلِ هَذِهِ الْهَدِيَّةُ!

5-машқ. Бўш чизиклар ўрнини намунадагидек тўлдириб чикинг.

قَلَمِي	قَلَمُنَا	قَلَمُكَ	قَلَمُكَ	قَلَمُهُ	قَلَمُهَا	قَلَمُكُمْ	قَلَمُهُنَّ
_____	_____	_____	_____	_____	_____	_____	_____
كِتَابِي	_____	_____	_____	_____	_____	_____	_____
بَيْتِي	_____	_____	_____	_____	_____	_____	_____
رَجُلِي	_____	_____	_____	_____	_____	_____	_____
سَاعَتِي	_____	_____	_____	_____	_____	_____	_____
كُرْسِيِّي	_____	_____	_____	_____	_____	_____	_____
جَيْبِي	_____	_____	_____	_____	_____	_____	_____
كُرْسَاتِي	_____	_____	_____	_____	_____	_____	_____
فَصْلِي	_____	_____	_____	_____	_____	_____	_____
صَيْفِي	_____	_____	_____	_____	_____	_____	_____

6-машқ. Қуйидаги матнни таржима қилинг.

الْأُسْرَةُ تَسْكُنُ الْآنَ فِي شِقَّةٍ جَدِيدَةٍ. الْأُسْرَةُ تُرِيدُ بَعْضَ الْأَثَاثِ. يَذْهَبُ الزَّوْجُ وَالزَّوْجَةُ إِلَى قِسْمِ الْأَثَاثِ. هَذَا أَثَاثٌ جَمِيلٌ جَدًّا. مَاذَا تُرِيدُ الْأُسْرَةُ؟ تُرِيدُ ثَلَاجَةً وَفُرْنَاً وَسَخَانًا وَتِلْفَازًا. تَضَعُ الزَّوْجَةُ الثَّلَاجَةَ وَالْفُرْنَ فِي الْمَطْبَخِ، وَتَضَعُ السَّخَانَ فِي الْحَمَّامِ، وَتَضَعُ التِّلْفَازَ فِي غُرْفَةِ النَّوْمِ. الشِّقَّةُ الْآنَ جَمِيلَةٌ جَدًّا.

7-машқ. Бўш чизиклар ўрнини керакли сўзлар билан тўлдириг.

_____	1- الْأُسْرَةُ تَسْكُنُ فِي _____
_____	2- تُرِيدُ الْأُسْرَةُ بَعْضَ _____
_____	3- هِيَ تُرِيدُ _____
_____	4- تَضَعُ الزَّوْجَةُ الثَّلَاجَةَ فِي _____
_____	5- وَتَضَعُ التِّلْفَازَ فِي _____
_____	6- الشِّقَّةُ الْآنَ _____ جَدًّا.

8-машқ. Қуйидаги матнни ўқинг ва таржима қилинг.

الأسرة تذهب إلى السوق يوم الأحد في المساء للتسوق. الأسرة تذهب إلى السوق بالسيارة. الأم تريد سمكًا وبيضًا وطماطم، والأب يريد صحيفةً وكتابًا، والابن يريد قلمًا، والابنة تريد دفترًا. السمك بأربعين دينارًا، والبيض بسبعة دنانير، والطماطم بخمسة دنانير، والصحيفة بدينارٍ واحدٍ، والكتاب بعشرين دينارًا. والقلم بثلاثة دنانير. والدفتر بأربعة دنانير، المطلوب ثمانون دينارًا.

9-машқ. Қуйидаги саволларга жавоб беринг.

- ۱- متى تذهب الأسرة إلى السوق؟
- ۲- في أي وقت تذهب؟
- ۳- كيف تذهب الأسرة إلى السوق؟
- ۴- ماذا تريد الأم؟
- ۵- ماذا يريد الأب؟
- ۶- ماذا يريد الابن؟
- ۷- ماذا تريد الابنة؟
- ۸- بكم السمك؟
- ۹- بكم البيض؟
- ۱۰- بكم الدفتر؟

10-машқ. Талаб қилинган сўзларни бўш жойларга ёзинг.

مُرَادِفٌ: بَيْتٌ: أُمٌّ: حَسَنٌ: كُرَّاسٌ: وَالِدٌ: _____
مُضَادٌّ: صَغِيرَةٌ: طَوِيلٌ: رَكِبَ: أَبْيَضٌ: ضَيْقٌ: _____
جَمْعٌ: نَافِذَةٌ: شَجَرَةٌ: طَالِبٌ: مُعَلِّمٌ: فُنْدُقٌ: _____
مُفْرَدٌ: رِجَالٌ: أُمَّهَاتٌ: زَهْرَاتٌ: بَجَائِلٌ: مَحَافِظٌ: _____
تَشْبِيهٌ: حِرَاةٌ: كَبِيرٌ: تَاجِرٌ: بَابٌ: مُسْتَشْفَى: _____
الْمَاضِي: يَكْبُرُ: يَنْزِلُ: أَخْرَجَ: يَدْخُلُ: تَعْمَلُونَ: _____
الْمُضَارِعُ: كَتَبُوا: خَرَجَا: رَكِبْتُ: شَرِبْتُ: أَكَلْنَا: _____
الْأَمْرُ: يَدْخُلُ: تَسْكُنِينَ: ضَرَبْنَ: جَلَسَ: خَرَجُوا: _____

11-машқ. Қавс ичидаги феълларни ҳозирги замон феълида мослаштириб ёзинг.

- (۱) نَحْنُ (خَرَجَ) _____ مِنْ الْفَصْلِ وَ (ذَهَبَ) إِلَى الْمَلْعَبِ.
- (۲) هَلْ أَنْتِ (فَتَحَ) _____ النَّافِذَةَ يَا فَاطِمَةُ؟ لَا، أَنَا مَا (فَتَحَ) _____ النَّافِذَةَ.
- (۳) (كَتَبَ) _____ الطُّلَّابُ الدُّرُوسَ ثُمَّ (خَرَجَ) _____ مِنَ الْفَصْلِ بَعْدَ سَاعَةٍ.
- (۴) هُمْ (جَلَسَ) _____ فِي الْإِمْتِحَانِ وَهُنَّ (جَلَسَ) _____ أَيْضًا.
- (۵) الْأَشْجَارُ (نَبَتَ) _____ فِي الْحَدِيقَةِ وَالْأَزْهَارُ (نَبَتَ) _____ تَحْتَ الْأَشْجَارِ.

12-машқ. Матндаги грамматик хатоларни топинг ва тузатиб ёзинг.

عَائِشَةُ مُدْرِسٌ فِي الْمَرْحَلَةِ الْإِبْتِدَائِيَّةِ. هُوَ تَسْتَيْقِظُ السَّاعَةَ الْخَامِسَ فَجَرًّا، وَتَذْهَبُ إِلَى الْمَدْرَسَةِ
السَّاعَةَ السَّادِسَةَ صَبَاحًا. يَبْدَأُ الْيَوْمَ الدِّرَاسِيَّ السَّاعَةَ السَّابِعَةَ صَبَاحًا، وَيَنْتَهِي السَّاعَةَ الثَّانِيَةَ عَشْرَةَ ظَهْرًا.
تُدْرِسُ عَائِشَةُ خَمْسَ دَرَسَاتٍ فِي الْيَوْمِ. تُدْرِسُ اللُّغَةَ الْعَرَبِيَّةَ وَأَدْبُهَا. تَذْهَبُ عَائِشَةُ فِي الْإِسْتِرَاحَةِ إِلَى الْمَكْتَبَةِ.
وَتَقْرَأُ كِتَابًا أَوْ صَحِيفَةً.

13-машқ. Қуйидаги соатларни ҳарфлар билан ёзинг:

_____ : ۱۰, ۲۰
_____ : ۱۵, ۱۵
_____ : ۰۵, ۰۰
_____ : ۲۰, ۴۰
_____ : ۰۹, ۳۰

14-машқ. Қуйидаги гапларни араб тилига таржима қилинг.

Абдулҳаким ва Абдуррахмон кеча соат 20:15 да ошхонада овқат тановул қилдилар. Бизнинг акаларимиз эрталаб соат 7:00 да мактабга борадилар. Фотима кечки овқатланиш пайтида соат 19:20 да нонни кесди. Мен кеча соат 8:15 да машинага ўтирдим. Муҳаммадюсуф соат 22:30 да уйдан чиқиб кетди. Анвар соат 11:40 да уйга келди ва эшикни очди. Мен ва дўстим Убайдуллох соат 9:50 да кулдик. Фотима соат 20:45 да дарсларини ёзди. Мен 6:00 да шарбат ичдим. Фотима кеча соат 19:20 да сут ичди. Абдулқаҳҳор ҳовлига соат 4:05 да кирди. Меҳмонлар бизнинг уйимизга соат 18:05 да кирдилар.

15-машқ. Қуйидагиларни ўқинг ва таржима қилинг.

أَنَا رَكِبْتُ الْفَرَسَ. أَنْتَ رَكِبْتَ الْحِمَارَ. هُوَ رَكِبَ السَّيَّارَةَ.
أَنَا جَلَسْتُ عَلَى الْكُرْسِيِّ. أَنْتَ جَلَسْتَ عَلَى الْفِرَاشِ. هُوَ جَلَسَ عَلَى الْأَرْضِ.
أَنَا دَخَلْتُ الْفَصْلَ. أَنْتَ دَخَلْتَ الْبَيْتَ. هُوَ دَخَلَ الدَّارَ.
أَنَا شَرِبْتُ اللَّبْنَ. أَنْتَ شَرِبْتَ الْمَاءَ. هُوَ شَرِبَ الْعَصِيرَ.
أَنَا قَرَأْتُ الْكِتَابَ. أَنْتَ قَرَأْتَ الرَّسَالََةَ. هُوَ قَرَأَ الْجُرِيدَةَ.
أَنَا أَرَكَبُ الْفَرَسَ. أَنْتَ تَرَكِبُ الْحِمَارَ. هُوَ يَرَكِبُ السَّيَّارَةَ.
أَنَا أَجْلِسُ عَلَى الْكُرْسِيِّ. أَنْتَ تَجْلِسُ عَلَى الْفِرَاشِ. هُوَ يَجْلِسُ عَلَى الْأَرْضِ.
أَنَا أَدْخُلُ الْفَصْلَ. أَنْتَ تَدْخُلُ الْبَيْتَ. هُوَ يَدْخُلُ الدَّارَ.
أَنَا أَشْرَبُ اللَّبْنَ. أَنْتَ تَشْرَبُ الْمَاءَ. هُوَ يَشْرَبُ الْعَصِيرَ.
أَنَا أَقْرَأُ الْكِتَابَ. أَنْتَ تَقْرَأُ الرَّسَالََةَ. هُوَ يَقْرَأُ الْجُرِيدَةَ.

16-машқ. Куйидаги гапларни ўқинг ва таржима қилинг.

هُوَ جَلَسَ عَلَى الْكُرْسِيِّ. هُمَا لَعِبَا الْكُرَّةَ. هُمَا أَكَلُوا الطَّعَامَ. هِيَ كَتَبَتْ الرِّسَالَةَ. هُمَا شَرَبَا الْعَصِيرَ. هُنَّ قَرَأْنَ الْكِتَابَ. أَنْتَ جَلَسْتَ عَلَى الْكُرْسِيِّ. أَنْتُمَا لَعِبْتُمَا الْكُرَّةَ. أَنْتُمْ أَكَلْتُمُ التُّفَّاحَ. أَنْتِ جَلَسْتِ عَلَى الْفِرَاشِ. أَنْتُمَا لَعِبْتُمَا الْكُرَّةَ. أَنْتُنَّ قَرَأْتِنَّ الْكِتَابَ. أَنَا شَرِبْتُ الْمَاءَ. نَحْنُ شَرِبْنَا اللَّبَنَ. هُوَ يَجْلِسُ عَلَى الْكُرْسِيِّ. هُمَا يَلْعَبَانِ الْكُرَّةَ. هُمْ يَأْكُلُونَ الطَّعَامَ. هِيَ تَكْتُبُ الرِّسَالَةَ. هُمَا تَشْرَبَانِ الْعَصِيرَ. هُنَّ يَقْرَأْنَ الْكِتَابَ. أَنْتَ تَجْلِسُ عَلَى الْكُرْسِيِّ. أَنْتُمَا تَلْعَبَانِ الْكُرَّةَ. أَنْتُمْ تَأْكُلُونَ الطَّعَامَ. أَنْتِ تَجْلِسِينَ عَلَى الْكُرْسِيِّ. أَنْتُنَّ تَقْرَأْنَ الْكِتَابَ. أَنَا أَشْرَبُ الْمَاءَ. نَحْنُ نَشْرَبُ الْعَصِيرَ.

17-машқ. Бўш ўринларга мос кишилик олмошларини қўйиб чиқинг.

جَلَسَ عَلَى الْكُرْسِيِّ	جَلَسْتَ عَلَى الْكُرْسِيِّ	تَقْرَأْنَ الْكِتَابَ
كَتَبَتْ الرِّسَالَةَ	أَكَلْتُمُ التُّفَّاحَ	يَقْرَأْنَ الْكِتَابَ
لَعِبَا الْكُرَّةَ	لَعِبْتُمَا الْكُرَّةَ	تَجْلِسُ عَلَى الْكُرْسِيِّ
أَكَلُوا الطَّعَامَ	شَرِبْنَا اللَّبَنَ	تَلْعَبَانِ الْكُرَّةَ
لَعِبْتُمَا الْكُرَّةَ	يَجْلِسُ عَلَى الْكُرْسِيِّ	تَأْكُلُونَ الطَّعَامَ
شَرِبْتُ الْمَاءَ	تَكْتُبُ الرِّسَالَةَ	تَجْلِسِينَ عَلَى الْكُرْسِيِّ
جَلَسْتَ عَلَى الْفِرَاشِ	نَشْرَبُ الْعَصِيرَ	تَلْعَبَانِ الْكُرَّةَ
قَرَأْتِنَّ الْكِتَابَ	يَلْعَبَانِ الْكُرَّةَ	أَشْرَبُ الْمَاءَ
شَرَبَا الْعَصِيرَ	يَأْكُلُونَ الطَّعَامَ	نَأْكُلُ الطَّعَامَ
قَرَأْنَ الْكِتَابَ	تَشْرَبَانِ الْعَصِيرَ	قَطَعَا الْحُبْرَ.

18-машқ. Гапларни кишилик олмошларига мослаштириб ёзинг.

أَنَا جَلَسْتُ عَلَى الْكُرْسِيِّ وَشَرِبْتُ الْعَصِيرَ الْبَارِدَ ثُمَّ خَرَجْتُ مِنَ الْعُرْفَةِ.

_____ أَنْتُمْ
_____ هُمْ
_____ هُمَا
_____ أَنْتُنَّ
_____ أَنْتِ

19-машқ. Қуйидагиларни ўқинг ва савол гаплар тузинг.

- ۱ - أَنَا أَمْسَحُ السَّبُورَةَ. ۵ - أَنَا أَسْبَحُ فِي الْحَوْضِ. ۹ - أَنَا أَتَكَلَّمُ مَعَ زَمِيلِي.
۲ - أَنَا أَكْتُبُ عَلَى السَّبُورَةِ. ۶ - أَنَا أَفْحَصُ الْمَرِيضَ. ۱۰ - أَنَا أَجْلِسُ عَلَى الْكُرْسِيِّ.
۳ - أَنَا أَقْرَأُ الْكِتَابَ. ۷ - أَنَا أَنْظُرُ إِلَى السَّمَاءِ. ۱۱ - أَنَا أَنْامُ عَلَى السَّرِيرِ.
۴ - أَنَا أَلْعَبُ بِالْكُرَةِ. ۸ - أَنَا أَتَنَاوَلُ الطَّعَامَ. ۱۲ - أَنَا أَفُودُ السِّيَّارَةَ.

20-машқ. Қуйидаги шеърни таржима қилинг ва ёдланг.

يَا مَدْرَسَتِي

يَا مَدْرَسَتِي	يَا مَدْرَسَتِي
مَا أَحْلَاكِ	يَا مَدْرَسَتِي
أَقْضِي فِيكَ	كُلَّ الْوَقْتِ
مَعَ إِخْوَانِي	مَعَ أَصْحَابِي
بَيْنَ الدَّرْسِ	وَالْأَلْعَابِ
يَا مَدْرَسَتِي	يَا مَدْرَسَتِي

21-машқ. Қуйидаги латифани ўқинг, таржима қилинг.

۲۶ - مَعَ النَّاسِ - Одамлар билан

رَكِبَ جُحَا وَابْنُهُ جِمَارًا. نَظَرَ شَخْصٌ وَقَالَ: "الرَّجُلُ وَابْنُهُ فَوْقَ الْحِمَارِ...؟! حِمَارٌ مِسْكِينٌ...!".
سَمِعَ جُحَا فَنَزَلَ.

نَظَرَ شَخْصٌ ثَانٍ وَقَالَ: "الْإِبْنُ يَرْكَبُ وَالْأَبُ يَمْشِي...?!". سَمِعَ جُحَا فَقَالَ لِابْنِهِ: "انْزِلْ أَنْتَ
وَأَرْكَبْ أَنَا".

نَظَرَ شَخْصٌ ثَالِثٌ وَقَالَ: "الصَّغِيرُ يَمْشِي وَالْكَبِيرُ يَرْكَبُ...?!". نَزَلَ جُحَا وَمَشَى مَعَ ابْنِهِ خَلْفَ
الْحِمَارِ.

نَظَرَ شَخْصٌ رَابِعٌ وَضَحِكَ. نَظَرَ جُحَا إِلَى ابْنِهِ وَضَحِكَ، وَنَظَرَ الْإِبْنُ إِلَى الْأَبِ وَضَحِكَ. جُحَا
وَابْنُهُ يَمْشِي وَالْحِمَارُ لَا يَرْكَبُهُ أَحَدٌ.

22-машқ. “مَعَ النَّاسِ” матни бўйича видеороликни томоша қилинг ва ролик ижроси пайтида кетидан ўзбек тилига синхрон тарзда таржима қилинг. Матни вақтга қараб тез ўқишга ҳаракат қилинг.

23-машқ. Бўш ўринларни намунадагидек тўлдириг.

كَامِلٌ قَرَأَ الْمَجَلَّةَ فِي بَيْتِهِ مَسَاءً.	فَاطِمَةُ قَرَأَتِ الْمَجَلَّةَ فِي بَيْتِهَا مَسَاءً.
هُوَ قَرَأَ الْمَجَلَّةَ فِي بَيْتِهِ مَسَاءً.	هِيَ قَرَأَتِ الْمَجَلَّةَ فِي بَيْتِهَا مَسَاءً.

- ١- أَحْمَدُ رَكِبَ فَرَسَهُ فِي الْحَدِيقَةِ. _____ فَرَسَهَا فِي الْحَدِيقَةِ.
 ٢- طَاهِرٌ ضَحِكَ بَيْنَ أَصْدِقَائِهِ. _____ بَيْنَ صَدِيقَاتِهَا.
 ٣- جَمَالٌ نَظَرَ إِلَى ذَلِكَ التِّلْمِيذِ فَعَضِبَ. _____ إِلَى ذَلِكَ التِّلْمِيذِ فَعَضِبَتْ.
 ٤- سَعِيدٌ دَخَلَ الْعُرْفَةَ بِدُونِ إِذْنٍ. _____ الْعُرْفَةَ بِدُونِ إِذْنٍ.
 ٥- عَلِيٌّ أَكَلَ طَعَامَهُ كُلَّهُ وَنَامَ. _____ طَعَامَهَا كُلَّهُ وَنَامَتْ.
 ٦- هَذَا الْوَلَدُ شَرِبَ الدَّوَاءَ خِلَالَ شَهْرٍ. _____ الدَّوَاءَ خِلَالَ شَهْرٍ.
 ٧- ذَلِكَ الطَّالِبُ أَخَذَ كُتُبَهُ مِنْ صَدِيقِهِ. _____ كُتُبَهَا مِنْ صَدِيقَتِهَا.
 ٨- ابْنِي فَتَحَ الْبَابَ فَجَاءَهُ وَدَخَلَ عُزَّتِي. _____ فَجَاءَهُ وَدَخَلَتْ عُزَّتِي
 ٩- عَبْدُ الْحَكِيمِ جَلَسَ عَلَى الْكُرْسِيِّ سَاكِنًا. _____ عَلَى الْكُرْسِيِّ سَاكِنَةً.
 ١٠- الْأَبُ قَرَأَ الْإِعْلَانَ وَذَهَبَ إِلَى الْمَدْرَسَةِ. _____ الْإِعْلَانَ وَذَهَبَ إِلَى الْمَدْرَسَةِ.

24-машқ. Қуйидаги феълларнинг ўтган замон шаклини топинг.

فِعْلُ الْمَاضِي	الفِعْلُ الْمَضَارِعُ	فِعْلُ الْأَمْرِ
_____	يَرْتُدُّ الْوَلَدُ عَلَى السَّرِيرِ.	أُرْتُدُّ عَلَى السَّرِيرِ، يَا وَلَدُ!
_____	يَكْتُبُ الْمُعَلِّمُ فِي الدَّفْتَرِ.	اُكْتُبْ فِي الدَّفْتَرِ، يَا مُعَلِّمُ!
_____	يَقْتُلُ صَدِيقِي النَّحْلَةَ فِي الْحَدِيقَةِ.	اقْتُلْ النَّحْلَةَ فِي الْحَدِيقَةِ، يَا صَدِيقِي!
_____	يَطْبُخُ الطَّبَّاحُ الطَّعَامَ فِي الْمَطْبَخِ.	اطْبُخِ الطَّعَامَ فِي الْمَطْبَخِ، يَا طَبَّاحُ!
_____	يَفْتَحُ الْخَادِمُ الْبَابَ وَيَدْخُلُ الْعُرْفَةَ.	افتح الباب، يا خادِمُ وأدخل العُرْفَةَ.
_____	يَدْخُلُ الرَّجُلُ الْمَدِينَةَ بِالْهُدْيَةِ.	أَدْخُلِ الْمَدِينَةَ بِالْهُدْيَةِ، يَا رَجُلُ!
_____	يَجْلِسُ الْمَرِيضُ عِنْدَ اسْتِئْثَابِ الطَّبِيبِ.	اجلس عند استئْثابِ الطَّبِيبِ، يَا مَرِيضُ!
_____	تَكْسِرُ الْبِنْتُ الصُّحْنَ فِي الْمَطْعَمِ.	اِكْسِرِي الصُّحْنَ فِي الْمَطْعَمِ، يَا بِنْتُ!
_____	تَغْسِلُ أُخْتِي الْكَبِيرَةَ الْمَلَابِسَ فِي الْحَمَّامِ.	اغسلي الملابس في الحمام، يا أُخْتُ!
_____	يَضْرِبُ الْأَبُ ابْنَهُ فِي وَسْطِ الشَّارِعِ.	اِضْرِبْ ابْنَكَ فِي وَسْطِ الشَّارِعِ، يَا أَبُ!
_____	يَعْرِفُ الْعَالِمُ عُلُومًا كَثِيرًا.	اعرفْ عُلُومًا كَثِيرًا، يَا عَالِمُ!
_____	يَجْمَعُ ذَلِكَ الْوَلَدُ نُفُودًا مُخْتَلَفَةً.	اجمعْ نُفُودًا مُخْتَلَفَةً، يَا وَلَدُ!
_____	يَفْتَحُ جَارِي بَابَ السِّيَّارَةِ الْجَدِيدَةِ.	افتحْ بابَ السِّيَّارَةِ الْجَدِيدَةِ، يَا جَارِي!
_____	يَمْنَعُ الْكِبَارُ الصِّعَارَ عَنِ التَّدْحِينِ.	امنعوا الصِّعَارَ عَنِ التَّدْحِينِ، يَا كِبَارُ!
_____	يَشْرِبُ هَذَا الرَّجُلُ السِّيْحَارَةَ كَثِيرًا.	اشربْ السِّيْحَارَةَ كَثِيرًا، يَا رَجُلُ!

25-машқ. Бўш жойларга мос буйруқ феъллини ёзинг.

المَاضِي	المُضَارِعُ	الأَمْرُ
دَخَلَ العُرْفَةَ فِي المَسَاءِ.	يَدْخُلُ العُرْفَةَ فِي المَسَاءِ.	_____ العُرْفَةَ فِي المَسَاءِ.
نَظَرَ عَمِّي إِلَى السَّمَاءِ.	يَنْظُرُ عَمِّي إِلَى السَّمَاءِ.	_____ إِلَى السَّمَاءِ، يَا عَمِّي!
كَتَسَ أَخِي الدَّهْلِيْزَ بِالمِكَنْسَةِ.	يَكْتَسُ أَخِي الدَّهْلِيْزَ بِالمِكَنْسَةِ.	_____ الدَّهْلِيْزَ بِالمِكَنْسَةِ، يَا أَخِي!
شَكَرَ البَائِعَ الزَّبُونِ لِلشِّرَاءِ.	يَشْكُرُ البَائِعَ الزَّبُونِ لِلشِّرَاءِ.	_____ الزَّبُونِ لِلشِّرَاءِ، يَا بَائِعُ!
سَكَتَ صَدِيقِي أَمَامِي.	يَسْكُتُ صَدِيقِي أَمَامِي.	_____ أَمَامِي، يَا صَدِيقِي!
خَرَجَ جَارِي مِنْ بَيْتِهِ.	يَخْرُجُ جَارِي مِنْ بَيْتِهِ.	_____ مِنْ بَيْتِكَ، يَا جَارِي!
قَطَعَ مُحَمَّدٌ الحُبْزَ فِي الفُطُورِ.	يَقْطَعُ مُحَمَّدٌ الحُبْزَ فِي الفُطُورِ.	_____ الحُبْزَ فِي الفُطُورِ، يَا مُحَمَّدُ!
قَرَأَ التِّلْمِيذُ الرِّسَالَةَ فِي الفِصْلِ.	يَقْرَأُ التِّلْمِيذُ الرِّسَالَةَ فِي الفِصْلِ.	_____ الرِّسَالَةَ فِي الفِصْلِ، يَا تِلْمِيذُ!
ضَحِكَ خَالِي بَيْنَ النَّاسِ.	يَضْحَكُ خَالِي بَيْنَ النَّاسِ.	_____ بَيْنَ النَّاسِ، يَا خَالِي!
ذَهَبَ الزَّبُونُ إِلَى البَائِعِ.	يَذْهَبُ الزَّبُونُ إِلَى البَائِعِ.	_____ إِلَى البَائِعِ، يَا زَبُونُ!
رَفَعَ كَمَالَ أُخْتِهِ الصَّغِيرَةِ.	يَرْفَعُ كَمَالَ أُخْتِهِ الصَّغِيرَةِ.	_____ أُخْتِكَ الصَّغِيرَةَ، يَا كَمَالُ!
جَمَعَ صَالِحُ الطَّوَابِعِ فِي دَفْتَرِهِ.	يَجْمَعُ صَالِحُ الطَّوَابِعِ فِي دَفْتَرِهِ.	_____ الطَّوَابِعِ فِي دَفْتَرِهِ، يَا صَالِحُ!
نَهَضَ ابْنِي صَبَاحًا بَاكِرًا.	يَنْهَضُ ابْنِي صَبَاحًا بَاكِرًا.	_____ صَبَاحًا بَاكِرًا، يَا ابْنِي!
شَرِبَ ابْنُ عَمِّي اللَّبَنَ الحَارَّ.	يَشْرَبُ ابْنُ عَمِّي اللَّبَنَ الحَارَّ.	_____ اللَّبَنَ الحَارَّ، يَا ابْنَ عَمِّي!
سَمِعَ أَخِي الكَبِيرُ كَلَامَ أَبِي.	يَسْمَعُ أَخِي الكَبِيرُ كَلَامَ أَبِي.	_____ كَلَامَ أَبِي، يَا أَخِي الكَبِيرُ!
حَلَقَ الحَلَّاقُ شَعْرَ الطَّالِبِ.	يَحْلِقُ الحَلَّاقُ شَعْرَ الطَّالِبِ.	_____ شَعْرَ الطَّالِبِ، يَا حَلَّاقُ!
نَزَلَ يُوسُفُ مِنَ الحَافِلَةِ.	يَنْزِلُ يُوسُفُ مِنَ الحَافِلَةِ.	_____ مِنَ الحَافِلَةِ، يَا يُوسُفُ!
لَعِبَ إِسْلَامٌ كُرَّةَ القَدَمِ صَبَاحًا.	يَلْعَبُ إِسْلَامٌ كُرَّةَ القَدَمِ صَبَاحًا.	_____ كُرَّةَ القَدَمِ صَبَاحًا، يَا إِسْلَامُ!

26-машк. Қуйидаги сўзлашувни ўқинг ва ўзаро суҳбатлашинг.

۲۷- فِي مَكْتَبِ البَرِيدِ -بۆليميدا Почта

- جَسورٌ : السَّلَامُ عَلَيْكُمْ.
- المُوظَّفُ : وَعَلَيْكُمْ السَّلَامُ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ.
- جَسورٌ : أريدُ أَنْ أُرْسِلَ هَذَا الحِطَابِ إِلَى أوزبَكِسْتَانِ.
- المُوظَّفُ : هَلْ كَتَبْتَ العُنْوَانَ؟
- جَسورٌ : نَعَمْ، كَمِ الأَجْرَةِ؟

الْمُوظَّفُ : نِصْفُ رِيَالٍ، بِالْبَرِيدِ الْعَادِيِّ.
 جَسُورٌ : تَفَضَّلَ. مَتَى تَصِلُ الرِّسَالَةُ إِلَى أُوزْبِكِسْتَانٍ؟
 الْمُوظَّفُ : تَصِلُ بَعْدَ أُسْبُوعٍ تَقْرِيْباً، إِنْ شَاءَ اللهُ.

27-машқ. “*فِي مَكْتَبِ الْبَرِيدِ*” матни бўйича видеороликни томоша қилинг ва ролик ижроси пайтида кетидан ўзбек тилига синхрон тарзда таржима қилинг. Матнни вақтга қараб тез ўқишга ҳаракат қилинг.

28 -машқ. Қуйидаги сўзлашувни ўқинг ва ўзаро суҳбатлашинг.

Биз бугун Тошкентдаги мактабга соат 8:00 да бордик, у ерда икки соат ўқидик. Бизнинг синфимизда 5 та талаба ва 7 та толиба бор. Столнинг устида чиройли китоб, иккита ручка, кундалик газета ва ойлик журнал бор.

Ёзув столининг тагида менинг папкам, дўстимнинг папкаси ва унинг учта дафтари бор. Биз уйда чоршанба куни деворга янги соатни илдик. Аҳмад кўлидаги пичокни полнинг устига ташлади ва хонадан соат 5:00 да чиқиб кетди. Балки сен у келган пайтда эшикнинг орқасида турарсан.

Қизлар устознинг сумкасини парданинг олдига қўйдилар ва ўз жойларига ўтирдилар. Биз у иккисини (м.з.) бугун видеода томоша қиламиз. Фотима қаламдоннинг ичига иккита ўчирғич, битта қалам ва иккита чизғични солди.

29-машқ. Уй-рўзғор буюмлари бўлимидаги сўзлар ва феъллар иштирокида 10 та гап тузинг.

30-машқ. Қуйидаги ҳикматли гапни ўқинг ва ёд олинг.

* بِاللُّطْفِ تُفْتَحُ جَمِيعُ الْأَبْوَابِ

“Мулойимлик билан барча эшиклар очилур”

Дарс луғатлари:

Гаплашаман-	أَتَكَلَّمُ	Чунки-	لَأَنَّ	Кийимлар-	أَثْوَابٌ
Ҳайдайман (машинани)-	أَفْوَدُ	Газ плитаси-	فُرْنٌ	Иситгич-	سَخَّانٌ
Ўчираман-	أَمْسَحُ	Чўмиламан-	أَسْبَحُ	Бечора-	مِسْكِينٌ
Юради-	يَمْشِي	Эшитди-	سَمِعَ	Миняпти-	يَرْكَبُ
Кўтарди-	رَفَعَ	Жим бўлди-	سَكَتَ	Тушди-	نَزَلَ
Хат-	خِطَابٌ	Юборишни-	أُرْسِلَ	Уйғонди-	نَهَضَ
Почтадан-	بِالْبَرِيدِ	Ҳаққи-	أَجْرَةٌ	Манзил-	عُنْوَانٌ
Марҳамат-	تَفَضَّلَ	Тахминан-	تَقْرِيْباً	Оддий-	عَادِيٌّ

МУНДАРИЖА

ДАРСЛАР	МАВЗУЛАРНИНГ НОМЛАРИ	БЕТ
Муқаддима:		
Биринчи дарс:	Араб тили ҳақида	
Иккинчи дарс:	Алифбо, ундош ҳарфлар, унли товушлар, араб ёзуви, Араб ёзувининг турлари, араб ёзувларидан намуналар	
Учинчи дарс:	Араб алифбоси; Араб алифбосидаги талаффуз бўйича ўзаро ўхшаш ҳарфлар	
Тўртинчи дарс:	Унли товушлар ва ҳаракатлар	
Бешинчи дарс:	ا، ب، ت، ث ҳарфлари	
Олтинчи дарс:	س، ز، ر، ذ، د، خ، ح، ج ҳарфлари	
Еттинчи дарс:	ط، ش، ص، ض، ظ ҳарфлари	
Саккизинчи дарс:	ظ، ع، غ، ف ҳарфлари	
Тўққизинчи дарс:	ق، ك، ل، م ҳарфлари	
Ўнинчи дарс:	ن، و، ه، ي ҳарфлари	
Ўн биринчи дарс:	ى، ة ҳарфлари	
Ўн иккинчи дарс:	Ҳаракат, танвин, сукун	
Ўн учинчи дарс:	Араб алифбосидаги ҳарфлар баёни, ا –ҳарфи, Та:ун марбута	
Ўн тўртинчи дарс:	Синф жиҳозлари ва ўқув қуроллари	
Ўн бешинчи дарс:	ب–ҳарфи, Қамарий ва шамсий ҳарфлар, هَذِهِ ва هَذَا нинг ишлатилиши	
Ўн олтинчи дарс:	Йўғон ва ингичка ҳарфлар, олд кўмакчилар	
Ўн еттинчи дарс:	1-10 гача санок сонлар, Кечиккан эга	
Ўн саккизинчи дарс:	ت-ҳарфи, иккиликнинг ясалиши, яқинни кўрсатиш олмошлари	
Ўн тўққизинчи дарс:	Кишилик олмошлари	
Йигирманчи дарс:	ث-ҳарфи	
Йигирма биринчи дарс:	ج-ҳарфи, шамсия ва қамария ҳарфлар қоидаси	
Йигирма иккинчи дарс:	ح-ҳарфи, олд кўмакчилар қоидаси, “ҳарфлар олами” ўйини	
Йигирма учинчи дарс:	خ-ҳарфи, التحية-сўзлашуви	
Йигирма тўртинчи дарс:	Музаккар ва муаннас жинсларнинг морфологик хусусиятлари	
Йигирма бешинчи дарс:	د-ҳарфи	
Йигирма олтинчи дарс:	ذ-ҳарфи, исмий гап, أَنَا أَنَا؟-матни	

Йигирма еттинчи дарс:	р-харфи, узокни кўрсатувчи олмошлар, “коптокни олинг, сўзни айтинг” ўйини	
Йигирма саккизинчи дарс:	з-харфи	
Йигирма тўққизинчи дарс:	с-харфи, فَصْلُ الْحَرِيفِ-матни	
Ўттизинчи дарс:	ш-харфи, اَلتَّعَارُفُ-сўзлашуви, оқил ва ғайри оқил сўзлар	
Ўттиз биринчи дарс:	ص-харфи, ғайри оқил сўзлар, فَصْلُ الشِّتَاءِ-матни	
Ўттиз иккинчи дарс:	ض-харфи, فَصْلُ الرَّبِيعِ-матни	
Ўттиз учинчи дарс:	ط-харфи, غُرْفَةُ الدَّرْسِ-матни, “Ким тез сўз айта олади?” ўйини	
Ўттиз тўртинчи дарс:	ظ-харфи, هِشَامٌ يَتَحَدَّثُ-матни	
Ўттиз бешинчи дарс:	ع-харфи, аниқловчининг турлари	
Ўттиз олтинчи дарс:	غ-харфи, “Антоним сўзлар” ўйини	
Ўттиз еттинчи дарс:	ف-харфи, бирлик, иккилик, кўплик, مَدْرَسَتِي-матни	
Ўттиз саккизинчи дарс:	ق-харфи, مُحَمَّدٌ وَأَسْرَتُهُ-матни, هَوَايَاتُ صَالِحٍ-матни, بَيْتِي-матни, Сўз, феъл ва олд кўмакчиларга қўшиладиган бирикма олмошлари, “Тез сўз айтиш” ўйини	
Ўттиз тўққизинчи дарс:	ك-харфи, 2-التعارف-матни, кўпликнинг ясалиши, مَطْعَمُ الْجَامِعَةِ-матни, туб сифатнинг даражалари	
Қирқинчи дарс:	ل-харфи, فِي الْبِقَالَةِ-матни, فِي بَائِعِ السَّمَكِ-матни, فِي الْمَكْتَبَةِ-матни	
Қирқ биринчи дарс:	م-харфи, عَائِلَتُنَا-матни	
Қирқ иккинчи дарс:	ن-харфи, فَصْلُ الصَّيْفِ-матни, изофа бирикмаси	
Қирқ учинчи дарс:	ه-харфи, кишилиқ олмошлари, бирикма олмошлари, сўзлашуви فِي قِسْمِ أَمْرَاضِ الْأُذُنِ وَالْأَنْفِ وَالْحَنَجْرَةِ	
Қирқ тўртинчи дарс:	و-харфи, فِي حَيَاةِ طَالِبٍ-сўзлашуви, “Сирли ришта” ўйини	
Қирқ бешинчи дарс:	ي-харфи, 3-10 гача санок сон ва саналмиш қоидаси, عَثْمَانُ فِي غُرْفَةِ الطَّبِيبِ-сўзлашуви	

Қирқ олтинчи дарс:	Олд кўмакчилар иштирок этган от кесимли гап	
Қирқ еттинчи дарс:	Санок сон ва саналмишлар, جَدِيدٍ مَعَ طَالِبٍ –матни, “Ранглар” ўйини	
Қирқ саккизинчи дарс:	Бирлик, иккилик, кўплик ҳақида, қариндошларнинг номлари, قَطْنِي-шеъри, كَمِ السَّاعَةِ؟-Соатнинг одаланиши, فِي الْمَطَارِ-матни, “Рақамни тез топинг” ўйини	
Қирқ тўққизинчи дарс:	Ўтган замон феъли, келаси ва ҳозирги, فِي الْمَطْعَمِ - матни	
Эллингинчи дарс:	Буйруқ майли феъли, يَا مَدْرَسَتِي-шеъри, مَعَ النَّاسِ-матни, فِي مَكْتَبِ الْبَرِيدِ-матни	